

2725

II. Mag. St. Dr.

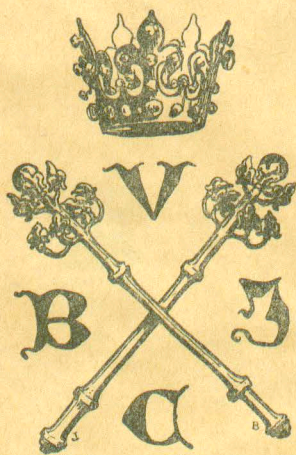
P

POËTAE POLON.

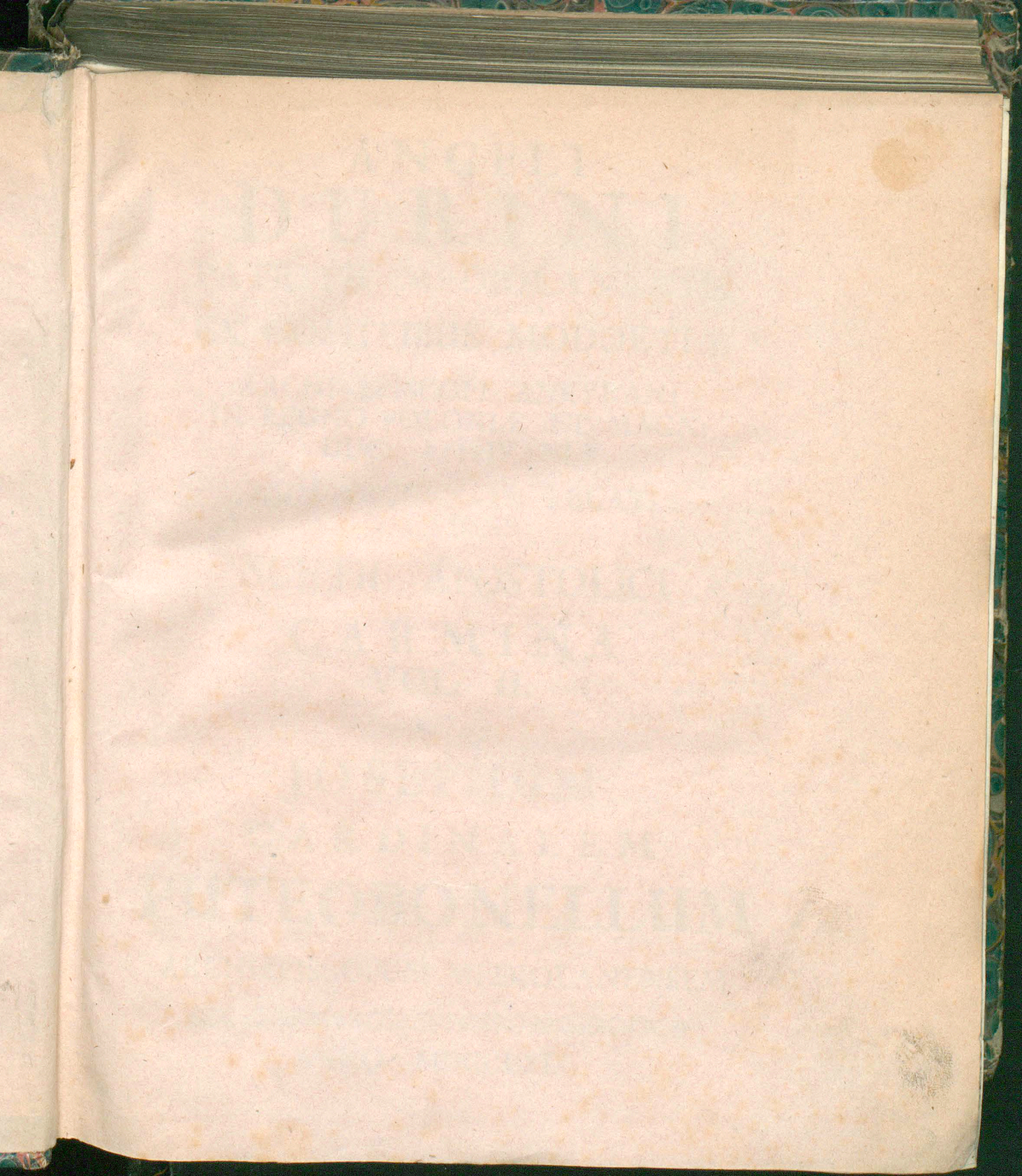
N
Poet 1164.

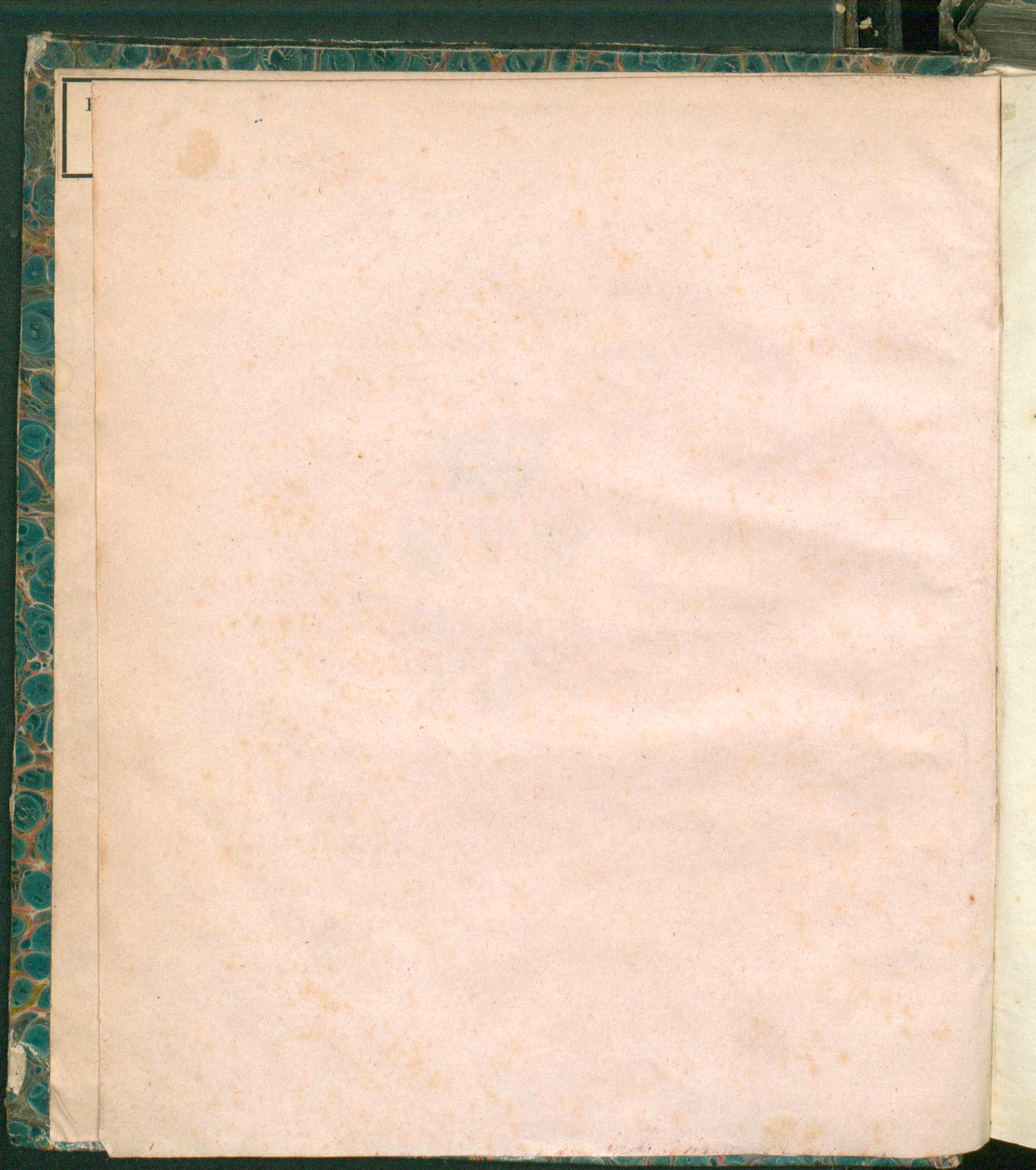
2725

XVII c. 1.

ANGELI
DURINI
PATRITII MEDIOLANENSIS
EX COMITIBUS MODOETIÆ
ARCHI-EPISCOPI ANCYRANI
IN REGNO POLONIÆ ET MAGN:
DUC: LITHVANIÆ
CUM FACULTATE LEGATI
à LATERE
NUNTII APOSTOLICI
CARMINA
VOL: II.
A D
JOSEPHUM
CARDINALEM
PUTEOBONELLUM
ARCHIEPISCOPUM MEDIOLANENSEM

ANNO MDCCLXIX.

*Pro Bibliotheca
Majoni Univer.*

*Philosophia admixta Poematis, magis delectat: & Poesis
admixta Philosophia magis capit animum.*

PHILOXENUS POETA.

*Neque vero ab amplissimâ Sanctissimâque Præsulis digni-
tate alienam puto Poesim, in quâ scio, Magnot & dignitatis
amplitudine, & vite sanctimoniâ Viros Clementes, Ambrosi-
os, Prudentios, Damascenos, Paulinos, Prosperos, & duo
Ecclesiæ præclara sidera, Romanum & Nazianzenum Gre-
gorios venerabilem & à Sapientiâ & à Religione canitiem
oblectavisse: & antiquissima dignitatum atque pietatis Lumi-
na Poeseos vel alienæ vel etiam suæ, non minùs quam
historiarum operâ eternitati consecratos. Ut taceam Car-
dinales Bembum ac Sadoletum sæculo XV. aique hoc nostro
Cardinales, Melchiorem Poliniacum in Galliâ; Quirinum,
& Puteobonellum in nostrâ Italiâ Artium Adinventrice, &
Magistrâ Doctrinarum.*

EMINENTISSIMO PRINCIPI

JOSEPHO
PUTEOBONELLO

ARCHIEPISCOPO MEDIOLANENSI

ANGELUS DURINI

ARCHIEPISCOPUS ANCYRANUS

SE AC SUA.

 Non diu mihi nec sollicitè deliberan-
dum fuit Eminentissime Princeps ,
quodnam sibi nomen in operis vesti-
bulo Carmina nostra jam lucem visura haberent
præscribendum, quem eligerent Patronum. Quem

(2)

enim

enim alium nisi Te Unum, qui publicus semper
fuiſti Muſarum Patronus, ac Numen quoddam
tutelare?

*Qui Clarios fontes, Clarios qui denique Vates
Aſſeris, & Lauro Aonidum, Mitrâque decorus
Ardua Pierii conſcendis culmina montis,
Non magis illuſtris titulis, quam carminis arte;
Quem varii paſſim populi, longèque remota
Ora canunt, quem noſtra etas, quem poſtera ſecula
Venturique legent, mirabunturque Nepotes.*

Apud quem dulces illæ ante omnia Divæ
lubentius hoſpitantur, quam in Nobiliſſimo Tuo
& eruditiffimo Sacrario? Ubi humanius excipi-
untur? Hæc ego humanitate fretus, quæ inter vir-
tutes tuas, ducit Familiam, ad Te Humaniffime
atque Eruditiffime Princeps, tanquam ad Apolli-
nis Templum confugio, Tibique hæc mea offe-
ro; Non enim timeo, ne me hæc ſtudia profiten-
tem repellas, atque aſperneris; illud timere debeo
ne facilè admiſſus faſtidium Tibi pariam; carmi-
naque Tibi oblata diſpliceant, non quia carmina
ſint, ſed quia mea; Verum hac in re commodè
accidit, ut cum ſingulari Tuâ in Litteratos homines
propenſione, ſumma erga cæteros homines, huma-
nitas conjungatur, quarum virtutum altera effi-
ciet, ut ſtudium meum probes, altera ut erratis
igno-

ignoscas. Accedit, quod eadem me voluntas
Tua Optime Princeps, quam & ore, & calamo,
& verbis, & rebus ipse non semel propitiâ mihi &
faventem expertus sum, de Tuâ in me voluntate
dubitare non finit. Quo enim pacto, cum non-
nulla Tibi e meis quæ Mediolani cum essem con-
scripseram, non displicuerint, reliqua minus acce-
pta futura verear: & malam de Musis meis spem
ipse concipiam: de quibus Tu, Eruditissime Prin-
ceps non malam ante opinionem imbiberas?
Certe nisi priora illa fuissent ad Tuû palatum, bo-
noque animo recepta, posteriora hæc ad Te mit-
tere erubuisssem, quæ non ingrata, plane Tibi fu-
tura existimo, varietate argumennti, plerumque à
Morali Civilique doctrinâ petiti, & plurimarum
rerum adjunctâ, insertâque mentione. Quid quod
nemo Sacrorum istorum intelligentior quam Tu
ipse, Poetarum Princeps, sic ut vel hoc solo nomi-
ne, ut deessent cætera, neque bonæ Tuæ erga Poeti-
cam significationis, aut in aliis, aut in me ipso
exempla dedisses, mea hæc Tibi consecrare de-
buerim. Quis enim Te Princeps Eminentissime
dicendi Majestate ac prisca illâ minimèque fucata
facundiâ, quam a Græcis Romani, à Romanis Ita-
li, Tu ab omnibus didicisti, prior inquam atque
commendatior? Qui quamvis tot jam annos in

Ec-

Ecclesiæ Insubricæ administratione magnâ cum
gloriâ, magnisque laboribus verferis; atque ad hoc
munus amplissimum, omnium graviorum scien-
tiarum cognitione instructissimus accesseris; non
ideo tamen, tibi lenius hoc & amœnius Poeseos
studium unquâ negligendum, aut contemnendum
putasti: sed illius jucunditate ita duceris adhuc
quadammodo, & delectaris, ut qui eruditissimos
Tuos & absolutissimos versus legat, nulli Te arti
aut scientiæ vehementius quam poeticæ studuisse
arbitretur. Quis enim os illud Veterum rotundum
illud, profundum, atq; elegans Te felicius exprimit?

*Cujusnam bifido Lyra clarior exit ab antro?
Quem plus Pierio de grege Phebus amat?*

Quis melius eruditi ingenii Laudibus atq; aureo
linguæ flumine Insubribus refert Ambrosium at-
que Augustinum? & siquid Veterum

*Narratur auri nomine dignius
Fulsisse; mores sed magis aureos
Miramur intactos maligno
Debilis invidiæ veneno.*

*Fœcunda Patrum secula, & integram
Culpæ indecoræ reddis imaginem,
Nec dignitas ardet serenâ
Fronte minor, placidoque magni*

*Pastoris ori mixta severitas,
Pugnare fortis pro Insubrico Grege.*

Accipe igitur Virorum eruditorum, Poetarum, Principum, atque Ecclesiæ decus & ornamentum eximium, hæc mea qualiacumque carmina, & à sæculi hujus invidiâ, quo plurimi saporis sunt publici, pauci Tui, me ac mea tuere. Nihil imperitorum hominum, & Grammatistarum insulforum calculum desidero, dum merear Tuum. Tibi enim disertissime Cardinalis, & exactissimo judicio Tuo mihi si placere contigerit, placere contigerit omnibus: Farre libant qui thura non habent; Et gratas quoque Jovi esse nostri victimas quæ infra Hecatomben sunt.

*Magne Pater, cape dona lubens, votisque faveto
Præferat ut nomen pagina nostra tuum.
Sic neque nos manibus tanget mala turba prophanis,
Et magis intento, qui bonus, ore leget.*

Deus Opt: Max: Te Insubriæ Populis,
ac Musis deditum, conservet,

*Detque Tibi corpus vegetum, viridemque senectam,
Quamque Tibi tribuit fortunam, donet eâdem
Posse frui, Tu vero animo, Tu quo prius ore
DURINUM foveas, & quæ facis, usque tuere
Otia, sic te semper amet, colat Insuber orbis
Quem regis, imperiique tui moderamine letus*

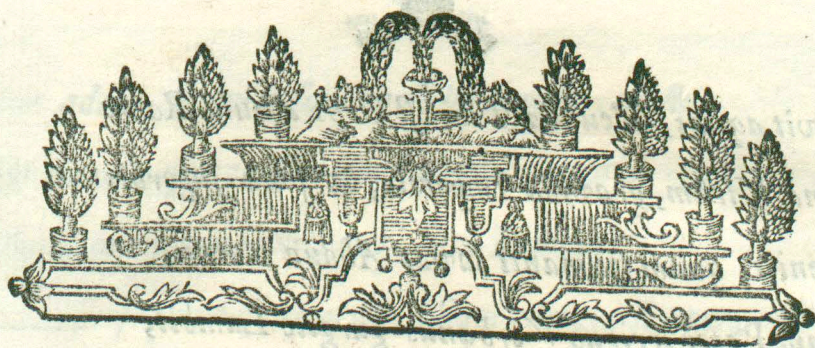
*Flereat Insubrum Grex & Tibi credita Tellus:
Sic Tua Pierides neglecto culmine Pindi
Tecta colant, & te multo venerentur honore
Phœbumque Patremque suum, sic ad Tua sacra
Innumeri veniant Vates, & debita portent
Munera, suspendantque Tuo sua carmina Templo,
Teque Loci Numen, sublimi sede locatum,
Mille canant linguis, mille oribus & Tua latè
Nomina concordì tollant super æthera versu :
Sic mea, si qua meæ quoque gratia, se Tibi Musa
Dedat, & omne sui spatium Tibi consecret ævi,
Devoveatque suos, si qua hinc Tibi gloria, cantus.*

Scribebam & canebam Varſaviæ ex Ædibus meis.

ANNO MDCCLXIX.

MIT.

MITTIT POEMATA SUA
EMINENTISSIMO PRINCIPI
CARDINALI
JOSEPHO
PUTEOBONELLO
ARCHIEPISCOPO MEDIOLANENSI

*Vocales Pindi colles, age, Musa; relinque
Virginum hyanteos cætus, Charitumque choreas,
Atque loquax Numen Parnassidos Hyppocrenes
Per nemus umbrosum, molli qua doctæ susurro*

*Voluit aquas, adcunda Tibi est Urbs emula Rome
Plena Virûm, gravida Imperiis, & foeta superbis
Ingeniis, quam spumanti lavat Abdua cornu,
Quam Pater irriguo Verbanus gurgite Lambit,
Lanigera suis urbs prisco de nomine dicta;
Mens ibi celsa sagax, solers, & rite gerendis
Apta Ministeriis sacrorum, solvere nodos
Mire opifex rerum, prudens mens usque futuri,
Docta externorum vires, & pondera Regum,
Consilia, & populos; mens cecas Lyncea fraudes
Cernere, vestigare dolos, atque abdita rerum
Arcana: ingenii longè latèque coruscos
Mens jaciens radios. Et scis, cum nectare carmen
Imbuit Aonio, sese ut melioribus aequet
Non tantum ingenii Italorum temporis hujus,
Græcie at & Latii antiquis contendat, & acri
Affectet palmam studio, dubiamque relinquat.*

Hunc

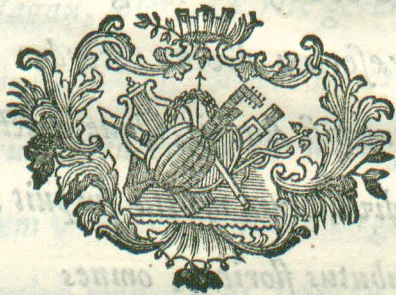

Hunc adeas, veneransque modesto lumine, nostræ
Offer mentis opus; nostri quod pignus amoris
Obsequiique fidem faxit: mibi fata Remoto
Invida surpuerint quamquam Illum cernere semper,
Atque Illum colere, & pendere loquentis ab ore;
Attamen Illius viva obversatur imago
Ante oculos, dum præsertim divina recordor
Carmina, quæ recitat nisi Amicis, idque coactus:
Quæ ut primum audiui, totum me ita surpuit ille
Flos Agannipeis imbutus floribus, omnes
Sic sensus dulci nostros afflavit odore,
Crediderim ut subito per Pindi sacra vagari
Culmina, per colles, habitataque Vatibus antra:
Vos ubi longe Urbium strepitu, vulgique manetis
Quare i Musa viam rape, concita, leta Ticini ad
Pascua, & Insubrum flauentia culta meorum:
Nil opus est aliis signis Tibi; cognitum in orbe

Nil

*Nil tibi quippe magis; quam Insubri Pastor ovilis
Si tamen, illa petis; cernes sacra tempora circum
Gemmatosque apices, Mitraeque biverticis aurum
Passim immortales Musarum adrepere Lauros.*

SERMO I.

Voluptatem abeuntem considerandam
non advenientem.

Dixerat è veteris quidam Sapientibus ævi.
Instruit indocilem ut Pubem, squalente
probandas

Esse voluptates abitu, haud aditu censendas
Festivo; quia cum sistunt in limine gressus,
Plurima non durâ promittunt gaudia fronte;
Ast ubi jam dulci benè te compleveris escâ
Et tibi concessio fueris jam fonte potitus,
Heu quantum tibi surgit onus! quantique dolores
Ærumnæque premunt! cum se illecebrosa voluptas
Insinuat primo, nondum est & tota recepta,

A

Du-

Ducere vis, inquit, curis sine tristibus annos?
Huc sub jura mei concede levissima Regni;
Dum nobis potiere, nihil patieris amarum;
Explicat & species variorum mille colorum,
Obiicit & brutum quæ delinisse palatum
Et quæ parte aliâ possunt placuisse, decoram
Heic videas frontem, teretes videasque papillas,
Flagrantesque genas; gratissima fragrat odorum
Copia lectorum; ædificat mirâ caput arte
Floribus insertis; roseis rapienda labellis
Oscula propinat; manibus dat colla premeunda
Lactea lascivis, Franco bis murice tinctis
Vestibus effulget, digitos incendit Iaspis
Splendidus, ambrosio tibi verbaque gutture fundit;
Nil nisi teque suum Dominum vocat Illa: Deorum
Gaudia magnorum tibi fortunata videris
Carpere, teque Deum reputas: sua fulmina tristes
Cum subito mittunt casus, hilaresque procella
Obruit atra Lares: Tibi certa futura voluptas
Quæque videbatur, fugiens dat terga, cruenta
Telaque discedens in te contorquet, amores
Atque suos alio vertit; species abeuntis
Ista voluptatis (potis est quam nemo videre
Ni sapiat.) Soles nuper fulsere sereni,
Qui tibi perpetuâ caput abdent nube, prementque;
Agmina morborum trahit insidiosa; tuumque
Injectâ corpus Francâ contage fatigat

Et

Et bene fundatos evertens sæva penates
 Vix reliquum facit infelicem quo tueare
 Vitam; nec satis est; properans infamia turpes
 Spargit in ora notas; precibus nisi tu hic profusis
 Invigiles, mihi crede, tuâ actum de ratione est.
 Hos Tibi discedens fructus satiata voluptas
 Linqvit, & usque sui immemorem te non finit esse.

SERMO II.

Res adversas utiles esse.

SI queat ut res est cognoscere cuncta Juventus,
 Oscula det ferulæ; docilis si Fæmina, si vir
 Cum sene si juvenis norit quanta utilitas sit
 Sub cruce ferre jugum, meliori vivere sorte
 Non malit; cohibent intra sua limina curæ
 Namque animos, scelerique aditum præcludere norunt:
 Non faceret melius qui vino deditus hæret
 Sæpe sitim vacuum si insonni cum fame ferret?
 Ebrietas fuso violenter sanguine tingit
 Innocuos postes, casti consortia lecti
 Fædat, amicitias, pacemque, & fædera solvit:
 Hæc aliquis secum post exhalata revolvens
 Vina, gerit nimis at serò mærentia corda:
 Hic vero mallet Bacchum cum vite perisse,
 Imbibitosque meros latices sibi vellet aquaj

Spurca libido rapit, sanos cum pectore sensus,
 Alteraque ebrietas animi est Venus improba; miras
 Nempe voluptates sibi fingit, se citò quarum
 Pœniteat, tibi mens hoc duro fune revincta est,
 Nescia servitii ipsa sui; tua noscere damna
 O! utinam possis rabie hâc, furiâque solutus,
 Spes prior ipse tuas damnes, & pondere dicas
 Morborum o utinam pressum Veneris fugissent
 Furta nefanda caput; vesanius ambitione
 Nîl est, hæc facit ut sanctus Pudor in mala quævis
 Non vetet ire, ardet namque illa, atque usque perurit;
 Huic pater est fastus sed stulta superbia mater;
 Hei mihi quæ simulat, quæ dissimulare laborat?
 Quæ fugienda facit, fugit excors quæ facienda!
 Non secus ac Protheus formas se versat in omnes
 Lubrica; ne sibi splendescens honor eripiatur,
 Quo dejecta furit, spumas agit, & fremit ore,
 Quoque potita, ignara modi utitur; in medium quos
 Ambitio in barathrum se præcipitare coegit!
 Ah miseros! præstaret enim sub paupere tecto
 Et nullis noti latuisse mapalibus agri:
 Ergo tuæ clemens dabimus Pater oscula virgæ,
 Nequaquam miser est quisquis miser esse putatur:
 Per lacrymas, per mcerores, per spinea teliqua,
 Duc Pater omnipotens nos alti ad gaudia cœli.

SER-

5
SERMO III.

In Pestilentiam
Doctrinæ Machiavellicæ.

L Usibus heu tragicis famosa scientia, nigri
Sedibus excita ex Erebi, styge cusa magistro es
Quæ Machiavelli in cerebro! nihil undique tutum
Fraude dolisque tuis; falso mens picta colore
Astute simulat, frons lucet dissona, crimen
Nec promens animi, in speciem mansueta, benigno
Annuit ore, sed à tergo furit execrandis
Insidiis; audi quæ Legifer Ille docebat.
Fac sceptro spatium, queis es potis, artibus; arce
Rivalem infestum, perimas clam providus ense;
Ad Regimen fas grassari morte, ignibus; at si
Quis fors restiterit propera nece tollere prudens;
Propina taciti furialia pocla veneni
Non capit aula duos; rapidæ cape gaudia vitæ,
Utere deliciis; post mortem nil superest. Quid
Restet? homo totus moritur; nil ludibrium Te
Orci commoveat, mera somnia delirantis
Sunt vetulæ quidquid Fidei tibi dogmata monstrant;
Non pingui nebulâ, pice non torrente ruit styx,
Non urit rapido fera flamma volumine; docta est
Fabula styx; patitur nemo illic; præmia nulla

Vir -

Virtutem afficiunt; fontes quoque supplicii nîl
 Accipiunt; o vive, licet dum vivere, nullas
 Si sapias, unica Lex Tibi sit cognoscere leges.
 Machiavellæ sunt hæc decreta Palestræ,
 Hæ leges pecudum, stygiæque hæc dogmata pestis
 In populos dirâ grassantur lubrica leprâ
 Aspicias hæc celso superum Regnator Olympo?
 Aspicias, intorto nec frangis fulmine fontes?

SERMO IV. De Gigantibus veteris Ætatis, & nostræ.

Fama refert veteres immani mole Gigantes
 Aggressos superis Numen detrudere Regnis.
 Ficta putas; ridesque mihi puerilia credi
 Et mihi forte, tuum, dicis, quò cessit acumen?
 Indice tam celeri ratio, verique profundum
 Stare vetat: validos immani mole Gigantes
 Nempe fuisse, fidem nobis sacra pagina fecit:
 Hi contra populumque Dei, rectique tenaces
 Sæpe stetisse ferunt, nervosis tela lacertis
 Torquebant, & erant illorum nomina Terror.
 Hei! quoties viso trepidans exercitus uno,
 Abscessitque retro, pavidusque in terga relatos
 Adduxit gressus nullo licet incitus ense.
 Roboris hinc illis proprii fiducia venit;

Ex-

Excelsūque placet jam nolle timere Tonantem.
 Jus contra stabant pro causis semper iniquis,
 Judicis ora sui ridebant; dixerat hoc est
 Jus, Judex; nostro hoc ajunt decernitur ense,
 Juraque vestra jacent: justa atque injusta secantem.
 Dixerat Ille, Deum. Reddunt Illi ore frementi
 In manibus Deus est nobis, nescitque pavere
 Numina vestra Gigas, & non sibi Numina credit:
 Eripiunt quod cuique placet, tribuuntque vicissim,
 Et faciunt quidquid jubet illos dira libido.
 Legum non illos sanctarum cura fatigat,
 Ipsorum venter Deus est; cadit æthere nulla
 Sobria nox illis, nulla est lux sobria, morbi
 Si inciderint, ipsi faciunt convitia cælo.
 Pupilli lacrymas, viduæ & suspiria mæstæ
 Hi ludos, faciunt, nec flentis voce moventur;
 Barbara turba preces nescit, non fœdera novit,
 Nec jus hospitii sanctum, lex insita nulla
 Illis, nulla fides, quivis agit urbe Tyrannum
 In propriâ, imperium & sancit sibi cædibus ipse;
 Hujus & ad libitum populus, Procereſque loquuntur,
 Nutum spectantes miseri, imperiumque trementes.
 At nemo meritos Divis instaurat honores.
 Nonne hoc illicitum est superis indicere bellum?
 Ejecisse Polo, non ne hoc est velle Tonantem?
 Jamque adeo tecum versa, fortasse Gigantes
 Conſimiles illis si tempora nostra tulerunt.
 Hei mihi quam nostris illi vixere minores

Sævitiâ; ad summum venit furor improbus, & nil
 Prorsus jam restat superent quod postera sæcla;
 Et quanto priscis modo deteriora diebus
 Temporavolvuntur, currunt atque omnia pejus;
 Tanto perfidiâ nostri vitiisque priores,
 Tecta gerant parvo quamvis hæc corpore; fraudes
 Hi nectunt technasque & vafra negotia versant:
 Simplicitas, mihi crede, illis erat addita major;
 Montibus impositos montes ad celsa struebant
 Sidera, eratque illis jam cæli spes propioris;
 Cum telo miseros summus Pater ipse trifulco
 Summovet, atque suâ simul omnes mole gravavit.
 At diverticulis rerum tectisque cuniculis
 Affectat superas stirps nostra hæc impia sedes;
 Vim tamen adjungunt, nebulosis cui niger alis
 Cingit utrumque latus dolus, auxiliumque ministrat;
 Hos etiam telo, licet abditore, peremptos
 Credibile æternis sua claudere fata tenebris.
 O utinam non Regnantes, rerumque Potentes
 In numero hoc essent primi, plusquamque Gigantes;
 Hic ut quisque suo propior vel stenimiate vel vi
 Plurima damna necesseque piis mortalibus infert,
 Pocula spumanti sed plena furore propinat
 His Deus, & potos trahit implacabile fatum.
 Ah quot corde dabunt gemitus! sed & ore querelas
 Heu nimium seras; mirabimur ordine verso
 At nos illorum in præceps prolabier ævum.

SERMO V.

De stimulo conscientiae.

Felix depositis animi qui pectore curis,
 Depulsoque metu innocuos sine crimine soles
 Lætus agit, qui virtutis de tramite recto
 Nunquam abit: haud illum timor anxius urit, edaxque
 Livor, sed sceleris purusque, & fronte serenus
 Temnit inæquales generosâ mente procellas.
 Concitat at qui iras Superum, Cælumque laceffit
 Criminis ausu, seriùs, ocyùs omnipotentis
 Pondera fert dextræ, tortos & fulminis ignes:
 Nullum impune nefas Superis; quâcumque latebrâ
 Te mergas, ultrix reperit te dextera fontem
 Verbere corda agitans obscuro; hæc prima remordet
 Cura reos, ut quod nemo se Iudice tutus;
 Intus cor rodit Nemesis, tacitoque flagello
 Instat cincta, instant furiaque, metusque, pavorque
 Pallidus ore, sui sceleris tum conscius error;
 Et dum luna vehit noctem, aut sol exerit ignes
 Anguibus usque urgent animos & crimine terrent
 Sontes usque suo; o! pateant si corda nocentum!
 Quot metus intus agit vindictæ & frigidus horror
 Quot miseram stimulis mentem impia pungit Enyo!

SERMO VI.

Non omnes Nobiles, & Illustres nostro
tempore doctrinam ac pietatis
gloriam quærere.

Ad Nobilem Polonum.

TEr quater est felix gemino qui dives honore
Virtutem didicit conjungere nobilitati;
Vere nobilis ille est, cui pietas insignes
Sancta dedit ceras; nitidum non sanguine si quid
Prodit ab illustri, doctas mox spirat Athenas;
Nec Sophus, aut audit doctus, qui stemmate magnus:
Non semper residet præclara scientia vultu
In placido; non purpureo cui tincta colore
Formosa est facies, frons & micat, ingeniosus
Hoc ipso reliquos visu superat deformes;
Sæpe caprâ sub fronte latet, capite atque inhonesto
Docti vir cerebri, sub sæpe pilo fruticante
Horridulisque comis, & sub mento nemoroso
Ingenuo doctrina viret cognata senatu;
Sæpe creant natos agrestes dotibus aptos,
Officiisque pares magnis; nitidâ sub cute contrâ
Condita non raro residet vis straminis ingens;
Crebro fallit imago, hominis Typus atque externus;

Pul-

Pulchris ludimur exuviis, oculi nos fallunt ;
 Forma boni haud potis est defungi munere testis;
 Oris sæpe loquaculi & Iantide veste superbiens
 Comptulus, intortâque comâ sciolus Ganimedes
 Cunctis præfertur; licet excors, insubidumque
 Sit caput, omne cui studium, si supplice gestu
 Noverit inflexisse genu, vestigia scite aut
 Misceat, eloquier phaleris si verbula certis
 Cum pompâ edidicit, choreas si ducere cautâ
 Edidicit librâ; si flexilis Histrio vel sit,
 Pileolum pennis norit si comere, terram
 Lambere si pedibus, sapiensque peritus & audit:
 Heros est, molles cyprio qui pulvere crines
 Inspergit calidi crispans molimine ferri,
 Pectere qui in laqueum & norit, quique helluo Bacchi
 Hungarici vino plures tumularit amicos,
 Qui curtâ frameâ per vicos perque plateas
 Trux veluti miles noctuque diuque minatur;
 Facundus Cicero est, meretricius obscænum qui
 Aut pipit, aut farto mendacia corpore cudit
 Pinguia, sed Tu qui radiis luceſcis avitis
 Tu Aonidum Phæbique es pullus amabilis; ipsa
 Semideum Mater genuit Te cæſia Pallas,
 Imbuit atque animum; ſtabili inde ligas virtutes
 Conjugio, ſocias doctrinæ, munere pulchro
 Teque aptum præſtas, Patriæ ut ſis utilis olim.

SERMO VII.

Unde Litterarum contemptus.

INtereunt potiora brevi: leviora perennant
 Invidiosa, bonum, res terris, nec diuturna est.
 Vix fuerat primo virtus bene nota Parenti,
 Prætulit in vetitum scelus ire. Astræa reliquit
 Quam subito terras! Pandoræ nunc quoque pyxis
 Toxica habet; rerum pretio contemptus honesti:
 Hinc vitium rerum corrupta conditione
 Indidit, hinc fors dura bonis, facilisque nocenti,
 Mobilis imperiumque rotæ; potiore flagravat
 Scilicet ut quisquis studio, hinc sua condidit ipse
 Fata sibi. Primum hos soboles mortalis abusus
 Noverat, & scelere Fortunæ dona patere;
 Hinc odium recti, scelerumque insana cupido,
 Divitiasque fuit in diras impetus omnis;
 Præstitit utilitas ornanti pectora curæ,
 Præpediitque animos; species defuevit honesti
 Quæ caruit lucro, paupertas doctæque crimen
 Crimen in orbe fuit, sensim sapientia vires
 Perdidit arctitas; & erant vix unus & alter
 Hanc modo qui colerent; mutila informisque ruinis
 Nunc tandem assiduus ad nostrum pertigit ævum
 Vix bene nota, suis vix agnoscenda ruinis.

Jam

Jam nec cura subest cuiquam valuiffe loquendo,
 Et dare Pieriæ vivacia verba catenæ,
 Vel si cura subest titulis & honore carebit,
 Cultorique suo feret heu nisi dona pigenda:
 Et mireris opes, vitiataque dona Minervæ
 Atque venit quævis Parnasso cura docente!
 Ecce quot exercent indigni præla libelli,
 Degener artis opus sacra: fastidia sacris
 Ipse ego præbuerim præcis, eroscripta daturus
 Nec laudata meo; Phæbus fluxisse liquore
 Hæc negat Aonio; istis lectis erubuisse
 Phæbum & Castalias fertur risisse Puellas.
 Parcite Pierides: non hæc Heliconia dictant
 Antra; nec à bifidis quæ manat collibus unda,
 Profiluere alæu, gelidis & Sarmaton oris;
 Hæc tamen ut prostant incultæ pignora Musæ
 Digna sui Domini sunt tempore, digna locoque.
 Non me Musa ciet toto plaudenda theatro,
 Nec manet Aoniæ me Delphica gloria frondis.
 Cum bene præstiterit sudatos cura labores
 Despicietur opus; vanos colat iste libellos
 Atque aliquis dicat; nos aulica turba, sorores
 Odimus Aonias, profunt sua carmina census
 Siquid ad augendos, erit ultro cuique legendus,
 Si valet ad mores tantum sua Musa: quid ad nos?
 Ipse suæ unus opem præsentem sentiat artis.
 Si quis erit locuples, quosvis petat orbis honores;

Quis-

Quisquis eget, mundo speciem male præbet honesti.
Cur ego turpe putem, quod gratum; dulce, juvetque?
Sic decus ingenii vitio gliscente fatiscit,
Atque suas removet dotes contempta Minerva;
Attamen in diros mundi procurritur usus;
Nunc scelus exercet curas, violentaque bella
Mentibus omne nefas african; nec decipiat Te
Nunc quoque quæ nostras exercet cura palæstras;
Nutat in ambages, nec plus quam jurgia novit
Nec nisi fallaci reboantia prælia voce:
Scilicet è geminâ, quâ stat sapientia dote
Deteriorque minorque viget in nobis, solaque lingua
Nunc sapit, & multum differt à pectore, quæque
Vox simulat pudibunda, negant mox facta proterva;
Mens agitat rectum: lucro est operosa voluntas
Auro cuncta vacant; homines seu bella fatigant,
Immodicè sive his, irritamenta malorum,
Concipiuntur opes; instantibus excita curis
Ingenio vires paupertas surripit omnes;
Scilicet, ut repetas adversæ crimina sortis,
Invenies doctis semper nocuisse piisque;
Vix erit in tantis quorum venerabile nomen,
Cui propriæ series vitæ decurrerit æqua.
Certe ut præstiteris ex æquo præmia rebus;
Protinus ingenuæ manabit copia dotis.

SER-

SERMO VIII.

In Ebrietatem.

Non ego Threjiæ laudans jejunia mensæ
 Bacchus ab humano jubeam procul exulet ore.
 Cur tamen ut blandæ Veneris prohibetis abusum
 Non etiam facitis teneant ut pocula fines
 Vestra aliquos? stolidi vesana licentia vulgi
 Hei mihi ab officio quam longe dissita distat
 Mens generosa tuo; fuscâ caligine sensus
 Dic age quos versas? peragis quî lumine capta
 Fare, vices solitas? rumpit commercia fumus
 Nempe tua exurgens, facit auxilioque carere
 Membra tuo, utque inter medias sine lege procellas
 Orba ruit navis Rectore per æquora longa,
 Sic temulenta patent adversis membra periclis
 Nec modo languentes torpor gravis obsidet artus,
 Victa sopore cadit ratio: monumenta pudori
 Mens quoque victa suo præbet; nam lingua proterva
 Solvitur in turpes gestus, & verba canina;
 Quin simul in diras procurrunt pectora cædes;
 Degeneres quo vos adigit petulantia linguæ
 Conferuisse manus, quæ mens violatur inepto
 Abfuit eloquio; lingua est rea criminis una,
 Lingua madens Bromio, pudet heu potiore moveri
 E-

Exemplo pecudum; vino abstinet usque nocivo
 Gens pecudum: at positæ vobis convivia mensæ
 Ebrietas vobis & magnum est pignus amoris,
 Mutua testantur cognatas pocula mentes
 Quas fera mox furor & rabies propellat ad arma:
 Quî bene legitimi specimen prætendat amoris
 Liber alit segetem qui ad turbida jurgia; nescit
 Liber, amicitiae leges & fœdera nescit,
 Æqua comes vitio nec virtus sustinet ire.
 Me quoque Thyrsigeri movet indulgentia Bacchi;
 Quæ tamen haud noceat menti; libamine vires
 Scilicet ut modico redeant, vigeantque resecta
 Corda illo; infano legem sancire Lyæo
 Hanc decet, atque modum hunc injustis usibus esse
 Quæque supervacuos petulantia fecerit, haustus
 Lege jubente suis tandem sit subdita pænis:
 Justior affliciet nullos vindicta nocentes.
 O tandem Reges exurgite; vindice dextra
 Cum radice ferum & morem dictuque nefandum
 Vellite, quid sit opus factu taceo; ecce pudet me
 Versibus effari, toto spectante quod orbe
 Sæpe, sacris etiam addictus, Princepsque senatus
 Factitat, ipse meis oculis quod cernere cogor,
 Quodque animus memorare horret, pia Musa refugit;
 Vestra salus, Reges, pro quâ unusquisque tuendâ
 Vitam offerre suam debet, vitamque suorum
 Vestra salus spuitur, excernitur, evomiturque.

SER-

SERMO IX.

Deposuit potentes de sede & exaltavit
humiles.

QUam miro variat casu, salit alea nigris
Quæ fallax oculis, tam miro fabula lusu,
Quam renovat fortuna duplex; jam blanda benigno
Hæc Zephiro, mox torva Aquilone est: conspice Amanæ
Majestate truci tumidum, folioque sedentem
Mancipiumque Deæ Fortunæ infame, refertum
Perfidiæque doloque virum; sublatus in altum
Ille fuit, lapsu ut rueret graviore; probrosam
In furcam ex folio tandem traiecit eburno
Excelsus gemino ille loco; qui & luce supremus
Externâ Dictator erat, par atque ierat Dîs
Terrarum Dominis, & tot circumfluus aulæ
Mancipiis, numerat quot soles circulus anni;
Illum vappam hodie plebis, scurrisque jocosis
Ludibrium ecce vides; an nosti Nabonasorem,
Qui pro Regali solio præsepe bovinum
Heu tulit, & scenum manducans sub Jove, duram
Gustavit sortem; res, alta superbia, cælo
Exosa est, divisque scelus immane supernis.
Execrata Jovi quercus, quæ gaudet in alto
Plantari Libano, miscet dum luxuriantes
Sideribus crines, perfringitur igne trifulco;

En stirps quæ Zephiro quondam gaudebat amico
 Incrispare comas, jacet heu! perque intervallum
 Ingens, infelix languentia brachia porgit.
 Sic est, magna ruunt; Deus in sublimia raptat
 Virtutem semper refugam, secura sui quæ
 Repere amans, folio sedet insperata superbo.
 A Librâ specimen sumas, lanx decidit una
 Tollitur altera, Aman, de conditione potenti
 Deicitur, surgit sed Mardochæus; apella.

SERMO X.

Deliciæ ruris ac matutinæ ambulationes
 æstatis tempore commendantur.

Nescio quid gaudî ruri insit, deliciique,
 Mærore at quodam tetrico, tristique veterno
 Urbs dormit; vivit Rus omne; tori viridantes
 Riparum, mentem atque oculos dulcedine replent;
 Catarrhus mæstas incommodus incolit urbes,
 Tussis anhela domos; est liber spiritus agris,
 Præsertim Majos; cum calvas denuò quercus
 Crinibus insternit Ver: primo surgere mane
 Cura fuit mihi prima, & portâ egressus ahenâ
 Prodigus in gressum spatiosos visere campos:
 Urbium ibi fumum excussi & fastidia crebra
 Atque melancholian; ibi cuncta favent successu

Mî læto, vernatque salus ibi tuta; fluit mi
 Vena ibi vividior, succoque vicens electo:
 Affero id expertus; seu captem frigora, corpus
 In viridante toro porgens; dum Thracia Pellex
 Alta Ithyn in quercu plorat, viduusve Palumbes
 Rauca gemit, raptosque miser suspirat amores;
 Seu virides flabris levis aura loquacibus umbras
 Ventilat alludens foliis, lucente vitro seu
 Contempler pisces, calamo & ducam saliente;
 O quam dulcisonis tremit isthic Musica lingvis!
 Voces aulicæ abeste, capi procul este probrosi;
 Dulcius hic canitur, cum Pastor cornua longa
 Inflat, arundineosque tubos, Orpheum esse putares;
 Quis luxus nemorum vernat? quis luxus agrorum?
 Gentilesque loci flores; connubia florum,
 Arborum adulteria sat quis miretur; ab illis
 Enatamque probam sobolem; quæ, & quanta voluptas
 Cum cæli Lea fulva furit, jacuisse per herbam,
 Excepisse animas Zephirorum pectore aperto!
 Ipse situs variæ præbet spectacula scenæ,
 Deliciasque urbis vincit, Regumque Theatra;
 Nusquam adeo molli clausi mea lumina somno,
 Quam cum fagineâ recubavi lentus in umbrâ,
 Blando adgaribat labro mihi rivulus, instar
 Nutricis Morpheo; quin nusquam suavius ipse
 Est visus placuisse mihi Regnator olympi:
 Per tot ambages animo, rerum fator & fons

Clarius occurrit fumum extra, urbisque tumultum;
 Raptus in astra suis è factis omnipotentem
 Usque perorantem mirabar, deliciis his
 Detentus terrena sacro pede conculcabam.

SERMO XI.

Cognitio Dei exactissima
 ex rebus creatis desumitur.

Tellurem quisquis cernit cælumque, Magistrum
 Mox capiet rerumque Fabrum sibi colliget arte
 Ex mirâ; superis nam quidquid in ætheris oris
 Fulgurat, exsudat quidquid mare divitiarum,
 Quidquid germinum humus, nullo discrimine id omne
 Ennarrat: latet in nobis en Ille Creator
 Maximus, a cuius fulgore dies astrorum est,
 Et luxus rerum cunctarum; scilicet Ille
 Nos implet totus, pleni Illo nos sumus, omnes
 Vivimus inque Illo prorsus, Illo inque movemur;
 O age mortalis mundi perpende theatra,
 Continuo Dominum invenies ex ordine, partium
 Et scito nexu: constanti volvitur æxe
 Orbis cælorum, vaga sidera & usque rotantur,
 Sol luci, noctique preest soror indiga lucis
 Fraternalis; cursus nunquam pede devius errat,
 Est tot nec lassus sæclis; res namque statuta est;

Nc-

Nemo declinatque vias, quas Conditor ire
 Jussit, luxurians æstate nemus redeunte
 Lascivit, certis crinitur frondibus arbor,
 Nunquam non stirpes, nunquam nec germina aberrant,
 Observantque sui nutum jussumque magistri;
 Flumina cuncta vident ut fixo fine residant,
 Limite nec sese evolvant maria alta statuto,
 Terrestri contenta scypho; lege omnia fiunt
 Ista; jubet Dominus sic servos. Sæpe Magistrum hunc
 Cogita, in humano tanta est si gratia vultu
 Quanta erit Artifici, quantus decor omnipotenti
 Auctori, si hic nulla datur proportio, fecit
 Qui tam pulchra, fiet pulcherrimus Ipse necesse est.

SERMO XII.

AD AMICUM

Ut sibi a falsis hodierni sæculi Politicis
 unicè caveat.

A H! fuge crudeles tergo, sed gutture blando
 Verbosos contemne homines, qui plurima spondent
 Nec stant promissis, placido mille oscula dextris
 Qui vultu figunt, te perfunduntque salivâ;
 Qui dubio lingunt conditos melle favores,
 Basiolisque aulas mulcent, & poplite curvos;
 Artifici qui fraude nitent duplicique palato

Vul-

Vulpino duplicem gestant cum pectore linguam;
 Qui vigili mentis rimati lynce medullas
 Scire arcana volunt; rerum sensusque latentes;
 Ceu medicus venam tangens, qui plurrima sentit,
 Pauca sed ostendit verbis; fallacibus ardent
 Qui stellis, oculis dubii, nictantque finistri,
 Ritu qui cochleæ gaudent habitare repositi,
 Sub dura & testudine amant latuisse, fenestra
 Quæis ut nulla domi sincero lumine, plena
 Cratibus at mens est; struxere ad grandia pontem
 Qui perfasque, nefasque; comentes sensa figuris
 Qui sua larvatis fallâ dulcedine fallunt:
 Turba susurratrix quot fœdera sancta diremit,
 Quot connubia & amicitias dedit impia pessum!
 Hos fuge, quorum non Tibi stat perspecta voluntas,
 Qui sibi, non tibi præsentem dum florida fors est
 Ære tuo ventrem pascunt, avidamque crumenam,
 Et procul ut culices moriente cadavere cedunt
 Mel ubi deest; non te, se tantum quæritat ipsam
 Turba; sub adventum veris fervore solutis
 Ceu nivibus torrens mollè instrepat, aut æstate
 Pocula cum desunt spissis siccescit arenis;
 Sic pariter multos parasitos sorte virente
 Mansuetos pascas, sed cum pinguedine nudum
 Marsupium fuerit, facto simul agmine cedent;
 Hanc pestem novi, suffossaque fraude sagaci
 Pectora, & amicitias mendacis anhelitus istas,

No.

Novi ego Vulcanos scelerum, mendacia cudunt
 Mille encausta dolis: nec te amplius ista prophana
 Decipiet te gens, olli si obduxeris aures
 Sirenas quondam ut sapiens vitavit Ulysses.

SERMO XIII.

In Sacra Regum Historiâ
 Paucissimos reperiri melioris notæ Reges.
 Ad Alexandrum De Sanctis.

Dic mihi, de Sanctis, quæso, qui nocte dieque
 Biblia sacra teris, sancta atque oracula vatum,
 Calmetum meditans, alter Calmetus & ipse;
 Dic mihi, de Sanctis, cur de tot Regibus illis
 Qui Hæbræas rexere plagas, vix unus & alter
 Extiterit, gestans qui regia sceptrâ benignè
 Non solum vitâ tenuit polluitque scelestâ,
 Præter Daviddem (qui nictans lubrico oculo
 Uriæ thalamos incæsto polluit ausu;
 Ostrum sed lavit lacrymis usque Ille decoris,)
 Vix Ezechian inveneris & Josian
 Cætera fex Regum, Regum & farrago scelestâ est,
 Nec spurio memoranda throno; nempe indolem honores
 Mutant, & mores, de Sanctis docte reponis
 Nidificare & amant scelera impia Cyclade Regum
 Flore suo, fructuque suo tutè fruitura.

To-

Tota relicta sibi est blanda atque effræna voluptas,
 Quod lubet atque facit, plenoque superbit asylo;
 Stant portæ vitiis bipatenti poste reclusæ.
 In diros Reges quot degenerare Tyrannos
 Aspicias, factosque suæ Genti intolerandos,
 Dum sugunt sua Regna, gravi populosque tributo
 Exagitant, major velut impete, quâ fluit Jster
 Stagna minora furens sorbet, latâque rapinâ
 Ditescens, satiat violentas sæpe procellas?
 Sæviit in populos sic Roboamus Judæ,
 Roboamus atrox, certusque referre tributa,
 Et sua privatis augere æraria damnis
 Obsequium amisit, Regno & spoliatus Judæ est.
 Sic Jézabelis nimio seductus amore,
 Fulmine trux justum Nabotum perculit Achab,
 Quæsitos pretio Nabot renuisset ut hortos.
 Vita tumens folio raro, mihi crede, pudica est.
 Sic Palestini posuit qui culmina Templi
 Dives opum Salomon, factus Procus ivit in omnes
 Lascivos æstus; Veneris scelerumque lacunas.
 Quin multis atque ipsa fides sancta excidit, atque
 Tempa, foro steterant medio quæ splendida, terræ
 Æquata, aut stulto cultu violata Deorum;
 Jussu Manassis stabant luci viridantes
 Montibus in summis positi, sacrique Priapo,
 Luxuriis pleni stabulisque; erat usque Tyranno
 Jus dirum gladii, furor insatiabilis; Illum

Sanguinis haud reverentia, non miseratio vitæ
Movit, mortales, pecudes, vitulosque putabat.
Culmina, de Sanctis, volvens hæc pessima mente,
Atque malos Reges, vota execrantia dextras
Illas concepi quæ Regia sceptrâ tenerent:
Majestas dixi soliorum, & sceptrâ superba
Et sellæ, trabæque, insignia clara, valete.
Profuit haud multis, mihi crede, hucusque stetisse,
Repere sed multis, humili jacuisseque valle:
Alta suo pte loco trepidant; vertigo data usque est,
Verticibus magnis; feriunt rutilantia quercus
Fulmina, tuta Jovis resident, virgulta, myricæ.
Omnia bellorum concurrere prælia vidi
In celsas turres, campi vallesque quieto
Hoste vacant, parvâ radit qui littora cymbâ,
Non perterricrepus Boreas nocet; æquore in alto,
Æratas lacerat navet, classesque Tyrannus.
Magnum extare puto, genere haud sceptroque superbo; at
Mente, polo quæ fixa Deum sapit, expetit unum,
Una apices supra est virtus Regumque cathedras;
Nominis hæc verus fulgor, lux inclyta honestæ
Hæc famæ, summi quâ plus nituere Monarchæ,
Quam titulis, Aquilisque, & purpureo comitatu;
Hæc ornat meritos Illorum murice crines,
Qui fugiunt metui; quædam est laudabilis auro
In medio paupertas, optans nil cupienter
Omnia habens; sibi sat, ceu fons est rore perenni

Ditescens, spretum laticem qui fundit agellos
 In steriles. Tellus o plena tumultibus usque
 Parva pila, & punctum? assiduo quod turbine, iniquo &
 Marte fatigatum proscindimus, indomitique
 Voti, per flammās per syrtes, per mare vastum
 Quærimus; Esto; homini Reges periisse ducentos
 Constat, cras tragici immemores bis mille theatri
 In scenam apparent, superum qui sede valere
 Jussâ, gavisī fragiles prensare coronas
 Imperia æterno anteferent mortalia olympo.

SERMO XIV.

Cum miseram Regum fortunam
 è folio præcipitum considerassem.

Quisquis sceptrā rotas, folioque coruscus in alto
 Ex humeris tergoque paludamenta superba
 Ostroque atque auro, assiduīs sed turgida curis
 Suspendis, Regum casus mortemque memento
 Ludibrio sortis semper variante malignæ.
 Procidum molli gremio, quem fovit amica
 Sors Pullum, plumis exutum, alisque repente
 Præcipitem, in spurcam dedit imperiosa cloacam.
 Res testata; colossorum moles jacuere
 Præcipuæ, Babyloniacas qui sustulit arces
 Aula est ejectus, pecorum conviva vagorum

Roderet ut terræ gramen, biberetque paludem.
 Fastu elatus habet, meruit quod nempe, flagellum;
 Exulat Assyriæ Fabricator turgidus urbis,
 Cogitur & socios inter mugire Juvenços.
 In cavea latitans sic Bajazettus, abortus
 Fortunæ, in lusus cecidit furiasque novercæ,
 Principe ut exuto, Regalis serperet Jrus.
 Sic Sapor ille ferox, Carolus sic calvus, avitâ
 Præcipites folii ceciderunt sede; Stuartus
 Elapso sæclo ascendens fatale Theatrum
 Gente omni frendente, truci ferienda bipenni
 Colla dedit; vitreæ Reges nunc fidite forti:
 Sed moneo, o Reges, dolus est, fugitiva jocosa
 Prosperitas sortis, plerique in fine cothurnos
 Degenerant ludi in tragicos, placuere facetis
 Antea qui foccis; extremaque gaudia luctus
 Occupat: applausu si quem fortuna celebri
 Imbuit, aut folio dedit insedisse, tumorem
 Devitet; fugiat nimium popularibus auris
 Impelli, plausuque sui gaudere Theatri:
 Fortuna est Dea nota Tyrannide, nota jocandi
 Sævitiâ; incertas transmutat sæpe coronas.
 Est ventosa velut pila missilis; inspirato
 Quæ levis est Euro; volat hæc suspensa per auras
 Mox bombo graviore cadit. Sors aurea Cræsum
 Prodidit; ut pauper Cræso ex evaserit Jrus.
 Sacrilegus qui bella Polo movet, ilicet orci

Nil miserantis erit sacra victima; vix Sator & fons
 Rerum, orbis cæli extuderat, terrasque jacentes;
 Cum subitò aligeros Populos, sine corpore Gentem,
 Condidit, æterno genitor succensus amore;
 Ut sua quâ fruitur solus, natusque, per ævum
 Communis foret, & multis concessa voluptas.
 Continuo fuerat quos æquum dicere laudes
 Auctorque Deoque suo, ac persolvere grates,
 Regnandi malesuadus amor (quis ferret inultus)
 Impulit haud partem exiguam, furiisque subegit,
 Ut cuperent summo sese præferre Tonanti,
 Immemores animis victi, cæcique furore;
 Non tulit omnipotens Sator, & meliora sequutos
 Armavit contra, nulla hinc mora, talia adortos
 Indecores cælo partes detrussit in imas,
 In sedem scelerum æternam, noctemque profundam.
 Nemo impune Deo bellum infert; Ergo Monarchæ
 Credite fortunæ, sceptrisque tumete, *Sereni*
 A vitreo, dubioque polo fortasse vocati,
 Nunquam fronte color nunquam cui lucet eadem;
 Cærulæ ille color fallax est inque fidelis,
 Nubibus & subito torvus succensa vaporum
 Nubila mille trahit. Spes parcas diligit orbis
 Arbiter; in cumulum ac tumulum fastus ruit omnis.

SER.

SERMO XV.

Quorundam hodiernorum Prædicatorum
 modus, phrasis, & dictio,
 nihil ad conversionem animarum multum
 ad ostentationem faciens
 vanitatis arguitur.

Ad N.N. Concionatorem

F Lumina Divini eloquii prodesse cupido
 Si Te vera tenet, si Tu hamo faucia sacro
 Pectora piscari gaudes ardente cathedrâ,
 Serica verba cave fundas, phalerasque; tonandum est,
 Libranda in spurios sunt ignea fulmina mores,
 Immundi mundi sordes & monstra Catonem
 Poscunt, ancipiti ut gladio refecentur amores
 Incesti, cultros & acutâ cote novatos
 Exposcunt mores. O carpite, vellite quotquot
 Tempia peroratis per vasta libidinis æstus
 Indomitos; experta res est, se hâc labe semel qui
 Inquinat, emergit raro, ni Præco severus
 Præstet opem, luteum crimen vivo atque colore
 Depingat, triplici pertundens corda sagittâ.
 Nil hic blanda juvat, Præcones credite oliva,
 Immerso ut vitiis madeatur sordibus ævo.

Præ-

Præco Dei, caveas monitus multumque monendus,
 Ne veluti Pavo stellata volumina caudæ
 Turgidus affectat, pictam vel Psittacus Irin,
 Pro rostro eloquii affectes pigmenta prophani:
 Incorrupta fides Christi florum simulacra
 Fictitium spernit, vocisque sonos imbelles:
 Fæmina non finitur vultuque & crinibus emptis
 In Templis fracto ore loqui; sed poscitur illud
 Ad culmen, solidâ facundia plena medullâ;
 Mascula vox resonet, sint maseula verba, Virorum
 Prudentum hic opus est. Sit Fæmina muta, loquendi
 Haud finem faceret; nil lubrica lumina profunt
 Nil sententiolæ; efficiat (quid lingua panergis?
 Sint Cicerone licet desumptaque Quintiliano;
 Ingenii succum qui sic, mihi crede, perorat
 Perdit, araneolæ & sua viscera prodigit instar,
 Quæ fragiles trabibus suspendit turgida telas,
 Ut geminas redigat muscas in rete vel unam.
 Histrio floridulus cor nunquam animosque movebit,
 Displicet, atque placet; confecto Drammate totus
 Est plausus, dixit concinno Roscius ore,
 Concinnis & acuminibus; mores nihil inde
 Consilii accepere boni, remanentque priores.
 Lux contra sincera, idiomate prodita puro,
 Nativâque loquelâ hominum descendit in aures,
 Invehit atque pios mutata in pectora sensus:
 Ascitum nescit, pudibunda ut virgo colorem,

Sic

Sic Sacra ignorat minium Facundia, spernit
Schemataque & phaleras pigmentaque poppæana.

SERMO XVI.

Humilia & stulta hujus mundi
à Deo eligi ad opera insignia ut confundat
sapientia, & fortia.

AD magnos apices, atque alta negotia, mundi
Quisquiliis legit rerumque hominumque Creator,
Præstantesque manus ad Regna potentia Codris
Pauperibus tornat: Davidem evexit Judæ
Ad solium è custode ovium, jussitque Juditham
Corpore scemineo enervem, sed mente potentem
Pro patriâque mori timidam nil, stringere dextram
Armatam gladio, jugulo Ducis Holoferne,
Fatalem: vocat ad portenta ingentia Christus
Naviculas, Lacuumque putri de gurgite nautas,
Constituens mundi Dominos, dare provida totis
Jura jubet terris: hederas sibi fertaque Regum
Repere sub pedibus cernit Petrus, Ausoniamque
Mitram poplitibus sentit flexis venerari.
Cur ergo statuas jactamus, inutile nomen,
Pulvere sordentes, fumosorumque Penatum
Priscas effigies: melior sanguis vetus an num est
Forte novo? anne Ducem nasci melius reputemus
Quam

Quam fieri? vili ad folium qui è sanguine prodit
 Ignes per gradiens & per Mayortia facta,
 Dignior ille hederâ, foliumque ascendere eburnum
 Cur putridos jaçtamus avos, mucumque sepulchri!

SERMO XVII.

Doctrinam sine virtute nihil esse.

AUre favete Sophi, facunda tonitrua ab altis
 Jaçtatis quotquot cathedris, tussimque celebrem,
 Scitaque clamosis miscetis jurgia rostris.
 Quæ virtute caret ne sola scientia digna
 Est obolo? cui non virtus sit juncta marito
 Conjugio stabili valet ars nil; lubrica quippe
 Tantum inflat; gravida est vento pila, vitrea bulla est:
 Exitio multis est sola scientia, multos
 Stravit præcipites; in tonsâ Gausape lanâ
 Est melius, serum quam velamenta superba,
 Francorum & multus vestes labor, Endromides aut
 Doctæ; Sidonios chlamis aut incocta rubores.
 Scilicet ignaris rapiuntur agrestibus astra;
 Carne volutantur scioli; qui plurima norunt
 Dicunt, non faciunt; ostendunt pollice docto
 Sidera cæli aliis, velutique animalia proni
 Terram ipsi spectant; & convolvuntur in illâ.
 Vagina abs gladio dicatur geminea; virtus,
 Doctrinâ ornetur; Domina Jlla, pedisequa at ista est.

SER.

SERMO XVIII.

Minima quæque suspecta
de periculo esse debere.

Vilius an quidquam, & despectius est scintillâ?
 Quæ vix incolumis scintillat deside vitâ,
 Insuperpitque tremens cineri, lychnoque supremo
 Palpitat; illa tamen Zephiri rediviva flabello
 Patronoque adjuncta Noto, bacchata furore
 Vertitur in sylvas, atque alta palatia Regum
 Devorat; est nebulis indigestoque vapore
 Quid minus? & clausâ Terræ sub viscere febri?
 Et tamen hæc montes tremulo pectus dedit orbe.
 Quid minus est tineâ, modicâque proboscide blattâ?
 Et tamen hæc Tyrias comedunt animalcula vestes,
 Dente licet tenui sint, totas Bibliothecas
 Mordaci fame depascunt; licet unica mica
 Pulveris igniti, granum vel sulphuris unum
 Fomite concepto totas deglutiit urbes,
 Sustulit abque imo Turres, castella, domosque.
 Unica prædominans myrrhai gutta prophanat
 Ænophorum totum; testata pericula rebus
 Quis nescit minimis plusquam millena subesse?
 I peccatillis clemens atomisque, jocosi
 I mendacioli, & salibus confide, jocique
 Olim Elephantus erit, minimo quod corpore vilem
 E
 Esse

Esse putas culicem, vel si quid tenuius extat;
 Nescis heu nescis fastidia plurrima cæli;
 Tu peccata vocas, ludos, charitesque, jocosque;
 Nempe microscopio divini orbaris ocelli,
 Atque adeo es cæcus, te non ut noveris ipse,
 Tempus erit quo obuli multa in sestertia crescent.

SERMO XIX.

Conversationem nostram
 in cælis esse debere,
 more florum astra intuentium.

Post brumæ senium, liquido cum flumina vitro
 Redduntur, gelidâ fluvii nec compede vincti
 Currunt illimes, Violæ velamine comptæ
 Cæruleo patulis foliis dum spicula solis
 Verna bibunt, sapiunt cælestem conditionem:
 Virgineam Illæ animam sugunt ex æthere, & astra
 Implantant generi, simili radiofa colore,
 Nobilibus sibi jungentes vaga sidera vinclis.
 Sic memor æthereæ Patriæ mens provida terræ
 Transcendens humiles cumulos stet rudera supra
 Fracti orbis; cyatho florentia lilia aprico
 Cælestes captant auras, exempla que præbent,
 Ut mea nil, cælum nisi labra canora celebrent.

Cæ-

Cæli delicias & mira palatia posthac
 Ore canam; hocce suis foliis, totidem ceu linguis
 Sylva facit, faciuntque jocosum id murmure fontes,
 Et pulli exigui, Mater cum, vel Pater Illos
 Destituunt, querulo cæli bona numina poscunt
 Guttur, nec finitur fame frangier implumis grex.
 Sideribus solis pateant sic labra, velutque
 Mendici obsidunt Templorum limina, victum
 Ut referant; sic ante fores nos omnium egeni
 Sollicitis precibus carpamus limina cæli,
 Donec se & Numen nobis in luce videndum
 Præbeat importuni erimus; Codros prohibet quis
 Ut non sint queruli, illos si jubet imperiosa
 Et malefuada fames? quis cæli sedibus orbat
 Me optatis! Domus o superæ spatium infinitum!
 Te vel cum gemitu ut procul intuo, æstuat igne
 Non solito pectus mihi, spe & salit invidiosa
 Cor gravidum, sordet mihi gratia terrenarum
 Compagum, atque finem mundi contemno Intumque;
 Ingemino stellas & sidera provoco. Cæli
 O excubiæ vigiles! lunam sectarier usque
 Pollicitæ, & pulchrum radiis allambere Phæbum,
 Divinæ soboles dextræ; me lumine olympus
 Dispunctus recreat solus, mihi nil cum glebâ
 Atque solo sterili; punctum est hæc terra, loquaxve
 Nidus hirundinis: o quando felix erit hora!

Cur quadrans nimium piger es postreme! remota
 Ah nimis ò dulcis Patria, ò mors! quæso, veni ò mors!

SERMO XX.

De cultu mentis
 Præ corporis sollicité promovendo
 Ad Nobilem Polonum.

Sunt quas perspicuas auri subtegmine vestes
 Ferre juvat; queis fucatis stibio meretricum
 Nudo humero mediam placet incessisse per urbem;
 Hic sexus tenerâ imbecillior iudole, crines
 Consilio fingit vitri, totisque diebus
 Hœrens ad speculum debet sua labra colori:
 Mendicam faciem emittunt è pixide Francâ
 Sarmatides Helenæ; pinsunt è sanguine malas
 Vipereo, laribus sic coctæ proripiunt se
 Vestitæ sanie Parisini muricis, ingens
 Perque rotant sese spatium prædivite vastæ
 Appendice togæ, verrentes syrmate longo
 Atria, magnatumque domos, & limina Regis.
 Hæc tractet rugosa lyce; propria hæc imbellis
 Sunt pecudis; sanguis sed celsior inditus errat
 In venis hominum; genius sublimis, & igneus
 Spiritus ebullire sagax, & ad ardua natus,
 Sursum subsiliens muliebria dedignatur;

Comatur mens sola viri; memorarier, edat
 Digna tubis facta, & seriem colat antiquorum
 Sauromatum: nolit studiis qui forte vacare
 Militiæ incumbat, mercatus sanguine famam,
 Exilio mulctet Moschos, Patriamque paratâ
 Defendat dextrâ, loricâ membra refulgent
 Sanguineâ melius, quàm mollia tegmine Franco
 Aut si famineo niteant ceromate; malo
 Ferrea corpora, talis erat Belisarius olim,
 Et nostro celebrer Fridericus tempore, cuncti
 Vestibus hi rigidi gladio latus accinxerunt.
 Tales quos numeras fuerant atavique Potosci
 Et talis consanguineus tuus acer in armis
 Vir campi, armatique decus, murusque Poloni.
 Quin ergo galeam capiri, laterique bipennem
 Adnectens frameam pariter Tu, Te medium trux
 Libras in Moschos? aude quid stemmate dignum
 Exemplique memor Patrii Te, belliger, arma
 Ærato tonitru; fremitus nec suadeo tantum
 Armifonos; studiis pariter sua gloria doctis
 Debetur, tutâ dabitur cum pace potiri;
 Nunc stâ pro Patriâ, pro Relligione tuendâ.

SER

SERMO XXI.

Solitaria antiqui Eremitarum vita
Turbis sæculi
præferenda.

THebaidos loca sola, lares, tacitosque recessus,
 Quæis afflat cultum rupis pietate suapte
 Horror nescio quis pius, & venerabilis umbra,
 Dicere fert animus; nihil illis dignius extat;
 Littoreis quamvis cannis, & vimine querno
 Sint juncti; cessent certare palatia Regum,
 Sudore & multo laquearia comportata;
 Non humiles superant monachorum tecta, cavernas:
 Hisce morarier haud aliis Deus ipse theatris
 Discupiat; præter cunctos illi anguli in orbe
 Usque Deo rident, & maiestate decorat
 Usque suâ; suavi ô quam numine vescitur illic
 Cassianus! vacat ut precibus, cælosque coruscis
 Sideribus varios oculis & mente pererrat!
 Exulat his laribus mordax dolor, anxietasque
 Dira animi, sopor atque Deo cæloque dicatus!
 Lenius inserpit; durans & quattuor horis
 Nocturnis cedit precibus sopor elacrymatâ
 Paupere clepsydrâ; de belli hic nulla cruore
 Mens est, & ducibus; nullus timor anxius urget;
 Isthic nescitur, vulgus, primi que Senatus

Quid

Quid faciant, orbis quid peccet, quidquæ Tyranni,
 Sanguineum genus, affectent, quid fiat eburnis
 Sceptris, quis populos fræno regat Induperator;
 Pace altâ status exigitur summâque quiete,
 Extra curarum morsus subitoseque tumultus:
 Non vagit rupes, querulo non sylva resultat
 Conjugii clamore; domuncula rupe cavata
 Sufficit assiduis precibus, natumque cubile
 De filice abrupto, modicum sinuatur in arcum,
 Serviat ut Domino somnique papavera portet;
 Palma secus nutrix sua brachia porrigit, umbrâque
 Hospitio præstans, ructus canis, atque latratum
 Æstiferi calidum extenuat; summa ista Palati est,
 Unicus aulai est cultus totius, Eremus.
 Pro turba famulantum & conspicuis hastatis
 Gens vaga quadrupedum; vigili non tuta molosso
 Porta sonat; non clausa serâ munitave ferro,
 Tuta satis custode uno; satis unica felis
 Tutandæ domui, mures ne impuné vagantes
 Finitimo dominantur agro; prope consitus hortus
 Porrigit halantes herbas, viridique culinâ
 Suggestit incomptæ genialia gramina mensæ;
 Palladium non illi oleum, Pharium nec acetum;
 Sobria radiculis nudis stat mappula; aquali
 Et sitis ex modico; venæ strepit unda pudicæ
 Molliter aridulum parce quæ linctæ palatum
 Mitigat; at reliquas sitiens bibit hortulus undas;

Puro subfiliens vitro fons ille, maritas;
 Quæ prope sunt, lactat plantas, vindique tapete
 Riparum residens, pisces alit usque minutos.
 Regula totius Prandi isthæc, regula cænæ;
 Allium olens, nigrum furfur, lacrymosaque cepa,
 Addjicitur festis panis lapidosa diebus
 Crusta, Theodosius, quam olim ut studio venandi,
 Devius in cellâ edisset, celebrasse saporem
 Attonita fertur fame, se & melius nihil unquam
 Aulai delicias inter, variosque paratus
 Dixit se edisse; usque adeo fit lauta culina
 Cælestis, luxu Regali non redimenda;
 Copia non illi dapibus assuerica festis
 Prodiga, tot spuria Cleopatrarum arte superbæ,
 Sardonichis gustus tormento inventus aceti,
 Gemmeaque insuetos emittens Bacca liquores.
 Stat sapidis æquanda cibus, queis dulcis Eremus
 Utitur, este procul, messes & aromata, mundi &
 Lurcones, macies tacitæ est magè lauta latebræ.

SERMO XXII.

In oppressionem Inopum Querela.

Cingimur uno omnes cælo, tectoque micante
 Claudimur, atque idem sol omnibus æquore prodit
 Pur-

Purpureo, una eadem Genitrix facundaque nutrix
 Obtigit, atque orimur terrâ prœgnante, cibosque
 Sugimus ex illâ, atque est spiritus omnibus unus:
 At mutat fortuna hominum, varii & successus
 Eveniunt illis discordi turbine rerum.
 Exultat vitiis dives, lascivit in auro;
 Ære at inops mulctatur; subditus angariatur
 Centonesque patent gladio, sub veste superbit.
 Purpureâ tutus dives, prædo & si magnus; egenus
 Plectitur at furcâ, trabe pendulus opprobriosâ,
 Vix obuli aut nummi quamvis furunculus atri.
 Præterit illum lex, lex fœva sed enecat istum,
 Aut istum Themis excoriat, Themis improba vivum:
 Scilicet in lento medicato vimine visco
 Tantum hærent volucres, quibus est statura pusilla;
 Fringilla & Turdus; quibus est at grandior ala
 Evadunt; sese piceo, munimine milvi
 Expediunt, & vulturii, atque impune vagantur
 Regni emunctores, natiq; ad grandia furta
 Traducunt impune dies; pauper luit ense:
 Hic modus, hæc norma est, hodierni hæc fabula mundi:
 Dispare sera stylo veniet sed curia tandem
 Sæcula diversâ venient libranda staterâ;
 Tunc tunc causa inopum vincet, curvique scabello
 Prensabunt opulenti inopum palmasque, pedesque,
 Iudicio exhibunt, condemnatique fatiscunt,
 Ibunt inque ignem æternum noctemque profundam;

Astra tenebit inops, & Rusticus ambiet astra
 Præcedent Dominos servi, Dominaeque sequentur
 Ancillas, miserum vulgus Consulque sequetur.
 Non patitur florere diu scelera impia Numen
 Ultor adest, quamvis cunctetur; fulmina tardans
 Et sua, suspendat nequam mortalibus ictus,
 Et quæ tarda gradu pœna est ac nixa bacillo
 Incedit, magis horribilis magis atque severa est.

SERMO XXIII.

Ut à nimio potu, & conviviis abstineat
 ad Nobilem Polonum.

PArcito vini acie nimia, bolisque; sapit quod
 Crebro, crede mihi, egeritur male, concoquiturque,
 Et stomachi frangunt convivia lauta culinam.
 Intolerabilius nil toto crapulâ in orbe,
 Nil fædum magis; hinc morbi nascuntur, anhelæ
 Hinc febres, crudus glaciale rore catarrhus
 Proccedit, nimis decoctus pulmo culullis,
 Accensum pectus, tostum jecur igne, malorum
 Phlegmatum iners sanies, spumosa lucta saliva;
 Tum ventosa lues, sitiente hydropysis aestu,
 Calculus & dirâ proscindens viscera ferrâ.
 Est hominum pomis venundata tota propago,
 Atque gulæ cessit, mundus tenuique merendâ

Con-

Constitit, & lentis pulmento veniit Esau:
 Si multos soles, multas numerareque lunas
 Optas, sobrius esto; herbas simplexque legumen
 Mande, & Nestoreos vives sic sobrius annos.
 Plures Ænophoris, convulsis quam maris undis
 Invenere necem; lautâ sapor interit horâ
 Omnis; succedunt sputi, fœcesque liquentes,
 Cærulea exundat bilis; fœdamque mephitin
 Hesternus ructat Bacchus, vomituque propinquo
 Languescit stomachus, compressus mole ciborum.
 Ex here potato cerebrum nigra nubila Baccho
 Invadunt, caput atque reclini pondere nutat.
 Cur maria alta flagellantur? cur piscibus amnes
 Nudantur? peregrinâ cur convivâ pernâ
 Sunt adipata? satis non splendida prandia, mille
 Nî consent nummis, nisi gemmis extenuatis
 Pocla superba onerent, atque aurum forbile potent;
 Quo implacata gula ascendit? rabiesque vorandi
 Imperiosa; orbem fera crapula depeculatur
 Divitias Regni binos Cleopatra Smaragdos
 Solvit aceto, auram sponsi mercata benignam.
 Sit nisi crystallo æstivâ glaciatus Jacchus,
 Haud sapit, & si annos glacialis conterat æstus,
 Cogitur inque novo; vah! vivere bruma sepulchro.
 Crede mihi longos vivet non Helluo soles,
 Non potor, cursum mersus Palinurus in alto
 Finiet ænophoro, quot! quot! tumultavit Jacchus,

Quos olim niveâ spectasset fronte verendos
Nestoras, & Patriæ coluisset Patria Patres.

SERMO XXIV.

Solus homo libertate suâ abusus

DEO

Inter cæteras creaturas rebellis,
& contumax.

LEge ratas pridem, stellæ radiante choreâ
Excubias servant; acceptos Cinthia Fratri
Sponte refert radios; si sol se condit in undas
Hesperias, cubitumque suâ cum Thetide pergit,
Decurso quo somnus habet satis intervallo
Festinat roseo caput erexisse cubili
Conspicuum rursus; glaciât nunc viscera terræ
Trux Boreas, laxant Zephiri modo mollibus alis:
Nox, lux, bruma, calor, syrius, caper alternatis
Succedunt vicibus; non fluctibus æquora credas
Exhausta, ut profugis trudent sese æstibus extra;
Post horas redeunt. Solido quæ Conditor orbis
Ordine fundavit, posito stant limite, parent
Cuncta creata Deo artifici, nihil & datur audax,
Quod renuat servile jugum; quæ lege creator
Edixit placidâ, fiunt, frustra que Tonantis

Tor-

Torseris ingenium, formas operumque suorum:
 Omnia stant adamante; cito sol circuit orbe
 Quidquid, divinis pendet de nutibus omne,
 Continuò & quidquid, durum vel molle iubetur.
 Jurato facit obsequio. Se subtrahit, unum est
 Quod stolidâ ambitione, iugo Dominique repugnat
 Libertas cerebrosa hominis, quæ sæpius obstat
 Legibus, hâc creti filicis dura indole, cælum
 Stultitiâ petimus: Divosque laceessimus ipsos;
 Moribus & nostris Numen metimur olympi.

SERMO XXV.

Servire Deo regnare est.

Muneribus Divos venerarier, obsequiisque
 Laudis inexhaustum est scœnus; servilia non hæc
 Servitia; ingenti dono pia dona rependunt
 Accumulantque decus superi. Servire Tonanti
 Est regere Imperio, quidquid complectitur orbis
 Ingenti spatio, tum quidquid prepete motu
 Sol peragit stabilis: decora ut sublimia regni
 Amittit, Trabeasque & regna inglorius, ultro
 Qui superum Leges cervicibus excutit, hostis
 Servitium sibi & ipse facit; quam tristis Adamum
 Sors egit profugum è patriâ, requieque carentem
 Natorum serie in longâ tolerare labores

Com-

Compulit infandos. Jllum Dominumque Patremque
 Humano Generi, rerum suprema potestas
 Finxerat, & grato Tempe latissima campis
 Junxerat Edenis; fluviis errantibus hortos
 Irriguos late; majestas nullaque Adami
 Jam summo deerat folio venerabilis; una
 Cum rabies animi indocilis parere Tonanti,
 Mandatisque subesse sacris, avertit Adamo
 Indigno regalem apicem, moxque omnia juri
 Subdita mortali; detrectavere Patroni
 Imperium exlegis, mox contempsero scelestum
 Aversis elementa oculis; cui subditus æther
 Sponte sua, & tellus produxerat omnia, cuique
 Ignarum pelagus refluos submiserat æstus;
 Exilii damnato insultant omnia, donec
 Antiquæ memorem culpæ, vitæque recentis
 Numinis ad spreti metanæam pœna reducat.
 Incautos oculos claudunt queis fausta, recludunt
 Sæpe adversa; ævum patitur vix prospera; ventis
 Res humana ruit subito devicta secundis;
 Casibus adversis melior: fors utraque certis
 Ducitur exemplis; Deus ut revocarat honorem
 Et Regnum servis cælestia amantibus astra;
 Suspiciunt primos fasces elementaque priscas
 Agnoscunt Trabeas; cernis latialibus arvis
 Sidere sub calido flumen substemere lymphas
 Calcandas homini? puerum dum Maurus avaris

Flu-

Fluctibus abreptum sancto conamine morti
 Eripuit, latum Benedicti sternitur amnis
 Pronus ad imperium, contracto gurgite promptis
 Undaque condensat subito sua tergora plantis
 Maxima laus servire Deo, qui nostra corona est.

SERMO XXVI.

Musis diversa placent studia.

Musa tubas tumidis non semper fervida buccis
 Inflat terribiles, acris truculenta Gradivi
 Prælia nec semper canit, Heroumque triumphos;
 Aut premit Æschyleis scenas innixa cothurnis:
 Sæpe levem vestit soccum, satyræque soluto
 Rifu, castigat vitium, mores sale nigro
 Perfricuisse & amat corruptos, sæpe labello
 Agresti calamos inflans sonat Illa benignas
 Ruris delicias, nemorumque, undaque loquacis
 Somniferum murmur, Cererem caput atque coronâ
 Spiceâ adornatam & natum Semeles pressantem
 Purpureis botros manibus, fructusque feraces
 Pomonâ gremio feliciter expandentem;
 Najadas & Dryadas & capripedes satyriscos
 Figentem & jaculis damas, cervosque Dianam,
 Et chlorim Zephiris pingentem prata reversis
 Balantumque greges, simum pecus, atque capellas

Pascentes per agros cythiso Corydona & Alexin.
 Hæc si quis censor studia incusare severus
 Tam diversa velit, tam suavia, negligit Illum
 Musa, & censorem reputat nimis esse malignum.

SERMO XXVII.

Hortatur Pizziū ut sua carmina publici juris
 faciat, nec incitiam sæculi curet.

Non si dente nigro Gens futilis atque malignum
 Vulgus Palladias artes premit, atque aganippe
 Fontis aquas, aut Arcadiæ contempserit umbras;
 Est tamen egregiis metuendum vatibus, antra aut
 Arcadiæ linquenda, novem sacra Tempia sororum,
 Et choreæ dulces; o temnant tempora nostra
 Doctifonis afferre decus laurumque Poetis;
 Mascula laus surget sæclis venientibus, atque
 Invidiâ crescet pereunte. Quid? aurea virtus
 Ipsa sibi meritas lucens fert ipsa coronas,
 Miraturque suis sese contenta theatris;
 Nec Magnatum auram curat, vulgusque moratur:
 Murmura Magnatum sic temne, gregisque prophani,
 Nec pigeat versus plectro meliore sonatos
 Jam dudum vulgare, seras, quæ carmina dictat
 Cinthius, oderunt, laudat quæque Arcadicus Grex;

Quæ-

Quæque & amat dio Dantes animare vigore
 Sic vigor innatus clarorum corda virorum
 Ignorat latuisse; suis cohibere cavernis
 Æthna nec ingenitas flammæ; nec dona Deorum
 Fas est occuliere terrâ, tumulare nec æquum est
 Particulam divinæ auræ, vegetosque feracis
 Ingenii motus: quum firmat publica jura,
 Quum paces tutatur, & improba jurgia vellit,
 Cum vanos fastus, luxus, incestaque furta
 Cyprigenæ scelerosæ aufert; sed digna profundâ
 Mergi nocte Poetarum lasciva caterva,
 Quis cantare licet castus monstravit Apollo,
 Dulcisonis molles cytharis efferreque versus,
 Attamen infandos tollentes laudibus ausus
 Incautas certant plebes laqueare pudendis
 Criminibus; hinc nil pavidi qui haurire probrosos
 Aure supinâ inhiant cantus, mox toxica sorbent,
 Atque illis pejora, senex quæ Thessala mentes
 Fascinat, aut Medea novas quæ Iasonis ultæ est
 Æsonidis tædas; capta istis Tyndaris olim
 Blanditiis socii fugit consortia lecti,
 Atridamque suum jugulavit mæcha maritum
 Clytemnestra furens; etenim quos voce voluptas
 Noxia blandisonâ fallit, varium in scelus urget,
 Flagitiis lascivum atris temerareque pectus:
 Sic incensâ igni Trojâ cinerem inque redactâ,
 Dulichium, quæ Grajorum vaga turba sequuta est

Per longos errores, tot per cæcula, casus
 Et trepidos, voces Sirenam & pocula Circes
 Haukibus ut duxit, Circi parere coacta est.
 Mox etiam humanam iussit possuisse figuram
 Occlusosque sues stabulis grunnire, lutoque
 Turpe volutari, fædâ saturareque glande
 Mutatos ventres: sed Tu, Pizzi inclyte vates,
 Carmine Dantæo culpas compesce, probosos
 Obrue Tu vates, ceu progenies Alcmenæ
 Inclyta stipitibus fregit fera monstra superbis;
 Hæc Te præclarum ornabit venientibus annis
 Gloria, & æterna crines Tibi Daphnide cinget.

SERMO XXVIII.

AD AMICUM

JAm mihi per varios vitæ orbita trita labores
 Longior, atque iubent Parcæ numerare severæ
 Lustra novem; nondum si rumpere decreverunt
 Fila ævi, est breve quod superat; mox illud & horæ
 Tempus aget curru rapidum fugiente; caput mox
 Canities circum atque genas prope fœda senectæ
 Limina me sistet; rogo me quid amice politum
 Dividit usque novem tibi quod favor Aonidarum
 Nunc cytharis latæ poscis sonuisse Camœnæ?
 Tendere jam fessas renuit Polyhmnia chordas,
 Nec fas esse putat plectro stridente venustos
 Commemorare modos, & prudens me rude tutâ
 Me tandem donare volet, ne si pede pigro
 Arcadicis pergam senior me inferre choræis

Ex-

Excutiam sacras, merui quas, forte corollas,
 Deteram & Aonios Phæbi sacra munera lauros;
 Si per prata gravis saliam, per culmina Pindi
 Vocalesque specus gressu titubante; simulque
 Arcadibus risum excutiam, si gutture rauco
 Occentare velim, cytharam & temerare suavem:
 Me hinc posthac fervare juvat grata ocia; ceu quum
 Miles post pugnas tolerataque bella quiescit.
 Sic hæere solet securo littore puppis
 Cum Boreis trucibus tumidum quassata per æquor
 Præcipites iterare timet per cærule cursus.
 O! si me placido aspiceret, me lumine Clio
 Ut prius, annueret modulos & pangere suaves,
 Et variare omni mansurum tempore carmen;
 Augeret pietas tua tunc tuaque inclyta virtus
 Nostræ materiem cytharæ; & dulce foret Te
 Dignum præclaris atavorum ostendere ceris,
 Dicereque antiquos mores, & pectora rebus
 Utque invicta aspris, quæ munera cuncta renident
 Pegasidum æterno Charitumque imbuta lepore.

SERMO XXIX.

Verus Poeta verus Philosophus.

Quo nam biga rapit vatem, aut quæ Pieris audax
 Flectere equos tam multiplici dat tramite? nam mox

Æthera per liquidum, polus impete torqueat orbes
 Quam rapido disquirere amat; rutilent quam claris
 Lampadibus nigræ noctes, vaga luna rubentes
 Ut variet vultus, juvet ut sol, sive benignus
 Urbes aspiciens, ignitum temperet axem,
 Sive coquat menses radiis, quibus æstuat Afer:
 Mox curat quibus abdiderit Rex Æolus antris
 Nimbifonas ventorum animas, quæ causa sonoris
 Nubibus excutiat pluvias, aut grandine vites
 Verberet, atque creans horrenda tonitrua Gentes
 Terrificet, temnunt quæ Numen; cunctaque cæco
 Dum fati arbitrio reputant moderarier, atris
 Se scelerum fœdant maculis; juvat inde jacentes
 Terrai lustrare sinus; mortalibus ægris
 Quot bona producat gremio, quot dona feraci
 Quærit sollicitus; quot nutriat ubere vasto
 Diversas turbas animantum multicolorum
 Quot species fundat volitantum, quantaque floreis
 Graminibus lateat virtus, seu Pæonis arte
 Expellunt tremulas agro de corpore febres,
 Tabificos pariant seu morbos, Phasias atrox
 Quales, vel diro Maga carmine Theſſalis infert;
 Et si quid tellus gravidis tegit alma cavernis
 Promptior invadit; nec formidat Phlegetontis
 Fontes, nec fœtorem atrum, turpesque tenebras,
 Nec quod sulphurei ejectione cava viscera averni;
 Visere latus opes immensas, quas fovet imo

In

In gremio; hinc sospes remeans vastum mare sulcat,
 Nec scyllæ metuit latratum, & naufraga saxa,
 Nec tristes hyadas, tumidis nec fluctibus austros
 Luctantes; sed aquosa natent quæ marmore monstra,
 Æquoreis turmas agitet quot Protheus undis,
 Diversasque avidis formas simul aspicit esse
 Piscibus, atque domos, refluos & Thetyos æstus;
 Et quam terrificis magni maris acta procellis
 Littora suspectat, mox concitus alite cursu
 Cuncta notat quæritque, quibus Cyclopes in antris
 Emollire sciant ferrum; quæ Mulciber arte
 Atque suâ præstet, clypeum si præparat acri
 Prognato Thetide, five armis vestit ahenis
 Dardanum Æneam, quæ nulla refringere tela
 Evaleant, solido sive auro purpurei axes
 Titanis decorat; servente meatibus imis
 Seu tectis undas torrentes sulphure fundit,
 Mirificis atque impendens fornacibus, almos
 Usque ciet succos; studio at quanquam incitus, axem
 Tam properum varias tendit per ducere partes;
 Attamen haud per iter trahit hunc sic cæca cupido
 Ignoti, utquæ Dii immortales occuluerunt,
 Et mortale genus prohibent novisse, petiscat:
 Sic quod Caucaasæ religatus rupe Prometheus
 Supplicium est passus, devitat, Dædalidisque
 Jcari inauditum lapsum, qui dum nimis altas
 Affectat tetigisse plagas & per loca pennis

Ceratis volitat, torrenti fumida ab æstu
 Æquor in infelix cecidit; nec quos jacet æthna
 Indigenas nimbos, liquefactaque saxa studet sic
 Noscere, crateres ut protinus ille rubentes
 Occupet, inque imas pergat subiisse cavernas;
 Sed damnat facinus vesani Epimenidis audax
 Perversum & Plini pectus, qui Numine summo
 Duci cuncta negans, propiusque Vesuvii acumen
 Cernere avens calidum, cinerumque volumina nigra
 Occidit extinctus flagranti sulphure, quisquis
 Oquisquis decus ingenii laurosque sequaces
 Ambit Palladiâ redimire & tempora fronde,
 Regnantem sciat esse Deum, crimenque probrosum
 Censeat, atque immane nefas recludere velle
 Prudens perpetuis quæ Numen condidit umbris.

SERMO XXX.

AD AMICUM

Assiduo medicinarum usu perditum
 ut deinceps ab iis abstineat.

A Ere sub sudo quam mallet, suavis amice,
 Corpore robusto Te cernere sæpius hortos
 Visentem & campos scænâ viridante patentes?

Ut-

Utque hilari potius gressu, quam vix pede lento
 Saltantem medio mallem te cernere Majo!
 Omnia dum rident, primis dum crinibus arbor
 Crispatur, dum funduntur sine fœcibus undæ,
 CrySTALLUM veluti; strepitant dum murmure fontes
 Blanda lætitiâ hauririque bibique parati;
 Dum pleno variata choro, passimque phonaſca
 Sylva sonat, volucrum dum jurgia blanda loquuntur:
 Morborum sed amice domi Te dira catena
 Distentum retinet, querulo religatque grabato.
 Tandem emerge; dabis fors aures plus mihi deinceps
 Quam Medicis; o pastillos cōtemne medentum
 Non juveni dandos ori, stomachoque litandos.
 Efficit exquisitus plus cocus, Hyppocrates quam;
 Crede mihi, nunquam prodest embamma recoctum,
 Quisquiliæ insipidæ, docti fœcesque veneni:
 Clam enervant, perimuntque favi, mordaceque succo
 Corporis absumunt vires; tuus ille Galenus
 Nil relevat Juvenes, relevat nihil ipse Machaon:
 Quid plenis serpente scyphis sophus ille propinat!
 Juscula qualia? quam mephitim? quamque paludem!
 Quæ Juvenes annos populetur; pocula nigrâ
 Aspicias ut spumâ liveſcant; malo mori quam
 Has medicûm fœces, tetrasque bibisse lacunas
 Vah! vah! quanta domi, ventrem dum vis subit illa,
 Seditio est, gliscunt vah quanta & prælia, belli &
 Materies! expergefactis flatibus alvus

Ut

Ut tonat? atque ut ventriculi lamenta resultant?
 O quos visceribus tormen generatus in imis
 Latratus gemitusque ciet? Tantine salutem
 Stultus emes & defidiam? mihi crede, diætam
 Serva, sobrietatis plus tibi proderit ars, quàm
 Hyppocrates, jam conari permitte Juventam;
 Est faciles domuisse capax superareque morbos.

SERMO XXXI.

Vicissitudo humana
 Mortis lege adstricta, Mundi amatoribus
 expendenda proponitur.

L Ex firmis stat scripta adamantibus, omnia mundi
 Commoda vastavisse tenax, quæ gaudia morte
 Definita rapit certâ: trudit Genitorem
 Filius incurvum, rugosam Filia matrem.
 Nil longum mortale puta, reparante peremptam
 Progenie stirpem; mera fabula luditur hacce
 In mundi scænâ; circumstat densa clientum
 Pompa istum; fortunæ audit dum filius aureæ;
 Is gladii capulo, Martis tunicâque timendus
 Plusquam millenis legionibus imperat: iste
 Pauperiem exul ab orbe fugit; se pane saginat
 Mucido agri cultor, male fidaque jugera terræ
 Excolere & validis amat exercere juvencis,

Men-

Mendicas ne ingressa fames crudelis in ædes
 Reliquias æris populetur; cogimur omnes
 In parilem foveam, haud audit mors surda Potentes,
 Non curat scabiosa Inopes; tellusque domusque,
 Et venus est linquenda; illis deque arboribus, quas
 Sollicitis nutris manibus, te nulla sequetur
 Lugubrem ad tumuli scrobem, nisi mæsta cupressus:
 Omnia præcipitant cursus, instarque citati
 Provehimur fluvii; in ventos vanescit imago,
 Forma hominis fugitiva: dolosi o corporis auceps
 O si novisses quam criminis esseda præceps?
 Vestibulo sceleris patrandi effrena voluptas
 Se fore promittit longam, dum primus inardet
 Æstus, & arenti ligno prompta ignibus usque
 Stat natura, trahit fomes flammæ atque paratus
 Illicio flammæ; sed crimine perpetrato
 Tempore quam fugitat celeri dulcedo! videri
 Se se, at non patitur mæcha hæc fugitiva prehendi.
 Cernis ut Eo de littore purpureus sol
 Mane oritur? vix at signata luce cubile
 Vergit ad Hesperium? rursus & mortua Lampas
 Lucem exorsa suam ruit obruta funere eodem
 Oceani tumultata undis? morimur nascentes;
 Dat tumulum nobis, Genitrix cum sedula cunas
 Largitur; fatale ævum cito vertitur omnium
 Conterimurque annis fugientibus; una perennat
 Virtus; fluviorum sed cætera more feruntur.

Marmoreum te haud rere virum, tua vita pusilla est,
 Et vitreâ frangi constat mihi crede salivâ:
 Is sibi providus est unus, degitque beate,
 Cui jactare licet. Vixi; cras sole sereno
 Aut atro exhalabo animam; mihi quippe perinde est.
 Seriùs aut citiùs magnum solvisse tributum;
 Me scio depositum, deberi & denique morti.

SERMO XXXII.

De sobrio creaturarum usu
 ac utimo ejusdem fine
 ut illi convenienter vivens
 Deo fideliter serviat.

A Udi homo, divinæ mira audi o fabrica dextræ
 Efficte artifici glebâ; tibi munera vitæ
 Sunt concessa Fabro cælesti debita; cernis
 Quidquid in orbe, tuum est, tellus omnis tibi servit,
 E pecore, ex avibus vectigal prodiga pendit.
 His fruire humanâ usurâ; at cave ne bona perdas,
 Utere sed quantum prodest; tibi flumina multo
 Stant pisce, innumeris stant æquora foeta berillis,
 Sardonyches tellus gemmarum florida mater
 Progenerat, tibi vina pluit generosa, suavem
 Et nutrix haustum, facilem de rupibus undam

Sug-

Suggestit, & vivum vivo de flumine nectar;
 Pinguescunt auro juga, terraque plena peculi est,
 Et sale conditæ petræ; undique divite cornu
 Delitiæ stant accinctæ; tibi ad Emporium nil
 Deficit, atque voluptatum fluxum; at cave præcipites ne
 Immergas palmas viscoso glutine; multa
 Neglige; quæ profunt fini sed felige multa;
 Iudicio causas explora, neuter ad omne;
 Inspice remque tubo velut optico, & aspice finem;
 Principii bonitas arrepta nocet complexu
 Præcipiti; lente festina; hoc opus, hic labor, astra
 Non nisi sudando ascendes; Phlegethontis hiatus
 Saltibus ingredimur; trahimur quin sæpe coacti:
 Huc solidis plaustris, totis hic curribus itur;
 Non nisi guttatim intramus sed calica Regna.

SERMO XXXIII.

Perditam nostri sæculi juventutem, pri-
 mosque annos male impensos tristic
 senii exitiique Patriæ potissimam
 causam judicari debere.

PRæcoce plantarum & florum natura refulget
 Ingenio; produntque futuram semine vitam
 In tenero; vix vix dumo Genitore subortus
 Carduus offendit tactum asper: iam Rosa fragrat

Involucro quamvis cunctans; soboles urticæ
 Perfida comburit digitos vix nata; Leones
 Ungues erudiunt minimi, Milvique pusilli
 Rostra acuunt. Juvenis præludit scurra senili.
 Est ætas qualis viridis, senium succedit
 Tale; Juventutis calidos qui comprimet æstus,
 Vivet tranquillo cicurata hic sæcula fræno;
 At quoties illam laxis damus ire lupatis
 Ignaram fræni, toties mihi crede senectam
 Instruimus noxis fatam, probrisque feracem,
 Atque domi formamus hydram; nihil orbe prophano
 Hinc æquum est; solido nihil est aut fœdere tutum;
 Tota hinc omnigenæ data porta & præmia noxæ;
 Ad rectum hinc Talpæ sumus, atque ad crimina lynces:
 Plenæ iris populosæ urbes sunt, totaque Regna,
 Mars diri sitiens ferri dominatur ubique;
 Ille crepans tumidis pugnas & prælia buccis
 Et tepidas spargit cædes; irasque minasque
 Ignitis spirans oculis; hinc quæ patet orbis
 In campum prodit cataphractus; mollibus iris
 Quod primos annos sacraverit: Ætna favillas
 Eructat vetitas, & fumat Cypris ubique.
 An quia corruptis creti Genitricis ab ulnis
 Basiolis permulsi & carnis crimine foti?
 Hæreseon passim pestis fœdissima ferro
 Confirmare tenax fraudes, & viscera matris
 Scindere atrox, animos heu cæcos fascinat, atra
 Tot Regna immergens sub nocte Acherontis avari;
 An

An quia fallacem matrem gravidamque veneno
 Suximus infantes, dolus inde creatus amictu
 Obvelans sese fucatæ Relligionis?
 Perdidit antiquam gens omnis simplicitatem
 Priscus iit candor, sunt fraudibus omnia plena:
 E sudâ pectus glacie vitreumque videri
 Olim splendebat, prætentis ferrea clatris
 Nulla fenestra animum sepibat; sed modo larvis
 Mens tenebrosa horret; crates disquire dolosas
 Pectoris, innumeras hominumque e findone fraudes:
 An quia ab arte figuratâ, an quia vulpe tenellâ
 Ipsis in cunis violamur, fingimur, illa
 Cum seris annis adolescit bestia fallax.
 Nullum æquum est, liquit terras Astrea nocentes;
 Nil justum est; viduam corruptus munere fugit
 Iudex; venduntur lites, bona disque trahuntur,
 Torquentur jura, & constant miseri ære clientis
 An quia adhuc teneris duplici linguâque animoque
 Annis assueti dubio sub pectore sensim
 Fovimus astutam vulpem, cumulareque sortem
 Dumtaxat cupidâ intenti doctique sagina,
 Illicito usque lucro privatam farsimus arcam?
 Antiquis stabilita fibris cur crimina regnent
 Tot modo, deque ipsâ cur & virtute triumphant
 In causa est Juvenis primus, ver arguo primum,
 Ergo Juventuti vigilandum; cerea flecti est;
 Fingenda est docilis proles, moresque sinistri

Tol-

Tollendi; errores Genitor castiget, Agrestis
 Haud secus oblitus neque cultri aut falcis aduncæ,
 In primo toleret fluitantem germine frondem,
 Lascivos plantæ Juvenis secet ipse capillos;
 Ipse nihil lacrymâ vitis permotus obortâ
 Ense racemifugas scindat sapiente labruscas.

SERMO XXXIV.

Miserabilis hominis recens nati conditio
 & ortûs ipsius miseria.

ORtum qualem homini tribuit natura noverca!
 Imbelle est frustum cum prodit matris ab alvo,
 Fungus homo est; Genitrix quam corpora bruta coaglo
 Creta dat obscæno; quantum impurata cloaca
 Formandæ proli! quæ spuma impenditur atra!
 Est homo pigrum animal, socors, implume, merusque
 Mucus, iners pondus; cunabula blæsa gravamus
 Inque rudi gremio nudi vinctique jacemus;
 Non pennata juvenia datur, manuumque facultas
 Non os dentatum, perfecta nec organa mentis;
 Nilque scientiæ inest cerebro; pigritante lucernâ
 Exoritur ratio, quam lenta crepuscula tardi In-
 Tellectus! spatiumque moræ longo ingenium hæret,
 Ipsas nescimus Genitricis sugere mammas;

Par.

Parte suâ primoque ortu mage crede beatas
 Esse feras, chlamydatae oriuntur pellibus ipsae
 Atque pilis obtectae; Gallina obsita plumis
 Editur, atque cibi rostellum nacta scientem est,
 Sunt cancri loricati, cataphractaque Regni
 Gens liquidi: squammis nascuntur tergore pisces
 Omnes remigibus, spirisque oritur sinuosa
 Testudo, in teneraque molestus pelle sciurus,
 Pullus equi lascivit agro, pratisque bimestri
 Ungulâ adhuc; saltu & vitulus petulante, Parenti
 Agnus & alludit subcrispus epomide; cantant
 Mox volucres, vocem cicurant, scalamque gubernant
 Gutturis: unus homo, frustum deforme, talentis
 His caret, informis partus male vivus ut urfi,
 Perficit assiduo quem lenta saliva madore;
 Membra ligata tremunt molli cute, massaq; turpis
 Semine ab obsceno; cur ergo cornua tollis
 Cur te bulla levis, cur spuma miserrima vappae
 Materiesque putris, sanies & lurida, jactas?

SERMO XXXV.

Voluptatis cuiusvis ætas cum Iride
 comparata.

CUM se forte polus Phœbo nictante decoris
 Nubibus obnubit, sensim effluit atque modestis

Im-

Imbribus, aeriam pragnans tunc parturit Jrim
 Rerum magna Parens natura, sedensque venustum
 Infolitæ pingit novitatis sedula pontem:
 Pollice enim docto suffusas sanguine pulchro
 Ducit lineolas, & multo murice potam
 Exarat illacrymans lucem, dein tramite curvo
 Arcum describit, mille expedit inde colores,
 Nubesque obscuras pluvio maculataque rore
 Sanguine cæruleo linit alti jugera cæli,
 Explicat & viridem pictrix divina Smaragdum
 Prodigit atque aureum Phæbi jubar: Architecto
 Fabrica stat nimbo perfecta, suasque recensens
 Nubibus è mediis cunas mediâque procellâ
 Multiplici pandit fuce variante Theatrum.
 Sanguine non tam formoso depingitur Eos,
 Fimbria cum cæli primo sub mane rosetum
 Explicat ambrosiâ; nimbo at cessante repentè
 Disparet ille arcus ardens, & fabrica mira
 Iridis: astrigeris o quam nec in ætheris oris
 Nil longum viget; ut remanet diù nulla voluptas
 Vix cunas egressa perit, mutatque colorem,
 Marcida facta cadit, bellè vix eque voluta
 Fasciolis moribunda horret; per guttura vix est
 Trajectus cibus, ammittit subito ille saporem,
 Concitat & stomacho febriens languente tumultum;
 Vix quoque percepta est chordis crispata sonoris
 Musica, disperit ecce sonus; filet aurea Siren

Ni digiti flamen refricent vocale periti:
 Effigies vix visa est roseo pulcherrima vultu
 Quæ placuit, visa & finit; cum ponte relapso
 Palpebrarum, oculi cessant vigilare; quid ergo
 Nos sumus heu homines! fallacis nascimur instar
 Iridis, imbrem inter subitum, subitasque procellas
 Gignimur, effusis damnamus tempora prima
 Fletibus, & lacrymis conceditur ampla facultas,
 Strenua quæ cunctis vitæ comitatur in annis;
 Pingimur exiguo dein tempore, fulguris atque
 Impete splendemus; qui vix esse incipit, esse
 Desinit; ergo omnis, fugitiva est bulla, voluptas,
 Vix inflata vitrum ceu dissilit; ergo jocos
 Sectamur cur illecebras & gaudia mundi?

SERMO XXXVI.

AD AMICUM

Ut pro præsidio castitatis ab illecebris
 abstineat, & sensuum custodiam sibi
 commendatam habeat.

Quisquis amat mentem castam usque in corpore casto
 Servare, is facili reddat sibi foedere sensus
 Morigeros, nitido vultu formæque decorâ
 Abstineat; blandi Basilicus vulnerat oris,
 Falso picta ostro Juvenilis forma trucidat:

Hic Rupes persæpe labant, Turreſque ſuperbæ
 Procumbunt; domuit genium persæpe virilem
 Ære licet cœtum formoso fœmina vultu.
 Ne rogo fœmineo facilis ne crede colori;
 Albescit quidquid, curtâ nive fulgurat, ostrum
 Interit, & fluxo candentia lilia gypso.
 Sirenum nodos nectit laqueosque venustas,
 Dulce malum; placidi crudeli funere nictus
 Scintillant, mulierque nocendi experta supellex,
 Præsertim tremulis furtim quæ nictat ocellis,
 Atque genas pingit: multis fuscus color efflet
 Æthiopum, cretis constanter ni cutis atra
 Unctâ venenatis, & lactis flumine lota
 Cederet, assiduæ fraudi medicata, dolosè et
 Nequiter albescens; pene effluit hebdomada omnis
 Dum mulier comit fese, surgatque polita.
 Abstineas cantu, plectris quoque; spirat in illis
 Fœmina, masculeos frangit maga musica sensus:
 Imperites cæcæ manui, vinctamque catenis
 Necte, ruit palpo præceps ruit illa, pudoris
 Prædatrix, nisi vincla addas; myrto redolente
 Atque croco abstineas (unguenta fragrant muliebrè)
 Abstineas molli perfundere tempora nardo,
 Roridulos guttis crines, adipataque myrrhis
 Corpora, ne cures, nec odori balsama succi:
 Præcipuè cohibeto gulam; nocet emptâ voluptas
 Tot morbis; perimit gula plus, quam fatifer ensis,
 Nil

Nil profunt Francûm fumi, volucrumque sagina,
 Poculaque Hungarico semper rutilantia Baccho:
 Sufficiet parcâ sterilis tibi mensa culinâ
 Jejuno tenuata catino, cruda famenti
 Plurimum âctosâ sapiet tibi brassica fœce.
 Vive tenax recti, vitæ integer; omnia paucis
 Dicam: festinas nares in odora coerce,
 Aures atque oculos prudens compescito, cautis
 Et manibus, parcus jucundo atque utere gustu.

SERMO XXXVII.

Severini Boetii
 Constantia.

Hic vir; hic est, magnus vir hic ille Boetius altâ
 Mente, volans mundis excelsior ille supernis;
 Passibus & magnis violentæ occurrere morti
 Intrepidus; montes aureos non prætulit ille,
 Non Regis promissa sui, frontemque benignam,
 Inter carnificum furias, gladiosque ruinæ
 Perstitit impavidus, malens & sanguine canos
 Quam Patriam & Cives scelerato prodere Regi.
 Olli assistit amicorum numerosa caterva
 Mollia dictantum; præsentis serviat horæ,
 Det docilem sese Regi, Dominoque monenti,
 Artificique dolo sibi pectoris ima teneret;

Verba peti, non sensa animi; simul adstitit uxor
 Chara, movens aries facundis corda querelis,
 Garrula flumine dulcifluo matrona, recenter
 Nubila profusis lacrymis; digito indicat olli
 Degenerem minimè, sexuque in utroque Juventam,
 Atque orat casti per lecti foedera, perque
 Natos indole præstantes, servare Parentem
 Se proli pergat, teneris neque pabula pullis
 Subtrahat ante horam, ceras ornare vestutas
 Continuet, procuret opes Regisque favorem,
 Et seriem stirpis ventura in sæcla propaget
 Verbis stat blandis contra inviolabilis Heros,
 Nil facie & lacrymis natorum mollibus ictus;
 Serius at torvo vultu, procul ito, monenti
 Inquit, nil cantu efficies malesuada molesto;
 Absiste o firen, sponsum fuge, sponsa, vocare
 Prodigæ, sum tuus, o conjux, tuus usque at ad aras;
 Natorum memini, sed me Patriæ quoque Patrem
 Fortiter inde tuens adstantum examen Amicūm,
 Auctâ nube supercilii, plus fronte locutus
 Quàm verbis, inquit, procul este, animasque pusillas
 Obfirmate; Viros sed in altâ linquite pace,
 Necdum desipio, mihi quæ peragenda scio sat
 Tam cautus vixi hucusque inter prospera, constans
 Edidici quam adversa pati; dein sorte in utraque
 Stabo; nil metuens furias Ducis: ista locutus
 Colla dedit sævæ simul & ferienda securi.

SER-

SERMO XXXVIII.

Brevitas humanæ vitæ ostenditur
descriptione floris Indici

HOrtos mane novo nuper dum visito florem
 Aspiciens, varias agitabam pectore curas:
 Vix sole exorto, & stellas subigente tenellus
 Flos surgit, nodo populosaque germina claudit;
 Mox ubi sol primis surgens magis invalet horis,
 Pandit ovans folia, & tenero fucum exerit ore;
 Exiguo titubans filo, & radice minutâ
 Intremittit ad Zephiri flatus, calicemque repandâ
 Fronte, sui compos aperit. Regione remotâ
 Huc junctim venit, argutis & bombilat alis
 Advena apum examen, repetens hinc pabula melli.
 Robustam at Phœbo lucem jaculante, repente
 Languidus emarcescit, nimio & febrit ictus ab æstu;
 Hic typus humanæ, hæc species verissima vitæ;
 Tarde orimur, morimur subito; cuncta interit ætas;
 Estque salus mendax; mors est inopina; frequenter
 Longævus sibi homo promittit credulus annos,
 Jlicet apoplexiâ vel febre necatur.
 Nocte valens lecti subiit qui stragula, mane
 Non surgit, pheretrum lecto, somnum nece jungit.
 Quid fragiles glebæ inflamur? fusi velut ære;

Qua-

Quare vermium iners faccus sibi sæcula spondet?
 Fungorum haud vita ancipitum est diuturna, cadente
 Sole, cadunt; caro forsitan ænea, nostra? salivæ
 Quæ citius bullâ dissolvitur? omnia marcent,
 Debemur Morti; prisco rata funera pacto.
 Vertice quæ frondet Libani cedrus ambitiosa,
 Fracta labat senio vulturnos altitonantes
 Fulminibusque austros rutilantes passâ; perempto
 Stipite commoritur quercus; moles scopulosa
 Marmoris ipsa, tenax ævi declinat, edendam
 Se carie & præbet, librataque machina mundi
 Orbe suo quidquid claudit tandem interit: annis,
 Est Phænix saturata, jocus, mera fabula vatum est;
 Viribus attritis volucris non ista senectâ
 Comportat lignum, nec olenti cynnâ thure
 Non sese cremat, aut pennâ famulante fugaces
 Emendans annos, alis stridentibus usa,
 Folle velut tumido pariturum suscitât ignem,
 Non & odoratis cunis renovata, rogoque
 Exusto volucris juvenescit rursus ab ævo
 Tantum ignis tenuem jocularis posse favillam est
 Fabula, communi tumulari cuncta sepulchro
 Historia est, totus vasta huc scrobe confluit orbis.

SERMO XXXIX.

De miseriis vitæ Aulicæ.

A Ula ò plena dolis! ò plena tumultibus aula!
 Quot perdis fragili spe nixos! integer isthic
 Ne niçtus nutusque datur; sed subdola vulpes
 In labiis oculisque sedet: bona verba venenum
 Exitiale tegunt; dulci natat usque loquelâ
 Vipera sæva, latet Mars pacis tectus amictû,
 Temporibusque studens, dum te lædatque, ruatque.
 Incertis ne crede bonis; non corde profecta
 Sunt recto: bombo artifice facta omnia verba,
 Et sibi medicata; Aulæ Gens tota comæda est,
 Dissimilisque sibi, vultu jam gestit ovante
 Jam tristi languet: favor est substructus amore
 Ancipiti & stomacho Regnantû; gratia Regum est
 Lubrica, fortuna est fallax; persæpe die vix
 Perdurat medio, nemo mihi crede benignos
 Longum est expertus Reges, facilesque Monarchas.
 Obsequium frustra Regum prensatis & aulas,
 Pacti in servitium famulas traducere luces;
 Illuc nemo suâ est tutus virtute; repentè
 Tempestas sorte exoritur variante sinistra.
 Qui mage sublimi confidit culmine, in imum
 Flatu agitur tenui præceps, regnante scelesto

Invidiæ aucupio; qui nuper ad oscula Regis
 Charus erat, qui gemmatâ modo torque superbus
 Et rubrâ incedens trabeâ, cinctusque cohorte
 Nuper iit densâ, seque omnia posse putabat,
 Continuo invidiâ jacet expoliatus; inani
 Ne spumæ confide; vitro fuge credere, vitâ et
 In tam infelici partem residere beatam.

SERMO XL.

Omnes corruptæ naturæ motus præcipue
 Præcipitantiam & violentiam
 in humana societate
 fugiendam.

NOn tot tempestatibus Jonium fervercit,
 Nec febre tam validâ Pontus defungitur, æstu
 Mobilis, ut revocat noctis Dea, Luna fluenta,
 Causa marini æstus; cum qui liquor iverat exul
 Redditur in veteres jussus remigrare cavernas,
 Quot primos nutrit motus mens nostra; calori
 Succenset frigus, calor indignatur at illi.
 Phlegmate quos lento pigros natura creavit
 Esse jubet genio tardos plerumque, profundos
 Rebus & absorptos; sed motus indidit acres
 Quotquot fomite conflagent graviore caloris

Hinc

Hinc sunt irrequieti homines ætisque furore
 Sanguine quæis ætas exultat; copia bilis
 Quem flavæ inflamat duplex, attendat ad iras
 Præcipites, raptusque citos; sed cui nigra stagnat
 Pessimus ille equidem est, morboque laborat atroci;
 Namque promit flammam, quo fortius emicet, atque
 Fulminibus certis mage sæviat: ira tacens est
 Vipera dira, antro latitans, nocituraque pejus.
 Cum dispar natura coit, gerit utraque bellum
 Ni ratio juvet, in summo discrimine stamus:
 Bilis perturbata Fera est; emissaque nescit
 Quidnam agat; in geminam properat plerumque ruinam:
 Iræ ne menti des sceptrâ tenenda, lupata
 Ne permittite iræ, cupias ni perdere Mundum.
 Quicumque obsistit violentæ motibus iræ
 Ille sui est victor, Tigres domat atque leones,
 Innumeros cicuratque hostes; at quisquis in imis
 Accepit subitam cordis penetralibus iram,
 Succubuitque jugo, castrorum ultorque futurus
 Sanguineo tumulatus agro est; qui percitus ægræ
 Mentisturbinibus in campum erupit apertum
 Marte redux turpi, mentis luit ille furores.
 Exemplum depromo; Clytüm interfecerit Heros
 Scimus, ut Æmathius, violenter cuspide adactâ
 Per scapulas, at mox lacrymâ suffusus amarâ
 Iram execratus, violentum exhorruit ensen.
 Sic cum cædem, ignes, effrenis depluit ira

Effluit in lacrymas, diros post fulminis ictus,
Et damnat factum, admisit quod turbidus æstus,
Ceu solet ignitis tempestas foeta sagittis,
In gelidum residere imbrem: quod tempore lucis
Ira patrat, votis nocturno tempore crebrò
Expiat, & factum infectum volet esse furoris
Una dies crimen. Princeps non ille, gubernans
Qui gladio, sibi commissam mucrone salutem
Præcipiti metit, ipse suis volet usque timeri
Non at amari, optet; magnis quod Regibus unum est
Optandum; quonam ira ruit! quæ procudit enses
Semper, & effuso furit impinguata cruore?
Regibus una est hæc laus propria, blando ut amor
Pectora dent tranquilla, suo populo & dispensent
Mitem animam, placidumque benigno culmine Patrem
Ostendant; plenas arte hæc discrimine cædes,
Atque laborantis mundi persæpe ruinas
Impediunt tragicas; felicia Regna; tenet cum
Rex bonus, & facilis sceptri sacra jura, furorem
Qui nescit, nec præcipitem fovet ense phrenesim.
Hæc equidem virtus magna est & Principe digna
Afficier, durâ cum affligi subdita clade
Regna videt: quâcumque malum ratione per urbes
Sæviat, & miseros agent ludibria cives.
Ast Regum quisquis crudeli clade virorum
Gaudet, & effundit civilem cæde cruorem:
Hunc equidem furiae populis, orbique Tyrannum

Obtrusere Ducem, cui nil præcordia circum
Virtutis niveæ, neque facta per ardua regnat.

SERMO XLI.

AD MELISIPPUM

Quomodo debeat se gerere in aulâ
ne gratiâ Principis excidat.

SEduli in aula homines oculo, linguâ, aure carentes
Sint nisi, dispereunt, ibi cuncta negotia acutus
Visa notat censor, Regi ut mox deferat omne;
Verba periculum adeunt seu clâm prolata, palamve:
Usque time excubias, est perfidus angulus omnis;
Plurrima in Aulâ Echo est; quidquid profaris in aulâ
Arbiter id repetit, dein Regi deteget; actum est
De Regali aurâ, si verbo læseris uno
Est tibi lubrica lingua, file aut procul effuge, sceptri
Ne probra iniqua feri mordacis acumine linguæ,
Quamvis sub tacito mussaris fornice, quamvis
Sub putei latebris, quamvis sine Teste jocosa
Verba, salesque nigros sub dente momorderis imo,
Proditor erumpet cordis focus, adque Monarcham
Recta ibit; manibus junctis quæ mutua verba
Cum socio misces, atque uni obgannis ad aurem
Illa hodie tota aula sciet vix sole cadente,

Te vultu torvo atque petet; Rex mane supremo
 Resciet ante diem, Melisippe, reumque citabit
 E lecto; Melisippe, cave, laquearibus Aulæ
 Infidiosa pecus latitat, retroque Tapetes
 Proditor, undique sunt & saxa & marmora surda,
 Præterquàm in tectis Regum; tabulata ibi multis
 Pervia scissuris, rimis paries hiat omnis,
 Ut vagâ verba bibat, Regi quæ deinde propinet;
 Sed nemora atque hortos pariter, Melisippe verere;
 Plurimum ibi folium est functurum munere linguæ,
 Liliæ habent aures, Tulipæque, incautaque verba
 Servant, dum referant calicem, quæcumque locutus
 Et referant Domino, veniet dum tempus; aves si
 Consultuisse bono famæ, stabilique decori
 Vox meditata ibi sit, sit limâ secta severâ,
 Obvia quæ sese dederint eventa viam per
 Præterlabere, ceu si Tu minime illa videres,
 Tergemino fauces munimine claude loquaces,
 Regis probra tace, quæ scis & supprime scire.

SERMO XLII.

AD AMICUM.

SUadebam memini vitares otia doctis
 Deditus Aonidum studiis neque crine decorus
 Usque pedem inferres choreis; Puer ille, Cupido

Ne

Ne te, qui jaculis domat omnia, ludere Nymphas
 Inter lacteolas gaudentem vulnere cæco
 Subderet imperiis Dominæ; tibi flebilis unde
 Ilias angorum præcox foret, effugeres ni
 Insidias prudens & pabula fœta veneno:
 At tu fabula de nihilo veluti foret, aure
 Præteriens surdâ admonitus, Melisippe, fideles
 Quam cito abis pede præcipiti! nam serica texta
 Atque onyches nardi, & quæcumque ex æquore Franco
 Institor advexit, donas dum prodigus Acmaë,
 In Tyrio noctes ducis dum pervigil ostro,
 Ambubajarum collegia dumque frequentas
 Intortos cyprio conspersus pulvere crines,
 Atque mero gaudes, mergisque in pocula mentem,
 Effluxere & opes, & morbis heu vigor artuum
 Succubuit, sed quod medici eruere ossibus imis
 Haud valeant, quereris modo tempus amoribus actum,
 Et serò nimium poscis medicamina morbis;
 Atqui hoc est vacuum amisso grege claudere septum.

SER.

SERMO XLIII.

Narratur Anachoretæ Heroicum factum
ad extinguendam libidinem.

SEnferat Idaliæ fœda irritamina Divæ
Transfuga mundi, antri custos; venus undique
que est

Non tantum atque urbes nemorum sed lustra perrerat,
Retibus illigat atque suis; ægre ille jocoſo
Reſtiterat morbo, quamvis macilentus acerbâ
Eſurie, & nocte infomni traduxerit ævum.
Quid mollis Veneris pullus quidve urbicus hospes
Sentiet, antrorum ſi ſentiat iſta colonus?
Obtulit uſurpandam oculis pulchro ore Puellam
In tenebris olli formarum Morpheus author
Impius; hæc etiam laſciva in luce recurrit,
Effigie atque hærens firmâ referebat amœnâ
Formâ hydram, ſpecie perterritus ille protervâ
Reſpuit, expuit actutum, ſetiſque ligatos
Increpuit rigidis lumbos, cupidoſque catenis
Condemnans renes repetito verbere corpus
Afflixit; ſed cum nihil hæc medicina valeret,
Terribilis quamquam fræno medicina potenti
Invenit rationem aliam, quâ beſtia deinceps
Haud recalcitret; acceſſit tumulum ad Deſunctæ

(Mor.

(Mortua enim fuerat nuper formosa Puella)
 Semiputremque situ calvam taboque fluentem
 Detulit ad cellam famosum exinde triumphum
 Expectans, quoties rediisset cyprius hostis:
 Temporis haud multum effluxit; passusque molestant
 Effigiem rursus, formæ illiciumque venustæ
 Antricola; exclamat, cur hæreo? necto moras cur?
 Quin caput horrifera monstro huic ostendo petulco?
 Ut bene sancte pudor Tibi sit, neque jura resolvam
 Ipse tua! hæc fatus, cranio ex marcente fluentem
 Allambit saniem, tetram sorbetque mephitin,
 Quod si tam lasciva Venus tibi rideat, addit,
 Aut tibi propositum in Venerem impurissime solvi,
 Cum cranio hoc Tibi res est, sordibus imbue sordes
 Cum sapido hoc tabo Tibi steter condita voluptas,
 Atque his deliciis; resolutis vermibus en quæ
 Innatat, illa Puella est tam venerabilis, æstu
 Quæ inflammans pectus jugi Te concremat Æthnâ,
 Peccandum est cum morte Tibi, cum morte cubandū est;
 Nube cadaveri; aderam istam Tibi junge Medusam
 Vermibus, & tabo corrosam. Ista ore locutus
 Luctator fortis leprâ stagnante saginans
 Se rursus cranij, dente involat occiput, audax
 Quidquid perpetier quàm frangere jura pudoris.

SER-

SERMO XLIV.

Sæpius Studiosis
Recreationem concedendam esse
ad Alanium Illustr: Juventutis
Præfectum.

SI lætos optas animos largamque Juvantam
Vivacis genii, Pubem sine ludere campis
Crebrius, Alani, præsertim vere recenti
Cum florum gentem tellus parit alma tenellam,
Frugiferis virides & stellas seminat agris:
In campis præstat Juvenem versarier, altos
Quam rhonchos iterare domi, vel ducere fila
Pigra colos inter; præstat pila vapulet horto
In viridi, quam si ludo petulante nocentes
Pertractent chartas, vario & lita signa colore:
Est libris tempus; studiis mora lege statuta est,
Clepsydra ubi fluxit, studium fac terminet hortus.
Sic pullos ales Jovis edocet irretorto
Præstantes vultu; viso ut via sole peracta est
Progeniem patrio reddit mox provida nido.
Intensâ quidquid curâ studioque laborat
Alternâ redimat tempus requiete necesse est;
Incurvum quoties ponit bos fessus aratrum;
Non rapidum effusis sonipes ruit usque lupatis

Sit

Sit quamvis calidusque animis, & cursibus acer,
 Accepto stabulo ducit sed bellua ronchos:
 Quin ipse immensi Phœbus lux publica mundi
 Defessus cursu, ignitos moderatur equorum
 Quadrupedantum æstus, & flumine placat Jbero.
 Intentus chordâ vehementi rumpitur arcus,
 Mobilis & saxum mola mobile sæpe recusat;
 Inversum pelagus non semper nauta procellis
 Audaci findit rate; fracta quiete viator
 Membra fovet; non Vulcanus siculo usque camino
 Hærens, irato molitur tela Tonanti,
 Sed ponit piceâ fessos in rupe lacertos;
 Non semper resonat motis incudibus Æthna
 In campos torrens aut defluit, est sua tunfæ
 Incudi requies, Æthnæo est meta camino;
 Perversum est fateor vinciri deside somno,
 Amisisse thoro lucas, tacitæque propinquum
 Fornaci hæreret; at libris (volucris velut ovis)
 Incubuisse cave, solidosque juvena labores
 Lusu intercide, & doctis læta otia Musis.

L

SER.

SERMO XLV.

Pecuniam olim jam munitissimas urbes
& ipsam Turrim Danaes ingressam
vel ipsius Horatii testimonio
lib: 3. Ode 15 comprobatur.

Frustra continuo circumdamus oppida vallo,
Claudimus atque morâ murorum; mœnia frustra
Ponitis o cives turrito fortia saxo;
Actum est, turpi auro tenuis si rima patescat
In muros, nitido spolio quod perlinat urbis
Præfectum; prodest solidi quid cespitis agger?
Quadratusque lapis. restagnans fossaque multis
Amnibus? inculcata fides ubi desiit esse.
Per medias acies, per propugnacula, & arces
Ire audax autum, ipsa sua vel marmora luce
Emollire catus, tacito pede perfidiam mox
Post se agit occultam; Regina pecunia portas
Si transire velit patefactas invenit, olli
Nec vigiles obstant, placido illam irrepere calle
Atque sinunt; croceo corruptus munere lurco
Misenus speculans tubulo haud solito agmina multi
Militis inelamat, sed fraude filet sceleratâ
Insidias, cives nec proditor advocat urbis
Mœnibus ut caveant, sic portu atque æquore sedes
Quon-

Quondam Equitum, Rhodus insuperabilis, haud revocandâ
 Præfecti ob spurium Incrum demersa ruinâ
 Excidit; haud aliter superata Cracovia nuper
 Converso in pretium Duce; testis Horatius olim
 Proditæ mœnia jam meminit, violatæque jura
 Effractamque fidem pretio; non tramite ad astra
 Isto itur, non ad solidas sic itur adoras
 Non his divitiis decus, & bona fama paratur,
 Sanguine mercari famam decet, haud decet ære.

SERMO XLVI.

Prodigium Musicæ in Philomela.

Filia Titanis, conjux Tithonia, stellas
 Pellit ubi, & reduci magnum parat æthera Patri,
 Mille induta rosas, varioque illusa decore
 Auricomos citat ad rutilantia fræna jugales;
 Continuo viridi lecto pennata caterva
 Alituum surgit trepidas & ventilat alas:
 Cum sese pectunt volucres gratissima res est,
 Resque jocosa, lavant cum guttura rauca, scretu
 Expurgant rocem, vocalia rostra parantque,
 Primum quid recinunt tacite & præludia mussant;
 Mox ubi prima dies tenerescit luce venustâ
 Plena omnes tunc voce canunt, Phæbumque salutant:

Cantum acunt Zephirorum animæ, riveque loquaces,
 Fluminaque obliquas inter strepitantia ripas;
 Quæcumque & dicunt animosâ voce volucres
 Respondet nemus argutum; Philomela sed arte
 Vincit aves reliquas volucrum Regina canentum;
 Hæc vocem varians dat non imitabile carmen:
 Jam vocem levat, alto audax & tramite surgit;
 Submissâ jam voce canit, sedet inque profundo;
 Lentula jam garrit, jam mille volumina vibrat,
 Gutturis & filum crispâ; modulos modo falsos
 Artifici creat acta fugâ, iam fraude venustâ
 Infringit mollitque, sono medioque canorum
 Delibat consueta melos, jam tota canit, cen
 Sint duo vel plures, & rostrum præiicit omne,
 Jam quiddam raucum stridet, mox denuo præceps
 Emicat, & linguæ mille orbibus alta volatum
 Circipat, involucris & carminis; attonitæ stant
 Circum sylvæ, agri defixis auribus odas
 Ad dulces; reliqua & volucrum mirata caterva
 Sirenem nemorum, palmam dat carminis olli.
 Ah! superi mihi vos, mihi cæli ignoscite vestros
 Non cupio cantus; nostris satis auribus una hæc
 Musica, tantum opto hoc, evadam totus ut auris
 Amittoque lubens reliquos, mihi credite, sensus.

SER-

SERMO XLVII.

De humana peccandi Fragilitate
juxta illa verba Job. 15.

Et cæli non sunt mundi in conspectu ejus,
Ecce qui serviunt ei non sunt stabiles, & in
Angelis suis reperit pravitatem, quanto
magis qui habitant domos luteas.

DA mî hominem, cujus mentem occupet integra virtus,
Qui constet sibi par, vitio nec conditionem
Ullo corrumpat, videat quem Phæbus eundem
Seu micet Eoâ, Hesperia seu luce, ruenti
Qui infractam obiciat petram imperterritus orbi;
Lætitiis quem nec subitis damnosa voluptas
Illicitæ Veneris, nec fors emasculat anceps;
Fortunâ qui nec rugis caperatus acerbis
Infremat adversâ. Sapiens cadit ipse virili
Sæpius è speculâ; pellax ut Fœmina, scimus,
Luserit heu! nostri generis caput, atque malorum
Fons fuerit; molli luxu Salomona subegit
(Quis credat?) colus imbellis; spectata Davidem
Bersabea procul necat: insuperabilis Heros
Samson, præcipitatus humi muliebri duello est.
Quot stantes Libani procero in vertice cedri

Pro-

Procubere! genis virtuti inimica dolosis
 Quot stravit species! humanæ crimina vitæ
 Quid sequor? ipse Deo rutilis vigilatus ab astris
 Æther sordescit; Proceres Deus ætheris ipsos
 Corporis exortes animas vitæque perennes
 Invenit scelerosa atque impia facta parantes.
 Perpeffus maculas quoque Lucifer ipse, Planetas
 Detulit in sedem infernam; mirabimur & nos
 Qui incolimus luteas, foedari fordibus, ædes?

SERMO XLVIII.

Bona esse plura quàm mala
 Nux, & Quercus.

Nunc demum veteres olim quæ vera locuti
 Exuperior, numero quæ sunt mala vincere;
 vel quis
 Omnia comprehendat quæ sunt adversa? facessat
 Qui pressum duris animum spe lactat inani
 Et se felicem media inter vulnera censet.
 Quo tua cumque modo contendas robora Quercus,
 Nil nisi quod miserum est toto patieris in orbe.
 Vidisti Puerum hunc, qui quamquam ascendere ramos
 Posset & excussâ tantum nuce parcere frondi
 Non tamen abstinuit nodosis fustibus omnem
 Præcipitare comam; & puero si audacia tanta est,
 Quid

Quid si tela ferat in nos quæ viribus ætas
 Pollet & immani dstringit saxa rotatu!
 Planè equidem jurasse reor mihi funera quidquid
 Spirat; non pueri, Juvenescæ, Virivæ, Senescæ
 Non matrona pedes gravis, innuptæve Puellæ
 Otia concedunt; saxo usque miserrima tundor.
 At vero quo me tuear? natura malignas
 Ipsa dedit leges; ut quæ molita sub auras
 Extulit, haud etiam defendere munera possit.
 Principio teneros gelidissima frigora foetus
 Excipiunt, noctes duræ, inclementia cæli.
 Blandius hanc paulo sequitur ver; & tamen ista est
 Cum primis mihi parte molestum, mite calore
 Quod non blandidulo est prorsus; plane varium autem est,
 Alterat & dubios sua per vestigia motus.
 Tum Venus incensis stimolata caloribus ardet
 Prolificasque jacet furibunda in corpora flammæ;
 Gramine vestitur campus, virgulta resurgunt.
 Sed quid? nonne etiam cymices, muscæque volantes
 Aspicias, atque angues, & corpora multa Chelydri?
 Ulcera quin sese videas, morbosque movere:
 Sic aliis lucrum, aliis ver dama reducit:
 Æstas succedit veri, sol torridus omnia
 Obruit, ac sævo pervastat rura calore,
 Corpora flaccescunt; plerumque est gratus Jaccho
 Non itidem Cereræ nimius calor; infidiis quot
 Interea petimur miseræ! lutulenta ruit sus

Terram convellens, & rostro viscera nudans;
 Quin hæc si vitem, non vitem fulgura cæli;
 Præcipitant subiguntque comas, vel dira securis
 Sternit & in faciles grassatur acumine ramos.
 Autumnus sequitur plenis petulantior ausis,
 Autumnus febres, & testamenta resignans
 Quæ mala tunc quæ ferre quidem nos æmula cogit
 Turba hominum, cum vel fructus vel ligna revellunt,
 Vel quatit extantes petulantia publica ramos.
 Hæc misera est nucibus ratio; cum damna receptant
 Pro officiis, toti prosunt quibus undique mundo
 Atque inter mensas sunt munera prima secundas.

Q U E R C U S.

Multa super damno quereris super æthere multa
 Et super arboribus; suspensam ambage morabor
 Non ego te, mea Nux; contingunt tristia cælo
 Multa quidem invito; nec fas tribuisse Tonanti
 Hæc adversa velis, duro quæ noxia mundo
 Altius incumbunt; ne quos, rogo, forte dolores
 Stultitia, aut fallax hominum contentio gignit
 Ascribas cælo, fatiſve impulsa querare
 Non superi sunt in culpâ, si sus, caper, hædus
 Te infestent, si te puerorum turba laceſſat
 Decutiatque comas; magna indulgentia Divûm
 Est frigus; quæ tu damnas mala, nec mala crede:

Quis

Quis neget horridicæ quia sit sua gloria brumæ?
 Hæc muscas, culicesque necat, cymicesque volantes
 Hæc bruchos sternit; puerosque sub atria cogit.
 Ver terras aperit Zephyris, foliis sylvarum
 Alta tument, flos erumpit, rapit ubere lymphas
 Radix: æstivi succedit temporis aura
 Blandula, grata, recens; post cum se Syrius orbi
 Infert, incumbit populis tum sævus, & urit;
 At vero optatos matura in semina fructus
 Digerit; humorum latices coquit, & coquit uvas:
 Spiritus in segetes tacitus meat: hinc autumnus
 Succedens, coctos jam fructus colligit uvis
 Sordidus; at quid ego hæc? vicibus sacra tempora certis
 Humanas inter dispensant munera gentes.
 Tu vero nimis ingrato baccharis ab ore
 Decretis concede poli; congesserit & quod
 Usibus aut natura suis, resve exiget ipsa,
 Hocce velis justum tibi dicier aqua, bonumque:
 Utque etiam exemplo, ne non sis doctior, instem,
 Aspice quantum homini dederit natura; sed ipsam
 Hoc genus assiduos etiam tolerare labores
 Cogitur, ac variis submittere casibus ævum:
 Quis dubitet magnis cumulatam laudibus esse
 Ornatumque bonis? etiam si plurima sæpe
 Excrucient animos, & ludant tristia Regnis;
 Non igitur superant mala, nux mea cede monenti,
 Cede Deo, quantumque potes tibi deme querelas.

-YM

M

NUX

N U X

Sed tamen ingratum est, vel sterni corpora, vel sic
Denique lassari, toto ut tibi vertice crines
Excutier patiare, & fructum a verbere linquas.

Q U E R C U S

Haud equidem ingratum est; hoc condita sine viremus,
Simus ut humanæ gratissima munera genti.

N U X

Evenit, ó Quercus, miseris id stirpibus, ut se
Nosse minus possint, rerumque intendere causis.
Qui sapit, & possit sua prendere commoda, demùm
Is vere felix & toto est esse beatus.

SERMO XLIX.

Interdum etiam prodesse minimos.

CEDRUS, MYRICA.

C E D R U S

MAxima semper amo, minima odi, Cedrus; eun-
dum est
Quo me celsa velint rerum fastigia duci.

MY-

91
M Y R I C A

Novimus ingenii cupidos sublimis honores,
Sidereos crines, & odori munera ligni.
Quisve ita me à vera labi reputet ratione,
Ut contemnendas statuam mihi parvula cedros?
Maximaque in valles humiles cupiam detrudi:
Nunquam hæc, crede, meum subiit dementia pectus;
Id tantum contendo, Myrica, ipsam capias te,
Cedre; etenim nimis qui turget honoribus; atras
Hic vitæ flammæ metuat, nihil atque putarit
Fidendum lætis, quamquam sint maxima, Regnis.

C E D R U S

Alta eget haud Cedrus parvâ, admonitore, Myricâ
Aerios habito montes; me subruat inde
Qui potis.

M Y R I C A

- - invidiæ sunt summa obnoxia, prodest
Extremis latuisse; humiles non fulmina valles
Lassant, acriis incumbunt montibus Austri,
Alta fremunt circum, quæ stat quercus cap te alto
Sylvifragos Boreas adversaque sidera speret.

CEDRUS

Non ego fabellas has stulta morabor aniles:
Quod parvum est metuat; contemnunt fortia Divos
Altè nixa sua vî quippe.

MYRICA

cacumine fagi
In præceps aliquando tamen spectaveris ire,
Istas standem quis Genius quæ fata revellunt?

CEDRUS

Quæ sunt firma Deos contemnere fortiter audent;

MYRICA

Quæ sunt firma Diis sunt firma tuentibus; at si
Adverso pugnant, jam non sunt firma, Tonante:
Fortior est qui se, quam qui fortissima vincit:
Cur verò cum sis pulcherrima, Cedre, Myricas
Despicias? haud rarò tibi commoda maxima parvæ
Res etiam attulerint; & amicâ sorte bearint.

CEDRUS

Quid mihi cum parvis virgultis; quisque sequatur
Quam nactus sortem est, vel humo sordescat & alga,
Vel

Vel læta huic superas inter coma frondeat auras.
Nullius indigeo:

MYRICA

- - cunctas contemnere præ se
Stirpes, & se se nullius egere putare
Stultitiæ est; nescis, video, pulcherrima Cedre
Fabellam, exiguis statuit quæ rebus honorem.
Mus captus cervo, hæc elatum voce ferumque
Aggreditur; ne me calcaveris inclyte Cerve
Exiguum atque imbellem pecus; pietatis & huius
Officii memorem sic servant Numina Murem.
Ille indignanti similis calcare jacentem
Contempsit, vivas, retulitque, misercule; honestum est
Parcere subiectis & debellare superbos
Post aliquot soles venator retibus acrem
Involvit Cervum; nodis coeuntibus hærent
Cornua celsa plagas inter; stat fune gemiscens
Vinctus; huic ergo allapsus tali ore paventem
Mus pulsat, dubiisque horrorem vocibus auget.
Sic ne etiam grandem constringunt retia Cervum!
Agnosce Cervus Murem, atque ait; o mihi si quod
Nunc etiam auxilium attuleris! misero mihi nunc mors
Ante fores atque ante pedes versatur; at ille
Arrodens casses, subito Cervum explicat, ævo
Consult alterius, vitæque pericula demit;
Et servatorem Cervum versâ vice servat.

Par-

Parva juvant; Diique alta premunt, ut iusta coronent.
 Denique quis molli comprehendere carmine possit
 Præsidii quantum parvis sibi rebus & usus
 Corpora magna legunt. nihil est jactare potentis
 Fortunæ cumulos. Parvorum maxima damno
 Quot percunt! morsu spaciosum vipera Taurum
 Occidit, scepro quid Rex elatus & orbis
 Imperio dives, si destituatur honore,
 Obsequiique bono, tandem perfecerit? hæc est
 Majestas, si sint, qui, quæ sunt iussa, sequantur.
 Teque adeo si quid sapias patiare minores
 Tecum esse, & tecum communi vescier aurâ:
 Imperio quisquis potitur, fascesque gubernat
 Si non & populis animo fecisse benigne est,
 Admittatque suos foveatque feratque minores,
 Se probat imperio indignum tituloque superbo

C E D R U S.

Tu sanè exemplis tu rerum mole retundis,
 Si quæ pectoribus crescit mihi cura sinistris;
 Non ego te posthac contempsero; vive Myrica
 Lustra secunda, feris, & pande volucribus umbras;
 Nil nisi quod cunctis prodest sequar ipsa deinceps.

SER-

SERMO L.

Nihil adulate ac simulate noxius.

DLi quantum noxæ quantumque in funera cladis
 Foedus adulator, cui circum plurima mentem
 Versatur dubiis simulatio tecta latebris
 Intulerit? quid non scelerum tristisque ruinæ
 Teter alit? Mavors belli Deus, obicit atræ
 Corpora multa neci; Bacchus sternit quoque multa;
 Plurima merfa jacent vasto quoque corpora ponto.
 Denique multiplices immittit Gentibus iras
 Nonunquam Deus, & vario premit alta furore;
 Ast damni nihil ista quidem dat turba, molesto
 Si Simulatore placeat conferre, quod omnem
 Vicerit hic pestem & superet feritate venena.
 Suave malum hoc, dulcisque lues, ubi mortis acerbæ
 Funera, quàm morbum prius experiare necesse est.
 Anchora flagitiis tutissima, Regibus alta
 Pernicies, qua summa labant, rectumque fatiscit.
 Nam qui assentari didicit, struit omnibus unum
 Exitium; primi pereunt, quos esse deceret
 Illæsos, fatoque auctos meliore potiri;
 Sternuntur passim reliqui, pelluntur, aguntur
 Atque indignantes horrescunt Principis iras.
 Hoc aulis commune malum; certissima pestis
 Oppressura bonos, veniamque datura malignis.

Er-

Ergo ut adulator peragat sua commoda fictis
 Laudibus exornat summorum pectora Regum,
 Factaque miratur quamvis deterrima: molle
 Sermones oleum spirant, sed spicula blandâ
 Sub feritate tegunt, jaculisque onerantur acutis;
 Tum vero sese multorum ad vota, dolosque
 Commodat, ac dictis subscribit inanibus; alba
 Nigrat, & è nigris producit blandulus alba;
 Si laudas, laudat, properas si, cursibus instat
 Lentius incedas, testudine tardius ibit
 Quod si bella probes, lituosque, & classica fingit
 Si studeas paci, jam sunt venabula damno;
 Vicisti Lepores, memorat stravisse Leones;
 Si cadis, actutum subverso corpore languet.
 Elisopho similis, qui cum de crure Philippus
 Forte laboraret, claudum se fingere scivit.
 Denique quidquid agis, seu damnes vera, probes seu
 Falsa, tuis semper ficto simulatore honore.
 Militat, ac blande subtendit guttura dictis,
 Percutit hic palpo, lusu instillatque venena;
 Formosus tantum aspectu, qui funera molli
 Certa parat risu, mortemque in laude relinquit:

SER-

SERMO LI.

Secreta stultos prodere

NOCTUA, PICA.

NOCTUA

NOVIMUS ista tuæ quæ sit petulantia linguæ
Pica loquax; quando vulgare procaciter ore
Quæ reticenda forent cessabis garrula Pica?

PICA

Quid tibi per superos, & averni limina Regni
Noctua, quid tandem naso tibi quæris adunco,
Quidve proterva petis; morem mihi, Noctua linquas
Quem sequor, & nostris faveas, stupidissima verbis.

NOCTUA

Haud male te vario pinxit natura colore
Hæc te forma decet, quæ Prothea moribus æquas,
Insidiisq; vales: seu captes plurima, seu quæ
Sunt commissa, levi prodis secreta labello.
Garrulitas equidem toti tua cognita mundo
Haud dubiam multis diversa per oppida cladem
Intulit, hæc etiam te invisam fama colonis

N

Jam

Jam pridem dedit, & totis te te urbibus arcet

P I C A

At quid delicias magnorum & blanda virorum
Acta putas? equidem his volupe est garritis ora
Præbere, & nostris advertere saltibus aures.

N O C T U A

Et magnis volupe est consuescere, dummodò magnos
Quos vocitas, etiam sapientes dicere possis:
Iratu nec enim quicquam dat Juppiter orbi
Deterius, celso quam cum quis adeptus honores
Magnificis etiam titulis excellit & alto
Eminet Imperio, cujus tamen æqua sagaci
Mens caret ingenio; nec habet sapientia laudem
Anne aliquid majus Regum diademate? at illud
Si levitas, scelerum si dira licentia vile
Arguat, anne putas miseris tum gentibus esse
Obtrusam irato pestem Jove, Numina cujus
Læsa decet, fæda populorum clade piari?
Sed vincit quodcumque malum, quoscumque furores
Quæ secreta sient patulas proferre sub auras.
Omnia victor agit rerum momenta, labello
Qui potis est fido, quæ sunt commissa tueri.
Hunc Divi, hunc homines, hunc pacta, fidesque coronant;

Cum-

Cumque ea virtutum sit maxima: prorsus ineptōs
 Stultitiæque notis cumulatos dicere possis
 Quos juvat insano secreta recludere dicto.
 Nec tamen & fieri nequeat; quin multa loquendo
 Multa etiam prodas; pōtes hinc exosa videri
 Pica; hinc te fugiunt Aquilæ, pīctique Palumbes,
 Te spernunt, Cycni, teque averſantur Alaudæ;
 Te hinc fugito, averſo damnans tua facta volatu.

P I C A

Quid moror invisæ ſi diſplicuiſſe Minervæ
 Libera lingua queat; Bromio placuiſſe ſatis mī,
 Hunc oble cto Deum; rerum ſecretaque diſcit
 Moribus ex noſtris; mediis ſic libera campis
 Luxurians gratas inter feror alta volucres;
 Inviſam vero te damnant lumina, damnat
 Alituum genus, & toto diſpellit olympto.

NOCTUA

Res equidem ſœda eſt incompta licentia linguæ,
 Quæ male conſutum meliori crimen inurit.
 Non ego me grata, quod ſim mala, ſubtrahō luci;
 Garrula ſed cum ſis, atque improba vocibus, & te
 Cætera turba levi ſtrepitantem more ſequatur,
 Jccirco abſtruſis abſcondor tuta cavernis
 Et te devito quod nil niſi jurgia noris;

Accendasque alias in mutua damna volucres.
 Garrulitas infame malum, quo fœdera solvi,
 Quo violari urbes, quo tolli jura necesse est.

P I C A

Tu tibi quod libeat sapias: ego præmia vitæ
 Hæc mihi summa putem, si te contemnere possim.

N O C T U A

Ut me contemnas æquum est; quæ prorsus & ipsa
 Te fugio, quantumque licet tua perfida vito
 Pectora; Dii falsis quæ sunt sua præmia reddant;
 Nil homini melius totive decentius orbi
 Aut superos dare posse Deos, aut pectora posse
 Concipere: ingenuâ quam siquis mente tueri
 Quæ commissa sient, reticereque tradita possit.

SERMO LII.

Florere Musas Præmiis.

Gracculus & Philomela.

Gracculus.

PEr pigram tacuisse hyemem Te non Philomela
 Miror; sed quare Tu sic taciturna, viget dum
 Pri-

Prima estas, modulosque coerces, haud quoco, multum
 Quin mirer; virides inter corylos strepitare
 Nonne Cicadam audis? Sturni recinunt, Fulicæque;
 Ipse ego circum agros istos salices & amaras
 Versor, & eximiis concentibus agricolarum
 Ecce oblecto aures, & capripedum Faunorum.

PHILOMELA

Egregiam vero & memorandam laude volucrem,
 Quæ hos agros inter, salices atque inter amaras
 Agricolarum aures oblectet voce canorâ;
 Scilicet ista tui jam pridem carminis altè
 Fama volat; supraque nivosi culmina Pindi

GRACCULUS

Quid tamen o Philomela taces? poterat Te equidem anni
 Tempus flectere; prata virent; cantu volucres nunc
 Insurgunt; nunc formosissima cuncta; subit nunc
 Cuncta calor, calor æthereus, Phœbo jaciuntur
 Nunc nova semina plaudenti; ipse equidem licet arte
 Cantandi celebris; tamen haud sperno Philomelæ
 Guttura, nec dedignamur nos Te modulantem.

PHILOMELA

Certe equidem laus est nequaquàm extrema probari
 Cornicum turbis; possedit Gracculus urbes
 De-

Delitiasque hominum sese profitetur & omnes
 Alitibus leges impuraque vincula condit:
 Præmia non nobis sunt amplius ulla; coronæ
 Et sarta & choreæ & quæcumque tripudia languent.
 Vocibus haud igitur recreamus præta; fatiscunt
 Carmina, cum meritæ spoliantur laude camænæ.

GRACCULUS.

Præmia quid vero narras toties Philomela hæc?
 Sartaque quid suspensa negari conquereris? Dii
 Guttura Dii perdant tua, Te & videant lacrumantem
 Usque; quod infesto strepitu Tu garrula cum sis,
 Et fessis somnum rumpas; tamen ornamenta
 Poscis; sæpe ego cornices, Picas, Fulicasque
 Audivi cantillantes; sibi nec tamen ista
 Præmia turba reposcebat; jugi ipse ego cantu
 Hos solor campos, & noctis signo crepusculum,
 Vel Phæbi exortus miros; mihi non tamen ulla
 Præmia deponco; Coccyx en iste etiam ales
 Festivus lucro ne inhies potis est monuisse;
 Hic lepido clamore canit, miris nemora odis
 Hic replet, agrestes docet, ostendens subigendam
 Tempore quo segetem, tamen istum præteriisse
 Agrestes sine honore vides; & bubo sonos cit
 Ferales, strygesque queruntur; quid tamen isti
 Lucrantur? quæ præmia, cernis, distribui illis?
 Aut tibi quem pariant fructum plausus, choreæque
 Ser-

Sertaque? res hominum ista juvet stultissima corda,
 Delicias Philomela equidem semper reputavi
 Esse mihi summas, si forte cadaver in agris
 Inveniam, aut pia viscera morsu dilacerem; istis
 Delector mensis hæc sector præmia; at istos
 Invisos odi plausus hæc respuo sarta.

PHILOMELA

Ut mens cuique dolo, sudversaque fraude redundat
 Sic loquitur; pudeat bene velle egisse videri,
 Tam male cum facias; Te Coccyx, subdola Cornix
 Et te Pica beet; Fulicis capiare marinis;
 Et satient avidum tibi sparsa cadavera ventrem.
 Dii meliora bonis; nec enim te iudice vitam
 Ducimus, aut tali paret Philomela magistro;
 Non res arbitriis hominum producta putentur
 Præmia; Dii cælum qui celsa & sidera torquent
 Virtuti pretium primi statuere, nec istud
 Tu ingenio factum assequeris; quia præmia cordi
 Sunt tibi nulla; alio productus fine videris,
 Quam qui virtutes, & candida facta sequare.
 Juppiter at Musas & honestæ præmia vitæ
 Excitat; hic etiam decernit præmia recte
 Factis, & cælo veniunt sacra lucra parente;
 Gracculus, & Coccyx, & Corvus, & improba Cornix
 Ad pænas fata monstra sient; adque omina dira
 Præ-

Præmia non igitur, quæ non contingere possis
 Invideas aliis; res est contraria cælo
 Invidia, ac studiis alienam rodere laudem;
 Major ut ingenio quisque est, & pectora factis
 Nobiliora gerit, veroque adspirat honori:
 Hoc mage se superis, & honesta laude moveri
 Sustinet, ac rectâ sequitur sua præmia mente.
 Gloria virtuti decus est; a laude Thalia
 Crescit, & æthereas confirmant præmia Musas.
 Hæc ego justa peto; quia quid sunt præmia nosco.
 Ac si rura negant, jam cedam spreta; canendi
 Officio has humiles recrearit Gracculus urbes;
 Hunc siquidem in pretio tantum jam cernimus; istas
 Sors equidem malefida vices, hæc dura pacisci
 Jura solet, magnis urgeri Maxima fatis,
 Et plerumque bonos quæ sunt adversa morari.
 Forsitan at tempus veniet quo rursus in auras
 Provehar, ac modulis dentur nova præmia nostris;
 Quæ mihi justa modo hæc si evertant rura, silendo
 Præteream, donec felici purior aura
 Discussisque adeo tenebris perrumpat, & æquas
 Phœbus Apollo vias virtutum in culmina pandat.
 Interea agricolas oblectet Gracculus iste.
 Me loca munda juvant, & præmia justa canentem
 Quæ retinent, sacrosque ferant in carmina motus,
 Subque imas condunt aliquid mihi dulce medullas:
 Ingrato cecinisse gregi ingratissima res est.

GRAC.

GRACCULUS

Gracculus ipse licet sim dici percipio ista
 Molliter; o! vellem faveat si æquata mihi fors,
 Flumine persimili quoque nostros defluere hymnos,
 Et sapere hanc dulcem venam, dederunt tibi quam Dii.
 At tibi debita præmia qui det post, aliquem vix
 Invenies Philomela; jacent Musæ, fidibusque
 Gracculus assuevit, sacris; funesta canit stryx,
 Buboque, & accipitri vilescunt clara superbo.

PHILOMELA

Novimus effrenes animos, sobolemque superbi
 Accipitris, quantumque mali succrescit in ævum
 Jam pridem solidâ perspeximus undique mente;
 Nec tamen idcirco nos despondere videbis
 Egregios animi motus. Deus, ipse salutem
 Vatibus educet, Musasque beabit olympos.
 Et nunc concentu quamvis turba effera nostro
 Necquicquam afficitur: Cornixque exasperet iras,
 Gracculus excipiat fannis, me garula voce
 Pica premat, me Bubo truci fastidiat ore;
 Non tamen & cunctæ volucres mea guttura culpant,
 Quin aliquo certe nos consecretur honore,
 Advertuntque ambas Philomelæ cantibus aures:
 Vidi ego sæpe Aquilam totos in carmina sensus
 Partiri; hunc juxta soboles tutela Deorum.

Sepositis curis studioque excita quievit
 Demirata Patrem, cui cum mea tibia cordi
 Esset, & arrecto perstaret ad omnia vultu
 Ipse etiam Gnatus, tum vita tenella, probavit
 Subsaliens plausu: Generosi pectoris esse
 Quis neget ætheriis decerni præmia Musis?

SERMO LIII.

Animo non Sexu Imperia gubernari
 Laudatur sexus Fæmineus ejusq; præcipuū
 Decus, Diva Augusta

MARIA THERESIA Imperatrix.

Ferula. Cupressus.

FERULA.

TE soror admiror, quæ cum Tibi sola ministrat
 Fœmina, sublimis tamen alta cacumina pandas
 Luxuriesque comis, foliumque attollere possis
 Celsior & latis sint grata cacumina ramis;
 Nostra virum manibus quamvis curentur, & arte
 Pignora, difficili crescunt tamen edita partu,
 Et nimium segni veniunt mihi stipite gemmæ.

CU.

CUPRESSUS

Haud mirere: equidem Divis authoribus has nunc
 Fœmina solertes exercet pectore curas
 Ut nos consilio ac animi virtute per omnes
 Excitet articulos, rerumque in culmina firmet.
 Vir tuus ille horti Custos, quia segnior usque
 Incubat, officio, raroque accedit, & atram
 Deterius curat jam mersam uligine terram,
 Vel Ferulæ inducit gelidissima frigora mortem
 Vel certe sternit ventura pericula morti:
 Qui minus ingenuo quæ sunt commissa labore
 Curat, & ignavâ tractat sua commoda lance,
 Is rerum formas, & celsa cacumina fato
 Obiicit extremo, neglectaque robora perdit.
 Eximium toti quiddam est Industria mundo.

FERULA

Parce Soror, decet hæc rigidos Industria tantum
 Prima viros, purgare solum, subducere glebis
 Noxia, & in totos immittere commoda fulcos
 Interea colat obscuros ignava penates
 Fœmina, nec quicquam, Pueros nisi nonit alendos,
 Et garrire sonis, & spargere jurgia dicto.

O

CU-

CUPRESSUS

Hæc equidem vetus est multorum injuria Sexum
 Carpere fœmineum levibusque incessere fannis,
 Prorsus inutilibus ceu natum rebus haberis;
 Cum tamen ipsi etiam qui magno sapaæ boatu
 Hoc agitant, crebris experti fructibus essent,
 Plurima fœmineæ diffundi commoda dextræ,
 Sive ea rura colat, populos seu cauta gubernet.

FERULA

Ergo Cupresse Tibi persuasum subdola credam
 Fœmineis etiam florere negotia dextris,
 Et genere hoc ullum subnascier utile posse
 Carduus id credat, credant Lappæ, & Paliuri,
 Non ego fœmineis nil posse laboribus inter
 Mortales peragi; sustentat si ulla viros vix
 Gloria, quid sese jactarit Fœmina? amor
 Fors addat stimulos; Venerique assuerit; at arma
 Tractare aut operam Regnis dare; ut omnia justo
 Integra sint fructu, pacemque palatia servant,
 Hanc ne posse putes.

CUPRESSUS

Cumulas opprobria miscens
 Multa quidem, genus exagitas scelerata loquelis
 Fœmineum multis; conceptam despue bilem

Et

Et propriis quæ vera vide, succedere sexum
 Fœmineum imperiis, si, recta & iusta sequatur
 Quid vetat, aut bonitate animi, vel pectore præstet?
 An tibi quæso tuas pervenit nulla sub aures
 Fama Semiramidos, primum quæ dicitur altam
 Coctilibus muris cinxisse Semiramis urbem
 Duxit, & Euphratem medium quâ condidit arces?
 Fæmina nonne fuit? fuit unica fœmina, cujus
 Consiliis patrio res gesta est maxima Regno.
 Quid Pandioniae memorem genus Orythiæ
 Lampedamve domi claram studiisque vacantem
 Cum soror Armenos populatur, & omnia circum
 Regna domat, spoliisque furit Marpesia raptis?
 Quid referam Hyppolytam? Trojani tempore belli
 Penthesilæa fuit, toti tum cognita mundo,
 Nunc nomen clarum superest, quod durat Achilli
 Conjunctum, magnosque inter stat fama Poetas,
 Aut quis Zenobiani, certataque prælia nescit
 Persarumque Duces: altum quibus Illa Monarchis
 Imposuit Regina jugum: cum pectore forti
 Consiliisque simul rectis præstaret, & omnes
 Impleret vario bellorum fulmine gentes?
 At quorsum antiquæ confector imaginis umbras?
 Austriadum populos & Cæsaris aspice Regna
 Imperii nunc cerne Status, quo Principe, quali
 Nunc dextrâ, & quantâ demum virtute regantur.
 Qualiter astrifero rutilant nova sidera cælo

Cum

Cum vicina Jovi patrios Venus aurea currus
 Suscipit & blando stellarum cardine regnat;
 Austria non aliter rerum ditissima sacros
 Jam late titulos & regna nitentia pandit,
 THERESÆ postquam coepit diademate lætos
 Ferre sub astra dies, pacemque inducere regnis
 Si & fors in præceps Ister, retroque feratur
 Et sua perfractis desiccet flumina ripis,
 Non tamen & virtus THERESÆ amplissima Magnæ,
 Aut decus induci rerum caligine possit.
 Sed quorsum feror? eventu jam denique latè
 Constat, foemineis etiam virtutibus orbem
 Florere, & meritas in facta existere laudes.
 Ergo haud foemineum damnaveris improba sexum.

FERULA

Nescio qui vulgò tamen id plerumque feratur
 Non ita solertes in magna negotia cætus
 Vivere foemineos: nihil & committier Jllis
 Posse, quod eximiâ perfectum laude celebres.

CUPRESSUS

Te miseram, cui sic stolidi vesania vulgi
 Imposuit, pudeat tantis te erroribus actam,
 Et procul a vero deceptos flectere sensus,
 Qui vulgo servit, lapsus animis inducit

Man.

Mancipium veluti, variisque laboribus errat,
 Qui potis affectus dubiæque volumina linguae
 Sic regere, ut sancto consentiat undique recto,
 Hic sapit, hic ille est meritâ qui laude vehatur.

SERMO LIV.

De Miseriâ vitæ humanæ
 capta hinc occasione luget mortem Patru
 sui Francisci Cardinalis DURINI
 Archiep: Ticinensis.

Turbidius nihil est, nihil irrequietius hâcce
 Est hominum vitâ, & studiis nil durius, & nil
 Stultius; o miserâ sub conditione creati
 Mortales cupidi! quos & præsentia torquent,
 Præterita excruciant, pavidisque futura timorem
 Incutiunt: vera hæc mage sunt quam dicta Sibyllæ,
 Quam Divûm sortes, quam stamina fixa Sororum.
 Esse ita comperiet, siquis benè ruminat acri
 Judicio vitæ cursum, quem liquerit, actæ
 Quis tenor instantis? quem totum viderit unquam
 Transieritque diem placidâ sub pace quietum?
 Quodnam mahe fuit tam clarum, tamque serenum
 Ut non ante diem quam immergat cuncta nigrans nox
 Sollicitudo, labor damnum, jactura, periculum

Mul-

Multiplices tulerint curas; & mille dolores.
 Mane heré surrexi lætus, Musasque ciebam
 Carmina mi linenda cedro & servanda Cupressu
 Dictarent; subito cum affertur nuncius, cheu!
 Nuncius horribilis, lucem clausisse supremam
 Mî magis atque animâ atque oculis Patrum dilectum:
 Obstupui steteruntque comæ, & vox saucibus hæsit
 Inclusitque dolor gemitus, lacrymasque voravit.
 At via ubi tandem voci laxata dolore est
 Talia cum gemitu effudi; ergo ego Patrie posthac
 Patruæ Purpurei decus immortale Senatus,
 Custodem nostræ, formatoremque Juventæ
 Te nunquam aspiciam; nunquam oscula porgere dextræ
 Mî dabitur, verasque audire & reddere voces!
 Crudeles superi, crudelia fidera; sed quid
 Stultus ego hæc? jacioque in Numina libera verba?
 Frustra ergo attigero libros, & sancta Platonis
 Dogmata, nequaquam præcepta salubria Christi?
 Scilicet hunc vitæ cursum statuit Deus, ut cum
 Certis quisque suis spatiis descripserit orbem
 Solvat in extremo naturæ debita fini
 Debemur morti nos nostraque: cuncta rapit mors
 Et sine delectu puerique, virique, senesque
 Intereunt, moriturque immensa potentia Regum:
 Sed neque mors aut est, aut debuit illa videri
 Quam melior posthac æternaque vita sequatur;
 Nec gravis hospitii mutatio, cum loca putri

Hæc

Hæc congesta luto clavis mutantur olympi
 Sedibus, & magno ponas vestigia cælo.
 Mortuus haud Patruus tuus, Angele; ad astra recessit;
 Quæ bene perpetuo traductæ clausula vitæ
 Hunc Tibi mærorem ex animo detergere debet
 Omnino, tristemque in gaudia vertere luctum.
 Tu Christi miles medicinam a tempore poscas
 Et miser expectes, stultorum more quousque
 Tandem longa dies tibi sera obliviam portet.
 Quin ratione magis tantum sedare dolorem
 Atque decet lentè gradiens prævertere tempus:
 Hoc decus, hoc ratio suadet fidissima mentis
 Custos, hoc Patruus, posset si farier, ipse.

SERMO LV.

Stultitiæ Triumphus

INgressus rationis iter, multumque vagatus
 Sub mentis speculo, vidi quam maximus error
 Falleret humanum vulgus, quantum irrita sit spes,
 Quàm vanæ sint curæ hominum, tormenta, labores
 Et nihil esse aliud vitam hanc præter vaga cæcæ
 Ludicra Stultitiæ risu cantanda soluto.
 Stultitia abste ergo nunc nunc exoptulo supplex,
 Gratia si qua Tibi sæcundo ex ubere nostrum
 Depluat in pectus, mecum tua grandia gesta

Et Lymphata canas, immensi & roboris ausus.
 Scis etenim, quantum fatua est humana facultas,
 Quodque opus omne suum stultum est, & fabula vana;
 Omnia nam penetras; tua magna potentia regnat
 Et subter curvâ hac mundi testudine nil fit
 Ni fueris consulta prius ceu Juppiter Ammon.
 Te Duce quisque trahit vitam sub pectore læto
 Et sua cuique placent; pariter nec pænitet ullum
 Stemmatis, ingeniique sui, Patriæque, locique,
 Sed se felicem, generosum, seque beatum
 Et Regem & solum sapientem se putat esse.
 Stultitia est homines sectâ partita bimembri.
 Selegit quosdam, dextro quos provida cornu
 Heroas veluti delectos instruat, hosque
 Præcipuè caros habeat teneatque fideles;
 Hi sunt ingenuè stulti, qui sponte fatentur
 Esse suos, stulti existunt, stultosque videri
 Ac esse exoptant; nec adest sapientis in illis
 Unciola aut obulus, sed totus, quantulus hic Grex
 Nil nisi stultitia est propriis innata medullis:
 Hoc hominum genus est; quos nulla angusta remordet
 Cura, nec anxietas, verum nec vana cupido,
 Non metus, aut odium, livor, lamenta, querelæ,
 Nec pudor aut maledicta nocent, infamia, nec vis,
 Pectore quidquid habent quidquid vel mente repositum
 Vultus id ostendit, vel sermo prodit apertus;
 Cantillant, ludunt, rident semperque jocantur;
 De-

Denique tam cari tam grati, tamque suaves
 Principibus, summisque Viris, ac Regibus ipsis,
 Ut pro deliciis teneant. Quos diva sinistro
 Stultitia instruxit cornu, nunc carmine amaro
 Insequar; hoc hominum genus est abstrusus & acer
 Quo nil callidius, nihil & versutius ipso est,
 Commentum totus, fraudes, ars, techna, dolusque,
 Empusâque magis varius, Vertumnus ut alter;
 Prodere se stultum non vult, renuitque fateri;
 Duplicibus loquitur linguis, quarum altera verax,
 Altera mentitur, sed conductura sibimet
 Proferet in medium, pariter nocitura tacebit
 Mortales inter sapientis imagine fictâ
 Præferri certat, primamque attingere partem
 Nec satis hoc scelus est, rabida hæc & subdola Turba,
 Semper sollicita est, semper vaga, semper anhelans
 Quo rapiat, cumulet, dominetur, tendat ad alta.
 Terrigenæ o stulti, captique o lumine talpæ;
 Quidnam aliud vita hæc, quam scænica fabula quædam?
 In qua procedit vario gens abdita cultu.
 Quisque suas peragit partes & munia complet.
 Sunt homines Mimi, ars Ludi, Mundusque Theatrum,
 Fabula mendaces curæ, fortuna Choragus,
 Qui prodire jubet quemque in proscæniam; sæpe et
 Sub diverso habitu variatum ducit eundem;
 Ut modo purpureum qui Regem gesserat, hic mox
 Exutus trabeâ & posito diademate; egenum

Servum agat, aut mimum trita sub veste latentem;
 Et modo qui choreas cantu saltabat ameno
 Egreditur lacrymans & tristia funera deflet.
 Sic vos sæpe jocans fors improba tollit ad astra,
 Hinc citò præcipites Erebi detrudit ad oras.
 Ergo ò ridiculi scurræ, qui voce, manuque
 Orbis in hac scænâ numerosa luditis arte
 Personam induiti variam, & qui mente sepultâ
 Degitis ut pecudes, procul & custode remoto
 Saltibus Elysiis spretis, ubi pascua læta,
 Abrotanum & tribulos, absynthia amara, cicutas
 Lappam, atque urticas mundani pascitis horti,
 Stultitiæque merum pleno deducitis haustu;
 Quo ruitis stulti in præceps? quo devia turba
 In vetitum properas deperdita vallibus imis
 Tartarei nemoris, sunt tensa ubi retia mille;
 Non ideo natura Parens, nec cura Tonantis
 Munus ratione hominem, mentisque capacem
 Attulit in terras grata ad spiracula vitæ,
 Quo miser heu pereat curarum turbine, & aestu,
 Quo fera bella, necem, gladios sequeretur & arma,
 Quo ve per omne nefas consuëffet vivere raptò,
 Atque auri rabie miserorum sanguine pasci,
 Nec quò fraude, dolis technâ flueretur & arte,
 Illicitæ nec quò Veneris portenta subiret.
 Tolle homo, tolle oculos, mentis te absconde recessu,
 Nosce precor quid sis, & quem tua reddat imago,
 Qua-

Qualia cum sacro teneas commercia cælo,
 Et cui plus dederit divini luminis author,
 Qui penetrat, vivitque tuos diffusus in artus,
 Affinemque tuam voluit sibi jungere mentem,
 Et dare sublimes oculos ad sidera sursum,
 Ut reperire queas, propriumque videre parentem;
 Cur decus ergo tuum, cælo delapsa propago
 Marcenti hoc stabulo sepelis, cænoque volutas?

SERMO LVI.

Describitur Aulicus.

MAne Palatinus visit præturgidus aulam
 Vectus equo, aut rhedâ, magnâ comitante catervâ,
 Regis ut optatum possit captare favorem,
 Et patulas mulcere aures, ut in ordine primus
 Emicet, atque alios longe post terga relinquat,
 Callidus, infidus, mendax, simulator, iniquus,
 Doctus adulari, pariter corrumpere verum,
 Oscula dans manibus, quas vellet sanguine tinctas
 Et Pardo similis, speciemque subinde Leonis
 Induit, & varios quasi versâ pelle colores;
 Omnibus imponens aliis, sibi denique primùm.
 Has nemo ut doceat fraudes, docet ipsa potestas:
 Nempe stratagema haud ullum, vel techna reperta est
 Quam

Quam non arte struat, socios quò fallere possit.
 Hic scopus, hoc illi studium ut traducat in aulâ
 Vitam infelicem. Sed quis manet exitus illum?
 Sæpe fit, ut vitæ absumptis melioribus annis,
 Omnia dum passus, tandem spe falsus inani,
 Immodicas post expensas, multosque labores,
 Afflictus, mærensque animi, succensus & ira
 Cogatur vacuus patrias, invisere villas.
 Sic fortunatum sæpe infortunia reddunt
 Testem habeo *Similem*: qui postquâ Cæsaris aulâ
 Præfectus plus ter denos traduxerat annos,
 At post rure suo septem; *mihî credite, Amici*
Septem, ait, *hos tantum vixi, periere priores*
 Vivere qui sanctè cupitis, discedite ab aulâ
 Omnia dum liceant. non est *locus ullus* honesto.
 Hic Pietas calcata jacet, Probitasque fidesque.
 Heu quam grande nefas, quam lamentabilis error
 Esse homines adeo fatuos, adeoque caduco
 Lumine, ut incauti sensu & ratione carentes,
 Captivos sese efficiant, sua jura relinquunt,
 Libertate cadant propriâ, dent colla capistro,
 Assiduos discant patienter ferre labores,
 Nolle ac velle suum se invito sæpe negare,
 Se spoliare suis, externos sumere mores;
 Denique cum Rex occentat, subito occentandum,
 Ridendum, si Rex ridet, rursusque dolendum
 Si dolet, atque suam faciem te sumere oportet

Si

Si cacat, aut ructat, sive id quod dicere nolo
 Assensu & plausu risuque & voce sequendus;
 O miser, o nebulo, vacui o curruca cerebri
 Si tuus, & Liber, cur te furibunde locasti?
 Te Regis veluti & pecus ad præsepe ligasti?

SERMO LVII.

De Ambitione.

Ambitio est malefida comes, infesta Tyrannis,
 Et quandoque bonos torquens, inimica quietis;
 Nec cuiquam tam sublimes tribuuntur honores,
 Ut non ulterius votis grassetur iniquis.
 Officit ambitio, quæ non virtute paratur.
 Non Tardæ socium, aut patiuntur Regna priorem.
 Scire velim, inflati nimioque ardore furentes,
 (Quos regit ambitio quos stulta superbia vexat,
 Continuò quibus hi comites, contemptus & ira,
 Elatae voces, tumor, indignatio, fastus,)
 Quam sibi proponant Cynosuram? numquid ut ipsi
 Incurrant atrox odium Divûmque Hominumque?
 Hæc simul invasere hominem, perit omnis in illo
 Et decor & virtus & fit derisio vulgi;
 Inquinat egregios admixta superbia mores,
 Scis quibus indigeant phrenesi curentur ut istâ;
 Scilicet hellebori, dum nascens Phæbus Eoum

Pur-

Purpureis invisit equis, & dissipat umbras
Consultum ut drachmas capiat tres, totidem tres;
Dum petit Antipodas, & mergitur Oceano Lux.
Sic nil desipiet miser, & sic deferet illum
Impetus, ira, furor, tumor, indignatio, fastus
Liber Homo est, talem rerum natura creavit.
Fac quæcumque decent, sed non quæcumque licebunt;
Quod violenta nequit peragit tranquilla potestas;
Non bene in audaces ipsa est audacia tuta.
Innumeri Jcario lapsu cecidere superbi,
Dum fragili temere plumâ rapiuntur in altum.
Sejanum memorem? *Sejanos* hæc dabit ætas;
Qui luctâ graviore alios prosternere tentant
Sæpe per infamem primi volvuntur arenam.
A tergo sequitur Nemesis, sternitque superbos,
Et victis fugiens redit in præcordia virtus.
Prospice dum tentas aliis indicere bellum,
Inquantum valeant humeri, quantumque lacerti
Ingeniique tui vires, quis pectoris ardor;
Qualis & is cum quo statuis certamen inire,
Et quantum, possit, quis erit tum denique finis;
Ne temere tentasse tuo male cedat honori.
Incertis fortuna rotis mortalia volvit;
Nec finit esse diu miseros, non esse beatos,
Et quem mane levat, seras premit ante lucernas.

SER-

SERMO LVIII.

De Avaritiâ.

Turpis avarities, ut detestabile monstrum,
 Esurit & sitit in mediis ceu Tantalus undis
 Atque adeo assiduè vigilans incumbit avarus
 Anxius infami lucro, sua retia tendens,
 Non Patri, non Uxori, non denique natis
 Dilectis parcens nec mirum, injurius ipse
 Cum sibi sit, geniumque suum defraudet iniquè,
 Proderit ille aliis, qui nec sibi profuit unquam?
 Quærit, & inventis miser abstinet, & timet uti.
 Nil nisi dum moritur faciens bene, præda propinquis
 Expectata suis, & solâ morte benignus;
 Immundæque Sui similis, quæ sordibus hæret:
 Hæc licet immundis distendat glandibus alvum,
 Conqueritur tamen & spumoso gutture grunnit,
 Et nulli prodest, nisi pingui mortua lardo.
 Nullo animus lucro cupidi satiatur avari!
 Quo magis accedit, tanto magis æstuat ardor
 Rimandi patulis obrizum faucibus aurum.
 Prima nec immissa est loculis, quin præda secunda
 Exagitet mentem, servâque cupidine verset;
 Cedo Asiam, cedo Europam, cedo Indica Regna
 Euclio semper hiat, toto insatiabilis orbe,
 Perfidus, excepto lucro, nil curat avarus.

Q

An-

Anne homines curet, cui nec sunt numina curæ?
 Ecquid habent Reges, nisi solum tegmen & escam?
 Hæc quoque pauper habet, qui si nihil ambiat ultra,
 Atque humili Lare tranquille, & bene vivere curet,
 Quisnam adeo ignarus, qui non hunc esse beatum,
 Et magè felicem ducat, quam sceptrā tenentes,
 Qui magna ut teneant, semper majora requirunt?
 Divitias multi affectant; paucique fruuntur.
 Multis dat fortuna nimis, nunquam satis ulli.
 Servitium hic splendet, splendens ubi magna Potestas.
 Quis Cynicum testā clausum non præferat Illi
 Qui satur haud uno plures sibi postulat orbes?
 Quis non Fabricium Æacidæ, Senecamque Neroni?
 Quis sortem dum Regnantum rectè inspicit, illam
 Non miseram, non sollicitam, non judicet esse
 (Tolle superficiem) plenam anxietate, dolore.
 Hanc tamen exoptant multi quos cæcat & urit
 Execranda fames auri & popularis honoris.
 Quam diadema fuit multis caro nimis emptum,
 Splendidulam referens bullam quam discutit aura!
 Dum placet, illudit, dum splendet, fallit: in altum
 Tollit, ut incurrant lapsu graviore ruinam.
 Assyrios, Persas, Grajos, Romanaque sceptrā
 Discute; quam rarò, invenies non sanguine tincta!
 Non ferro, aut tacite gelidis extincta venenis!
 Sarmata quot vidit nudos diademate Reges!
 Hinc patet humanis quanta inconstantia rebus

Omnia dum volvat fursum & fortuna deorsum,
 Mollia commiscens duris, & dulcia amaris,
 Et sana insanis, conjungens tristia Latis,
 Ne te deiiciant adversa, aut prospera tollant.

SERMO LIX.

Propriæ credens Formæ sui Deceptor.

Narcissus propriæ deceptus imagine formæ
 Se imprudens cupiens, ardens, mera fabula non est
 Historia at potius, Ganymedem hunc aspice quæso,
 Judice qui se ipso tanti se pendit, & audet,
 Ut credat cunctos homines superare politis
 Moribus, & cultu, & formâ & sermone rotundo,
 Ut decus omnes suum Superis, ut lumina Phæbo
 Subtraxisse putet, formâ superare Napæas.
 Obvia si specie insignis sit forte Puella
 Componit subito crines componit amictus,
 Prospicit ut deceant gressus, oculi, ora, manusque;
 Si confect oculos oculis, si lata, petulca
 Molliter arrisit, tunc se speculatur ubique,
 Tunc placet ipse sibi nimium, bellusque videtur.
 Jam sibi rem factam demens, votoque potitum
 Quam malè conjectat. Voto potiatur & ipso;
 Sit formosus Hylas, Nireus, sive alter Adonis,
 Huic Charitum Numen, Veneris se gratia tota.

Fuderit ubertim, proprio spoliata decore,
 Dic rogo capte oculis, quid tandem talia profunt?
 Nonne vides quam forma fugax, quàm labilis, & quam
 Currere festinet raptim velut umbra Juventæ
 Flosculus, ut sole exustus, gelidave pruinâ
 Languidus? & tenui vix ortus decidat aurâ?
 Quidnam opus est monitu? nonne hæc manifesta
 Quam cito quam velox hæc florida præterit atas?
 Gloria nulla magis mendax quam forma, nec ullum
 Est brevius, quam forma, bonum; nunc ridet amæno
 Flore nitens, at mox oculis mirantibus ipsis
 Subducens furtim sese evanescit, at ecce
 Jam subeunt rugæ, subrepunt vertice cani
 Cincinnique cadunt, perdit coma flava nitorem,
 Livescunt dentes, aurisque obtusius audit;
 Labra, genas, nares, vultum frontemque serenam
 Invadit pallor marcens, & lumina clara
 Fusca tegit nubes, dorsum curvatur in arcus;
 Aut heu mors latitans successibus invida nostris
 Obsidet incautos, semper cervicibus instat,
 Imminet, & tergo tenebris adoperta, silensque,
 Dum nil tale times, simulat dum longius esse,
 Ecce fores pulsât; Jam rupit limina, jam te,
 Sive bibas, epulisque vaces, somnoque, jocisque
 Confodit, o dirum o ferum & implacabile monstrum!
 Ergo cinis, pulvisque vagus tua læta Juventus.

Si-

Sive erit hoc senium, fiet nova fabula; sic tu
Vivus & extinctus fatuos numeraberis inter.

SERMO LX.

Vitæ Rusticæ laus.

Felix o felix! qui celsa Palatia Regum
Fœtamque innumeris fugiens cruciatibus aulam.
Æde in rurestri livoris ab hystrice tutus
Gaudet rurestris gratissima gaudia vitæ.
Non illum exsomni elangientia cornua cantu
Ad cædes, subitæque vocant discrimina pugnae:
Non maris undivagâ proscindens cærule puppi
Flebilibus votis iratum Nerea placat.
Non illi Procerum, non Regum gratia curæ;
Olli pauca fatis, parvâ contentus opum vi
Bobus agros sine fraude suis exercet avitos;
Ille dolos nulli meditatur pectore simplex,
Iustitiamque colit, nec amaris litibus aptus,
Nunc stratus vitrei muscoso in margine rivi
Frondebis implicitos collucat forfice ramos:
Nunc sectum obliquis diducit callibus hortum:
Ille per umbrosos exorto vespere saltus,
Mane per abruptæ juga prominat herbida rupis
Armenta: ac medio speluncis occulit æstu,
Nunc ille expansis attollens brachia palmis

Po-

Poma brachura legit, pyra ni colocynthina mavult,
 Aut ab avo nux juncta viæ dulcissima gustu,
 Infita vel tenero Caryotis vellitur ungue.
 Nunc glaucae falicis residem projectus ad umbram
 Illius explicito describit caudice carmen;
 Quale olim in sylvis calamo ludebat agresti
 Montivagus Damon Galatæ incensus amore.
 Denique quam longi trahitur pars magna diei,
 Quam brevis hora fugit; stat ruri æterna voluptas.
 Oppida nil aliud, nil propugnacula, & urbes
 Quam septa aut caveæ, quibus efferus hic premitur grex.
 Magnificis fateor surgunt fastigia tectis,
 Sed mihi dulcius est in culmina rustica ferri.
 Hæc mihi conciliant Musas, hæc mentis acumen
 Extollunt, secumque trahunt in culmina cæli.
 O tranquilla quies, ignota o munera Divum!
 O data fors paucis! status o felicior omni!
 Tam dulces qui tradis opes, o vita beatos
 Effectura suos per sæcula cuncta sequaces!
 Quando ego Te cernam mea, MIRABELLE, voluptas
 Deliciisque tuis dabitur, gremioque potiri!
 Salve olim Proavo sedes jucunda DURINO,
 Qui cum blanda ageret depulsis otia curis,
 Jam senior, stirpes jugi fatione colebat:
 Undique lecta novis inocellans fragmina Plantis;
 Haud secus ac olim Curius, Mavortius heros,
 Depositâ chlamyde, & lati gestamine clavi:

Jugera pauca libens gravido sulcabat aratro,
Spernebatque humili Samnitum munera tecto.

SERMO LXI.

Multi sunt recessus in animis hominum,
deque Illis, non nisi post maturum
examen ferendum est iudicium.

Non tam diversæ faciès, hominumque figuræ,
Quam sunt ingenia, atque animi diversa ferentes.
Sæpius ille hilarem simulat, qui pectore toto
Mœret, & ex imo ducit suspiria corde.
Et sapit ingenioque valet, qui stultus habetur.
Sæpe quoque Antycyris tribus insanabile cernas
In pretio caput, innumeris & honoribus auctum.
Hunc ditem reputes, qui paupertate laborat,
Hunc inopem, cui nummorum cumulantur acervi;
Et piger incessu, tardus, pavidusque videtur
Corpore qui generosum animum, pectusque leonis
Claudit, & herculeos potis est sufferre labores;
Magnanimum credas, constantem & pectore Achillem?
Qui timidæ similis damæ, leporique fugaci.
Hinc quæ non conspecta oculis, palpatæque dextrâ
Et quæ non fuerint lentum discussa per unguem,
Tu censere cave; sanctum, justumque putabis

Cui

Cui non Religio aut pietas, qui Numinis expers.
 Non citò laudaris, cito vel culpaveris ullam.
 Punica si externe aspicias, sunt turpia mala;
 Grata sed invenies vili mox cortice dempto.
 Meme tuos optem cancellos, cernere per quos
 Mi liceat dubios animi cordisque recessus.
 Tunc illum, qui nunc fidus mihi visus amicus,
 Bifrontem inveniam Janum, & quandoque Sinonem.
 E contra, cui mens dubitarat credere, amicum:
 Candidus ut faveat toto & me pectore gestet.

SERMO LXII.

Stultissimum esse ducendi choreas oblectamentum.

STultius aut levius quidnam? quam pene furentes
 Cernere Femellas volvi, circumque rotari?
 Sub gyro assiduo, dextrâ modo, nuncque finistrâ?
 Vel tolli sursum saltu, vel ad ima relabi?
 Sis licet ipse siti exustus, liquefactus, anhelans,
 Tunc magis infistis sudore & pulvere merfus.
 Tum Venus inspirat flammæ, animosque Cupido
 Exacuit segnes; ludunt oculique, manusque;
 Alter in alterius tunc furtim immurmurat aure,
 Suspirat, narratque suos tum quisquis amores.
 Aspice quid pariant choreæ; sunt & caput, & fons

Et

Et stimulus Veneris, scelerumque uberrima radix
 Nequitiae semen vivax; illicia, fomes,
 Esca libidinibus, mentisque ruina pudicæ.
 O fatue, o demens, o betâ insulsior ipsâ,
 Hoc ferri circum, per gyrum quaque revolvi
 Quidnam aliud præter furere ac vertigine duci?

SERMO LXIII.

Quos Deus amat adversitatibus exponit

Ad Præfulēm illustrem

In promotione Cardinalium

prætermisum.

DEbita cum Præful tibi Purpura, Magne, negata est
 Non Tu, sed virtus, Roma ipsa est passa repulsam
 Quàm magnum est, non laudari, laudemque mereri?
 Sæpe locum forti majori injuria fecit.
 Ista Themistocles, Sertorius, atque Camillus,
 Tullius, atque alii innumeri testata dedere:
 Qui nisi sensissent rigidæ certamina sortis,
 Obruta Lethæis jacuissent nomina in undis.
 Quos Deus adsciscit, sibi quos designat Alumnos,
 Non in deliciis, nec molliter educat: atqui
 Hos premit, indurat, lassat, cuncta obicit illis
 Ardua, quæis forment animum, & virtutibus ornent

Major ut accedat majori ex Marte triumphus.
 Nec fortis, cui non crescunt urgente periclo,
 Majores animo, majores corpore vires.
 Fortia præ duris animantur pectora rebus;
 Quemque putas premere, erigitur; vexatio robur
 Excitat, inflicto revirescit vulnere virtus.
 Antæus prostratus humo mox fortior astat.
 Assiduo incudem sic durat malleus ictu;
 Et pila quo mage concussa est, magis ipsa resultat.
 Alius insurgit dum pondere palma gravatur.
 Obscura ut lateat virtus, sua fulgura mittit
 Pumilio expositus sublimi in culmine montis
 Pumilio remanet, nec latum extenditur unguem:
 Sic & in extremam vallem dimitte Colossus,
 Grandis & erectus, qualis fuit ante, manebit.
 Est ubicumque Leo, semper Leo; Simia semper
 Simia, sit galeata licet vel acinace cincta.
 Non ostrum decorat Vir ostrum astat ipse decorat;
 Quod non muneribus, non ambitione, favore,
 Verum excelsa animo, ac sola virtute paravit.
 Fabricium colit omnis honos, dum spernit honores.
 Virtus ipsa sibi pretium, & tutissima merces;
 Et bene factorum mercedem nemo daturus
 Majorem, quam dat recti mens conscia facti.
 Sola potest homines superis componere Divis,
 Non opis externæ, non ullius indiga laudis;
 Verus honos, solidumque decus virtute parandum.

SERMO LXIV.

De Conjugio.

ARdua res Conjux, provincia dura, molestum
 Est onus, hac unâ gravior neque sarcina menti.
 Supplicium internum pendensque ad colla capistrum;
 Non tribus hæc horis, sed totius hospita vitæ
 Hospita quid dixi? potius tibi forsitan hostis,
 Quam nisi defunctam liceat depellere lecto;
 Marcida sit quamvis, pedicosa & morbida pestis.
 Si tibi contigerit vitiatis moribus uxor,
 Uxoris vitium truncandum aut germine primo,
 Aut forti stomacho, tacitâ sub bile premendum;
 Si formosa nimis, communis; sæda, vel agra,
 Hæc odio facili digna est & fuste fuganda.
 Uxor erit sterilis semper tu aut illa quereris
 Heu heu nos miseros! orbi moriemur, & hæres
 Externus villas & prædia culta tenebit.
 Si fuerit foecunda nimis, si sæpe puellas
 Innumeras pariat; tanto majore dolore
 Creverit anxietas, quanto numerosior est grex;
 Hinc premeris cuiusnam hæcce loces apte ve marites;
 Unde pares dotem; aut unde alimenta daturus.
 Ediderit si forte mares, tunc tempore toto
 Angeris, ut benè sint nutriti, ut sint benè docti,

Ut dites auri quâ possis fraude relinquo.
 Unde per Italicas est sparsa paræmia gentes,
 Felices nati, quorum Pater æstuat Orco.
 Nunquàm pax tecum tecto victura sub uno est,
 Immortale tibi, fuerit dum vita, duellum.
 Nunquam lite thorus, nunquam tua mensa vacabit.
 Fœmina tota dolus, tota ars, temeraria tota
 Totaque garrulitas, gravis, impetiosa, cruenta,
 Lege simul cum mente carens, ratione modoque;
 Quæ voluit, non vult, quæ noluit ipsa reposcit,
 Hinc gemit, hinc ridet; quid plura? hoc tendit ad unum
 Dedecori quo sit, semperque molesta marito.
 I nunc, & crucibus vitam his committe ligatus,
 In scythicâ tanquam laniatus rupe Prometheus.
 Quare age, quicumque es, quem olim tam dira cupido
 Instimulet, dura, & ter denos differ in annos,
 Tecum agitans quid agas: an non ducenda sit uxor;
 Quùm super his cautus partes discusseris omnes,
 Tunc cape consilium, quod cælum objecerit, aut fors.

SERMO LXV.

Nisi vir Constans,
 Nemo sua sorte contentus.

Diverso se quisque modo sequiturque fugitque:
 Sicque hominum dubias deludit opinio mentes,

Ut

Ut fortunatam ac tristem forment sibi sortem,
Qualemcumque tamen sequitur dolor atque voluptas
Atque alternatim in gyrum decurrere gaudent.
Hinc cum dissideat variis mens anxia votis
Nemo sua vivit contentus sorte, suamque
Accusant omnes Nemefim, reputantque novercam.
Miles aratorem laudat; dum vulnera sentit:
Militiam contra poscit defessus Arator;
Artifices mare commendant, quod gurgite pleno
Fundit opes magnas; verum dum naufraga surgit
Tempestas, artes pavidi terrasque reclamant.
O miserum mortale genus, dum sæpius ipsi
De Regno Reges, supremaque sceptrā queruntur!
Nauseat omne ævum, & cunctis sua displicet ætas.
Humanæ forti agnatum est angī atque dolere.
Usque adeo nihil in terris finit esse beatum
Diuturnumque Deus, quam quæ celestia spirant.
Spartam quisque suam ut visum tueatur & ornet,
Ipse ego met mihi sum Regnum; procul ite prophanæ
Spesque, metusque, amor atque odium: fallacibus hamis
Irretite alios; non vos non extera posco.
Esse volo quod sum; non ullis invideo; opto at
Esse sui similes alios, similemque mei me;
Meque meâ involvens virtute, audentius insto
Fortunæ laqueum mandare, & cedere fato;
Securus quo sceptrā cadant, quo purpura, fasces,
Fortunæ infertur nullâ re injuria major,

Quam

Quam constanti atque æquo animo, quam pectore forti
 Ridere hanc tanquam fatuam, contemnere cæcam;
 Ferre lubens quod contingit, quodcumque necesse est.
 Nempe animus constans est sorte valentior omni
 Quæ dare mihi possum, cur cæca à sorte requiram?

SERMO LXVI.

In Simulatores Ad Nobilem Polonum.

FRonti nulla fides; nulla est fiducia linguæ
 Quæ parat insidias, dum blandius insonat auri.
 Dulce canit, volucres ut fallat callidus Auceps,
 Ejulat infidus crocodilus perdere tentans.
 Toxicæ præbentur dulci circumlita melle.
 Spina rosâ tegitur: latet & sub gramine serpens.
 Fallimur & gestu: multis simulatio vita est.
 His dolus in pretio, fucus, mendacia, fraudes,
 Verum & simplicitas sordent: pudet esse pudentes,
 Qui violare fidem, & blando prætexere risu
 Insidias, & mille artes didicere nocendi.
 Hic periit, cujus videas periisse pudorem.
 Esto, quod appares, larvatumque exue vultum.
 Perde fidem; nihil est ultra quod perdere possis.
 Qui struit insidias aliis, sibi retia tendit.
 In præsens gaudet, sequitur dolor, atque ruina;

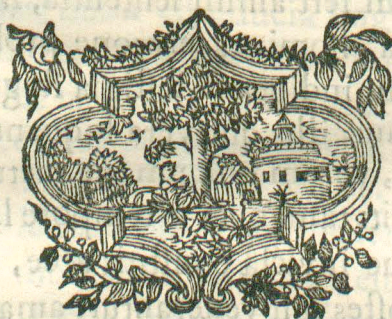
Ar-

Arte alios quâ quis capiet, capietur eâdem.
 Callidus imprimis ille est, qui callida nescit:
 Cum simulata diù nequeant subsistere, parvo
 Tempore falsa latent: mendacia nulla senescunt.
 Cura ut fida tibi sit diffidentia: nemo
 Decipitur, quam qui nimium confidit Amicis:
 Omnia tuta time: jam diù conscendit olympum
 Justitia & sincerus Amor, pietasque, fidesque.
 Sit generosa viri vox, libera, candida; simplex
 Non palpum obtrudens, verax, sine fraude, doloque
 Quodque animo sentit defendere fortiter ausit.
 Turpe aliter, quam fert animi sententia, fari.
 Tinnitu velut æra, homines sermone probantur.
 Nescis quo multum indigeant fastigia Regum,
 Omnia dum teneant; illis qui vera loquantur.
 Principio offendit, verum quicumque tuetur,
 Atque odia incurrit: tamen ut se tempore livor
 Subduxit, virtusque invictâ constitit arce,
 Postea & hunc hostes ipsi venerantur, amantque,
 Usque adeo grata est virtus, ut ab hoste probetur,
 Et qui non sequitur virtutem, suspicit illam:
 Plures oppugnare juvat, quam agnoscere verum,
 Non ita Aristides, Phocion, non quem sapientem
 Pythius asseruit, non splendida lumina Stoæ;
 Non ita Romani Heroes, virtutis alumni;
 Sic nec Sarmatiæ Proceres, fortissima nuper
 Pectora, Soltikius Dux Severiæ, atque Zaluskus

Rzewulski & gemini, iusti, verique tenaces:
 Servitium hi crudele pati, Patriâque carere
 Maluerunt, Patriam quàm prodere, fallere rectum.
 Quæ non pro Patriâ, pro Relligione tuendâ
 Tu subeunda putes? ferrum patieris, & ignem.
 Ut corpus redimas; majora an ferre recuses
 Ut valeas animo? lucri an scelerata cupido
 Avocet, anne amor, anne odium, spes vana, metusve?
 Non hoc Relligio, non hoc tibi Patria dicat.
 Namque scelus miserum reddit, virtusque beatum.

SER.

SERMO LXVII.

Sive Dialogus NERONIS & ARULENI
De Civibus Primoribus Patriæ Patribus
servitio plexis ac deportatis ad maledictam
Narniam. *vid: Tacitum*

N E R O

Causa sat Exilii Augusto haud placuisse Neroni.
Roma pati Imperium discat, vel mœnia flammis
Involvam, & Tybrim spumantem sanguine cernet.

ARULENUS.

Qui mundum sub lege tenet, populisque subactis
Imperat, hic justo partiri examine libram
Communemque hominum debet curare salutem;
Nullâ cæde manus, nullo sua sceptrâ cruore
Polluere, at priscis componere legibus urbes
Nec sibi sed toti genitum se credere Regno,
Et Patriæ Pater esse suæ: sic Juppiter aquâ
Temperie cæli motus, terramque gubernat.
Velle bonum, hæc prima est optanda in Principe virtus,
Proxima jus facere, & motus cohibere furentes.

N E R O

Unde mihi has leges? quis te docet ista profari?
Velle & posse meum est.

A R U L E N U S

Non quod potes, illud agendum,
Sed quod posse decet.

N E R O

Decet aurea sceptrā timeri.

A R U L E N U S

Plus conducit amor.

N E R O

Diis nobis æqua potestas.

A R U L E N U S

Solus amor facit, ut Superi mortalia curent.

N E R O

Primus in Orbe Deos fecit timor.

A R U L E N U S

Illud inane est

Commentum; Divum est, quod cæli vescimur aurâ,
Testantur benefacta Deos; qui regnat amore
Securus regnat,

N E R O

Qui vi sua jura coerces

Nil timet.

A R U L E N U S

Imperium quod vi retinetur iniquū est,

NE-

NERO

Vis retinet populos.

ARULENUS

Vim vi persæpe repellunt.

NERO

Hoc arma impediunt.

ARULENUS

Ut certe opprefferis arma,

Non odium impedies.

NERO

Odium, invidiamque minentur,

Dum metuant, nil me ista movent.

ARULENUS

Fortuna timenda est;

Præcipiti stat nixa globo, quos tollit in altum

Deprimit in præceps.

NERO

Illam servire coegi.

Et clavo affixi, ne forte volubilis erret,

Quæque mihi dedit Imperium, dabit hostibus actis

Regnare & veros Romæ celebrare triumphos.

ARULENUS

Ergo ne tam dignos Proceres avellere Cæsar

A mediâ Urbe paras Auguste?

N E R O

Rebellibus hisce
Avulsis, nulli imperio parere negabunt.

A R U L E N U S

Non te igitur probitas Procerum, & reverentia frontis
Canitiesque movent, non ævi floridulum ver.

N E R O

Me mea fata movent, quæ torvâ fronte laceffunt
Censores isti.

A R U L E N U S

Cæsar tamen ipse memento
Nil mage Principibus dignum quam pectore leni.
Concives tractare suos.

N E R O

Fregisse Rebelles.

A R U L E N U S

Lex Patriæ est, ut semper vox sit libera Civis,
Non palpum obtrudat, verax sine fraude, doloque,
Quodque animo sentit defendere fortiter ausit ;
Turpe aliter quam lex mandat, vel Patria fari.

NE-

Quod placuit lex est.

ARULENUS

Qui jus colit; Ille superbe
Non premit innocuos.

NERO

Faciunt & jura nocentes.

ARULENUS

Vis perit Imperii, nisi cesserit utile recto.

NERO

Cuncta impune facit, cui, quod putat utile, rectum est.

ARULENUS

Libertas, rectumque perit, si spernis honestum.

NERO

Libertas est seditio, discordia, turba,
Libertas scelerum est, quod Rex facit, illud honestum est.

ARULENUS

Quid justum in scelere?

NERO

Exemplis firmanda potestas
Pauci pro multis poenas dent; cætera sana.

ARU-

ARULENUS

O quam dulcius est animi compescere motus
 Temperiemque sequi! sic primo tempore Reges
 Vixerunt, sic crevit honos, sic aucta potestas.

NERO

Quid mihi commemoras priscorum tempora Regum?
 Non norant veteres sceptrorum jura Dynastæ.

ARULENUS

Regnabant sine vi.

NERO

Nos vi regnamus, & armis.

ARULENUS

Regnabant in pectoribus;

NERO

Nos Turribus.

ARULENUS

Obsequio.

NERO

Nos Imperio.

ARULENUS

Jus illud amore

Quærebant.

NERO

Nos ferro.

ARU.

ARULENUS

Urbes in pace regebant.

NERO

Milite sed nos barbarico.

ARULENUS

Sua munera passim

Divisere.

NERO

At nos iussis in quemque tributis

Colligimus nummos. Sic nobis aucta potestas.

ARULENUS

Si tamen ipse tui percurras tempora Regni

Nil ira aut odio, nil tantâ cæde virorum

Profectum invenies, frendent Proceres, Equitesque

Intendentque odium pænis, acuentque furorem.

NERO

Vana refers, nil exiliis aut cædibus usquam

Fortius, ut domitâ Civis desaviet irâ.

ARULENUS

Qui furit in Civem, Civi favet ipse furenti,

Fusus in Authorem resilit cruor, atque Tyranni

Sæpe suo ense ruunt; nam cui spes nulla relicta est

Nil

Nil timet, ipsa metu pulso formido recedit ;
 Exilio quid Te Proceres plexisse juvabit,
 Te Nero, commoneo, Roma excandescet in iras;
 Experiare Nero, num plus Clementia possit.

N E R O

Serò est: verum quid possit Rex, vir bone, nescis.

A R U L E N U S

Iusta sequi, hæ Regum leges, hæc iusta potestas

N E R O

Exilium quamquam injustum bona publica pensant,
 Et sæpe ut nullus noceat mihi, plectitur insons.

A R U L E N U S

O duræ leges, o vis sævissima sceptri
 Quo mentem abripitis!

N E R O

Ne verbis pluribus aures

Obrue, res acta est, sero sapuisse pudendum est.

A R U L E N U S

O Regnum instabile, & confusa sine ordine moles
 Si pietas & jura ruunt.

NE.

N E R O

Pellatur ab aulâ

Cui pietas, rectumque placent; hæc summa voluntas

Fari plura veto; si dictis lingua resistit

In maledictam etiam tu deportabere Narnin

SERMO LXVIII.

Virtus sola æstimanda, cætera flocci
facienda.**N**Il sapiens nisi virtutem admiratur, & ardet:Illum haud progenies Codri, non atria ceris
Fumosis ornata movent, fallentia vulgum.

Ad populum phaleras; vanis haud luditur umbris.

Ortus, natales, dubiâ cum sorte regantur,

Major ubi virtus fuerit, majoris habendi.

Quanti cujusque est virtus, tanti ipse putandus.

Sola virtute, & vitio, distinguimur omnes.

Mortales hæc sola beat, sola inscia fati

Æternum inconcussa manens, & nescia vinci.

Vilis & abjecti est aliorum incumbere factis.

Non eget alterius, proprio qui lumine fulget;

Magnanimum virtute decet, non sanguine niti.

Nobilitas etenim sola est atque unica virtus.

T

Non

Non me divitiæ Cræsi, Crassique talenta,
Quæ miseros homines fursum jactantque deorsum,
Non Dictatorum quondam suprema potestas,
Non longus servorum ordo, numerosa Clientum
Turba movet, quæ te quovis comitatur euntem,
Atque oneri persæpe magis, quàm cedit honori.
Excelsæ turres, auro fulgentia tecta,
Atria marmoreis centum distincta columnis,
Et quæ visuntur pretiosa triclinia Regum,
Aulæis ornata novis, radiantibus auro,
Aut quidquam capit in terris mirabile visu:
Sed tanquam peritura brevî, ceu noxia, ab alto
Despicio, & phaleras, Puerûmq; crepundia duco,
Somniaque & fucos, & vanæ ludicra sortis.
Omnia quæ tandem in cineres delapsa peribunt,
Atque ruent, & momento exurentur in uno.
Sic constans, sic fortis ero; sub me omnia cernens,
Ingrediar quamcumque viam mihi fata datura.
Vita hominis scena est, deliraque fabula, ludus:
Nam benè si quis perpendat, puerique, virique
Ludimus, at majora viri, puerique minora.
Hi talum atque nuces quærunt, in arundine ludunt,
Nos epulas, aurum, carrucas, prædia, honores.
Hæc sunt, quæ mortale Genus sub imagine fallunt,
Atque hominum obfuscant cæca caligine sensus,
Detractâ poteris verum deprendere larvâ:
Quæ dum fausta foris ostentat commoda, honores;

Oc -

Occulit interius mala plura incommoda; fraudes
Summa humanarum rerum est virtutibus uti:
Quas penes, extremumque bonum est, & summa
voluptas.

Rex est quem ratio regit, & quem ducit honestas;
Illa ubi præcedit vestigia tuta sequuntur.
Nam quæ consilio, & summâ ratione reguntur,
Cogitur hæc fortuna sequi, vel cedere victa:
(Ipso etenim fato longè prudentia major)
Virtutem aggressa est quoties, haud aqua recessit.
Indomitum omne domat; durisque assueta periclis,
(Invia nulla via est) ipsum transcendit olympum.
Vis summū imperium nancisci; vince teipsum;
Multos ipse reges, modo tu virtute regaris.
Hoc sacrae suadent Musæ, & Latous Apollo,
Queis erit usque mihi suprema litare voluptas;
Præcipuè cum me doceant tranquillius ævum
Ducere, & esse meum, & placidam sine crimine vitam,
Inflammentque animum pulchræ virtutis amore.
Nos fortes Musæ esse docent; si corruat orbis
Infractos, si læta fluant, si tristia, eosdem
Semper habere animos, similesque ostendere vultus;
Constat enim, quodcumque homini contingit, ab ipso
Numine deferri: cui cum sit charior ipse
Quam sibi, præ lætis aptissima quæque daturum est
Hoc siquidem, cum sit Pietas, Clementia, virtus,
Indulgensque Pater, natos quos morte redemit,

Orbatos vitæ auxiliis non deferet unquam.
Forti nempe viro bona iusta & honesta petenti
Audentique, nec ipsi homines nec Numina desunt.
Libertas servire Deo. Dementia summa est,
Ut potius nos fata trahant, quam fata sequamur.
Æquo animo quod non possis vitare ferendum est,
Et stultum ut timeas, quæ sunt tolerare necesse.
Cum non quod cupias possis, quæque obvia posce;
Non dives qui multa tenet, sed qui nihil optat;
Nec fortunatus qui quidquid vellet haberet;
Sed qui non cuperet, sibi quod fortuna negasset.
Humanae binis res suspenduntur ab ansis:
Dextera fausta, levis, non fausta, gravisque, sinistra.
Prona mali natura instigat sumere lævam;
Sed fictus meliore luto dextram mihi posco:
Contentusque meo genio me Regibus æquo.
Illud ago quod ago; nec sunt mihi cætera cordi.
Sic liber, curis vacuus, turbâque remotus
Inque sinu gaudens, possum vel Numine teste,
Hic etiam in terris cælesti vivere sorte.
Quod fiet si continuo vox personet aures:
In præsens age, quod cupias in morte peractum.
Jactator videar, si quod mihi pagina dictat
Ipse mihi adscribam; non sicut vivo, recenset;
Qualiter at vivendum illi, qui recta sequatur.
Sæpe etenim meliora videns, pejora secutus.

Talem quære mihi, qualem tot sæcula vix dum
Invenere Virum, fies ter magnus Apollo.

SERMO LXIX.

In lites earumque Patronos.

Curia subraucis clamoribus intonat illud
Triste MEUM, infaustumque TUUM dum liti-
bus implent.

Atria Causidici voces, irasque locantes,
Sistit ubi Natum Genitor, Natusque Parentem,
Vir miser Uxorem, Conjux miseranda Maritum,
Discordesque ruunt ad mutua jurgia Fratres.
O cædes tacitæ, nulloque cruore madentes,
Quæ tristes gemitus, planctus, suspiria ducunt!
In quantum Viduas, Pupillos inque nocentes
Impune heu nudare atque expoliare licebit?
Diva Themis cui rerum ordo commissus ab alto
Hos miseros, queis laxa cutis vix ossibus hæret
Litibus exhaustos quamdiu patieris inultos?
Ipsaque sub pedibus quamdiu prostrata jacebis?
Non rota crudelis in tantum Jxiona torquet,
In quantum rabiosa fori certamina torquent.
Occidit plures calamus, quam letifer ensis.
Ignorant Turcæ lites, laniare suetæ
Christicolas, sua qui perdunt patrimonia rixis

Per-

Perque simultates, per mutua probra, per iras
 Per fraudes, per crebra suæ dispendia vitæ.
 Ah furor, impietas, quæ nos dementia vexat?
 Illi dum sua consumunt ludisque, jocisque,
 Indulgent genio, atque hilares convivia ducunt:
 At vero diris furiis agitatus avarus
 Christicola, infausæ per tristia tormina litis
 Conficitur, charos absument iurgia nummos.
 Vince aut perde Cliens; semper res parta Patrono est,
 Et tibi gaudenti aut mæsto nihil ille remittet.
 Collige te, humani generis vesana Propago,
 Et tandem miserere tui, quæ summa malorum,
 Atque invisa Deo, rabiosa ah iurgia vites.
 Alme Parens, siqua est pietas, si cura Tuorum;
 His da pace frui, & tricas, certamina, lites
 Quà venere prius, tenebrosa in tartara mitte.

SERMO LXX.

De Causidicis & Pragmaticis.

Æ Stuat hæc semper rava & verbosa propago
 Eruscare aliquid quo lites suscitet, hæc si
 Defuerint, format, gignit, disseminat, armat,
 Et cuicumque fores pulsat, qui consilium vult
 Aurea verba dabit, vincendi nutriet hunc spe,
 Dum modo quod rapiat misero videt esse Clienti;

Di-

Dirigit huc aciem, studiumque intendit in unum,
 Consulat ambabus, partes emungat utrasque.
 Et modo defendat rectum (raro tamen id fit)
 Nunc fronte obdurâ rigidâque tuetur iniquum.
 Credulus interea litis sectator, & in spe
 Dependens totus, loculos exenterat ipsos,
 Patrono infundit nummos, iterumque iterumque ;
 Longius hinc lites dempto jam fine trahuntur,
 Dum superest aliquid succi, quod torqueat inde.
 Arridet, palpat, suadet, blanditur, inescat,
 Pollicitis ditat largis, redditque beatum.
 Dicturus causam dum venerit ante Tribunal,
 Intonat exclamans, infrendet, vociferatur,
 Incedit tumidus grandi cum fasce papyrûm
 Quæ bene merdigeræ præstarent lintea sellæ.
 Tun igitur leges, antiqua & jura Polonûm
 Tun passus dubios, & cæca ænigmata discis?
 Ut discas spoliare tuum sub mane Clientem;
 Fallere vel Viduas? Pupillos pellere tecto?

SERMO LXXI.

In Vanum Dialecticæ Garritum.

Insidiosa vocat nunc me Dialectica, cujus
 Eludunt stupidos nunc docta sophismata sensus.
 Subdola vafrities verborum hæc structa paratu

Im-

Implicat attonitas mentes & pectora cæcis
Involvit Latebris, aciemque & lumina stringit.
Anfractu dubio pallax versutaque lingua,
Nunc mera sub veri specie mendacia pingit,
Demonstrat rursus falsi sub imagine verum.
Has dum vel similes moliris sæpe chimeras
Dum quæris quid sit *Subiectum*, *Copula*, *Verbum*
Quid *Genus* & *Forma* est, *Species*, *Distantia* quidque
Accidat aut *Proprium* est, *Totum*, *Discretio*, *Partes*
Æquivocum, *Univocum*, *Substantia*, *Terminus*, & *Vox*
Quis *Locus* aut *Situs*, est, *Habitus* quid *Passio*, quidnam
Actio, quidve *Prior*, *Postrema*, *Illatio*, *Sumptum*,
Sæpe neganda *Minor*, *Majorem* sæpe refellis,
Afferis eniterum, quod tu paulo ante negaras.
Et quia sæpe cadit Logicen nescire Latine
Ipsa solæcismos sub *Barbara*, subque *Baroccho*
Sive *Baralipton*, *Fapezmo*, *Frisesomorum*
Congerit; o nimium pedicosa, o raucida verba!
Garritu at postquam longo altercantia tela
Concurrere simul temeré, inconclusa, furensque
Utraque pars remanet, vulgi contenta prophani
Plausibus; o Superi quam cæca infania mentes
Concitat humanas, & nescia vivere corda.
Tu gerras tandem populo mirante locutus
Geræ eris, & pariter Logice o *Dialectica*, *Gerræ*.

SER.

SERMO LXXII.

De Poetis & Principibus
Poetas amantibus
Ad Alexandrum de Sanctis

Primi, de Sanctis, Vates, quos simplice Lauro
 Devinctos crines duxerunt in sua Musæ
 Culmina, Pastorum solos ignes modulari
 Norant, siqua Puella decens, vel Nympha juventæ
 Ver florens ageret: fulvi nec enim nitor auri
 Cognitus erat adhuc Musis, nec dixerat ullus
 Carminibus pretium Mæcenæ: lamina eburnam
 Aurea nec cytharam decorabat, paupere ligno
 Sed vili tabulâ cantus sociabat acerno,
 Tum quoque Theſſalicas pavisti Phæbe Juvenas
 Fistulæ arundineæ ad murmur, sonitumque cicutæ,
 Auratos præter crines prorsum inſcius auri,
 Nec solitus dextrâ auratam gestare pharetram;
 Quis sic Præſide ſordidulo vatum, auspice egeno
 Atque adeo, cultos vates magis æſtimet ipſos?
 Regibus abque illis priſcis aliqua eſſe ſtatuta
 Præmia carminibus, cum Reges indigi & ipſi
 Quâ facit herba thorum, viridi ſub fronde cubarent,
 Nec ferrent ſceptra ulla manu, niſi matre reciſa
 A filiâ, quæ ſceptra tamen jurare timebat

Simplicitas vetus: at nunc Reges aurea sceptrā,
Et diadema ferunt gemmis auroque coruscū,
Qualis erat ficulus Rex, aut Hiero, Polybulusve,
Thrasylulusque, Gelonque, Dinomenis incluta Proles
Sub ditione sua qui ditia Regna tenebant;
Græcia nam quondam dives armisque virisque
Florebat partis diverso ex hoste trophæis,
Barbariem populata omnem; sic Persia quondam
Præda Pelasgorum victores victa beavit.
At mox cæperunt sordescere frondea sceptrā
Flexibilisque coronæ hederæ, cæptæque tiaræ
Persides, Argolicas frangi in phalerasque, rotasque,
Atque coma atque manus gemmâ illustrarier Indâ.
Nec mora cum studiis plebs arsit equûmque, virûmque,
Pulverulenta sacris qui ludis rite novarent
Lustra, evitarent metam & fervente Quadrigâ
Axifragam; pulchris opibus hic cuncta videres
Splendere & gemmis; spectacula coibat ad illa
Gens Argiva frequens & Barbara Solis ab ipsis
Carceribus, studio currus allecta videndi,
Smaragdisque rotas radiantes atque Pyropis;
Sed nec Equûm ludis istis opulentior ulla
Pompa fuit, quam quas soliti duxisse Tyranni
Induperatores Triquetra; domus ulla Coronas
Tot nec Olympiacas, Nemeas, Pythiasque paravit
Isthmiacasque; sed in Levibus est gloria fluxa
Frondeb; & signis auri argentique nocens est
Tabida dente suo caries, nec viva vigeret

Vir.

Virtus, lausque virum qui verticibus cælorum
 Pulsabant arces, ni provida cura potentum
 Induperatorum Fabros, Vatesque vocasset,
 Excudisse jubens spirantia mollius æra
 Fabros, & vivos duxisse e marmore vultus,
 Sed Vates magnumque loqui, nitique cothurno
 Ire per alta poli, Terrarum & sede relictâ
 Nube vehi, validique humeris insistere Atlantis.
 Tunc in Regales aulas migrare Poetæ
 Jussi, depulerunt manibus compagine ceræ
 Sejunctos inter calamos, mera ligna paludum,
 Arreptâque cheli auratâ, gemmisque coruscâ
 Sculptilis ex eboris caveâ vel suaviter auri
 Clangentis, similes auro ediderunt modulatus;
 Atque ita clarorum sunt mascula facta virorum
 Masculo item cantu modulari cæpta, simulque
 Induperatorum atque Ducum, rudibus pecorosi
 Posthabitâ Galatæâ delitiis Tityrilli,
 Et prælata Pali Pallas, Pallatia, Sylvis
 Atque bicorni Apici; Pastor nam Pindarus olim
 Sub Bæotias illicibus qui paverat hirtas
 Capras, atque suæ, aureo jacularier arcu
 Eminus incæpit tunc tela volantia, olores
 Ceu canos, Reges quæ dein super astra tulerunt.
 Illo sæclo optet se qui volet esse creatum,
 Quo rudibus populis Rex Falcifer imperitabat.
 Esse juvat nunc me natum, cum culta nitensque

Auctaque divitiis, & multo splendida honore
Exiit antiquum Clio Regina veterum.

SERMO LXXIII.

Sive Dialogus
Crispi & Haterii
de Tiberii Principatu
& divinâ Providentiâ

CRISPUS

Tiberius regnat proh Dii quis dira Quiritum
Fata, & quis clades poterit sat flere futuras!

HATERIUS

Quid cladem cladi accumulas, populique ruinam
Præcipis ante diem; casus tum flere juvabit,
Urbs sua civili fodiet cum viscera ferro,
Et late adversis concurret viribus orbis.
Nunc tranquilla quies, & pax altissima regnat.

CRISPUS

Pax regnat! quis pacem aufit sperare quietam;
Si rerum Imperium sævâ tenet arte Tyrannus.

HA.

HATERIUS

Dii melius? Dii fata regunt, hominumque gubernant
Imperium.

CRISPUS

Nempe ista Deos discrimina tangunt!

HATERIUS

Contra aliud sentire, nefas.

CRISPUS

Mortalia sceptrā,
Fortunæ subjecta jacent.

HATERIUS

Fors lubrica nullum
Jus habet in Superos.

CRISPUS

Superi sua gaudia curant
Non hominum.

HATERIUS

Constante tamen stant omnia fato
Decretumque Poli manet inviolabile terris.

CRISPUS

Si terræ æterno regerentur numine Divûm,
Non fraudes, non insidiæ, non impius hostis
Vexaret populos, virtus sua præmia haberet,
Sed cæcâ ut video caligine volvitur orbis.
Astra Jovi cedunt, terras Fortuna gubernat.

HATERIUS

Astra Jovi parent, & tellus subjacet astris

CRI-

CRISPUS

Juppiter à nostris rebus semotus olympum
Occupat;

HATERIUS

Ut partes oculos deflectat in omnes

CRISPUS

Ipse sibi studet.

HATERIUS

Hinc curas extendit in orbem ;

CRISPUS

Scilicet ut pulsâ regnet virtute Tyrannus
Insultetque bonis.

HATERIUS

Hæc merces digna bonorum

Quod tandem meritis dabitur Locus ;

CRISPUS

Aspice Sontes

Per fas, perque nefas laxis dominantur habenis

HATERIUS

Ah! si intus mentem aspiceres!

CRISPUS

Jacet inclyta virtus,

Sceptra tenet vitium.

HATERIUS

Paulùm subsiste, peribunt

Impii ;

CRISPUS

At interea felici pace fruuntur

HA.

HATERIUS

Felicesne vocas quos atra laceffit Enyo ?

Quos Nemesis sequitur tortis accincta flagellis ?

CRISPUS

Hos tamen ambit honos.

HATERIUS

Brevis est hæc gloria;

CRISPUS

Cuncti

Hos metuunt.

HATERIUS

Mihi crede, odio sunt omnibus, & quos

Ipsi odere, timent.

CRISPUS

Faciunt tamen arma tremendos

HATERIUS

Arma hostem generant.

CRISPUS

Armis quoque vincitur hostis.

HATERIUS

Sæpe hosti victo virtus redit;

CRISPUS

Omnibus ille

Fortior, armato qui milite continet omnes.

HATERIUS

Armorum grave jus.

CRI-

CRISPUS

Fateor, tamen imperat orbi
 Impietas. Et nunc quisquam putet ulla Deorum
 Numina?

HATERIUS

Sunt certè, & vindex Deus æthere ab alto
 Omnia mente regit;

CRISPUS

Cur florent ergo nocentes
 Dum torquet fortuna bonos? cur sidera tanto
 Ordine, tam certis volvuntur tempora caulis?
 Ut ver nunc redeat, Cererem nunc concoquat æstas,
 Autumnumque sequatur Hyems? cur Juppiter arcto
 Fædere amicitiae Naturæ elementa ligavit?
 Astrorumque regit cursus, solisque meatus
 Præscribit, servatque vices, si regnat adulter,
 Si scelus in pretio est, si fraus dominatur in aula,
 Si populus colit immeritos, laudatque nocentes,
 Dum vexat fors dira bonos.

HATERIUS

Redit actus in orbem
 Circulus, atque eadem bis ter repetita recurrent.
 Disce igitur secreta Deum. Si prospera pravis,
 Atque adversa bonis fors est, Deus omnia fata
 Dispensat, volvitque vices, tenebrasque, diemque

Pa.

Partitur, quosdam exagitat, perque ardua ducit,
 Ut tentet, quæ sint vires, quam firma lacertis
 Robora; quid valeant humeri, quid ferre recusent.
 Utque Pater gnatos dictis castigat amaris,
 Curisque exacuit, casusque indurat in omnes
 Ut sibi succedant; servorum crimina contra
 Negligit, & laxas in colla remittit habenas,
 Sic Deus ipse suos variis pietate paternâ
 Exercet stimulis, passimque per ardua raptat,
 Ut virtus, quæ per varios exercita casus,
 Nobilior damnis, de clade emergere possit
 Conspicua, & merito tandem potiatur honore.
 Sic Aquila ad solem fatus probat, ignibus aurum
 Excoquitur, dignusque fuit Tirynthius astris,
 Cum super impositos cervici sustulit orbes.
 Sic *Iusti* assurgunt, propriâ perit *Impius* arte,
 Et Deus æquali bona vel mala lance rependit.
 Quod si lentior est, nec semper protinus Ille
 Fulminat in fontes, & serior intumet ira.
 At vigili stat mente memor, tandemque nocentum
 Crimina supplicio Nemesis graviore coercet:
 Si nos *Tiberius* diris nunc obruit armis,
 Quam primùm *Ausonius Germanicus* asseret Orbem

W

SER-

SERMO LXXIV.

Vir justus & sapiens
nunquam loquitur contra jus
animique sententiam.

Æ Neus ille tuus, Phalari, letaliter instet
Taurus, & infestent Siculi tormenta Tyranni;
Non iræ, torvi vultus, fastusque minaces,
Impedient Te vera loqui, justumque tueri,
Nec Te blanditiæ, solitæ generosa movere
Pectora, submissæque preces, & dulcia verba,
Donave, quæ valeant homines placare, Deosque
A recto valeant unquam divellere cursu;
Non timidas, non indignas expromere voces,
Quas misere eructat vilis Parasitica turba,
Sarmatico addicta obsequio fari, atque tacere,
Assumens varios Vertumni in corpore gestus,
Ut Proteus, vultusque novos, & mille figuras.
Pulchra quidem capita, ast intus nec habentia sensum,
Nec cerebrum; magni ridendæ nominis umbræ:
Cervorum similes; qui frustra ingentia gestant
Cornua, cum desint animi, trepidentque pavore.
Venales animæ, queis fas, ubi maxima merces,
Et cuius placeat pretium, nil turpe putantes
Multos Thyrsiferos, paucos est cernere Bacchos.

Mul-

Multi homines, paucique viri qui fortia præstent.
 Omne feret tempus *Clodios* non omne *Catonēs*.
 Ingenuo nihil est homini nisi *Turpe* timendum,
 Sic animo infracto quondam Romana Virago
 Infixit sibimet vulnus; dixitque marito
Non hoc, PÆTE, DOLET, virtutem in morte sequamur.

SERMO LXXV.

De vera animi Tranquillitate.

Nemo Deo dignus, quam qui contempserit aurum.
 Quærat avarus opes, atque ambitiosus honores,
 Expetat & Venerem mollis, Bacchumque gulosus:
 Sum multò major, sumque ad majora creatus,
 Quam sim mancipium mî corporis: altius instant
 Mens animusque mihi, cælesti ab origine ducti.
 Hoc proprium est brutis animantibus esse subactum
 Sensibus; ast homini ratio, & quod dicat honestum,
 Intra nil strepere, & nullâ pallefcere culpâ.
 Sit corpus castum, mens pura, & sobria mensa.
 Nempe voluptatem fugienti, summa voluptas:
 Nam dolor, ac mœror sequitur, virtute relictâ.
 Vis tibi propitios Divos, hominesque? *Bonus sis.*
 Vive Deo, fac ut vites mala gaudia vitæ.
 Vis nunquam tristes animos; bene vivere cura,
 Vis nunquam latos? *Injustus & Impius esto.*

„ Supplicium innatum est sceleri, quod verberare surdo
 „ Continuo mentem exagitat, compungit, & angit.
 Nec Judex ullus tam formidabilis, atque
 Interior testis: miseres, si respuis istum.
 Sed contra, cæleste bonum est mens conscia recti:
 Ex quâ cuique sua & spes & fiducia rerum est.
 Hæc vel sola sibi plenum queat esse Theatrum.
 Lenta quidem vindicta Dei; sed durius instat:
 Quæ dilata diu, graviore hæc verberare cædit.
 Umbra velut corpus sequitur, sic pæna nocentes.
 Perdere quem Deus instituit, corruptit Eidem
 Consilia, obscuratque atrâ caligine mentem.
 „ Te Genius, custosque tuus, ubicumque locorum
 „ Intuitur, scrutansque tuæ penetralia mentis,
 „ Admonet assidue ut rectum justumque sequaris,
 „ Et tanquam præsentem geras te Numine, & ipso
 „ Teste Polo: vigilant oculi super omnia Divûm.

SERMO LXXVI.

In alienæ famæ Contemptores ac Derisores

NIl adeo facile est, alios quam carpere, famam
 Lædere, & hoc proprium munus solet esse maligni.
 Lingua procax, vibrans gladius, metuenda sagitta.
 Non sic viperei morsus, non aspidis ictus

Mor-

Mortales feriunt, ut pravæ spicula linguæ,
Nec tantum vivos, infestat & illa sepultos.
Quod nequeant præstare ignis, vel toxica, pestis
Ista cremat, necat, absumit, quantumque remotos.
Sævius est linguâ, quam pyxide ferre venenum.
Tacti odio vel amore homines, culpantque, probantque,
Promptior est natura malum, quàm dicere verum
Fallitur is, qui quos læsit, sibi credit amicos.
Pulvere conscribit lædens, sed marmore læsus.
Vulnera sint curata licet, manet usque cicatrix,
Ut benefactorum subita est oblivio, sic diu
Menti insculpta manet quæcumque injuria facta est.
Corporis exigua est, animorum injuria major.
Hinc præstat lædi potius quam lædere velle.
„ Milvinis aliena oculis peccata videmus,
„ Nostra columbinis, sic cæca Filautia fallit.
Atque adeo multi, nil rectum, nobile, sanctum,
Esse putant, quod non ipsis auctoribus actum,
Quod nequeunt præstare, id non præstabile credunt;
In quo desipiunt, alium insanire putantes.
Observant papulas alienas, turpibus ipsi
Infecti ulceribus, & putri tabe fluentes.
„ Hoc stulti proprium est, aliorum cernere mendas,
„ Ignorare suas: oculis vellunt alienis
„ Festucam, proprioque trabes in lumine gestant.
Virtutem solam statuunt, quodcumque probarunt.

Alterius semper spectatur mantica tergis,
 Nulla suis; utinam fiant hæc ordine verfo,
 Ut sua conspiciant vitia, atque aliena relinquunt.

SERMO LXXVII.

In Pulpitarios sive Concionatores qui
 sacro relicto eloquio ad physicas se
 conferunt quæstiones.

Haud Te præteream, qui sancta arcana Deorum
 Cælestesque aditus quæris, mentisque supernæ
 Internos sensus, Sophiæ quos charta beatæ
 Explicat, & cui sunt divina volumina cordi,
 Ut populum doceas clarum discernere solem
 Rebus ab umbratis, distet quid devius error
 A vero, à vitiis virtus? à crimine merces,
 Utile quod sit iter, quo limite tendat ad astra,
 Pulpita conscendis; sed cum sacra dogmata Christi
 Et scripta in tabulis quæ continet Enthæa Mosis
 Pagina, & hi monitus quos claudit epistola Pauli
 Et quæ sancta cohors cælesti afflata calore
 Scripsit ad abstrusas penetrantia verba medullas
 Debeat esse tuus sermo, & tenearis obire
 Hoc solum munus, penitusque huc tendere gressum,
 Stare & in hoc totus, possis quibus artibus, & vi

In-

Inflammarè hominum affectus, humanaque vota.
 Hoc unum ut studeant superas contendere ad arces,
 Præmiaque æternæ Patriæ præferre caducis,
 Virtutem amplecti egregiam, vitiumque fugare,
 Perpetuamque horrere necem, pœnasque malorum,
 Gaudiaque & requiem Regni sperare Superni;
 Talibus omiſſis, ut nil facientibus ad rem,
 Niteris hoc uno, totusque huc tendis & instas
 Texere materias grandes, secretaque cæli
 Arte aperire novâ, populoque placere sedenti.

1. Quid solem per inane regat, quibus erret in orbes
 Legibus adstrictus, varioque per æthera gyro
 Palantes inter colludere gestiât ignes.
2. Exceptos quâ vi refringat vitreus umbo
 Splendentes lucis radios, quâ lege vagantes
 Colligat in nodum complexus, & ima supremis
 Vertat, cur amet obtentas pictura tenebras.
3. Quid moveat tubulis argenti fusile pondus
 Impulsu vario, refluas cur unda metalli
 Sæpe vices subeat diuturnæ inimica quieti.
4. Quos agitant motus, magnetica corpora, qualis
 Cautibus est sensus, filicique innata cupido
 Quidve volunt, quid amant, & quo se Numine tollunt.
5. Inclusam quâ vi Terram circumambiat aer
 Urgens mole gravi; errantes quo pondere cogat
 Particulas; quanto oppressus sese explicet ictu.
6. Quo motu pariat tellus, unde auctus alatur
 Fœtus & ipse nova maturus prole gravescat.

7. Unde, unquam cursu latices cessante ferantur,
 Unde acris salugo maris, quid flumina prono
 Exonerent cursu & vastum labantur in æquor
 Cum tamen hoc sumptis augeri nesciat undis,
 Unde sapor varius diversæ existat aquai,
 Cur fontes fervere gelu, frigere sub æstu.
8. Quid regat alternos æstus, quâ vi alta tumescant
 Æquora, & elatis insurgant fluctibus undæ,
 Quidve eadem jubeat retro sublapso referri.
 Hæc & plura simul dum naturalia tractas
 Confugis ad Newton, Galilæum, Chartesiumque,
 Et variis hominum mentes ambagibus imples;
 Denique quo indocili turbæ videre sapisse
 Rhetoras, Historicos & picta poemata Vatum
 Quidquid & Astronomi fingunt recitabis ad unguem
 Dulce modo & loqueris, nunc fles, nunc ordine verso
 Fabellam texis, quæ risus excitet, inde
 Invehis in vitium, sudas, & voce sonorâ
 Acriter exclamas & verba minantia fundis.
 Tam benè & Elysios pingis, stygiasque cavernas
 Nigrantes Erebi tegetes, pœnasque nocentum.
 Versatus tanquam fueris cum Gente rebelli
 Aligerum sub nocte diu, vel forsitan illic
 Conductas teneas sedes, & manibus ipsis
 Sit data certa fides, illuc te velle reverti.
 Hæc tu dum rudibus tam mira stupendaque jactas
 Te asserit esse Deum vulgus, miratur, adorat,
 O.

Oscula vel pedibus, manibusque infigere Sanctis
 Tangere vel saltem tunicam putat esse beatum.
 Tunc tibi bellus homo es, nimium tunc credule gestis.
 Inde tibi obstipo surgunt in vertice cristæ,
 Sedeque sublimi positus fortasse videris
 Sidereas penetrasse domos, tumidumque supremo
 Infertare caput cælo, populumque jacentem
 Reptare ut pecudes per humum, dehinc pectore ficto
 Defflere efflictim simulas, graviterque dolere
 Illorum inscitiam grandem, vesanaque corda.
 Non tamen interea suasu tua lingua potenti
 Fructum aliquem pariet tanto exagitata labore.
 Namque ubi ventosæ vis ambitiosa loquelæ
 Detonuit primum, & vani cessere fragores,
 Infanos ritus, & vitæ exosa prophana,
 Jlicet excusâ repetunt formidine mentes.
 Ergo qui populo mera nugamenta dedisti,
 Colligis & nugas, vanoque e semine jacto
 In campos steriles nascetur fabula vana.

NOTÆ

1. Systema Copernicanum.
2. Camera obscura.
3. Ascensus & descensus Mercurii in Barometro.
4. Vis Magnetica.
5. Machina Pneumatica.
6. Vegetatio.
7. Meteoræ.
8. Fluxus & refluxus maris,

De his omnibus differentem in pulpito Concionatorem Romæ
 meis auribus accepi

SERMO LXXVIII.

In vana Sacerdotum ac Prælatorum vota.

Mens erat intactos mea plectra relinquere quosdam
Horum ego cum pars sim, numeroque adscriptus
eodem.

Me tamen invitum stimulant licet ipse negarim

Mystæ ac Pontifices, Synodus reverenda, pudica,

Ut referam, de se jactent quid murmura vulgi,

Parcere promittens, culpamque remittere scriptis.

Pace tua sacrata cohors, hæc paucula, postquam

Sic vis, & mandas, quamquam sint dissona sacris

Ordinibus, calamo flebit mea Musa gementi.

Vos quia sal terræ, atque aliis exempla daturi,

Hoc queror, hoc doleo, quod pars bona nulla penes vos

Nullaque virtutis facies, vestigia nulla

Moribus apparent vestris probitatis honestæ.

Ni *Sanctum Officium*, si quis tamen illud ad unguem,

Saltem aut perplexè aut mutilo sub murmure dicat

(Hos tamen excipio, Veneris quos improba flamma

Non coquit illicitæ, sed casta atque integra vita

Sanctaque Religio vere facit esse beatos.)

Quale ego vidi odium inter vos? qualesve sagittas?

Invidiæ stimulos? & tela latentia condi?

Non ferro rem agitis, sed subdola machina linguæ

Tan-

Tanquam aries, famam ficti subvertit Amici.
 Finguntur vultus hilares, mellitaque verba,
 Abstrusa at latitant cæcis mera toxica fibris.
 Nunc Grandem incusat Minimus, Minimum modo
 Grandis.

Ille dolet decimas quod parcius exigit, & quod
 Tam malè respondent positi sub fænore nummi,
 Quodque parum reddant segetes & semina jacta,
 Nunc geminat lucrum, queritur nunc perdere sortem
 Prædia quid reddant, quid dent armenta, gregesque,
 Quid cerevisia, vel quid mulsum, quidve popinæ
 Quid vel apellarum magalia Judæorum
 Nocte dieque studet; sic singula quæque revolvens
 Multiplicat, numerat, summat, partitur, & aufert.
 Sic miser insanit, curis mordetur habendi,
 Nunquam pax animo est, nec mens, nec corda quiescunt.
 Hunc premit ambitio ductum popularibus auris,
 Sceptra ambit Themidis, Ceram flavam, atque figilla,
 Queis sine cuncta labant rerum documenta, ratumque
 Et firmum nihil esse potest, quo infensior hostis.
 Sit Patriæ, vendit civilia sacraque jura:
 Sarmata sic tantis & quod contexuit armis
 Proditor unus, iners angusto tempore vertit.
 Hunc damnosa gulæ nunquam satiata vorago,
 Perniciem, tempestatem, harathrumque macelli
 Destruit, & sepelit sacros in viscera census
 Multiplices quærens elementa per omnia gustus

Hic vacuo tumidus vento, fastuque levatus
 Innumeros pascit servos, non utile vulgus,
 Omnes detunfos, longis in vestibus omnes,
 Vestibus illuso fulgentes eminus auro,
 Gestantes lateri frameas & fortia pila,
 Pila Rutheniacos utinam fractura furores
 Ornamenta solum nunc pendula: diruit Jllum
 Usque infrenus amor scortorum, aut alea pernox
 Non animas populi curant, nec Tempia Deorum
 Vocem edunt nullam ad populum, nisi ut Aucupis instar
 Auribus & Regem capiant & Regis amicos,
 Ad tetram ingluviem ganeis insamibus explent,
 Vino, deliciis, fœdâque libidine pleni.
 Non ita Adalbertus, non Stanesilaus, & illa
 Lumina, Sarmaticis qui consedere cathedris;
 Semina qui veræ sparserunt Relligionis;
 Sobria, casta, illis vita, ambitione remota
 Usque fuit, veniam cum fletibus & prece multâ
 Numina poscebant; quid fastus, quid Venus olli
 Quid gula, carnifici jugulum qui porrigit ultro?
 Spes regni cælestis erat quod vertere nulla
 Vis hominum, quod nulla dies consumere posset
 Hinc Tempia erigere, & sanctos præscribere ritus
 Informare pios mores, perque oppida Gentes
 Lustrare innumeras, Christique accendere amorem
 Jllis unicum opus, labor unicus, unica cura;

Pa-

*Pastoris vigilare boni est, Dominoque valentes
Et salvos prestare Lupis ab edacibus Agnos.*

SERMO LXXIX.

De Creatione Mundi.

HOc quodcumque vides, quâ gemmea porrigit æther
Mænia, flammiferosque orbes, sine luce fuit res
Ante satum tempus; moles torpebat acervo
Segnis in ignavo, e nihilo quam jusserat esse
Omnipotens Faber, atque ubi nunc stat florida tellus,
Incubuerè mari latices: cæli aurea templa
Sideribus caruere suis; errabat habenis
Oceanus laxis; montes & aquæ occultabant;
Spiritus usque ferebatur super amnica terga
Spiritus altipotens, agitantis cuncta; Benignus
Ille ratas Partitor opes digessit in orbem
Materiæ numeris connectens dissita membra.
Alba dies quæ nunc resplendet sole corusco
Merfa erat ante situ noctis, nigrantibus alis
Nox horrenda, Erebi Conjux, face clarificata est
Candenti Lunæ, atque oculis modo tot micat aucta
Circumcunte celer gyro quot lumina vertex
Celsus habet, jam constrictis & nexibus apta
Irrequieta rotis alternis progrediuntur;
Cum subit una, fugit subito altera, cum fugit ista

Le-

Lege reversa subit simili mox altera; Gens est
 Ulla peregrinis neque tantum barbara in oris
 Quæ certas non esse vias sciat ætheris alti.
 Artificis Domini enarrat miracula mundus
 Cantat opus celebratque illius Regia cæli,
 Nobile opus, quod præpetibus vehit anxia pennis
 Gloria; quis vultum sublustri noctis in umbrâ
 Atollens; non ire globos stupeat flammantes?
 Hic Anguis serpens sinuosa volumina torquet
 Hic *Vultur*, *Aquila* atque volant. *Hyades* fulgescunt
 Parte aliâ, splendet ibi nimbosus *Orion*
 Hinc *Canis* Erigones oritur, *Lepus* affilit inde.
 Vel cum mane novo jubar emicat Oceano alto
 Purpurei Orbis iter quis non mirabitur; aurea
 Sive comâ intonsâ jaculetur spicula longe
 Fervidus, & candens malâ ignicolore rubescat.
 Non secus ac Juvenis thalami penetrabile relinquens,
 Quem sponsæ placuisse novæ tenet unica cura,
 Murice bis tinctâ chlamyde procedit amictus
 Texta gerens illusa auro, radiantia gemmis;
 Seu cum decurso magni impiger æquore Circi
Pyroin, *Eoon*, *Æthona*, *Phlegontaque* quartum,
 Lucis equos Mauram properat trans condere *Calpen*
 Par centum gemino viresque animosque Giganti
 Carcere ab Eoo postremi ad littus Atlantis.
 Omnia vitali perlustrat ubique calore,
 Omnia produciens auget, Pater auctaque nutrit,
 Tunc

Tunc reliqua *Erronum* verbo edita, & addita signa,
 Quinque ligata fides *Zonis* tunc ætheris alti:
 Illius arva levis suprema sibi abstulit ignis
 Constantique locum conservat mobilitate;
 Quem juxta per inane vagus diffunditur aer,
 In species variare potens se quaslibet aër.
 Partibus aëriis Mundi Terra insita fudit
 Pondere nixa suo ne quoquam inclinet, avara
 Hanc circum tumidi late maris æstuat unda,
 Unda tenens fines quos transiliisse negatum est.
 Deliciis opibusque Parens illa omnium abundat,
 In valles modo deprimitur, nunc se in sola profert
 Temperie variâ felix, gremioque feraci
 Nunc alte elatis contingens rupibus astra
 Auctoriq; Deoque facit sacra vertice nudo
 Fumiferam exhalans nebulam, ceu thuris odores.
 Quid nemora in nubes illinc surgentia dicam?
 Cum errantes tollunt ramos ceu brachia pansa.
 Nonne ubi flant Zephiri, Zephiros Tu psallere credas
 Dulce Deo carmen? vel ubi ruit agmine denso
 Lympha strepens par saxa, per irriguas convalles
 Hoc meditatur idem? certe Domino ora movere
 Aspicias omne genus volitantum, hoc suavius, arte
 Quo mage cantillant nullâ; Tu mille volucres
 Una inter Philomela melos vigilare modulare
 Contento de nocte sono; sublimis Alauda
 Succedet cum luce tibi, Numenque sub astra

Laude vehet repetens iucundi gutturiſ oſas.
 Fallor? an & mutæ pecudes, & ſecula ferarum,
 Qua pote quæque ſuâ compellant voce Tonantem
 Implorantque? polos pulſat per nemora alta
 Mugitu Tauruſ, quoties ſtimulat jeiunum
 Atra famæ, fremituque Leo ſibi pabula poſcit
 Syrte in arenosâ, quando dapis errat egenuſ.
 Marmore ſub vitreo pelagi genſ muta natantum
 Non taciturna meat laudeſ in Numinis; illam
 Aſpice cum motu pinnarum cæcula verrit
 Ipſiuſ in laudem ſtrepitent ut cæcula verſa.
 Adſpice cum picto per nubila fulſit in arcu
 Iris amor cæli, & velamina mille colorum
 Induit, haud falſo cretam Thaumante Poetæ
 Finxerunt; hoc arcu in Genteſ Numinis ingeſ
 Exit diuſ honoſ: ſegmentiſ quattuor annuſ
 Adſpice diſtinctuſ: orbe ſuo prior ingreditur ver
 Ver teneruſ; antevolat Zephuſ quod nunciuſ aleteſ
 Mobilis, & Domino placidiſ afflatibuſ uſque
 Signat iter; cui Flora ultro nova germina fundit,
 Vermiculata parant agiliſ diademata dextrâ:
 Inde loci fragrant ardoribuſ ingruit Æſtaſ,
 Aſſeculaque Æſtatiſ ſpicibuſ redimita capilloſ
 Pulverulenta Cereſ, tunc flamina Eteſia regnant
 Queiſ medio calor ille die ſe mitigat; inde
 Pomifer autumnuſ proferoſ; & ſimul Evan
 Mite caput cinctuſ viridanti palmitib; obortæ;
 Hinc

Hinc tempestates incertâ fronte sequuntur.
 Ancipitesque Aurarum animæ; sæpe Æthera tergit
 Trux Aquilo, inficit aut Auster, nebulas fugat ille,
 Fulminis ille potens; oppressis ingerit arvis
 Denique Bruma nives, & hyems rapidos gelat amnes,
 Tristis hyems canâ crines aspersa pruinâ
 Artubus atque tremens luculentos ante caninos.
 Ordine perpetuo sic singula quæque creata
 Dia magisteria artificis referunt, celebrantque;
 Nos quoque nos illum merito tollamus honore,
 Dignior est nemo, quem carmina nostra celebrent.
 Contulit ille manu largâ sua munera nobis
 De meliore penu infundens mentemque, animumque
 Ipse sui in terris voluit nos instar habere,
 Quos propriâ donavit imagine; spargite thura
 Mascula, flamma cremet costum; cum messe Sabæâ
 Cum donis Arabum ter Magno vota Parenti
 Addite, Te ante omnes fidibus contendere mecum,
 Et plectro tenuare modos juvet Inclyte Sancti
 Mopsopios cujus profundunt Labra liquores,
 Cui cytharæ genus omne suæ transcripsit Apollo,
 Qui constans inter turbas pietate, fideque
 Nil prius antiquâ veneraris Relligione,
 Cælestisque hauris Documenta perennia vitæ,
 Nocte dieque sacros totus meditando Prophetas,
 En præeo Alexander, cum mens feret ipse sequeris.
 Sed quis ab ætheria fulgor mihi canduit arce

Per sudum rapido ceu fulminis igne coruscans?
Numinis aula mihi præpanditur Omnipotentis;
Hic ubi cuncta Pater nutu pollente gubernans
Jura polo & terris sua dividit & Pelago alto.
Axis in excelsi dorso supereminet Aula,
Quâ nulla humanæ pervadit vis rationis.
Stant adamante fores; stant Jaspide tecta, refulget
Beryllo paries; camera at resplendet eburna
Auratis trabibus, ex omni flumina parte
Flammarum eructans; complectitur atria serpens
Exteriora domus, placido qui pectore pressa
Cuncta terit, vernans squamosi & tergoris auctu
Perpetuum, ætatis contemnit damna vetustæ,
Et tacito relegens in se primordia lapsu
Inserto ore tenet caudam: premit aurea scamna
Hic solii æterni Rector, Deus Ille Deorum,
Quamque penes *Virtus* colit hinc, colit inde *Iuventa*.
Pulchra *Iuventa*, capillitii spectanda decoro,
Fulta jecur *Virtus* invicto robore: mensæ
Altera cælestis disponere fercula, nectar
Porrigere apta manu; Regni hæc extendere porro
Summatum, hostiles & vi repulisse timores.
Sub pedibus fatum, naturaque Dædala rerum
Jussa ministeria acceptant; cita sæcula volvit
Temporis hinc fons emanans: hic explicat ingens
Amphitheatra locus; vires sumit, reparatque
Motus ab Immoto; arguto ad normam & rotat orbem

Con -

Conveniente pede: hic nutus observat heriles
 Illa etiam Dea, quæ humanas res pulveris instar
 Sicci agitans, fasces Procerum, Diademata Regum
 Proterit, ad lacrymas usque illacrymabilis, hic se
 Conditor Ille suæ sic agmine lucis obumbrat,
 Ut visu Indigetes illam vix ferre potis sint,
 Indigetes Divi, gens liminis Accola sacri,
 Sortis inæquali similes sed prosperitate.
 Carminis assidui concentibus Aula resultat;
 Suspitor hinc nobis quoque mens perculsa calefcit.
 Alme Parens salve, Mundi genialis origo,
 Cuncta regis macto qui condita Numine; salve
 Magne rerum Opifex; hominum Sator optime; flecto
 Mentis utrumque genu Te coram; ad cæcula Cæli
 Intendensque manus, quæso, nostra exue diris
 Corda cupidinibus, immersosque æquore tristi
 Subvehe ad æthereas sedes, qua Patria nempe
 Celsa Tui memores manet; O! da pectore læto
 Securis tandem liceat Tibi condere grata,
 Promere honora Tibi; nil suspiciamus inane
 Posthac, nil falsum; sed quamquam hic cortice clausi
 Corporeâ, vigiles pergamus figere visus
 In te animi, caput atque Bonorum principiale
 Perlustrare, Tuâ squallentis pondera Massæ
 Discute luce; fuga tenebras & nubila Mundi.
 Splendida Tu lux es: Te cernere summa voluptas,
 Quæ capienda patet nulli, Te mi Deus, extra.

SERMO LXXX.

Unius Dei Providentiâ regi Mundum

SI quisquam certâ scrutari indagine Numen
 Ambit, & æterni Regis penetralia adire,
 Non Terram, Cælum aspiciat; Deus incolit astra
 Mille poli augustis spargens miracula in oris.
 Ecquid enim magis est clarum, cum lumina sursum
 Sustuleris, superosque lares lustraveris infra,
 Et circa quaquaversus, quam Numinis esse
 Mentem infinitè præstantem, cuius in omnes
 Naturæ partes vis pollentissima manet,
 Cuncta moyens, cuncta inspirans, ac rite gubernans.
 Orbem cerne Poli, quam latè extenditur, & quam
 Assiduo gyrans velociter impete currit,
 In noctem vel quod fixis distinguitur astris,
 Vel quod clarescens in lucem sole nitescit:
 Quam mirâ & divina Dei libratio in illo
 Sit planè nosces; vide ut annum solis inardens
 Circulus efficiat: mensem vide ut innuba Luna
 Circumagens auctu signet, senio atque labore.
 Quid memorem noctes, ac luces perpetuo in se
 Orbe recurrentes, ut sint alterna quietis,
 Atque operis nobis moderamina: cætera spectent
 (Huius enim mundi ornatum qui Principe censent.
 Non à divino perfectum, sed temere actis

In-

Inter sese atomis coiisse in membra, globumque,
 Desipiunt mentis sensu omni oculisque carentes)
 Sidera, mens quibus est erectior, ac datur ore
 Magno, magna loqui, doceat nos *Stayus* * astra
 Singula, quâ fuerint etiam ratione locata,
 Quotve modis choreas obeant Circo incita in alto,
 Magnus constrictis pedibus magnusque solutis
Stayus, exsuperans *Ciceronem*, *Lucretiumque*.
 Quid cum tam stabili frugum variante tenore
 Temporis ordo sacer sibi competit, anne Parentem
 Auctoremque suum testatur? amabile fertis
 Ver caput umbratur, floresque excludit odors;
 Spicifera est Æstas, Autumnum Pampinus ornat,
 Palladiis hiberna virescunt tempora olivis,
 Quam seriem sic continuam nisi maximus Ille
 Dirigeret Rector certe rationis habenis,
 Turbari facilis foret, & sine Legibus iret:
 Ipsaque conscissis gerneret natura capillis,
 Et pallâ faciem vestiret nubila pallâ,
 Ceu Phaethonta novum, ceu Deucaliona timeret.
 Jam quantæ prudentiæ, Hyems ne frigore terras

Urc-

NOTANDUM

- * Benedictus Stay Rhagusæus Clem: XIV. Sanctissimè ac
 Sapientissimè Regnantis ab Epistolis Latinis, qui Musarum
 nectare & ambrosiâ res imbuens gravissimas, Chartesum
 scilicet & Newtonium versibus illustrando; non
 solum Recentem Anti-Lucretium, sed & Lucretium
 ipsum post se reliquit-

Ureret una, aut una Æstas ardore cremaret,
Veris & Autumni medias interferere horas
Horas clementer molles, ut transitus Anni
Pergat ita innocuo sua per vestigia flexu.
Cerne æquor; veluti frano constringitur acta,
Et nullo refluos errore reciprocatur æstus.
Arboreos spectata fatus, animantur ab ipsis
Visceribus terræ; ac foris Nutricis aluntur.
Fontes contemplare, fluunt per prona citato
Gurgite, nec venis usquam sitientibus hærent;
Aut hic si pereunt, alia exiliere scatebrâ.
Flumina contemplator, eunt exercita semper
Cursibus obliquis rectisque & pocula præbent
Ex æquo Humano Generi, Generique Ferarum.
Quid loquor ut capita extollant sua, dorsaque montes
Illic, hic flexo declinent tramite colles
Paulatim, at valles alibi sinuentur in arcum,
Explicet ut tellus campos effusa patentes,
Utque Lacus, stagna ut protendant æquora aquai.
Ulterius ne sequar collata animalibus arma,
Tutelamque sui? versu describere formas
Tam varias tam multiplices; hæc unguibus, illa
Dentibus, hæc camuris defendunt cornibus hostem;
Hæc corio armantur, squammis hæc sunt clypeata,
Ista pedum motu celeri discrimina vitant,
Illaque remigio alarum, nostra ipsa fatetur
Forma Deum artificem imprimis; erectus ad æthram
Vul-

Vultus, ceu speculâ in vigili sunt fronte sub albâ
Lumina, sunt reliqui sensus velut arduâ in arce.
Nil est in nobis membrorum, quin suus illi
Sit decor atque usus; quodque admirabile plus est,
Omnibus una eadem facies, sed cuilibet oris
Quoddam deflexum est specimen: sic esse videmur
Inter nos similes, cætum cum cernimus, at cum
Lumina spectatum modo in hunc, modo vertimus illum
Dissimiles reperimur; inest sua cuique figura,
Intuitu facili præbens discrimen apertum.
Quid ratio constans pascendi, quid generandi in-
Nata cupido; Dei an non altâ mente profecta est?
Nec solum toti Mens Rectrix consulit orbi,
Sed curat partes etiam servatque minores.
Nilus in æstate augetur per sola abundans
Sicca, Paretonium rigat omne & Osiridis oras
Unicus in terris Ægypti totius amnis,
Septenoque ferox cornu decurrit in æquor.
Assyriam colit Euphrates, proque imbribus illi est,
Conferere atque rigare Orientem dicitur Indus,
Gemmi fer Indus & uno aptus bis frugibus anno.
Quod si forte domum introgressus ibi omnia culta
Rectè & disposita offendisses, nempe præesse
Reris Ei Dominum, & potio rem his omnibus esse
In mundi hâc aula prædivitis, haud secus ipsum
Cum cælum aspicias, terramque & singula certo
Fædere tum volvi, tum stare decoriter: an non
Esse

Esse Deum credas rerum Dominum atque Parentem,
Ipsis fideribus, mundi quoque partibus ipsis
Formosum eximiumque magis, magis atque Potentem.
Jam quia non dubitas, dubitas utrum Imperio orbis
Unius anne Deum cætu consorte regatur.
Quod facile ac promptum cuivis aperire, videnti
Terrena Imperia; à celso quibus æthere sumpta
Exempla, an Regni sociis primordia Regni
Culta fide certâ? num fusi sanguinis experts
Ambitio discessit? origine sæcula ab imâ
Excute; sceptrâ duo nunquam gessere Potentes
Concordi studio: commisit utrumque Megara,
Clam scelus in scenam Tragicis meditata, palamque;
Persarum mitto Reges. hinnitus equorum
Est solii quibus augur: omitto prælia Thebe
Quæ Fratrum aspexit; quis non bella horrida bella
Scit Generis Socerique; *duos minimè capit aula,*
Unus Rex apibus, gregibus Dux præminet unus:
Rector in armentis unus: tu dividi in alto
Credas Imperii regimen cæleste, nec unam
Esse Dei majestatem, cum clarius ipsâ
Luce palam liqueat, Divumque Hominumque potentem
Ævi principium nullum, nullum exitum habere,
Qui generis nostri cunctis exordia præbet
Perpetuatque sibi vitam; qui mænia mundi
Cum nondum exstarent, pro mundi erat orbe sibi Ipse.
Qui quæcumque vides verbo jubet, & semel orta

Di-

Dispensat ratione, potens virtutis in omnia.
Hunc oculis nemo potis est contingere; visu
Clarius est, nemo ingenii comprehendere luce;
Sensibus est major; quid mirum? mole sine ullâ
Immensus, sine motu agilis transcendere cuncta,
Omnibus absque situ præsens, & totus ubique
Absque loco: variat nunquam quem firma voluntas,
Quem neque mæsta gravant, nec mulcent læta solutum,
Cui memori nec tollit iners oblivio quicquam,
Nec temere elapsum quicquam retinentia reddit.
Cui nec præteritum transit, nec si qua futura
Succedunt; cui nulla ortum præfixit origo;
Nulla incrementum dabit ætas, innumera ut sit,
Nec casus finem; sed lapsi temporis ante
Curriculum omne vivet, vivitque & sæcula sæclis
Nectens æterno Dominatu excellit in ævum;
Principia & fines rerum, & media omnia nictu
Insinuans uno penetrat, volucrique serenans
Luce superfertur. Tantus sibi cognitus uni,
Quantus in arcano est, acies caligat, hebetque
Ad jubar hoc nobis; satis est, DURINE, fileto.

Z**SER.**

SERMO LXXXI.

Ad Deum Opt: Max: & ter-unum

SAncte Parens, quem agnoscit Herum moles operosa
 Cunctarum rerum; superus Tibi carula vertex
 Extendit, gyro & celeri Tibi currit in orbem:
 Candentem Phæbi jubaris nunc luce diem, nunc
 Accendens noctis faculis fulva astra decoris.
 Et dum procurrit, volvit Tua facta stupenda
 Latè omni populo; libro quæ impressa patenti
 Explicat usque; etenim quæ tanta Gens feritate est,
 Quin monumenta legat Divinæ insignia dextræ,
 Et nolit velit Omnipotentem confiteatur?
 Humanos Generosa effert Tibi Mater in usus
 Fæcundum Tellus pectus, caput & nemorum auctu
 Frondescens, passim pecudes tot unde, feræque
 Pabula habent; nostrum unde Genus penore usque parato
 Affluit, at quamvis amplum Tibi prodiga pectus
 Efferrat, extollatque, tamen sponte Illa coronâ
 Submissâ, totum transfert diadema suum ad Te.
 Subsultim te lympa maris veneratur, adorat
 Rore fluens trepido; conchâ ferus ipse canorâ
 Te laudat Triton spatiosa per æquora plaudens:
 Occentat laudes pariter cum matre secuta
 Nereis, & Fabrum Terræque, Polique, Marisque
 Te celebrat, triplici nihil hâc in mole movetur.

De -

Denique, quod Tibi non prorsus certet celebrando;
 Involucrum hoc floris spectato; suo è calice ora
 Numinis in laudes laxat; Hyacinthinus illinc
 Flos pulchrâ summum Dominum Te in veste salutat;
 Muriceque in claro candens rubicunda comarum
 Inde Rosa excludit radios, Rosa plena pudoris,
 Atque crocum referans omnem Tibi jactat honorem.
 Conditor o mundi, Rex o ter sancte, colis qui
 Altus celsam aulam, cujus vix hic homini est fas
 Aspexisse umbram; gelidi septem usque Triones
 Te celebrant, Austri veneratur hiulca protervi
 Te plaga, Te Solis rota quam orta, cadensque colorat.
 Mens mea tacta Tuo afflatu petere alta Polorum
 Intentis ardet pennis: jam cantica fingit
 Se major; Laurum vulgarem sperne, DURINE,
 Quâ crines fuesti laxos exhibere, Poloque
 Serta alto Tibi quære audax; quid Præsides rerum
 Quid majus meliusque queat modularier? ille est
 Maximus, optimus ille super quodcumque creatum est;
 Nil simile, atque secundum olli, o ter accipe Sancte
 Hæcce Tui vatis modulamina matutina,
 Et nostris aures numeris precor adde benignas.
 Te Patrem Divûm atque hominum, Dominumque
 canemus
 Spem nostram, rebus præsensque levamen in arctis:
 Induperatores procul ite, procul Magnates
 Fortia Mundi hujus; carmen mî est unus, eritque

Æternus Rector, cuius folia ipsa *scabellum*
 Sunt pedibus, bonitas exundans cuius in ævum
 Usque fluit, ceu fons præceps in concava vallium
 Fertur, qui salebras radens vocat arida tesqua
 Ad frugis cultum; nec Lassulus ille viarum
 Suppeditat populis longè sua munera, in altum
 Equoris absorptus donec absconditur alveum.

SERMO LXXXII.

Mortalium vana opera
 Nationes Urbesque omnes interire.

Nonne vides si tecum habitas, nisi desipis esse
 Omne hominis studium vanum, vanosque labores
 Omne & opus nostrum quocumque ab robore fultum
 Deficere ut mancum variabile, putre, caducum.
 Prisca precor curras per tempora, repperies nil
 Firmum; cuncta ruunt; liquidas equitasse per undas
 Vidimus en aliquos structo super æquora ponte;
 Eripuisse alios stagna & vaga flumina Ponto,
 Atque retenta solo medio Maria acclusisse.
 Perforat en alius cautes & viscera terræ,
 Moxque illuc intrans carpenta atque agmina ducit;
 Atque alii montes præruptos velificarunt,
 Barbara Classis Athon medium ut per venerit, alpes
 Oppositas alius, multo diduxit aceto

Cer-

Cerno immane Genus magno sub pectoris ausu
 Aggessum superos congestis montibus alte.
 Hæc ut magna stupens miratur nescia Turba
 Præteriere tamen cuncta hæc tenuis velut umbra,
 Atque hos conatus vanos operosaque gesta
 Vir sapiens aspernatur, subsannat, & odit
 Tanquam opus insanum, stultæ præfagia mentis.
 Intereunt Populi, Regiones, Mænia, & Urbes.
 Assyrii grande Imperium tenuere, potensque,
 Assyriis Medi victis Asiæque potiti
 Hostibus exuviæ Persis & præda fuere,
 Sic Pandioniae numerofo milite Athenæ
 Jsmarios domuere Duces, Bisantia Regna,
 Bosphoron & gelidum Tanaim atque aditus Euxinos
 Sarmaticas vires, Colchos, Phasimque, Getasque;
 Sed subito assurgens victor Lacedæmon ubique
 Compressit gladios & fastus Cecropidarum,
 Et Peloponeso evictâ Danaïque subactis
 Cuncta terens, avido fines porrexerat ausu,
 Dentibus Anguigenis genita at Thæbana Juventus
 Hanc subigit grandi rerum ditioe potita
 Hinc populus Macedo Dirceos viribus auctos
 Funditus evertit; victor tot Regna, tot Urbes
 Magnus Alexander domuit; Mare, flumina, montes
 Terruit, inde alium affectans, quem perderet, orbem
 Quid tandem? cecidit, moritur; tot nempe laborum
 Millia; tot curas parvo sub marmore clausit

Mors

Mors rerum domitrix: nostram quæ sola coercet
 Stultitiam indomitam furtim, cogitque fateri
 Quantula sint miserorum hominum corpuscula, quamque
 Sint subsannandi terrena negotia Ludi.
 Dic ubi delitiæ Medorum? ubi Persida Regna,
 Dic ubi nunc Argi, vel ubi Latonia Delos
 Aut Pilos, aut Salamis, vel Sparta, potensque Mycene
 Aut Phænissa Tyros, aut nobilis ære Corinthus:
 Gloria Dardanidum fuerat jam maxima; sed nunc
 Vepreta & sentes ubi propugnacula Troiæ;
 Prisca Semiramiis Babylon celebrata trophæis
 Corruit; & priscas Magnæ Chartaginis arces,
 Nunc correctæ tenent, Paliuri, & canna palustris.
 Reddiderant quondam celebrem Nilotida Memphim
 Pyramidum tumuli immanes, celsique Obelisci
 Atque Colossorum moles radiata micantùm.
 At modo nulla vides operis vestigia tanti;
 Quidquid in his fuerat pulchri longæva vetustas
 Dentibus absumpsit rabidis; sic cuncta repente
 In nihilum redeunt, nihilo quæ exorta fuere.
 Ingredere o Romam quæso, quâ nulla fuit vis,
 Majestasque prior, nec gloria clarior ulla,
 Nec majus sub sole decus, dum fata tulere.
 Altius hinc repetas veterum monumenta Quiritum,
 Marmora, vel Thermas, pontes, spatiosa theatra
 Atria, cum statuis, arcus, fora, templa columnas
 Obruta cuncta jacent dumis, disjectaque passim.

Pro-

Profuit ergo nihil gentes stravisse superbas
 Imposuisse jugum victis, domuisse vel orbem
 Tot mala tot duros olim exantlassē labores
 Vanum opus hoc fuerat, vanus fuit exitus inde.

SERMO LXXXIII.

Mater Familias ex Proverbiis Salomonis

Felix cui placido concessum est numine lecti
 Ducere consortem, cujus sit fœdere certo
 Casta fides; quam sollicito pia cura labore
 Solertem exercere solet, quæ fida maritum
 Fida domumque juvat, sibi credita munera, resque
 Dispensare sagax; ecquid pretiosius hâcce
 Conjuge prætulert quisquam? quæ divitis Indi
 Clarior exsuperat gemmas, Arabumque superbas
 Divitias; tutis vir fidit amoribus hujus,
 Pectore amat certo placitam procul & morosâ
 Suspicionē, colit metuens nil, fœdera lecti.
 Illa domum quantis opibus replet, otia inertis
 Tædiaque effugiens vitæ? non hoste subactō
 Exuvias refert plures Dux acer in armis.
 Quæ placeant dulci satagens hæc cuncta marito,
 Legitimis paret jussis, quæ noxia ducit
 Cuncta fugit, vigili sibi commoda pectore quærit,
 Convehit usque domum lanas, & candida lina,

E.

Exercetque colos distinguens tenuia fila ,
Texere docta manu pannos & texere telas,
Sedula congeriem quarum instruit ædis in usus.
Non quæ littora arat saepe extera, per mare vastum
Et volitat navis refert tot commoda nautis
Multo farre gravis, raris & mercibus; illa
Excuteiens somnum Lecto prius erigitur, quam
Luciferas aurora comas rosea exerat, atque
Aurea collucere Polo nitido agmina cessent
Distribuitque suo provisum tempore victum,
Pensaque sordidulis partitur iusta Ministris
Urget opus; nec venturas producit in horas;
Agros cauta notat queis insobolescere gaudet
Flava Ceres, aut venales sibi comparat auro
Quod peperit labor assiduus; simul erigit almas
Vites pampineis in collibus, atque racemos
Turgentes pressans, liquat inde rubentia vina,
Inque urnis condit sinceris; desidiæ hostis
Improba, Sirenem hanc refugit procul atque relegat
Brachia nec languere finit sua deside vita;
Atque experta domum labor ut reditus importet
Semper abundantes, accendi nocte lucernas
Imperat, atque una cum instantibus interruptum
Sumit opus famulis; Illi mora nulla, quiesve;
Prima colos captat, digitisque micantibus usque
Intorquet fusos, & torto stamine velat.
Si quos esuries mordet, cito porrigit illis

Lata cibum, juvat errantes, rerum omnium egenos,
 Dulcibus atque fovet tectis, haud flatibus illam
 Terret hyems gelidis, Scythicae haud violentia brumæ:
 Pallia nam duplici sunt illi confuta panno
 Penula crassa domum totam tegit, ignibus illi
 Atria perpetuis lucent, hyemesque repellunt.
 Purpura puniceo rubet illi murice tineta,
 Illudum tunicis aurum emicat, atque tapete
 Condecorat thalamos; Proceres inter sedet Illi
 Conspicuos Conjux Phenissa in veste decorus,
 Cum Abramidum lites remonent, simul affluit urbium, &
 Turba frequens portis; quot opes? quot lucraque cogit?
 Cum telas Tyriis similes, & carbasa magnis
 Divendit pretiis, acus ingeniosa venuste
 Quæ pinxit: gerit intrepidam mentem hinc, animumque
 In trepidis rebus; dubios non anxia casus
 Formidat, ventura dies quæ durior affert:
 Verba illi sincera fluunt picta usque lepore
 Mellifluo, puram spirantia verba Sophiam,
 Gratia quæque nitens jucundum temperat; ædes
 Mane suas lustrat solerti lumine, cuncta
 Dispicit, ut se quisque gerat, cavet & procul omni
 Undique sorde domus niteat mundissima; nusquam
 Cessat iners, vario quæsito pane labore
 Impigra nutritur; prudens nil pejus inert
 Desidia putat, atque gulâ mage turpe voraci:
 Talem magnifico certat extollere honore

Matrem splendida progenies, & cogitat omne
 Obsequium illius meritis cito reddere dignum.
 Consortem lecti talem vir pectore firmo
 Diligit, & placitis insignem moribus ornat
 Laude quoque insigni. Cætus fulgentior Jlla
 Inter foemineos splendet, sine crimine vita
 Queis placet atque fides propriis servata maritis,
 Et quos cura domus, natorum & cura suorum
 Pulchra tenet; res, forma, fugax, perit, effluit omnis
 Gratia rara genis; sed tempore foemina cuncto
 Clara viget, puro metuit quæ corde Tonantem.
 Fama vehat talem, magnis & cœtibus urbium
 Indicet egregiam, meritis ut lucida virtus
 Nobilibus laudes & præmia digna reportet.

SERMO LXXXIV.

Ad Deum Opt: Max:

M Agne Pater Divûm, mundi suprema Potestas,
 Quo nihil esse potest, nec fingi majus, ab omni
 Corporeâ stans mole procul, tamen omnia fingens
 Corpora, vel prorsus mutari nescia, vel quæ
 Temporis anfractu longo labefacta fatiscunt;
 Principium sine principio, fons unde bonorum
 Effluit omne genus, naturæ Rector & Author
 Omnia comprehendens, at non comprehensus ab ullo,

Ma-

Majestas immensa, bonum, sapientia, vita,
 Ordo, decus, finis, mens, verum, lux, via, virtus,
 Nusquam habitans, & ubique habitans, immobilis, & dans
 Assiduè motum cunctis, à quo omnia, & in quem
 Omnia, per quem etiam sunt omnia, semper eàdem
 Conditione manens, nullo mutabilis ævo,
 Maxima causarum, quæ certa lege revolvens
 Sydeream molem, fatorum jura gubernas:
 Rex Regum, cui mille adstant, & mille ministrant
 Agmina Divorum lætantùm, hymnosque canentùm
 Lucis in immensæ campis, extra extima mundi
 Mœnia, ubi est veris sedes aptissima rebus:
 Te colo, Te veneror, Te nunc reverenter adoro,
 Atque precor supplex ut me spectare benigno
 Digneris vultu, vocemque audire *Durini*.
 Mitte tuæ lucis radios mihi, pelle tenebras
 Oppressæ heu nimium, moribundo in pectore, mentis
 Da rectam reperire viam, ne noxius error,
 Vanaque credulitas & opinio cæca trahat me
 Præcipitem in salebras rerum, & contagia vitæ;
 Nam sine Te ingenium mortale, humanaque virtus,
 Dum se tollere humo sperat, velut Icarus olim,
 Disjuncta compage ruit, pennisque solutis;
 Nec potis est sine Te occulti penetralia veri
 Cernere, nec quâ parte salus, aut arte petatur.
 Largire ergo mihi, o Rex dignissime Regum,
 Ut te cognoscam, & placeam Tibi, deinde sciam me

Quid sim, quâ in terris causâ productus, & unde
Huc veni, & tandem quo vitâ functus abibo:
Quid mihi dum vivo sit agendum, sitque cavendum;
Ut cum finierit Lachesis mea fila, diesque
Ultimus addiderit membra hæc exhausta sepulchro,
Mors fiat mihi grata quies, portusque salutis.

SERMO LXXXV.

In eos qui inconcessam Venerem matri-
monio præferunt. Ad Nobilem Polonum.

Ille Deo est similis, superis ille annumerandus
Est homo, qui casto, & cælesti captus amore
Fœmineas fugit illecebras atque oscula, jocosque;
Nec cupit uxorem aut natos carosque nepotes
Cernere, perpetuæ devotus virginitati.
Talis erat Paulus Princeps spelæa colentûm
Sanctum quæque virum dein plurrima Turba secuta est.
Hos Monachos dixere Patres, quod scilicet ævum
Traducant procul à thalamo tædâque jugali,
Gaudia nec curent Veneris, divina tuentes.
Felices homines si mente & corpore mundos
Nullus amor tangit, compungit nulla libido.
At quem tanta boni haud legere ad munera Divi
Quemque movet forma eximia, & rapit inconstantem,
Is mihi conjugii si spernat dona, vir haud est.

Fæmina nata viro est; Mas ortus & ipse Puellæ est;
 Deest aliquid tibi Mas, aliquid tibi Fæmina; neuter
 Estis homo, totum socialis lectus utrumque
 Reddet. Vos Juvenes mala quos lascivia vincit,
 Queis procul a nuribus formosis non placet esse,
 Quærite, quæ pulchrâ faciat vos prole Parentes,
 Nomina quæque viri vobis gratissima tradant.
 Tu quoque virgineo quæ non contenta cubili es,
 Quæque cupis mater dici, Tibi delige cunctâ
 De turba Juvenum quem lætum fædere credis
 Esse tuo; fac ne te externi gaudia lecti
 Sollicitent; stabili tu fædere Virgo volenti
 Nube volens, Genitor quem legerit, aut Germanus;
 Utere judicio Virgo melesana tuorum,
 Ne te cæcus amor fallat; simulabit amator
 Multa oculis, dicetque tuo divinius ore
 Nil vidisse unquam; jurabit cuncta, Puellam
 Ut te promissis trahat ad sua vota verentem:
 Ipsa tuo tamen ex omni dignare cubili
 Agmine, qui uxorem esse suam te pervelit; horre
 Concubitusque virorum, inconcessosque hymenæos,
 Ne quando turpi dicaris nomine pellex;
 Ille tibi placeat conjux, placeatque maritus,
 Qui fuerit sapiens & amans probitatis; honestæ
 Præcipue si gentis honos commendet; avis sunt,
 Sunt patribus nati similes; sic lecta propago
 Virgotibi lecto nascetur conjuge; nec Te

Munera fortunæ tangant; pravis favet illa
 Sape maligna bonis. Sponsum fuge ducere **vietum**
 Si ævi flore nites, Puero fuge nubere adulta:
 Sint anni æquales, sint par fortuna, genusque;
 Inter inæquales fax haud bene lucet amoris.
 Dilige delectum: magnum mereatur **amorem**
 Nonnisi magnus amor; partem illum, dimidiumque
 Crede tui: in partes binas nux secta redibit
 Mox eadem, partes coierunt si simul ambæ;
 Partibus ex illis neutra ut nux plena: sed unam
 Conficient reddentque nucem, modo jungantur
 Altera sic hominis mas, altera femina pars est
 Alteraque auxilium alterius deponit & optat,
 Fœmina agro est similis, similis mas ipse colono,
 Latus ager petit agricolam; lætatur & agro
 Agricola, undantes qui fruges polliceatur;
 Majores maribus vires, audacia major,
 Fœmineus minor est animus longe minor & vis,
 Nempe mares petimus per mille pericula, partas
 Divitias verum ipsa domi stans Fœmina servat.
 Illa parit natosque suos alit ubere; pondus
 Sustinet illa domus; si nullas orbis haberet
 Matres, squallerent desertaque cuncta jacerent;
 Mæror ubique foret; donec Romana fuit gens
 Celebs, mœsta fuit, mœstus cum Plebe Senatus:
 Verum post raptas faciles sine more Sabinas
 Commoditate thori gustatâ, prælia sunt cum

Fi.

Finitimis suscepta; suâ pro conjugē bellum
 Quisque gerit; Patet abiice tela, vir abiice tela
 Clamat ubique Sabina; tuo Genero, Soceroque
 Parce o; tunc acies uxores altera, natas
 Alteraque admirans procul hæc jact, illaque tela.
 Ipsæ armis positis pacis scripsere Sabinæ
 Fœdera grata Parenti & fœdera grata Marito.
 Extemplo Curibus parvis migratur in urbem;
 Tunc urbs una duas accepit Romula gentes
 Gratia ea est facti præclari reddita, ab illis
 Perpetuum Romana tenet sic Curia nomen.
 Quæ vitam servat, vera est ea vita, tuetur
 Conjugium vitam atque genus; nulla est ea vita,
 Quæ vitam perdit, summotâ matre, viroque
 Vita, genusque perit; pars altera foemina vitæ est
 Altera pars Urbis; domus est pars altera, lecti
 Altera pars, urbem, vitamque, domumque, thorumque
 Perficit illa, virum quin perficit; an referam quæ det
 Gaudia blanda viro? quamve adjuvet? & vitæ
 Commoda quanta ferat; placidas lucēs tenebrasque?
 Grata Juventuti & sua tempora, grata senectæ.
 Quid dulces natos, thalami quid gaudia dicam
 Osculaque & duplices animas, tenerosque amplexus
 Purpureisque genis alte defixa labella,
 Aptaque verba loco, geminataque corpora? multi
 Attamen uxorem fugiunt, ceu vincla, catenas.
 Hos ego, si sacris malint, templisque præesse

Laudo, sacerdotes castos decet esse, pudicas
 Vestales, etenim curis, culpiisque carere
 Humanis debent supero sacra corda Parenti,
 Corpore pollutus, pollutus mente sacerdos
 Ne velit aut ausit sacrae discumbere mensæ,
 Divinas libare dapes, libare beata
 Pocula, velatumque dapis sub imagine Numen
 Concepisse; nurus ducat sed cætera Turba:
 Nascuntur prolem ad reliqui, speciemque tuendam:
 Nascitur ad tædas vir, ad idem est foemina nata;
 Hinc fit ut hæc hominis pars sit mas, fœmina ut illa;
 Scilicet ad prolem sexus satis haud erat unus.
 Oblatum tamen à superis magnâque Parente
 Officium pars magna fugit; primaria fertur
 Causa fugæ, tacitus quod jurgia ferre maritus
 Cogitur uxoris; quoties pulsare maritum
 Ausa est Xantippe & trussisse penatibus ipsis:
 Uxor avara virum te te Amphiaræ Eriphyle
 Prodidit, occidit telis Agamemnona conjux.
 Vos immane nefas sævæ quoque Belides ausæ
 Nocte viros unâ scelerato cæditis ense.
 Sunt & quos arcet ducendâ à conjuge egestas
 Atque timor possit ne res angusta sat esse.
 Ex Patre quam multi sunt Reges paupere nati?
 Quam multi obscuroque loco tolluntur Egeni
 Ad solium persæpe viri; quod maxima causa
 Paupertas est virtutis; sæpe ad pia sceptra

An -

Angustos vehit illa viros Est quis sapiens, aut
 Prudens, vel fortis nisi Pauper? rebus agendis
 Quis melior? quis iusti quis observantior æqui?
 Ergo ne legitimo thalamo tædæque jugali
 Exiguæ officiant fortunæ, resque pusilla.
 Vivet ope ingenii, cui rem fortuna negavit.
 Nonnulli oderunt uxoria nomina, rara
 Fœmina quod servet casti sacra fœdera lecti,
 Quod multæ fallantque fidem, prodantque **Maritos,**
 Quodque suis stulte spretis, aliena sequantur
 Commoda; ducendâ Quidam de conjuge quodque
 Consultus, dederit, prudens hæc verba monentis.
Pulchra est communis, deformis pœna futura
Neutra tuum potis est animum non discruciare.
 Te ne hæc quæ à multis jactantur inania terrent?
 Mentem animi movisse tui isthæc vana potis sint?
 Non est, deformis, communis, pulchra, futura
 Supplicium, nam tuta viro viget utraque forma.
 Sæpe etiam casta est formosa, informis at ore
 Prostitui gaudet; quæ turpi est corpore, turpi
 Est quoque mente, animo mulier formosa pudico
 Esse solet; non in formâ, sed moribus omnis
 Est pudor, estque piæ sublimis gloria vitæ.
 Inter utramque tamen speciem tutissima forma est,
 Quæ decet uxorem, quæque & placuisse potis sit;
 Quam si formosam non est fas dicere, certe
 Jure potes turpem nequaquam dicere, non est

Tam dos in vitæ sociâ atque uxore legendâ
 Respicienda proba aut facies, statura, genus quam
 Et mores, quam casti atavi, castique Parentes,
 Quam pudor atque fides; tua ne, precor illa sit uxor
 Quæ multos capere ore studet, multisque placere.
 Te factura Patrem nec cerni aut cernere curet,
 Sitque domi latitans; facie contenta suâ sit
 Haud quærat medicamina, non color illinat illi
 Ora, color mendax: his se vitiisque malisque
 Quisquis gaudet adulteriis excusat, & his se
 Ajunt nolle maritos dici, segnitiumque
 His propriam cælant. (equidem concedo) Puellæ
 Sunt aliquæ immites, verum tamen omnibus est mens
 Aptæ capi; multæ vincuntur blanditiâ, omnes
 Obsequio inflexisse potes. Fratresque sororesque
 Et matrem, atque Patrem, socios quoque difficiles fers;
 Cur non uxoris mores patiare procaces
 Ipsa tuis durum exemplis ut te patiatur?
 Consule cuncta æqui, quæ dicit amantior; aufer
 Irarum causas & semina dissidiorum.
 Obsequere in multis, & molli parce, fidelis
 Si sit, naturæ; non sarcina prægravat ulla,
 Sit dilecta modo, vel magnum, si bene fertur,
 Fit leve onus; pauca sed cum inveniantur acerba
 Uxores facilesque suis pars magna maritis,
 Cur potius timeas quam speres; præcipuè cum
 Gaudia multa, brevis lis, altercatio, rixa,

Instauretque levis magnum discordia amorem,
 Ambobus reddens magis oscula grata, jocosque.
 Sed fuerint aliquæ uxores pravæ atque protervæ,
 Jurgia jactarint mala, prodiderintque maritos:
 An fugies ideo genialis gaudia lecti
 Decedesque senex, sine natis & miser? an non
 Pignora suscipies dulcissima, quod potis est
 Perdere quisque Parens natos; fecere carinæ
 Naufragium multæ; sed multa carina marinas
 Sulcat aquas; multi capti certamine, cæsa
 Agmina multa; tamen multi horrida bella sequuntur:
 Nulla est vita carens prorsus discrimine, cæcas,
 Præcipientesque vias nec habens; usque ancipiti in re
 Vivimus, omnia nostra malis bona mixta, bonis sunt
 Mixta mala; atque malum haud dicendum, quod
     valet inde
 Esse bonum; facit haud lites, haud jurgia lectus
 In quo Fæmina Virque jacent concorditer; est res
 Sacra, thorus; primis Deus ipse Parentibus auctor
 Conjugii: Jam aderat divini sexta laboris
 Lux, verboque Dei jam extabant cuncta creata.
 Ille aberat tantum, cujus sunt omnia causâ
 Condita; nullus erat qui sidera suspectaret.
 Protinus omnipotens limo, & tellure recenti
 Membra viri fingit; vitæ spirabile lumen
 Afflat, cælestemque auram; formatus erat vix
 Lumina cum pressus somno Adam terrea membra

Sternit humi; tunc esse Virum sine compare Numen
Pernegat esse bonum; costam Deus ilicet illi
Vellit & ex illâ, nulla mora, Fœmina prima
Facta fuit; simili, somno excitus ille, figurâ
Latatur, gestitque; suo de corpore factum
Corpus amat; carnem nostrâ de carne petitam
Sentio, ait, desumpta meis deque ossibus ossa.
Hæc tibi, Rex inquit superum, concessa marito
Et dilecta comes & erit tibi amabilis uxor.
Nequid vos dirimat, nequid vos separet: arctâ,
Ipse, Parens ego vos conjungo conditione
Vivite concordēs. infantes crescite; terras
Replete, atque hominum genus alnum multiplicare.
Pars igitur cum certa viri sit fœmina, amare
Uxorem sibi quisque suam vir cogitur; ergo
Siquis erit spernat qui vincla jugalia, vel si
Munere abusus homo divino, Numine Divûm
Contempto fugiat sponsalia, verberē cædat
Vel sponsam ipse suam, ut Veneris mala furtā sequatur
Illicitâ, quoniam imperium hoc contemnit iniquus
Perfolvet pœnas ingentes, perpetuasque.
Cœlibis hanc quicumque fuit, qui nomine vitam
Dixit, quam rectâ procul à ratione recessit;
Illum ælesti voluit si voce vocari,
Expers connubii, Veneris qui turpia furtâ
Approbat: à cunctâ Venere atque libidine abhorrens
Qui illicitos, licitosque thoros ignorat, amor quem
Nul-

Nullus concussit, cælebs erit ille vocandus;
Cælestem in terris vitam quod ducat ab omni
Foemineâ procul illuvie: dixisse Latinos
Non ego crediderim pollutos nomine tanto
Quippe viros; fors dicta fuit sine labe virorum
Cælebs à cælo, veluti his quod membra recisa.
Saturnus cælo genitalia membra parenti
Dissecuisse ferunt; facti manet abdita causa,
Detexit fama at factum; hinc qui cælibe lecto
Se Dii castrarunt, tam pulchro turba notata est
Nomine: nequaquam est cælebs quicumque solutus
Legitimo vaga stupra toro, mala fœdera præfert;
Hos qui complexus, hos qui sectantur amores
Legitimas spernunt stulti, sacra vincula, tædas,
Hi sunt qui jactant sese sine conjuge vitam
Ducere felicem; quorum discrimina vita
Quanta habeat turpis non enumerare potest vox
Mortalis; primum miseri captare tenebras
Coguntur, noctuque, lupi ceu, quærere prædam,
Sive petant viduam, seu quæ conjuncta viro, seu,
Virgineum tentent lectum maculare: Pater si
Si Genitrix, Fratres, aut sentiat ipse maritus
Sanguinolentus abit Prædator; vulnera quæ sit
Deiphobus passus, quæ Ægisthus discere quisque
Vatibus ex priscis potis est; pervenit adulter
Rarus ad extremos annos; adit infera crebro
Ante diem cæsus, diri sacraria Ditis.

Hæc

Hæc multis causa est cur convertantur ad ipsas
 Ancillas, solita est Venus hæc quod tutior esse;
 Verum hinc progenies manat vitiosa nothorum,
 Hinc domus infelix infandâ posteritate
 Fracta labat: foedâ versari in fornicis umbrâ
 Multi etiam soliti, veteri & centone lupanar
 Introeunt calidum, collegia sola frequentant
 Ambubajarum, genere haud suspectius ullum
 Hoc hominum tellus fert matribus atque maritis.
 Non illi invisosque nothos, stirpemque prophanam
 Suscipiunt; peperisse solet vix ulla meretrix,
 Non natos cernunt, non degeneresque nepotes.
 Ut nulla in terris vita est sordentior istâ
 Sic nulla & plures morbos subit, & mala plura.
 Est primum jactura gravis facienda bonorum,
 Fama perit nomenque probum; tentantur atroci
 Corpora dehinc morbo, quem pridem Gallia nostris
 Insinuavit avis, candor, rubor, ora relinquunt,
 Buxeus invaditque color, membra omnia dirum
 Tormentum excruciat, miseros depascitur artus
 Atra lues, tabe horrendâ scatet omne malignis
 Infectum ulceribus corpus, caput atque tumore
 Tuberibusque, petit fauces hæc pestis acerbâ
 Et nares, fertur vox gutture rauca pereso.
 Destituunt deforme caput rarique capilli
 Cumque superciliis fluit horrida barba, senile
 Vertitur in monstrum juvenis pulcherrimus olim.

In

In tenebris latet invitus, lucemque perosus
 Diffecuisse suæ cupit anxia stamina vitæ
 Utque Philoctetes vitatur ab omnibus; omnes
 Oderunt vitium, atque luem; discrimina vellem
 Cætera si obscænæ & damna exponere vitæ;
 Ferrea vox, linguæ centum, centum ora canentem
 Verbaque deficerent me prorsus, deficeret lux.
 Contra igitur superos ne pugnes, more Gigantum
 Numinis imperium damnans, decretaque cæli,
 Neve aliam accuses rerum culpesque Parentem
 Teque tuumque genus excindens impius, atrox.
 De multis quas blanda offert natura Puellis
 Delige, quæ Patrem faciat, faciatque virum **Tc.**
 Heus Juvenes cupidi ad cupidas properate Puellas,
 Subdite colla iugo. Pergrata columba columbo est,
 Admugitque Juvenca bovi; per gramina in arvis
 Errantem vix vidit equam voce hinnit equus; quam
 Ulmo lætatur, quam gaudet arundine vitis,
 Tantum sponsa suo gaudet formosa marito
 Quantum ulmus vite, & quam gaudet arundine vitis
 Tantum formosâ lætaris sponse maritâ.
 Blande veni Puer ad tædam, sanctumque cubile,
 Pulchre veni propera, te te Venus advocat; o quid
 Quid facis o Demens; tua cur bona gaudia differs?
 Quid lentos residesque dies fers segnis abire?
 Bis denos numeras annos, tamen algida membra
 Sunt vacuo in lecto; naturam consule, quæ sint

Si

Si dubitas, facienda monet; Juvénique viroque:
 Multas illa voluptates, nova gaudia fundit
 Alma Parens; belle o Juvenis, jam pone pudorem.
 Stulte quid expectas? Juvenis quid inepte moraris?
 Rusticus ad dulcem thalamum rapierque trahique
 Optat hymen; tandem est victus; pudor o bone cede;
 En posuit vestes, thalamumque ingressus, honestos
 Jam petit amplexus, molitur jam nova bella.
 Lucida quot cælo fas est spectare sereno
 Sidera, basia sint totidem, deceant quæ uxorem,
 Quæ deceantque virum; calefactas flamma medullas
 Jam Venus urit, edax ignis & pectus utrumque
 Sorbet; opus remanet majus; vos huc Hymenæus
 Vos Venus alma vocat, vos Juno pronuba, concha
 Non sic gentiles scopulos complexa tenax est
 Quam formosa suum complexa Puella maritum est.
 Arctius haud hederæ plantas pressere sequaces
 Quam novus uxorem premis ipse marite novellam.
 Cætera quid dicam felicitis gaudia noctis?
 Gesta, lucerna potest, quæ vidit dicere? tandem
 Prodit sponsa toro, zonam discincta pudicam,
 Facta Parens jam de formosa Virgine; fætam
 Nausea testatur; gravidam esse focrusque, focerque
 Latantur; verum ipsa gravem se pernegat esse.
 Lætæ utero interea major fit sarcina; pondus
 Quodque negare cupit, tandem devicta fatetur.
 Ferre marem certat vir; certat at ipsa Puellam

Utra-

Utraque grata tamen soboles & chara futura est.
 Jamque brevem novies Phæbe lustraverat orbem,
 Cæperat ire viam & decimam Latonia, partus
 Felix tempus adest: castis Lucina vocatur
 Vocibus, en infans optatus denique: quis nunc
 Lætitiâ Enixæ, quis Patris gaudia, Avorum
 Commemorare queat? paries est lætus & ipse,
 Pars quoque quæque domus; venit undique Matronarum
 Gratatum numerosa cohors, visumque puellum
 Hæc similem jurat Matri, Patri similem illa.
 Grator est prole hæc illi, illa huic; mutuus inter
 Consortes sic crescit amor. vestigia culpæ
 Sed priscae tersura dies en lustrica rore
 Divino illuxit; Puer & defertur ad aras,
 Ordine prolixo Matrum Juvenumque, Senumque
 Pompa præit; lectus Pater alter, at altera Mater:
 Pone salem Puer alter habet, gerit alter & undam,
 Multa docens, quærensque præit pia verba Sacerdos;
 Sal facer atque ori ingeritur; promuntur olivi
 Vascula divini ex adyis, signatur & infans
 Pollice, rore, cruce; unius vocat ore Minister
 Numina terna Dei, sacrâ & caput abluit undâ.
 Eluitur scelus antiquum, crimenque piatur.
 Inditur hinc nomen lecto, Pueroque fideli
 Atque domum revehit lustratum in fida caterva;
 Lætatur mater, quod natus factus olympo
 Scaruit; niveo distentas lacte papillas

Admovet infanti, motans cunabula; at ille
Lallat, & agnoscit risu Matremque Patremque;
Mammam illam vocat, huncque *Tatam, pappamque*
petenti
Molliculus cibus offertur. Qui verus amor, sit,
Gaudia quæ vera, ignorat, cui nulla propago est.
Nil illum oblectat: sunt illi tristia Tecta;
Certus ibi est hæres nullus; fraterque, sororque
Funus opesque viri expectant; Lacrymis effertur
Nullis; turba dolet tantum mors sera quod illum
Eripuit, nondum ille occlusit lumina, nondum
Ultimus ossa calor liquit; consanguineis cum
Dilacerantur opes; tutamina quisque senectæ.
Comparet ergo suæ; hæredes sibi gignat & ipse.
Utque sit & pulchra & soboles generosa, Puellam
De pulchris sponsam & de nobilibus excerpit.
Hanc amet, hâc vivat contentus, nulla pudicum
Flamma alia accendat, aliena cubicula vitet,
Ne fortasse suo exemplo sit proditus ipse.
Si non insipiens aliam Menelaus amasset
Non Ledæa foret Raptorem nata secuta.
Ingens sæpe etiam facit indignatio mæcham,
Casta fuit quondam quæ semper fœmina; fertur
Hypsiphyle Æsonidæ servasse pudica marito
Pacti jura thori: prælatam ab Jasone donec
Sensit Colchiacam; tunc illi par retulisse
Iratam fertur; multas in crimina traxit

Com.

Commoditas; causamque suæ vir præbuit ipse
 Ærumnæ; quid, quæso nisi à malefano oblata marito
 Commoditas Helenam Troianas vexit ad arces?
 Non fuit externo credenda; erat hospes amator;
 Ignavi stultique fuit formosam destituisse.
 Cura igitur conjux ne te tua prodita prodat,
 Utaturque sagax concessâ commoditate;
 Aut se desperans magicas convertat ad artes,
 Teque veneficiis petat infidiosa paratis:
 Impia non philtis, infectâ lat veste veneno
 Sustulit Alciden Oenei Filia Regis,
 Peccatum tolles, peccandi commoda tollens
 Quæ custodiri sese videt, illa maritum
 Et timet; & ne quid peccet, cavet, omnibus ausis
 Nempe virum pavitans propriis jam censet adesse:
 Fac tamen observes cautè; diffidere nequa
 Ipsa sibi non peccanti Te sentiat; arcta hæc
 Multas traxit in errores custodia; namque
 Fœmina amat, magis atque ardet quæcumque negantur.
 Res est inconstans varia & mutabilis omnis
 Fœmina; rara metu, docet experientia, casta
 Perstat in officio; facit haud custodia castam:
 Nam casta est, cui mens casta est, animusque pudicus,
 Non quam suspicio cohibet metus atque coercet.
 Nil tam difficile est quam custodire Puellam
 Quæ multis sit amata Procis, quæ pulchra sit ore
 Ferrea Turris erat Danaen quæ clauserat acer.

Acrisius; fuit illa abrupti in vertice faxi
 Condita; erat paries & septus milite multo
 Ferrens; at quo non volucres, penetravit adulter
 Aureus, & flavis imber novus excidit undis.
 Nulla virum præstat tutum custodia, si illum
 Fallere sponsa velit: bisdenos casta per annos
 Vixit Penelope numerosos inter amantes,
 Non quia Laertes gravior servaverit ævo,
 Thelemachusque illam Puer, aut nutricula pernox,
 Sed quia casta suum conjux dilexit Ulyssem,
 Ipse amor, ipse pudor custos servavit. Ulysses
 Sunt quoniam at pauci, uxorem servato tuam Tu.
 Ancillas timeas, servos, fidosque sodales;
 Ista potis facile est Te decepisse caterva
 Incautum, vix tutus eris bene pertimeas si
 Omnes, quos castos fore fasque fidesque probant; quis
 Formidavisset Cyenum, Taurumque? tamen res
 Admonet ipsa, fuit Cyenus Taurusque timendus.
 Si tibi contigerit te quod tua diligit uxor,
 Fortunata tuâ nulla est mage vita futura.
 Non illi dives, non illi pulcher amator
 Charus erit, fugietque virum consortia, clarum
 Non genus aut ætas, aut gratia flectet amantem;
 Omnis in optato stabit sua cura marito,
 Teque Jovi summo vel præposuisse potis sit.
 Est igitur captandus amor tibi conjugis: unum hoc,
 Tutus eris, si fausta tibi dent sidera; quamquam
 Non

Non tantum hoc tibi dent felicia fidera, quantum
 Sollicitudo, laborque tuus: Vis conjugē amari?
 Diligito ipse prior; magno mercatur amore
 Magnus amor, non argento, non venditur auro.
 Vis illam servare fidem? sis ipse fidelis,
 Sola fides fidei merces est; quæ faciat, vis,
 Illa, prior facito ipse; illam, vis, quæque cavere
 Ipse caveto prior; non compellenda minaci
 Sermone, aut fædis est probris exagitanda;
 Non sunt naturæ temerè exprobranda malignæ,
 Non mala fortunæ sunt obicienda: nefandum
 Arguit hoc odium; suntque hæc certissima prava
 Signa voluntatis; furor est, quæ non brevis ira est.
 Et quoniam comes est, non est ancilla, fidelis
 Si fuerit, nullo potis es tu cædere jure,
 Si vero frugi sit; partaque sedula servet
 Est levius peccans uxor tibi nempe ferenda:
 Si quam ergo in culpam illam humana incuria ducat
 Interdum; mitem te convenit esse maritum:
 Quæ nunquam peccat, non est ea fœmina, diva est,
 Cumque homo sis, debes humanam exposcere nuptam.
 Quotidie ipse erras, & crebro falleris; & vis
 Errati prorsus uxorem labe vacare?
 Illa tui est similis pars, illi parce libenter
 Erranti levius, si vis tibi parcat & ipsa.
 Præsertim gravius cum pecces, sæpius, atque
 Quæque licenter agas: nulli insidiare maritus,

Nul-

Nullam sollicita; facere ipse caveto, pati quæ
Non vis; sis facilis verbis, & dulcibus illam
Nominibus, vitam compelles, corque, animumque;
His tibi blanditiis vel franges saxa, potes his
Conciliare etiam infestam; cum munera cari
Cuncta viri impleris, sponsæ fac certus amator
Tu videre tuæ; cerâ ipsâ est mollior omnis
Fœmina, molliter illa viro est tractanda, vocare
Nec te Reginam pudeat, Dominamque, tuam se
Reginam ut Dominamque putet; certabit amore
Si se dilectam agnoscet; nec vincier unquam
Se feret ipsa viro; obiicient uxoria multi
Nomina, jactabuntque jugum & tolerare catenam;
Obiiciant quod vis, maneat modo casta, libensque
Observe casti genialia fœdera lecti.
Nomine de casto fac sit cum coniuge multus
Sermo, deque pudicitia; quæcumque maritum
Diligit usque suum. Carum Regina feratur
Sidera ad alta poli; fidam mireris Ulyssis
Uxorem, & quæ Tarquinius procul expulit urbe;
Portia sæpe etiam celebretur, Laodamia &
Mæsta viro extincto; priscis dein matribus atque
Castis, adde novas, ne laudem hanc temporis esse
Antiqui tantum fors uxor censeat; urbe
Siqua tua est pro dilecto perpeffa marito
Durum aliquid, si qua insignis celebratur honestæ
Laude pudiciæ; coram has tu coniuge laudes.

Plus

Plus exempla leves animos & mollia corda
Quam virtus, probitas tangunt quam fasque, decusque.
Hæc ego in oſores thalami, tædæque jugalis
Numinis in contemptores, hircosque ſalaces
Carmina vibrabam; frameis dum Sarmata junctis
Pro libertate ac pro Relligione tuendâ
Signa movet, præcepsque Ruthenum fertur in hoſtem
Veſtus equo ſpumante, viamque affectat olympo.
Tunc me DURINUM aſſiduè irrequietus habebat
Viſtula, Legati fungentem munere, Remque
Romanam procurantem, Latiiſque Parentis
Clementis Quarti Decimi; cui credita nuper
Urbs Sacra; me in partemque jubens, operumque laborem
Romuleo Imperio, atque immenſo proſpicit orbi.

SERMO LXXXVI.

Sive Inveſtiva contra Mundi Delicias.

MUnde tuis mendax cultoribus, inque fidelis
Perpetuâque ſagax mortalia pectore fraude
Fallere; Munde nihil mundi, caſti, vel honeſti
Semper habens; cunctis, o perfide Munde, valet:
Te tuus hoſpes ego linquam: ferus hoſtis ab omni
Parte mihi fueras, atque atrox Inſidiator:
Nulla mihi hoſpitii ſervaviſti jura, nec uſquam,
Quam

Quam mihi sæpe fidem promittis, præstiteras mi;
 Nec potis es; nam tu periturus tempore, firmi
 Aeternique tenes nil; spondes omnia, at omnia
 Vana facis; celeri tua cuncta simillima somno:
 Offers Sardinios risus, lacrymas Crocodyli,
 Omnia fraude reple vulpinâ; a te o quoties mi
 Gloria, vita, salus, Regina pecunia, fama
 Pollicitæ: omnia mentiris, fallisque veneno
 Cuncta creata tuo; vidi multa atque revidi
 Quæ sub sole patent; stabile & nil prorsus in orbe
 Inveni; agnovi vana, irrita, stulta, caduca
 Omnia; & in terras, veluti, dilabier, unda.
 Nil solidum firmumque nihil; durabile parvo est
 Tempore quidquid habes; rapit hoc totum brevis hora.
 Præstes multa licet; pecora, aurum, jugera, famam,
 Plus tamen in cunctis Aloe, quam melle redundas,
 Atque tuis lætis semper mæsta ingeris. Esto
 Esto etiam extremam faveas licet usque sub horam,
 Prosequere in cunctis; sed cras fortassis abibo:
 Esto etiam vivam, videam quoque Nestoris annos?
 Una tamen cunctis lex, *esse homini moriendum*,
 Mors sua quemque manet citius vel tardius adsit,
 Idcircoque refert modicum: moriar vel in anno,
 Vel post mille etiam, quia adest, ruit usque rapax mors.
 Quodque diu nobis tempus vixisse putamus
 Est instans; quid vero oculi exultasse sub ictum
 Prodest? dehinc capere in jugi tot sæcula pænâ;

Quam-

Quantula pro tantis cruciatibus, oro, rependis
 Jucunda? hæc pereunt; æternum ast illa manebunt.
 Cumque abeam, quam (posco) diu tamen ulla sequetur
 Mentio de nobis? quis & mea funera flebit?
 Nimirum fratres, & longa caterva sorores
 Lugebitque nepos; redeam ne forte, timebunt;
 Atque ideo imponent saxum mihi grande sepulto,
 Putre cadaver humo ne exurgam; vix indusium mi
 Vile etiam, & lacerum linquent, quo corpora velem.
 Purpureo ex capulo imponarque beatulus urnâ,
 Quæ casiam quæ stacten olet, quæ balsama, myrrham.
 Punicei flores tumulo, rosa lilia, calthæ
 Rosmaris atque thymum spargantur, thura, crocusque.
 Hos propter ne graves allectus noster odores
 Spiritus, ex umbrâ mortis Erebi que redire
 Sede queat? dentur mihi cuncta, & mole operosâ
 Contumulent, fletuque gemant Memnonidum me.
 Effundant lacrymas quales Phaethontia turba,
 Pyramidi imponent me, imponent Mausoleo;
 Dent pompas, quales dare Martia prata solebant:
 Proderit hoc quid enim mihi, si mala vita peracta est;
 Tum mihi cuncta puto, quæ nunc speciosa, nocebunt.
 Pauperis ah tenuisse optem tum conditionem!
 Tum vellem in vitâ rebus caruisse secundis,
 Fortuitisque bonis mundi; tortoribus eheu!
 Infelix tradar furiis, me cuncta jubebit
 Solvere Quæsitur cognoscens crimina vitæ,

Nil hominum miserans, iratusque omnibus umbris;
 Verbera ferte, inquit, huic tot, plagasque cruentas,
 Quotquot delitias gustavit, lætaque vana.
 Ah munde infelix ecquod dabis auxilium mî!
 Quid tua tum promissa valent? tua dulcia verba?
 Et spes, queis cunctos tu decipis usque, tenesque.
 An non egregia hæc tua munera Munde cupiscam?
 Proque illis patiar miser esse in tempora cuncta?
 Heu pereat quisquis mundi tibi nomen ineptum
 Indidit, immundâ qui manas sorde, lutoque.
 Appage, cede, vale; illecebras exhorreo nempe
 Munde tuas; fugiam te, linquam, deferam ab omni
 Parte, ita me superum juvet alto à vertice cætus.
 Quin potius semperque velim, Pater Optime, solum
 Te coluisse, sequi Te solum mi bone Christe.
 Adsis o Deus alme favens: moriar quoque Mundo huic
 Immundo, ut soli vivam Tibi tempus in omne.

SERMO LXXXVII.

Juxta illud Ovidii:

Pronaque cū spectent animalia cætera terras,
 Os homini sublime dedit cælumque tueri?
 Terrena contemnenda, quærenda cælestia.

QUicumque in tetrâ hac jactatis membra palude,
 Mundanoque ratem, remos ac vela tenetis

O.

Obruta naufragio, rabidas si temnere syrtes
 Si fluctus cupitis vastos, si Doridos æstus,
 Si rabiem scyllæ, si immitia saxa Capharei
 Effugere, & rabido bacchantes turbine ventos
 Et nudi a scopulis ad littora tuta natare,
 Per tumidum hoc pelagus piceatis auribus ite,
 Ne liget incautos fallax & blandula Siren,
 Quæ illecebris operata suis & fraudibus usa
 Vos trahit ad dulces cantus, submergat ut inde.
 Neu maga carminibus Circe, potuque potenti
 Extra hominem faciat Bruti vos degere more.
 Ergo quid optandum suades? animoque sequendum?
 Quæ bona sunt, & quæ nostris accomoda rebus
 Hoc tantum superos petito, dehinc cætera mandes
 Cælesti arbitrio; nec te lymphata cupido
 Deviet ulterius, quam quod sperares finit fas.
 Fallimus at nos met, docta hæc insania quo vult
 Attrahit attonitos. Quid gens sopita jacemus?
 Quid tam dormimus legnes; heu nonne videmus?
 Ut terrena diu quæsita cupidine tanta
 Inflammare queant, nequeant saturare sequentem?
 Ponite degeneres animos, pecuinaque membra
 Exuite, & mores tandem removete ferinos,
 Atque hominis servate gradum, servate decusque;
 Discite & hunc hominem deceat quo vivere pacto.
 Audite & quamam possit ratione beari.
 Figenda est alibi anchora, fundamentaque firma

Sunt alio jacienda loco, quo nulla cadat fors,
 Quæ nec tempus edax turbare nec ulla queat vis.
 Mens alio nostra est tollenda, levandaque fursum
 Lumina, si vitam, quæ sit victura per ævum,
 Si rore æterno, grandique ex ubere cæli
 Nos saturos fieri, sedesque optamus avitas,
 Nulla ubi paupertas, nullum cruciabile votum,
 Veræ ubi divitiæ, regnum & locupletius omni.
 Surge homo, surge ab humo, frons si tua recta supernè est,
 Osque datum sublime tibi, quo spectet in altum;
 Quis furor aut ratio tam te insanire coegit,
 Totus ut in terram te ut curves, spurca velut sus.
 Dirum & grande nefas quis non intelligat esse
 Deflecti in terræ illecebras inhonestaque vota.
 Idcirco nostris ut res abjecta, jacensque
 Terra subest pedibus, quo sit calcanda premendo,
 Non optanda homini, nec tanquam numen amanda;
 Objectæque oculis stellæ, formæque nitentes,
 Et rerum simulacra polo cælata superno
 Fulgida nocturnis flammis, radiata diurnis,
 Ut tu homo tanto operi præfixus testis adesses
 Et tam pulchra tuâ celebres spectacula linguâ,
 Et mirâ hâc captus forma cum corde levares
 Sæpius in superum convexa palatia mentem.
 At tu, proh facinus, telluri infixus adhæres.
 Quid te flectis humi? quidnam revoluta deorsum
 Polluis ora sacra hæc, cælum quæ cernere iussa?

Quid

Quid pronas imitaris oves, prolapsus ad ima?
 Huc aciem huc tendas, quo fors naturaue nostræ
 Conditionis agit, quo nos vocat illa Deorum
 Cælestis pietas, verè quæ in pignus amoris
 Acclivem erexit faciem, ut sciremus ad alta
 Concilia, atque choros superum sedesque vocari.
 Audi ingrate homo, largitori injuria fiet
 Magna Deo, si aliam in partem sua munera sumas
 Ac dedit, en tribuit rectas rationis habenas
 Quâ certa incertis, pariterque æterna caducis
 Præferres, pulchra & fœdis, & sacra prophanis.
 Cur male quæso tuâ aurigâ ratione miselle
 Uteris? & fræno per humum raptare relicto?
 Quod tibi terra, dedit, corpus bene pascis & ornas
 Ast animum, quod sit superâ Regione profectus
 Contemnis, fraudas, irrides, negligis, immo
 Hunc nihil omnino dissuto corpore credis.
 Nosce homo, nosce, precor, quo sis de semine natus;
 Subtrahe te terris, oculosque ad sidera tollas,
 Sub pedibus ne quære Deum, super æthera felix
 Et firmus status est. Si te fortasse jacentes
 Straveris in terras; illuc scito esse cadendum
 Quo te deiicies, & quo tua prona voluntas
 Labitur, ingrediens exempta & libera quo vult.
 Cumque vagans hospes curras peregrinus & exul
 Sub brevis hoc stadio vitæ, nec detur in ipso
 Aut certi aut stabilis quicquam, firmique videre,

Cerne precor vigila, quo pacto hoc carcere lapsus
 In patriam remeare queas, quâ traxeris ortum,
 Sultus in hoc fragili labor ædificare theatro,
 ttn de sies paulo post extrudendus, & illa
 Quærere, quæ hæredi mox sunt linquenda petulco.
 Uultius at multo superis non condere tectis
 Tiam solidas sedes, ut posthac robore, nec vi
 Sllinc extrudi nequeas, quoquamve repelli.
 Si audire ergo meos monitus, si consilium vis
 Æternas meditare domos, & deinde paretur
 Regia quæ sit ad has tecum portanda suppellex.
 Per sanctos operum saltus, per amena vireta
 Collige opes solidas, nil fortis tela timentes
 Quas veluti testes sub cæli scrinia condas.
 Est homo natus ad hoc, cælestis villicus horti
 Ut foret, & Domini coleret studiosius agros.
 Hosce agros fidei sepes & munit & ambit
 Spes alit & vegetat, feritur pietate, rigatur
 Imbre superfuso scatebris manante supernis
 Fæcundant lacrymæ trito de corde cadentes.
 Nequa se intrudent fures, prudentia cernit.
 Agricola assiduus divellit, runcat, & occat,
 Ne erumpat stirps ulla nocens, aut noxia radix
 Ast omni penitus vitiorum semine necto,
 Pullulet alma seges virtutum & numine dextro
 Felices pariat fruges, felicia farra
 Quæ cæli condenda penu factura beatum

Mox

Mox sint cultorem, jam jam positura quietum
Sedibus ethereis summi Jovæ ante Tribunal.

SERMO LXXXVIII.

Quibus mediis ad cælum itur.

Accipito his paucis in cæli regna quibus sit
Viribus intrandum, qualisve exercitus, & quæ
Arma Deos superent, qualis quoque machina turres
Evertat superas, & ubi penetrabile cælum.
Si tibi mens fuerit jucunda & libera, ab omni
Anxietate carens, superis si inimica repellas
Sæva odia, & si nil duri, nil ipse molesti,
Nil grave, nil metuas miserabile; namque remotâ
Causarum causâ, effectus removetur & ipse.
Cernis ut oppositis obstantia sæpe mederi,
Antidoto antidotum, pariterque venena venenis.
Si rebus modicis, si angusto, si lare presso,
Si contentus eo quod fors & fata dedere,
Si paupertinis dapibus, vilique paratu
Degis ad imperium naturæ cuncta regentis,
Turgida si ira cadat, ponet si ferrida bilis,
Si curâ ardenti, rabie si cordis anhelâ
Si pulsâ ingluvie, veneris si ardore subactô.
Si quod præcipuum est, si quod super omnia grande,
Sensibus edomitis invictus, fortis & asper

Esse

Esse tui possis Dominus, si denique pulsus
 Mille cupidinibus, quæ tanquam sæva Tyrannis
 Te Tibi surripiunt ac surdo verberare pulsant,
 Undique securus vives, & liber ab omni
 Turbine, quod nequeas casu, vel sorte moveri:
 Tunc quasi jam factus felix, comparque Deorum
 Linquere & incipies, tunc & deponere totum
 Quod mortale fuit, quod labile, quodve caducum
 Longe & ab humana discretam vivere sortem,
 Et cæli accessus poteris penetrare latentes.
 At nisi per duros aliquem Deus ipse labores
 In sua regna trahit, nec sidera inertibus offert.
 Nam via difficilis, clivosa, atque ardua quemquam
 Non prius admittit, quam cum se pectore toto
 Abneget, & siquid placitum est, & dulce relinquat,
 Vinclaque, claustra, focum, lapides, tormenta, catenas,
 Esuriem, atque sitim, cruciatus, verbera, mortem
 Sponte sua tulerit, mercatus sanguine cælum;
 Et nisi quis fuerit cælesti numine ductus,
 Nemo potest proprio visu penetrare, nec arte
 Æthereos aditus; veluti sub nube latentem
 Nullis ante datur clarum discernere solem,
 Quam fuerint sparsi radiis, & lumine solis.
 Nec superi cuiquam mortali infundere lumen
 Consuevere suum, penitus nisi mente animoque
 Illius in superos sit fixa & prona voluntas.
 Jam tu igitur cælo addictus, numeratus & inter

Semideos Proceres sacroque iubente Senatu,
Scribere æterni jam tum novus incola Regni.
Si prius hostis eras superis cæloque rebellis
Tunc te convertes tum conciliabere amicus;
Hoc quod terra fuit, cæleste evadet, & illud
Quod mortale prius, factum immortale, fluensque
Jam solidum fieri videas, & labile fixum.
Jam lucem tenebras, jam libertate potiri
Qui captivus erat; profugus, vagus, exul, & errans
In Patriam remeat; pauper ditabitur, & qui
Intrarat nudus, solemni veste tegetur.
Quisquis & esuriens, sibi vera parabitur esca,
Panis & huic vitæ, divinaque pocula, nectar.
Infimus excellet, servus Dominator erit Rex.
Mox & virtutes, superum quo possis ad astra
Scandere, præstabunt plumam, insolitosque volatus.
Tunc nisi quod sanctum est meditans, quod grande,
quod altum
Paulatim tolleris humo, vectusque per auras
Calcere audaci tentabis sidera saltu;
Huc ubi perventum fuerit resonabit ad aures
Cantus lætantum Aligerum hymnosque canentum.
Laudibus atque hymnis hinc tu vallatus ubique
Purpureum per iter penetrabis ad atria Divum;
Celsior inde loco incipies miranda tueri
Atque immensa nimis sublimia recta Tonantis;
Queis simul admissus fueris, venerabile Numen

Et jubare & radiis & maiestate verendum
 Prospicies, qualem nulli pinxere Poetæ,
 Et nulli videre oculi, neque lingua locuta est,
 Aure nec insonuit, sola sed mente videndum;
 Et cui tanta subest virtus, cui gratia tanta
 Ut si mortali cuiquam semel esse videndum
 Præbuerit sese, vitæ mortalis amorem
 Extinguet penitus, stupeat posuisse repente
 Noxia vota, novo vitæ accedente tenore,
 Seque alium esse hominem distantem prorsus ab illo
 Qui fuerat, moresque alios & cuncta novasse.
 Nil ultra quæret, cupiet, metuetve, cadetve
 In gemitum aut lacrymas; discrimina, damna, dolores
 Nec fortuna sibi, nec mors, nec fata nocebunt;
 Nullaque vis posthac curâ subducere inani,
 Afflatam poterit cælesti lumine mentem.

SERMO LXXXIX.

Ad Deiferam Virginem Mariam.

QUæ paris indutum carnem sine semine Solem
 Justitiæ, & Verbum; salveto Ancilla Tonantis,
 Pneumatis o pia sponsa, o Jesu Mater amata.
 Luminis æterni jubar es; decus ætheris, orta
 Gentibus in lucem miseris, maris aurea stella.
 Pullulat ab radice suâ Te Jesse, paternâ

Sed

Sed sine labe manes; concepit sic tua Mater;
 Credere sic dignum, sceleris tibi adhæreat ut nil.
 Prorsus Adæ, nil flamma nocet tibi, nil nocet ignis
 Undique conflagret quamquam rubus, ille pudor nec
 Corporis est læsus, quin & sit mentio nulla
 Peccati, quisquam ut memorat te Virgo beata.
 Tota quidem pulchra es, mea dulcis amica, nec in te
 Est macula, unguentique tui suave halat aroma.
 Te Pater æternus sponsam sibi legit ab ævo
 Et Matrem, cum facta forent nec sacula; cuncta
 Triste chaos fuerant, nec dum primordia rerum
 Candida prodieras cum æterni ex ore Tonantis:
 Ætherei facta es præclara fenestra Palati,
 Quâ introitus patet atque aditus mortalibus ægris.
 O Regina poli, decus o terræque, marisque!
 En tua mirantur præconia digna superni
 Indigenæ, quove ore decet præconia tollunt;
 Martyribus palma es, tu gloria civibus altis,
 Virginitatis honos: tua tempora virgo coronant
 Bis sex sidera; sub pedibus vaga luna tuis est,
 Undique sole micæ; signum Thaumantias Iris
 Tu posita es pacti, immemorem quod non finit esse
 Humani generis Numen; Te propter Abramus
 Credidit ipse Deo, & meruit multis Pater esse
 Gentibus, es medium per quod datur hostia Patri,
 Terribilemque locum tua tum præsentia fecit,
 Cum scalam cæli esse Jacob te vidit, in axe:
 Tu mare, Jordanemque retro fluere in mare cogis

Israel ut montem ad Summi migret usque Tonantis,
 Tu simulacra Laban rapis, Ægyptique penates,
 Et solâ Duce Te cadit hæresis usque chelydris
 Vincita caput furiale, & quidquid adultera veri
 Fabula, commentis in credula pectora mittit.
 Tu vitæ lignum quo serpens pendet ahenus;
 Antiqui tu torta premis fera colla colubri.
 More facis Josue properantem sistere solem,
 Deiicis horisonisque tubis sacra mænia; vastum
 Cædis Holophernis caput o celeberrima Judith:
 Centimanum anguipedemque ferit tua funda Gigantem,
 Assuerum placas humili prece Virgo furentem,
 Atque tuam servas Hester pulcherrima Gentem.
 Abbigail prudens; Aaron flos; foederis arca,
 Candelabrum auri; Rachel dilecta marito,
 Millia te signant enigmata, mille figuræ,
 Plena quibus tota est sanctorum pagina Patrum.
 Tu vetus illa Sion, de quâ memoranda feruntur,
 Quam sibi Rex hominum legit; Te Regius ornat
 Psalterio aurato Vates; Tibi cantica promit
 Numine divino Salomon; Te concinit usque
 Turba Prophetarum; currus flammatus Helix es;
 Spiritus atque duplex: Turris Clypeata, nitens tu
 Es pellis Salomonis, & Hinnulus invia saltans
 Per carecta, Columbarum sine turbine ocelli
 Sunt tibi, colla tibi Barrhi, gena Turturis atque.
 En tuus emittit Paradisus punica mala,

Ne-

Nectare lingua madet: lac, mel tibi manat ab ore.
 Tu fons signa gerens: hortus conclusus ab omni
 Parte; Dei tu porta manes: fluis impete vivo
 Tu fons hortorum: facis atque excurrere petrâ
 Dulcis aquas; Veri es Genitrix Salomonis; inundans
 Vellus rore: sub Engaddi botrus, uva Sorethi
 Tu Libani Platanus: Tu in Cades florida Cedrus
 Flosculus in campis; in clivis mitis oliva.
 Tu crocus es, tu palma & odori succus amomi;
 Copia larga rosæ tu suaviter exhalantis;
 Tu casia & costus, tu gutta & virgula thuris
 Mandragora es; delecta Deo tu silvula myrrhæ;
 Balsama tu refoles, tu cinnama, tuque cupressum:
 Rosmaris atque thymum, Virgo, in te suave rubescunt:
 Tu rosa sub spinis: tuque in convalle virenti
 Liliolum es, tu nardus, & omnis odor violarum.
 Sed quorsum hæc? citius Ponti numerabis arenas
Angele, quæque soli Lybici sit messis abunda.
 Quam tibi vel minimas recitent mea carmina laudes
 Christifera ò Genitrix; verum cape grata, precamur;
 Me rege depulsis vitæ, pia Virgo, procellis
 Sit tua dextra salutaris, rogo, tensa DURINO.
 Aurea mater ades: votis simul annue nostris,
 Ut tibi complaceant: ades aurea Virgo, vicesque
 Mecum Matris agas; Tibi Jesus nil negat ipse,
 Qui Te per fugiumque reis, & fecit asylum.

SERMO XC.

Detestatio Hypocrisis
Ad Ladisilaum.

Quid sibi concretis vult squallida barba capillis
 Demissoque supercilio vox pressa? secus haud
 Ignavo struthio data forma volatibus apta est,
 Cum tamen ipse volet nunquam. Tibi Ladisilae
 Signa placent virtutum; sed tibi displicet usus:
 Sæpe latet pulchro fœdus sub cortice vermis.
 Quam grave pro fragili duos mercede labores
 Quam grave magna pati exiguo pro, damna, favore.
 Decipitur quisquis mavult probus esse videri,
 Discendis animi quam dotibus invigilare.
 Quidquid agis studio laudis vanescit in auras,
 Illaque vix satis orta perit, caro Virginis et si
 Munda fiet; mente infectâ tamen abnuat intro
 Hanc Deus; extorquere fame, modicâque quiete
 Quid nam opus est, Togulâ & velari pauperiore?
 Si tamen incultis animus sub vestibus ardet?
 Mensque atras inter sordes tumet ambitione?
 Florida nil prodest sine fructu vinea: sic &
 Nil animo prodest quidquid fit laudis amore:
 Namque licet frondes videntur habere virentes,
 Illud opus tamen ad fructus non pervenit; alti

Quis

Quis furor est cæli te credere vivere in axe
 Stercore cum jaceas vitii scelerumque sepultus?
 Quæ tua laudari est, ceu sit sine labe voluptas;
 Ipso animo aspiciente suas deflenteque sordes?
 Ut qui comperto ditari somniat auro
 Gaudet, & evigilans queritur sua gaudia vana.
 Nonne miser simili cruciaris imagine? cum te
 Laudari ficta morum audis de probitate?
 Laus hominis propria est naturæ vivere Sanctis
 Legibus, illa fugit quidquid simulatur, & odit.

SERMO XCI.

De vitæ vanitate communique hominum fine.

Quis mihi det celeres Aquilæ vel hirundinis alas!
 Avolem ut à turbis hominum, per lustra ferarum
 Ac deserta vager, cumque illis ducere vitam
 Affuescam socialem, quas mage credo fideles
 Constantesque magis ipsis mortalibus; ævum
 Namque ita fors possim levius traducere tantis
 Fraudibus hic plenum, tot fœdis undique probris.
 Sed tamen hoc unum, generi haud commune ferino
 Mî concedi optem; gnaram nempe usque Tonantis
 Mentem, curantem semper cælestia, omissis

Illecebris sæcli, ac abruptâ compede sæva.
 Sin minus effugere hinc liceat, nec me esse malorum
 Annuat expertem summus rerum esse Creator:
 At cuperem aeriam in speculam conscendere ut orbis
 Cernere me totus queat, exaudireque longè
 Talia ego magnâ crebrò dum voce tonarem.
 Mortales homines, fluxa & vaga turba, quousque
 Delusi larvis, levia & ludicra sequendo
 Æternum summumque bonum flocci facietis?
 Inspicite o miseri, cuncta ut sub sole creata
 Debita sint morti; vivaci hic flore Juventæ
 Audax gaudebat nuper, membrisque torosis.
 Hic forma egregiâ & præstanti corpore dudum
 Verterat in sese cunctorum lumina, calo
 Lucifer ante diem cunctis formosior astris
 Ut micat; hic frameas fortis tractabat, & enses,
 Optimus hic agitare feras & vincere cursu
 Damas, & diris metundos viribus apros.
 Mensam hic Hungarico, dapibusque gravabat opimis,
 Et terra atque mari ingluviem exsatiare nequibat.
 Nunc curvi infirmique omnes sunt, cernite, facti;
 Corporis excessit decor, & subeunte senectâ
 Languescunt vires, ventrisque gulæque voluptas
 Occidit omnis; adhuc hominis nihil heu prope servant.
 Rursus & huc acies ac sanam advertite mentem
 Ægri mortales falsis & cernite vera.
 Hic sermone potens est, hic insignis avorum

Sanguine, consilio valet hic; iste omnia novit
Naturæ arcana; in bellis Dux maximus hic est,
Hic sibi divitias, talentaque multa cœgit,
Hic rigido torquet populos examine Judex,
Hic ostro splendet, variæque insignibus aulæ
Sic tumet, ut Regem ipsum parvi pendat olympi;
Momento exiguum in cinerem vertentur at omnes
Omnes una manet mors, falce æquabit & uncâ,
Una Domus servos, Inopes, Dominosque potentes
Excipiet cunctos, quamvis sibi priva sepulchra
Marmore viventes tollant, & nomina saxi
Ac titulos frustra sculpant; eadem manet omnes
Lanx homines, nudatæ erimus calvæ, aridaque ossa.
Cessabit fastus, rixæque, ac tristia bella,
Pauperies, morbi simul hæc cum mole peribunt
Omnia corporeâ; donec consurgere jussi
Rursus ad horrendos sonitus perterriecrepi æris
Judicis æterni sistamur ad usque Tribunal,
Cujus ad imperium pænâ male facta perenni
Plectentur; sed digna pii tunc præmia habebunt,
Sedibus inque poli securâ pace fruentur.
Proinde meis dictis præbete fidelibus aures,
Pellite segnitiam fœdam, ignavumque veternum;
Eja agite & mundum fugite, & quæcumque dolosus
Fomenta insinuat serpens; & opes infidas
Et genus, & formam reputetis stercorea; celsum
In cælumque oculos animumque attollite, veræ
Sunt ubi divitiæ, sunt atque ubi gaudia vera,

Quæ non tempus edax, non ulla injuria tentat,
Immutare; piis animis Deus illa paravit,
Quæ neque viderunt oculi, neque perceperunt
Aures, nec possunt speculari terrea corda.

SERMO XCII.

Contra Amorem
Ad Nobilem Polonum Sigismundum.

Confultuit pietas ut Te Sigmunde monerem
Communem stolidæ ne tu sequerere Juventæ
Forte viam, omnis enim Puer ut lanugine vernat,
Ut plerumque solet stultis in amoribus horas
Perdere; quo caveas scelus hoc, animique venenum,
Quid sit amor paucis, ergo instituare necesse est.
Mentis amor vitium est, oriturque cupidine formæ
Dibilitante animi robur, viresque; tenax hic
Cordibus humanis ubi adhæsit subjugat, atque
Pertrahit in facinus Veneri quodcumque videtur,
Nil veritum leges, nil & mandata Tonantis.
Res horrenda! facit licitum scelus omne videri.
Mens sic tota malis affectibus obruta dormit;
Ut Notus æstivis obnubilat aera pennis
Oppressamque tenet lucem; velamina tendit
Sic Amor ante oculos mentis trahit inque profundum
Pectora nostra chaos; fertur per aperta pericla

Hinc

Hinc securus amor; quæ certe nullus adire
 Confidat nisi mentis inops. Super alta domorum
 Hinc positis noctu scalis, dum perfurit Auster,
 Tecta salit, jacet in latebris, adituque maligno
 Iste, inter titubans spem fluctuat atque timorem.
 Pugnat in ambiguo sententia pectore duplex,
 Vellet inire fugam, vellet quoque amore fruisi.
 Ille subit gladios & pro Muliere duellum.
 Fit pecus omnis Amans; dum pro ratione libido
 Regnat, enim quisquis vivit sine lumine mentis
 Atque usu, vultus Hominis, Feræ at ingenium fert.
 Est pecus: & fallax hominem mentitur imago.
 Anser aquis gaudet, sylvis Aper, aere Falco
 Consilio Genus Humanum. Panes, Saryrique,
 Oreades, & Sirenes, Nymphæque Marinae,
 Et Lamiae referunt humani corporis ora.
 Si videas vultus, homines vidisse putabis,
 Esse feras constat si turpia facta notabis.
 Hinc igitur fati non sunt mendacia vates,
 Monstrosos homini cum vultus imposuerunt,
 Qui partim sensu, partim ratione feruntur.
 Hi sunt Centauri, Minotaurique biformes,
 Monstra quibus genus est duplex; in amore **iacentes**
 Talia significant animos; subit Inachis Jo
 Hinc bovis effigiem, latratque sub æquora Scylla.
 Nyctimene in noctis volucrem conversa; Medusæ
 Gorgoneus crinis turpes mutatus in hydros.

Utque scias quantum valeat subvertere mentes
Iste furor; nantem spacioſa per æquora cerne
Leandrum Ephæbum ſua funera ſollicitantem,
Stultus Phryxeis clamabat in æquoris undis,
Cum rediturus ero, tunc me ſubmergite fluctus:
Adſpice Paſtorem Phrygium Spartana ferentem
Furta, ſuæ Trojæ excidium & lacrymas paritura.
Suafit amor Scyllam regno ſpoliare Parentem,
Gnoſtiacoque Duci ſeſe Patrioſque penates
Tradere, tanta animo rabies, præponere Patri
Hoſtem; Theſeæ redeuntia vela carinæ
Aſpice ferre Jovis Neptes. O furta ſuperba!
Crudeles caſus, triſtemque attende ruinam,
Conſervafſe fidem pactam nec ſœdera vana.
Quid referam Cyniræ coitum; quid Biblidis ignem?
Paſiphaeque ſcelus Taurum quæ infanda fefellit.
Medea hoſpitibus dedit aurea vellera Graiis.
Natorum inſonti mox eſt perfuſa cruore.
Ira malum minus eſt, breviter quia præterit; ævum
Diuturnum ſed vivit amor; cruciatibus angit
Aſſiduis hominem, dicit quæ cætera vulgus
Crimina, ſunt longè minus exitioſa; ſat eſt his
Namque uni nocuiſſe; Cupido ſaltem homines vult
Præcipitare duos; tali quicumque cicutâ
Febrit, vult alium ſimili conſpergere culpâ.
Aſpice quam variis Erymanthida Juppiter urſam
Artibus induxit; quot verbis Phæbus Apollo
Flectere curavit Daphnen. In pectore grandes

Te, cui magnanimo, priscae parit inclyta curas
 Fama domus, laudes & cui calcaria subdunt
 Majorum, esse Atavis studeas ut non minor, istam
 Convenit ex animo penitus convellere pestem,
 Et vitare Locos Puer hic ubi retia tendit.
 Retia sunt Hujus, vultus & amabilis aetas
 Atque Puellarum Collegia Formosarum.
 Adde quod acer Amor generosa negotia frangit,
 Nec nisi foemineas curas sub mente volutat.
 Grandibus incæptis obstat, nec fortiter acta
 Heroâ probat ille manu; sed negligit usque
 Omnia præclaros quæ sunt paritura triumphos;
 Et decora, & titulos flocci facit; otia laudat
 Delicias, unguenta, jocos, choreasque salaces.
 Invidus Æneam lybicus tentavit in oris
 Sistere, iter captum in Latium ne prosequeretur;
 Ne jacta imperii primordia poneret Alba,
 Unde futura orbis semper caput inclyta Roma.
 Æstuat amissâ Chryseide magnus Achilles,
 Languet, & Argolicis optatum ferre recusat
 Auxilium; elatam studuit subvertere mentem.
 Sic amor, ante Duces Graios præ ut ferret Amorem;
 Ut Juvenis tantum decus obscuraret, & arma
 Debiliora forent Graiorum sic Duce læso.
 Et quia nudus Amor studet exhaurire sequaces
 Dilapidante domos luxu: patrimonia lautis
 Hinc ubi quis minuit mensis, heu tristis inopsque
 Ambulat attritis tunicis; & cura Patrum quas

Sudarat multis annis, mox una triumphat
 Fœmina divitias; quoniam & Puer est, amat usque
 Basia, blanditias, levium solatia rerum.
 Et quia pennatus, cito mobilis, & quia cæcus
 Præcipiti fertur delicta per omnia gressu.
 Et quia fert arcus, mucronigeramque pharetram,
 Atque facem, mala mens est, ingenium & truculentum.
 Incipit a risu; curis coalescit amaris,
 Desinit in lacrymas tandem; ergo quisquis amas, sis
 O memor eventus, versâque relabere cymbâ
 Pervia tranquilli dum te finit æquoris unda.
 Et cave ne subitâ maris involvare procellâ
 Ardenti tonat ira polo dum fulminis. hæcce
 Mi Sigmunde habui, tibi que memoranda putavi,
 Dum cupio ad summos ut promovearis honores.

ELYSIUM CRHISTIANUM

HOC EST

Camaldulensis vitæ Panegyris

A D

Ad. R. P. Cantium.

ERgo ille est felix qui Regia limina & aulas
 Incolit infidas, & possidet ille beati
 Nomina, cujus opes congestas strangulat arca?

Fal.

Fallimur. ah felix est ter quater ille beatus
 Auras qui spirat, solet almus ut Accola Rupis
 Nempe Camalduleæ; turbas fugit, atque loquelæ
 Crimina jactantis, tuto mentisque recessu
 Exul ab Urbe hominum damnosa negotia spectat
 Ungulâ equi nec ferricrepâ fera bella vocantis
 Excutitur, nec si flabris Borealibus æquor
 Intumet, atque Thetis stridenti Aquilone nigrescit
 Frangit voce Polum, iram ut comprimat æquoreus Rex,
 Nil metuens fremitus Neptuni & Tethyos æstus.
 Ergo aut illibata Deo sua sensa maritat,
 Affectusque animi, celsio aut de culmine mentis
 Errores hominum damnat, curas & inanes.
 Vi Lacrymarum idem parat incorrupta perennis
 Gaudia seclî, ipsum crebro se fuste cruentans;
 Atque ubi luciferos extollit ab æquore crines
 Mundi Oculus; lætus lucem ut bibit! ætheris hæres;
 Sed cum fidereum fuscus vocat Hesperus agmen,
 Conglomerat hinc inde melos, Pæana Potenti
 Quo recinat sacra Turba Deo: rota ut impigrâ in orbem
 Acta manu, curtas ex piscibus obtulit escas,
 Atque suum invisit properanter cœna Colonum,
 Convivamque Dei quærit, non illa culinâ
 Nobilis, externoque Coco, non luxuriosis
 Juribus, at simplex: succumbunt membra sopori
 Posthæc, expergenda sono mox aris acuti,
 Ut numen rursus vincant prece, dulcè silens Nox
 Dum

Dum precibus favet; interea vasti usque rotantur
 Orbe globi, glomerant tempestatem imbris atris
 Collectæ ex alto nubes, furialè rubentes
 Arbitrio mutant Regesque Ducesque Cometae
 Atque minas latè jactant, se regnat at ipse
 Cellæ hospes Camalduleæ, Fatique minaces
 Irridet furias & cœcæ munera sortis,
 Hostes atque suæ mentis sensus videt infra
 Se domitos; gaudet proceris montibus, astris
 Quod mage vicini emineant, sed eum armiger alti
 Nimbus atrox cæli tonitralia fulmina portat
 Si montium capita alta ferit manus Ejaculatrix
 Numinis, atque rubens; insons nihil ille ruinæ
 Formidat tecto, dum summa cacumina nutant,
 Sed premit insidens fastigia summa, viamque
 Fulminis inspectat, securus fulguris iræ:
 Nempe tenet Cellas, & nuda Tuguria nunquam
 Quassari tonitru vel fulmine tangier; aut stans
 Numinis immensas vires meditatur adorans,
 Vel multus in genua cruci, omnem animam defigit.
 Fatifer igne ruat nimbus; procurrat in ipsam
 Æquor humum, subversa ferox atque oppida volvat,
 Et labens Polus, insano fractusque tumultu
 Totum orbem extremâ terat, affligatque ruinâ
 Ipse haud pallet; atrocem hostis lethum apparet ense
 Barbarus, horrendum niteat vibranda securis,
 Oscula non franget, quæ totis incubæ labris

Imprimit ipse Cruci : querulæ cum murmura sylvæ
 Aure bibit, linguas tot percipit ipse, virentes
 Quot nemora enumerant frondes; imitarius astra
 Cælestesq; choros ardet; quæ fronde propinquâ
 Arbos Æthera lambit, in astraque, brachia tendit
 Dicitur hæc felix arbos; cælum illa petiscit,
 Imploratque fidem Authoris. simul atque rosetis
 Ver micat, & ridet patulo aere, gaudia terræ
 Enascique jubet, campos circumspicit ipse;
 Ecce ferax, inquit, Numen tellure refulget;
 En flos mane novo solvit sua germina Numen
 Ut colat, & linguis crocus irradiantibus effert
 Purpureum caput, atque patenti lilia labro
 Basia dant Zephiro, blandis inflexus acanthus
 Annuit atque auris, & late spargit odores,
 Splendescuntque genæ violis, ubi rore recenti
 Laverunt vultus, terrena & pocula spernunt
 Rorantum astrorum cupida traxisse Salivam:
 Attulit ut lucem fulvis Aurora quadrigis
 Densis garrit in arboribus Gens læta volucrum,
 Concentum cæli simulantque, suoque loquuntur
 Cunctæ auræ Domino: Tu stipite segnior, atque
 Frigidior scopulis & putri pigrior unda es!
 Floribus hæc fatus, lacrymans incidit amarus
 Arboribus questus, lacrymis ut sæpe rigata
 Exeat ad cælum ramis felicibus arbor.
 O! felix Camaldulæ bonus incola rupis

Certo consilio bonitas quem Numinis abdit,
Ne castos maculet mores contagio secli:
Divitiæ huic paupertatem tolerare, moriri
Longo huic supplicio jucunda & summa voluptas.
O pulchras Acies! o Castraque fortia! quæ spes,
Una fides, regit unus amor; sub legeque vivunt
Unâ omnes, quanto rapiunt eheu! astra labore.
Quæstibus assiduis pulsant vacuum æthera, longa
Per jejunia debilitant corpus, viresque fatigant
Votis unanimes, instant quoque vi Lacrymarum,
Ingeminantque preces socias, concordibus armis
Vimque Polo faciunt; hæc vis & grata Tonanti est;
Per lacrymas gemitusque Parens amat Optimus Ille
Vincier, & duris sic conditionibus astra
Summa recluduntur; fervent cum cuncta tumultu
Altum Turba tacet, dum cætera nocte flescunt
Cantica per, rumpunt hi longa silentia noctis;
Exercent vigiles opus, incumbuntque labori
Non resides dextræ, quin mens quoque subditur, etsi
Sit Regina sui & Rectoris nutibus ambit
Obsequier, jurisque sui, nil servat avara,
Liberiorque jugo est. Cællæ quæ discit in umbra?
Dum nullo strepitu, quercus atque inter opacas
Illi se reteggit sincero lumine Numen.
Nos affixa solo divinæ semina flammæ
Comprimimus, coelestis originis immemoresque

Spectamus viles, ceu muta animalia terras
Vix oculos ausi, vix Cœlo attollere Mentem.

De prævaricatione Adami & Evæ
in mundi primordio.

PRime Parens hominum, terræ quem totius orbi
Immensis Dominum latè præfecit & undis
Omnipotens Rector, cur non sine crimine vixti
Integer; atque Tui cur sic rerumque Parentis
Jussa es transgressus? pellacis vocibus Evæ
Cur parere ausus? valuit plus ergo colubri
Vox malefuada, Dei quam lex suprema? colore
Pomum erat an tanti citrio, Illi post ut haberes
Lubricus æternam lucem vitamque perennem,
Teque tuumque genus veniens incautus in avum
Mersares nigrâ suffundens omnia morte?
O quantus fuit ille furor, dementia quanta
Stulte, boni atque mali sic te fecisse scientem!
Hinc horto ejectus patrio, nos labe nefandâ
Fœdasti imprudens, poterat quam tollere solus
Filius ipse Dei, misero datus Arbiter orbi
Servatorque hominum factus pacisque sequester,
Unus qui Adamidum prolapsam restituit rem;
Unus pro multis patrias qui flecteret iras,
Atque iter ipse suo signaret ad astra cruore.
Tale quis sarcanum satis o quis pendere possit,

Confiliumque Dei non ennarrabile; amoris
 Nunc homo Filius est, fuerat qui Filius iræ,
 Dæmonis antea qui servus, modo Numinis; & qui
 Debuerat Barathri mergi sub nocte profundâ,
 Hæres nunc summi versâ vice factus Olympi est.

De mundi Excellentia &
 hominis dignitate
 S E R M O XCIII.

TAm varius decor hic mundi, naturaque rerum
 Tam stabilis certum conservans usque tenorem
 Indicat esse Deum cælo, qui principii sit
 Expers & finis; tonitralia Tempia rotundi
 Cerne poli; quid nam formosius, aut operosâ
 Conditum ab arte magis Tu dices? æthereus Sol
 Mundi oculus, tellus per quæ videt omnia; vultu
 Lunaque versicolore, sui soror æmula Fratrâ
 Somniferæ noctis moderatrix; cæteraque astra
 Numinis haud dubiam faciunt mortalibus agris
 Notitiem; omniparens quantis en diffluit usque
 Terra opibus, quantos fructus, quot commoda profert?
 Mirari an parcam fontes, amnesque perennes,
 Oceanique vias liquidas longo usque scatentes
 Agmine belluarum, quodque æthere regnat aperto
 Aligerum genus, atque feras per lustra vagantes?
 Nôsq; homines tandem divina mente creatos,

Felicem que Dei sobolem: nos nostraque prorsus
 Nescimus, ni rite Deum noscamus Olympi
 Regnatorem alti, dextrâ Imperioque potentem,
 Et durum panis si non resipiscimus; Ille
 Non pecudum ritu nostras vult, quippe perire
 Ille animas asper, meliori at luce beari,
 Purpetuam & secum felices vivere in ævum.

Quod Studiosi quovis tempore Musis
 vacare possint
 SERMO XCIV.

Ad ALEX: de SANCTIS.

Agricolam tecti tenet importuna sub umbrâ
 Tempestas, ruit effuso cum Juppiter imbre
 Nec solitum permittit opus. nemora alta relinquit
 Pastor & in stabulum pecus abdit; Navita puppes
 Spectat iners portu subductas, cum mare crebris
 Turbat hyems ventis, nec habet Venator in agris
 Ecquid agat, madidi cum fœdis imbribus agri,
 Aut jacet in stratis somno resolutus inert
 Tedia longa mero vel fallit: tempus Alumno
 Musarum soli non obstat, fidere quovis
 Olli constat opus doctum; Sithonia bruma
 Si fœvit, studet ante focum: nemorosa secundum
 Flumina, si tostas exurit Sirius herbas,
 Seu pluvia est, seu flant vesano murmure venti.

Pam-

Pampineas seu vexat opes Nepa grandine cincta,
 Illum consuetus retinet labor, inclyta volvit
 Priscorum monumenta; arat indelebile chartis
 Aut aliquid doctis; sic Te doctissime Sancti
 Si prodire foras negat intractabile tempus,
 Libris intentum, & Calmeti obscura reperta
 Versantem cellæ remoratur nobilis umbra:
 Me quoque hyems hæc non invitum dira moretur,
 Nata placent isto Tibi si mea carmina cælo.

IN FRAGMENTUM SCOPULI
 Quod Dragutū ejusq; machinamenta stravit.
 Ad Excellen: D. D. de Mirabau
 Triremium Melit: Præfectum.
 SERMO XCV.

CInxerat odrisiis Melitensia littora castris
 Dragutus Dux Lunigerum: displosa boatu
 Dum tormenta tonant, involvuntque æthera fumo,
 Dum caligantes circum nox explicat alas,
 Turbato similis cælo ferus Ægide vultum
 Exerit, & sic perfremebundo fulminat ore:
 Vos, o vos mea cura Getæ, mea gloria Thraces,
 Obtestor Getici per Numina magna Gradivi,
 Obtestor, jam victrices extendite dextras,
 Jura, fidemque, laresque uno prosternite bello,
 Ipsa rogant Furia Melitæ per viscera ferrum,

Non

Non Superos, non Astra vocat, sed poscit Erynnin,
 Et stygii vocat imperii sua numina Reges:
 Pergit at insanâ dum voce lacescere cælum,
 En scabri immanem scopuli pila ferrea, dorsum
 Percutit, excisi fragmen memorabile saxi
 Impia Draguto ferit ilicet ossa Tyranno,
 Concidit, inque suâ revolutus tabe momordit
 Tellurem; erexit caput, & connixus in hastam
 Fumanti implevit moriens ter sanguine dextram,
 Hoc ait aspergo lustrali fonte Gelonum,
 Italicas rapidis si torreat ignibus oras,
 Hæc ferat Italiæ mea sanguinis unda procellam:
 Ast age barbarico quo corpora Mausolæo
 Linquam ego, dira negat lævum mihi sidera Numen,
 In terris aversus ego sacra Templa recuso:
 Me Melitæ supra ruat alto a culmine, tantum
 Par est me proprium par est celare sepulchrum.
 At si dejiciat gremio mea funera avara
 Tellus perruptæ vindex infesta quietis,
 O socii terramque levem pacemque sepulchri
 Ne donate mihi, maris imperiosior æstus
 Corpus agat, præceps rapido & voret æquore vortex.
 Proh fera barbaries! vulgaris munera saxi
 Non potiar Dragutus ego! quâ sede reponam
 Fortunæ nigra busta meæ, si miles ab orbe
 Me expungit, rutilis removet si Numen ab astris,

Ipsc

Ipse mihi patet orcus, amat me Pluto, feroci
 Hæc genio patet aula meo, patet aula; sed una
 Hoc rapite o furia pectus, gremioque fovete
 Ut vitam faciles vestro inspiretis alumno.
 Do furiis Galeam, do nigris ignibus artus
 Do cineres perterricrepis Aquilonibus, arma
 Do Phlegetontæo necibus satiata cruore
 Dura habeat crudas habeat discordia pugnas,
 Dis formidati hanc teneat sibi corporis umbram
 Ut possit magnum cælo terrere Tonantem:
 Ah! procul erravi, mea corrige veta satelles;
 Heu linquo pacis probrosæ dedecus orbi!
 Mecum bella fero genialia bella per umbras;
 Ne mecum fortuna, levis fortuna venito
 Inferiora meo novi tua Numina ferro,
 Falle tuum, liceat per me, Dea mobilis orbem.
 Si totus moriar, prolem si triste Parentis
 Fata inimica trahant nostrum post funus, adopto
 Tres mihi digrediens furias: hic plorat, & ore
 Implacido stat lugendi stat cruda voluptas,
 Tertia vix cecidit truculento lacryma vultu
 Nativam & pressit pietatem: terror abactis
 Terror inest lacrymis, mox sævum ridet, & æthram
 Crudelem vocat, etque errantia sidera culpat.
 Interea hortatrix pugnae tuba vulnerat aures;
 Quis me inquit me Christicolæ quis mittit in hostes;
 Ah, me dira quies torquet, negat invidus æther

Ipsa

Ipsa suas animosa faces jactabit Enyo,
 Vincat ut ignavam Draguto provida noctem:
 Ter ferit obliquo lethalia vulnera visu,
 Ter Dragutus humo surgens inimica minaci
 Alstra supercilio terret, nunc proicit ensen
 Fatiferum, nunc sanguineam ferus increpat hastam;
 Cur non dilaceret Meliten furibunda, sed arma
 Arma jubet non sanandum deponere vulnus.
 Quæ clamat, quæ dura vident me sidera, vitæ
 Ferrea cur filum metuit diffringere Clotho?
 Ah cedat nostro tandem de corpore vita hæc
 Hic animus, pugnam at Melitensibus inferat umbris;
 Me formidandum Radhamantus sentiat hostem,
 Ditis ero, si bella parat properare Tonanti;
 Dux adero indomitum stygiis suadere furorem
 Manibus, efficiamque umbrarum examina Martis
 Armifoni ut duos possint tollere labores:
 Mars ero ubique tuus, Plutonis prælia, miles,
 Fatali atque Erebi furias hoc ense preibo;
 Ne soboles desit bello mihi, nubat Alecto
 Sed furor, o Hymenæe, furor, Hymenæe, memento
 Ut nostras Melite furias horrescere possit.
 Sit conjux lacrymabilium sæcunda malorum.
 Pluto aras spoliare velis, cupiasque Latinis
 Armatum Templis Phlegetonta infundere totum;
 Ponam castra ferox invisi ad Tiberidis undam,
 Romaque Dragutum post ultima fata tremiscat,

Si victæ faveat Romæ cælum quoque, magno
E cælo placet hoste mihi placet hoste triumphus.
Quæ speciosa meam lactant deliria mentem!
Ah morior morior; sævi proh Numinis error
Sic placet o superi in mediis tumulare trop hæis
Ingentem hanc animam: proh diri crimen olympi!
Linquite me; stygias feror expectatus ad umbras,
Vos mea cura Getæ, virtus mea posthuma Thraces
Obruite in templo Numen, templo addite flammæ,
His radiant solis Melitenses ignibus aræ;
Primus at incipiat nostris ex ossibus ignis;
Quæque meum crepitans incendet flamma cadaver
Classes illa cremet Melitenses, arva perurat,
Cum stabulis armenta voret, rapiatque Megæra
Ex illa furiosa faces, quibus astra Polumque
Horrendum obscuret, totum quibus incitet orbem:
Post ubi ad excidium trepidas stimulaverit urbes,
His quoque me facibus socias comitetur ad umbras:
Hoc tetro nostrum niteat de lumine funus;
Ast ubi mors menti tenebrosis involat alis,
Draguti & vincit vehemens ubi corpora torpor,
Ore cupit violare diem, sese incitat, hastam
Contortam dente impresso bis terque cruentat,
Testatus rabidum concusso crine dolorem:
Hæc inflammata dixit mox nubilus iræ
Ah dolor ossa ferit! mihi pandite viscera ferro,

In-

Intima, fata, precor, mea tandem impellite fata,
Cur hæret mea vita diu! indulgete mori me,
Ferte mihi aufoniis fumet qui cædibus ensem;
His moriar socii Thraces contentus ab armis.
Olli hæc dicenti solvuntur frigore membra,
Vitaque cum gemitu fugit indignata sub umbras.
Vivit in extincto sed dira protervia vultu,
Sævitiæque odiumque nigro pallore fatetur,
Exanimis Dragutus adhuc fera bella minatur,
Ferreæ lux oculis, furor, iraque, terror in atrâ
Nube supercilii resident: post funeris umbram
Dragutus quoque: jam melitenses plaudite fato;
Barbarus occubuit cæli Dragutus ab ictu,
Omnis & abjectis Thrax & Scythæ mæret in hastis,
Dum Melitæ Lybicis late dominatur in undis
Armipotens, usque odrisiis infesta carinis
Mirabelle, tuo Imperio metuenda per orbem.

H,

In

In Clementem XIII. Pont:

Opt: Max:

SOTERIA

Ad D. Goolt Poetam Insignem

Quis dubitet Numen rerumque hominumque potiri?
 Quos vult & servat, quos vult & perdit, amantes
 Justitiâ moderante manus; utcumque supremis
 Numinis arbitriis summi, mors cesserit atra,
 Qui signa & late palantia sidera, & orbes
 Multiplices cæli, superumque micantia tecta
 Et Phæbi currus, rubicundæ & cornua Lunæ
 Temperat omnipotente manu: jam pene rapaci
 Morte tenebatur Clemens, jam deploratus
 Heu vultus sine sanguine erat, jam lumina mæstis
 Stabant fixa genis, non brachia reddere motus,
 Non flecti poterat cervix, non crura, pedesque
 Impelli, nec jam facies viventis in illo
 Sed morientis erat; Magnorum at munere Divûm
 Evasit vires lethi, vitalibus auris
 Redditus, & certæ donatus munere vitæ
 Vivit Jo, & quisnam mage cui sit debita vita,
 Quam qui animam posuisse, suamq; effundere vitam
 Optavit toties pro ovibus, si & fortè repostâ

Pa-

Pascentem valle invenit, subito extulit illam,
 Sublatamque humeris ad Sanctum duxit ovile,
 Quem Deus invitum, lacrymantem, & sacra timentem
 Vota sequi iussit caput immortale thyaræ
 Subdere tergemina, folioque insidere Petri.
 Certe accepta Deo, Divûm Domus aurea Roma es,
 Te postquam erubuit summo spoliare Parente,
 Diva illa humanas ducit quæ pollice sortes:
 Prodigæ quin multos spondet ducenda per annos
 Stamina de lanâ spondet meliore nec actæ
 Per volucres luces ætatis summa sequenti
 Accedet, CLEMENS, quâ CLEMENS nempe revixit
 Natalis lux est, ætas numeretur & inde.
 At tu cui bibitur felicius Aonius fons
 O Golti Arcadici & nemoris qui sceptrâ potiris,
 Non imitabilibus sociâ nunc carmina nervis.
 Vosque o quos sperare juvat lauri usque virentis
 Præmia, communi Patre jam gaudete recepto,
 Ducite sacratis jam ducite mûnera Templis
 Carminibusque diem celebrate; salutifer olli
 Qui fuit, hic vitâ vobis sit charior ipsâ.

SER.

SERMO XCVI.

Omnibus Maximè Poetis
 Sylvas, ac rura Urbibus esse præferenda,
 Ad D. Abb: Alarium Priorem Gournaii
 Ex Academiâ Gallicâ
 Virum spectatissimum.

ITe procul longo insomnes examine curæ,
 Et lites, usquàm est & quidquid, in Urbibus, Urbis;
 Ite laborati Fastus, immania tecta,
 Atria marmoreis centum & suffulta columnis:
 Vota placent Venusina mihi; qui mœnibus altis
 Qui septem ponit geminis & montibus ante
 Exigui septa Argæo fundata colono
 Tiburis, atque suæ sedem cupit esse senectæ.
 Cur lapidum ingentes cumulos, sublime Lacunar,
 Conserta & fuso struimus fastigia plumbo?
 Scilicet est aliquid preciosi insania luxus,
 Posse atque excelsæ Turris timuisse ruinam?
 Rupibus excisis stipantes æthera, nobis
 Stulti ipsi eripimus radiantia lumina solis.
 Atqui liberiùs multoque beatiùs olim
 His sine vixit homo nugis; innoxia ruri
 Gaudia cor replent, degunt & gaudia ruri.

Hic puro de fonte micat geniale serenum,
 Cinthius ore albo ridet; laquearia pressis
 Non jubar angustant trabibus; neque culmina **lumen**
 Imperiosa arcent, scirent si agnoscere munus
 Mortales, bona naturæ atque expendere vera:
 Omnibus alma Parens medio dedit omnia campo;
 Nec propugnaclis textit meliora, vel antris;
 Qui nil quærit, habet, fruitur sine scœnore dives,
 Tanta arca est ejus, Tellus hæc quanta patescit;
 Parte aliâ clivis, aliâ declivibus umbris
 Læta oculos acuit: nemorum lascivia regnat
 Discolor in foliis, simul hæc incinxit amictu
 Majus, non sacrum violat caput aminis imago
 Ærea, sive Atlas fictus, seu claviger Heros.
 Intemerata fluit scatebris aqua, mobile vitrum
 Garritu arva secat stringens; modulamina, quæstus
 Matutini avium accedunt, meditataque bella,
 Atque in fagineis lasciva comædia scenis.
 Quid nisi funerum, ac vano splendore coactum
 Exhibet aeriis moles subnixa columnis?
 Frustra peregrini montis coguntur in arcum,
 Coguntur simulacra tholo consistere summo,
 Coguntur latices verso migrare meatu,
 Illimes putridos rivi subiisse canales.
 Cogitur in caveâ licet indignata volucris
 Servitium heu! crudele pati, quæ libera nata est;

Cre-

Credis adulantem, Custos; quia verna sonorum
Reddit ab ore melos: erras: gemit illa catastam
Immeritam, atque suum Dominiū orco devovet atro;
Carmina quæ dicit mera sunt convicia, fixum
Te potius cupiat rostro, quo claustra fatigat.
In Pago vitiis minimū indulgetur, & arti;
Simia naturæ procul est; movet aliger oscen
Sponte fides in fronde sedens; induta colores
Sponte subit Chloris varios, per prataque ludit
Messorum ante manus; properant ad pocula lymphæ
Sponte suâ; cedrini quo tigni, chique saxa?
Ingens ut Xerxis pandatur Regia; rami
Pastori facient sex ampla Palatia; totum
Cum Pastore gregem captura; ideo haud minus istis
Protegitur, lecto recubans quam Medus eburno;
Exprobrat aurato testudineoque cubili
Somnus, frigidulâ recubans in cæspitis herbâ
Quippe sui largum nec sævâ exterreat umbrâ,
Axibus igniferis rumpant nec stridula plaustra;
Ut taceam, quæ non edat spectacula noctu
Astrorum Populus scintillans ille volantū;
Nil simile ostendant intra pomœria muri,
Utcumque excelfo contingant vertice nubes:
Urbs magnum, quæ magna, malum; sua gaudia perdit,
Nunquam vel rarò potis est aliena fruisi;
Præterea Procerum pompam comitantur inanem

Stul-

Stulti usus, tincti mores atque ulcere eodem;
 Picta domus, picti vultus, sed & intima mens est,
 Picta animi & facies millenâ fraude doloque;
 Vestimenta ferens Tyrio fucata veneno
 Nil nisi verba dabit vano fucata colore
 Candida simplicitas, non Te Turrata Cybelle,
 Sed Dryades ornat, faciles decet atque Napæas.
 Quando breves casulas veteres subiere Sabinæ
 Callosæque manus, malas & sole perustæ,
 Sed castæ, qualis stellata in cyclade jam nunc
 Tam rara existit, quam per pluit arva Canopi.
 Dispice quid plateæ faciant, ubi Pyramis extat,
 Templâ Thasus format, Circos saxosa Carystus;
 Vix æther radium infudit, vix mane fenestris,
 Scylla fori latrat Patribus dans jura vocatis;
 Fluctuat ambiguo jactata pecunia vento,
 Vorticis & sorbet sitientes æstus habendi.
 Invidiæ lucroque vacat Mercator avarus,
 Divitias toto congestas verrit & orbe.
 Hoc tamen infelix partis quod nesciat uti,
 Non sinat aut angor tristis, mentisque flagellum.
 Pone epulas, disperge crocum, diffunde falerna
 Jejunos pavidusque metu sedet ille profundo.
 Rustica paupertas solo contenta ligone
 Sola famis gustum sentit; cibus, allia, cepæ,
 Mixtum olus & fabis, & fumans pultibus olla,

Et si quæ decerpta recens vel mollia fraga,
 Et Grandis corna Autumni dura afferet uxor;
 Fusca quoque appropere componere Filia menthas,
 Et crispas caules poscâ macerare recenti.
 Fert Gnatus capræ lac simæ, simus & ipse;
 Faginei tunc ansa scyphi, quæ fertur in orbem,
 Guttura dulcidulo sitientum proluit imbre;
 Nemo cado metuit; nitidam prope rivulus undam
 Invehit, atque sono submurmurat illa jocofo.
 Interea cantu volitans permulcet alauda,
 Atque ictam scribit variatis orbibus auram,
 Aera per vacuum aut gyris quandoque peractis,
 Lassa pedes ipsum cadit in prandentis aratrum.
 His reor illecebris villas sectatur amœnas
 Halarius fessus strepitu aulæ, Urbisque tumultu;
 Fortunate senex: quamvis abeuntibus annis
 Bis tuus es, retinesque usum sic lucis honestum,
 Alter in exulto felix Hortensius horto.
 Dumque inter graderis flores devexior ætas
 Germine cum multo juvenescit; primula prati ad
 Munera, pallentes violas, suspiria rubræ ad
 Prima rosæ, quoque te perfundi dulcè tepore
 Sentis; nec si tempestas, cælique ruina
 Ingruat atra, tuis Boreæ trucidis ira viretis
 Idcirco noceat, Tibi sunt Heliconia Tempe,
 Est sacrum nemus Aonisin, Tiburque Latinum,

Musarum est tibi sylva capax; ex Jlice pendent
 Pecten ubi, & cytharæ; canis inhiansque capillis
 Crescit ubi Laurus; passu modulante caballus
 Persultat medium; quarti pedis atque incussu
 Fontem aperit; bibis hinc; te toto & gurgite inundas.
 Inde lyram pulsas; Cynis morientibus intus
 Haud secus, unde fluunt concentus consoni olorum
 Fatis; hos positis audit Tritonia cristis,
 Et sua plectra tuis admovit Phœbus Apollo.
 Forsitan & Satyri stantes ad limina furtim
 Labra premunt digito; quoties & pollice chordæ
 Arguto resonant, aures spectabis acutas
 Surrigere, & saltus mox exercere petulcos.
 Fortunate senex; tanti est secedere posse,
 Eximi & a vulgo; rura hocce viretaque præstant,
 Et loca sola procul strepitu & popularibus auris
 Efficiunt, nemora arcana, antrorumque latebræ.
 Nullus in Urbe Poeta viget, vel si ullus in Urbe
 Rus animo saltem ille petat, tacitosque recessus;
 Inter aves, inter fagos habitabit & alnos;
 Orpheus hic domuit fluvios, animantia traxit
 Sic Abdolomyno longè felicius ipso
 Noster Flacce, ævum felix trahis usque canorus:
 Per mare, per terras diversa metalla petantur,
 Tu argenti, atque auri rivos in pectore condis.

SERMO XCVII.

Naturæ Querela adversus
ingratos Mortales.

SUb patulæ nuper recubabam tegmine quercus
 Bilanii quâ sylva viret, Faunusque theatrum
 Pulchrum aperit, ripas sinuosus & Jstula plangit.
 Heic umbras nemoris sacri, & secreta tuentem
 Visa mihi, humanâ sed longe major, imago
 Celsa caput, crinem alba, senilem vomere vultum
 Ævi inarata, cavas rugas subigente, mamillas
 Nuda ambas, his me dictis adgressa DURINE
 Scribe, DURINE, inquit memorique insculpe querelam
 Huic celsæ fago; resonantum qualis aquarum
 Vox erat; o hominum Gens inconsulta, negata
 Qui cupitis; optat collum Gruis iste, saginam ut
 Latius extendat; pennas Puer ille, natatum
 Ast alter pennis præfert; tria sæcula passæ
 Cornicis petit annos alter. dicat Achivus
 Sive Rheam, seu me Junonis nomine donet,
 Seu facilis Gravidis Lucinæ, sive Cybelles,
 Displicet heu quidquid statui, male nota profanum
 Munera fastidit vulgus: si vescier ut Grus
 Percupis; & telo figi patiare necesse est;

Si cupidus cervini ævi, fieri venantum
 Præda canum atque sitim atque hiemes, & cornua ferre
 Disce; *simul quæ conjunxi male disjunguntur.*
 Cunctis esse licet lætis, licet esse beatis
 Me dante, accepto si quis bene noverit uti,
 Quod genus insulsum fingis Tibi quamque Parentem?
 Nimirum lapidum post tergum falsa propago
 Jacta, & prægnantis iactat Te fabula sylvæ;
 Sparsa super campos flammis caluisse Getulos
 Fæcundis saxa, & quassâ nemus ilice foetus
 Dissimiles generasse: rates post credite merfas
 Imbui ego vivas rupes, ego Pyrrha, ego Quercus
 Ex vero cujus cecidistis cortice ventris
 Omnes; confixus mentitur Valle Prometheus
 Furta, meus fuit ille ignis; mihi rapta stetisti ex
 Æthere progenies quanti! cæli additus ardor,
 Et superum, vestri ne pars foret inque polita,
 Ipsa putrem limum limâ meliore polivi;
 Quippe comæ radiat suggestus; fronte coruscat
 Sublimis facies; facili motu astra tuetur
 Erectum os; nescit Momus sua vota; videri
 E vitreis costis pectus quisquis cupiebat,
 Ille equidem in præsens nolit sua septa patere.
 Lingua una o homines vobis datur; unde bilingues
 Stridetis? puros scelerum genui inque nocentes;

Jam

Jam quotus est primæ, par nunc similisque farinæ?
 Nemo non odit, timet, ardet, sævit, ab imis
 Quanta calet venis rabies vindictaque: amore
 Quid pejus? aut quid cædes truculentius irâ
 Humanas cumulante? modus jam nullus habendi
 Insuper est; parvas post cunas maxima Regna
 Vix capiunt Pusam, & Puerum, neque sufficit orbis
 Unus; ego nimio concoctos sole vapores
 Noram luminibus dum splendent nempe nocere;
 Texi auri nigris radios hinc cauta cavernis.
 Fossores avidi scrutantur tecta metalla,
 Viscera terræ ineunt, penetrantque Suburbia Ditis.
 In me quid peccet taceo Venus atque Lyæi
 Thyas atrox, noctes aliâ obruo nocte pudendas.
 Ut servet vocem, cautillet mollè, virili
 Tunditur e sexu Puer: heu! victima cultri;
 Ut sese comit Virgo? est, dum pectitur, annus.
 Vix ullam satiat Matronam nostra venustas,
 Pulchra datam fuco corrumpit; sæda negatam
 Attrahit at fuco: vultum quota, fare, Puella
 Non emit? & quota me, dote est contenta meâque?
 Virgo omnis, Matrona omnis è pyxide prodit.
 Lassatam memorare piget me plura, probrosis
 Opprimor heu monstris. Quid enim ambitiosa nepotum
 Luxuria intactum vitio finit, aut quid inausum?
 Cerno Panchæis fragrare triclinia nimbis,

Convivas nardo madidos; rosa sordet amœno
In Majo, placet illa nivoso nata Decembri,
Sedandæque siti glacies astricta paratur,
Styria dependet naso rubicunda Lyæi,
Autumno plenus rapitur bibiturque smaragdus;
Atria marmoreis attollunt celsa columnis
Pumilii, fumat vitreo lacus inque cubili,
Atque Semiramia scandunt fastigia sylvæ.
Quo curvum ruis usque pecus? quo parvula terræ
Portio? sic testæ fragilis tibi vilis origo
Excidit? heu! vetitis hærens, malefana quousque
Me proles sic contemnes: temeraria ab ortu
Ecquid ad occasum festinas, matre relictâ?
Justitiam æquævam testor, Nemefinque sequentem
A tergo crimen. Proles vesana dolebis.
Hæc ubi, concussâ sylvâ, Dea verba locuta est,
In sese tristis punitus mærensque recessit,
Mî caput at subito rigidus circumstetit horror.

SER.

SERMO XCVIII.

Natura paucis contenta,
Ad Sigismundum.

VOta brevi loro flectas Sigmunde necesse est;
Cum vota augeſcunt, auges mentisque dolores:
Contenta eſt modico facilis natura, maritos
Nubibus aeriis, eccur Sigmunde coloffos
Accumulas, Pariique vocas candentia montis
Marmora ad obſequium? quid terræ jugera hianti
Pectore complexus nunquam tua vota coerces
Ipſe Tui Sigmunde potens? Tibi dolia centum
Hungarico ſudant vino, fitis attamen uſque:
Menſa gemit ſub quæſitorum mole ciborum,
Dura fames tamen uſque latrat; patet aula theatro
Circumducta amplo; ſatis amplâ nec tamen æde
Ipſe habitas, ſervit Ganges Tibi ſplendidus urnâ
Gemmiferâ, ſervitque auro Tibi turbidus Hermus,
Inter opes ſed enim miſer es, Sigmunde, coactas
Nam deſunt ſemper Tibi plura, domoque refertâ
Pectus inane manet; terram effodis, æra laſſas,
Piſcaris Maria alta; tenes quæcumque; nec inde
Vota tamen poſſeſſa replent. Miſer es, miſerum eſſe
Nec reputas; natura requirit pauca; modeſtè

Si

Si vivas, opulentus eris; nihil implet avarum
 Sit licet immensum; at modicum cui est semper abundat
 Contentus modico; natura sitimque, famemque
 Nempe fugit; sed prætereuntis an undæ,
 Hungarico magis an sudent cava pocla liquore,
 An rapum brumâ gaudens, an præda Lucrino
 Exquisita lacu mensam paret, ultima cura
 Curarum est; nec luxuriosa tributa Venafri,
 Phasidos atque vocat. Naturam consule; nunquam
 Pauper eris, Sigmunde; tenet si at opinio vulgi,
 Nunquam dives eris; tenui mensâ illa repletur;
 Orbis at ista inter mercatus semper egena est.

SERMO XCIX.

Thomæ Mori Constantia

Hic ille est Thomas Morus, quo Terra Britanna
 Nil tulit, Angliaco quo vidit ab æquore Titan
 Nil melius, Regem Henricum cum incæsta Bolena,
 Obscæni illicito thalami furiaisset amore;
 Contempsisse audax inconcessos hymœneos,
 Propositumque minis Henrici obvertere, flecti
 Indocilis; Conjux non illum chara, Gener nec
 Sollicitus, non ante Patrem lacrymosa, tremiscens
 Filia dimovit, nec squallor carceris atri;
 Mitia suadentem, sed Moro haud digna, Maritam,

Ut fatuam pepulisse procul narratur atroci
 Cum risu; mox quæ Thameſis rotat impiger undas,
 Ad loca ſupplicii velut ad Capitolia Conſul
 Per plateas ivit paſſu properante; Britanno
 Illacrymante omni, ſtetit illacrymabilis unus,
 Vultu deſpectante tuens inſtantia fata,
 Atque hilaris torvum: ſed enim certè Ille ſciebat
 Quid ſibi Regalis rabies, tortorque paraſſent;
 Non aliter tamen inſignes, quàm Sulla, ſecures
 Ipſe ſuam petiit, populo mirante, ſecurim
 Carnificis poſtquam dextram mercede paventem
 Firmafſet, ferienda dedit ſua colla bipenni.

SERMO C.

Educatio plurimum valet ad virtutem.

P Rincipium Natura boni eſt: tamen illa remittit.
 Informatio ſi deſit, documentaque. Plures
 Prudenti vitæ normâ vicere rigorem
 Durum naturæ, vivendi quam tenuerunt
 Exactam normam ſine recti Lege magiſtrâ;
 Improbus & plures trahit a probitate magiſter
 In comitem vitii; quam conſuetudo proborum
 Indolis indomitæ callem patiatur inire:
 Non nego naturam ad virtutem plurima poſſe,

In-

Indolis at si fortè caret quis nobilitate
 Naturæ vitio, normamque perhorret honesti,
 Durities animi duci valet exque citari
 Lege urgente ad iter virtutis; namque frequenti
 Assuetudine molliitur, & ope admonitoris
 Nulla malignantis tanta est audacia vitæ,
 Quam non doctrinæ atterat ars, manus instituatque
 Cote magisterii; patitur vel Caspia Tigris
 Legem, Masylusque Leo, atque Erimanthydos ursa.
 Non minus ingeniis flectendis improba cura
 Assiduusque valet labor, informatio recta &
 Jam nemus humanas densum transivit in Urbes,
 In Pallatia rupes; & stat Regia celsa
 Hic ubi arena fuit; ridet Flora æmula Pæsto,
 Atque hortis Charitum felicibus; hic ubi sese
 Terra infelici lolio dabat; alta superbum
 Insertabat ubi rupes nitidis caput astris,
 Ridens hortus alit Charites, Veneresque, Jocosque;
 Saxa cavantur aquis, non vi, neque turbine nimbi,
 Sed patiente morâ, guttisque cadentis aquai.
 Ipse chalybs domitus Lyparæâ incude remittit,
 Et sequitur ductum mallei, imperiumque Fabrile.
 Cui rigidum natura dedit sub pectore ferrum?
 Vel cui duritiem scopuli petraque medullas?
 Cui rigidam infudit, genus intractabile Tygrim
 Cruda noverca, dedit vel viscera sæva Leonis?
 Si tamen illa dedit ferrum, Tygridemque, Leonemque,
 Aut scopulos; rectè vivendi sedula norma

Corriget ingenitam mentis, procul atque repellet
 Barbariem, rectis Doctoris Legibus omnis
 Asperitas, omnis flectique ferotia discit.

NEMO ADEO FERUS EST UT NON MITE-
 SCERE POSSIT,

Ut quondam cecinit Vates Sophus ille Venuci.

SERMO CI.

Exempla & mores Parentum
 plurimum posse ad prolis
 educationem.

NOn tenui amne fluunt in pectora, crede, Nepotum
 Cuncti Atavum mores; ad Nati, exempla Parentum
 Finguntur; sic primori radice propinqui
 Combibit herba soli vitium; radice bonumque
 Primori ingenium; si vis vixisse futura in
 Tempora progeniem, famæ calcareque callem,
 Ireque laudis iter; famam vegetare Nepoti
 Assiduè cura prior, atque insistere pulchrum
 Laudis iter? Tibi si bonitas in fronte serenâ,
 Si charis in labris, gestus mansuetus, & idem
 Usque animi tenor est, dabis haud in prole Neronem
 Aut Galbam Patriæ; placidi clementiæ vultus,

Af-

Affatus mitis sobolem in fluet usque tenellam.
Te super hostiles strages si impulsa cadentum
Vis generosa cadaverum agat; si & strenuus ardor
Te decorum, ducat Te per bella, horrida bella,
Jam Patriæ Æacidem generabis; adorea Patris
Natum acuet; jacuisse tuæ monumentaque laudis
Muta nec aspiciet piger; incassumque decoras
Frustra alias artes suadebis, tempora inert
Si des pigritiâ, aut mergas Patrimonia Baccho:
Nempe viâ insequier quâ, percupis ipse Nepotes,
Ante Pater cede hâc, leges, exempla, putabis,
Quod faciunt Patres ipsi, fierique requirunt.

F I N I S

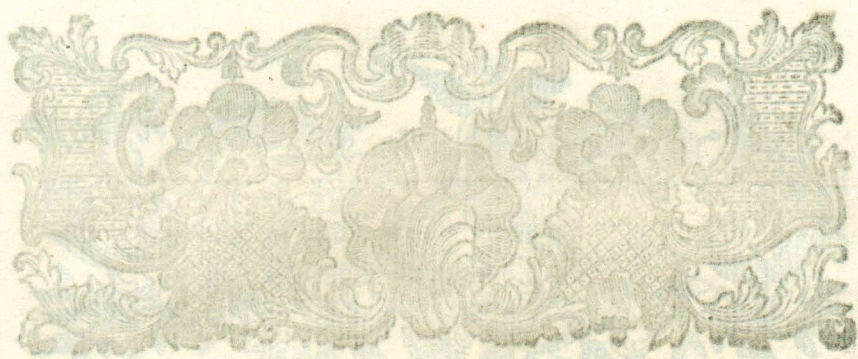

Affatus miris sobolem in fides alque cecellam.
 Te super hostiles strages si impulla cadentem
 Vis generosa cadaverum ager; si de stragem ardor
 Te vocem, ducet Te per bella horrida bella.
 Jam Patrie Arcidem generosis adores Patrie
 Non tam secretis; iocunde tam monumentum laudis
 Mem nec alpicit piger; incallumque decoris
 Proflus alias artes laudis. tempora inert
 Si des pigritia, non mages Patrimonium Baccho:
 Nempe vis indecoris quod percipis ipse Nepotes
 Aut Patrie cede hac, leges, exempla, patris
 Quid faciant Patrie ipse, sed ipse reduntur.

F I N I S

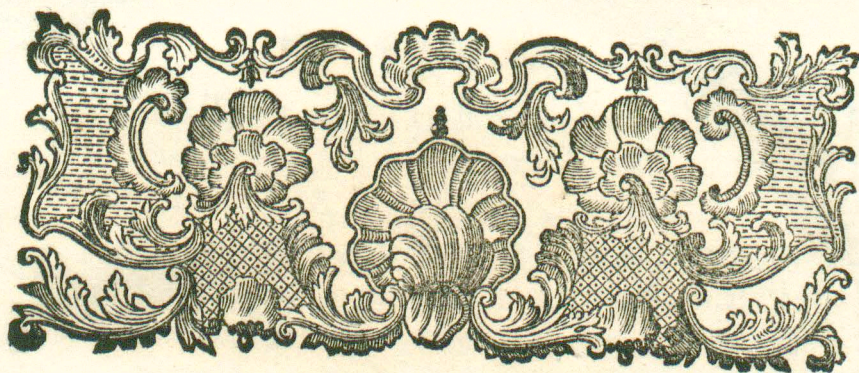
ELEGIACA.

AUTORE
CZARTORISKIIS
SEGRETARIO DELL.

Or per cenare dei fiori
Lambi esecrati, e l'anno
E i dodici animali
E in se ricentrando
I due dove fanno
I due dove all'april nuovo
Fate quel locato nei
Dol

TRADUZIONE
DELL' ABBATE ALESSANDRO DE
SANCTIS SEGRETARIO DELL'
AUTORE.

Fin quì locato nei celesti chioftri 1.
Fù il Nodo di purpurei aftri accappiato
Là dove fmalta l'aurea squama i Pesci, 2.
Là dove all' April nuovo Ariete falta,
E in fe rientrando la gran Fascia obliqua, 3.
E i dodici animali riaffacciando,
I lembi eftrèmi, e l' anno all' anno aggroppa. 4.
Ora per cenno dei fati fupremi

Dal

IN NUPTIAS EXCELLENTISSIMI COMITIS
ANDREÆ ZAMOYSKI
ET LECTISSIMÆ MATRONÆ c PRINCIPIB:
CZARTORISKIIS
NODUS CÆLESTIS.

- Purpureo Astrorum compactus lumine Nodus 1.
Incoluit sedes hactenus æthereas;
Qua sese multo squammati fidere Pisces 2.
Jungere amant, veris quâ Pater ipsa Aries,
Quaque in se remeans obliquo Fascia tractu, 3.
Fascia bisßenâ dissimilis facie
Alligat extremas sinuosis flexibus oras. 4.
Nunc illum æternorum imperio superum

- Dal Ciel strappòllo il candido Imeneo,* 5.
E in terra, o grande Eroe, per Te recòllo,
Per Te, Zamoyiski, affin che di quel cinta 6.
Delle spose il bel fior la Czartoriski
A Te si giunga, e a' dolci anni concordi 7.
Di Padre il nome in bella Prole aggiunga.
O al Ciel diletto, o gran destino amico, 8.
Che a stringere, e infiammar due cuori eletti,
Degli alti giri il fuoco, e il Cinto manda, 9.
Il Cinto degli astriferi zaffiri.
Ma da che tratti sì v'amarno i Fati? 10.
Ab! sò degli Avi vostri i chiari fatti;
Rammento, e onoro i Giani, e i Jagelloni, 11.
Quai Palla coronò del doppio alloro,
Che tutto il peso del Polacco Impero 12.
Sugli omeri Atlantici portar' sospeso
Leggi fondando in arme, & arme in Leggi. 13.
Quest'è, che a voi s'inchina il Ciel spiegando
Ogni più bella grazia, e a favor vostro 14.
In congiurati aspetti entra ogni stella.
O degli Eroi Zamoyiski integro figlio! 15.
O erede integro de' gran Proavi tuoi!
Cui non fa grande il lume loro esterno, 16.
Ma la virtù che addentro i raggi spande,
E infratta Fede, & inconcusso patto 17.
Con Probità, donde il gran cuor procede

Avulsum nitidis properans Hymenæus ab astris 5.
 Detulit in terras, ut, Generose, tibi,
 Zamosci, Tibi se tanto pulcherrima vinclo 6.
 Czartoriskiadam splendida laus Nuruum
 Jungat, & in thalamo concordēs tranfigat annos, 7.
 Felicem & pulchrâ Prole Patrem faciat.
 O superis dilectæ animæ! queis Numina, vestras 8.
 Perpetuo ut firment fœdere nempe faces,
 Ignēs sponte suos atque ultro cingula mittunt, 9.
 Cingula bisſenis fulgida Jaspidibus.
 At quia nam tanta hæc vobis famulantis olympi 20.
 Sedulitas? nosco splendida facta Patrum
 Vestrorum, Jagellones, Janique recurſant, 11.
 Per quos belligeræ juncta Minerva Dea est;
 In quorum Herculeos humeros tot preſſa periclis 12.
 Sarmatici moles Imperii incubuit;
 Qui leges armis firmarunt, legibus arma. 13.
 Nimirum, veſtrum pronus in obſequium;
 His reor auſpicibus, ſtudiis ferventibus æther, 14.
 Et conjuratis curſibus aſtra favent.
 O Heroum tot Zamosci non degener hæres! 15.
 O ſtirpis generosæ inclyta Progenies!
 Quem non Nobiliū præclarum nomen Avorum, 16.
 Sed Magnum Probitas, Ingeniumque facit,
 Incorrupta Fides, & inexorabile pactum 17.
 Virtutis, Patriæ quem generoſus amor

Im-

- Che i Fasci rese, e l'inclite bipenni,* 18.
Per non veder le Patrie leggi offese.
Ab! di splendore qual mirammo attoniti, 19.
Allor farsi incremento al tuo valore!
Così baleno, e maggior fiamma elice 20.
Il ventilar; sì ascondonfi al dì pieno
Gli Astri, & a notte il bel del chiaro olimpo 21.
Splende, le cose allorche l'ombra inghiotte.
Pur ben la Dea Giunon, pur ben fornitti 22.
Di Donna alfine, e Amor con Citerea
Riser dal Polo! il solitario letto 23.
Qual danno era al tuo Germe, e al Patrio suolo!
Come piangeasi il talamo deserto! 24.
Quai preghi! e quanto ai Numi prometteasi,
Che fosse eterna degli Eroi la stirpe, 25.
Nè spenta andasse sotto l'ombra inferna!
Ei voti intese il Cielo, ecco dedotta 26.
Per man d'Imene colle faci accese,
D'aurato treno, e d'ogni dote altera 27.
Ecco ti vien sì gran Campiona in seno.
Come vezzosa d'Icaro la Figlia 28.
Negli abbracci d'Ulisse andò amorosa,
Nè l'espugnaro i drudi, e gli anni venti; 29.
D'illustre Pudicizia esempio raro.
Con sì gran petto, e tal virtù vien' Ella 30.
Beato a farti. Oh quali di diletto

- Impulit Insignes potius liquisse secures, 18.
 Quam Patriæ leges, juraque polluere.
 Ex illo visa attonitis tua tempore virtus 19.
 Sarmatiæ populis enituisse magis.
 Flamma magis motu, flabrisque animata coruscat 20.
 Clarius, & plenâ quæ latuere die
 Sidera nocte patent, dumq; umbra involvit olympum 21.
 Explicat, æthereum restituitque decus.
 Ol bene, quod Juno tædis te illustribus auctum 22.
 Esse jubet tandem; ridet & Idalius
 Idaliâ cum matre Puer; de cælibe lecto 23.
 Damna sibi ingruerant & Domui, & Patriæ.
 Heu quoties hæc orbum luxit, & Jlla cubile, 24.
 Et quæ vota Deo & munera pollicita est!
 Ne genus Heroum post sæcula longa caducum 25.
 Nocte sub obscurâ conderet interitus.
 Quod ne contingat, tectis educta superbis 26.
 Advolat in gremium Tanta Marita tuum,
 Nobilitate, opibus, magis at virtutibus aucta, 27.
 Quam genus Urania cum face prægreditur.
 Qualis amore flagrans Pulcherrima Larissæos 28.
 Se tulit optatos Jcaris ad thalamos,
 Bis denis annis non expugnanda, nec ullâ 29.
 Arte Procum: Exemplum grande Pudicitia.
 Virtute hac animum pectusque exulta, beatum 30.
 Te factura petit; quas tibi delicias,

- Trarrà sorgenti, allorché il dolce amore 31.
 Gli oziosi occuperà quieti momenti,
 Vezzi e maniere destreggiando esperta 32.
 I cenni secondar dal tuo piacere.
 Giove vorrìa Giove mutarsi in Cigno; 33.
 Ma invano: invan, se confessando pria
 La Deitate occulta a lei s'umilj; 34.
 Invan, se assunta poi la maestate
 Proceda quale al talamo stellato; 35.
 Ea Semele qual fù così fatale;
 Invano alfine, se ogni forme investa 36.
 Dissimulando l'essenze divine;
 Che non imporre il Nume, e le lusinghe 37.
 A quest'alma potran d'onestà torre,
 E l'arti astute abbatterà di Giove, 38.
 Di Giove trionferà la sua virtute.
 Gli erranti rai ma vè ch' Ella in Te fissa, 39.
 Ea ber comincia maggior foco omai
 Più bella fatta nel sembiante acceso. 40.
 Qual vaga Rosa sull'olente fratta
 Tacea modesta, e poi dall'alba tocca 41.
 L'imbalconata mostra a far s'appresta,
 Al sol si pande quindi, e di sua sferza 42.
 Attignendo i calor, prodiga spande
 Gli ostri vivaci; ride l'aere intorno, 43.
 Scherzano intorno i Zefiri procaci.

- Quosve jocos, dulces quoad exercebis amores, 31.
 Ingeret, & vacuæ gaudia quanta Domo!
 Docta voluntatem & placidos componere mores 32.
 Magnanimi sapiens conjugis ad placitum.
 Juppiter ipse licet Cycnum mutetur in album, 33.
 Confessusque Deum supplicet huic Nurui,
 Nil nisi ludibrium referet, turpemque repulsam; 34.
 Non si, legitimos qualis init thalamos,
 Procedat, qualemque truci Cadmeia fato 35.
 Sensit ab infidiis, Juno maligna, tuis;
 Denique multivolus formas se vertat in omnes 36.
 Furta sua occultans Numine deposito,
 Non tamen invictum poterit perrumpere pectus, 37.
 Tantus in invicto pectore regnat honos:
 Illa dolos, artesque vafra virtute retundet, 38.
 Arma triumphato de Jove opima feret.
 Aspicias, ut fixo te lustret lumine, Teque 39.
 Majores ignes hauriat adspiciens!
 Et super accenso niteat formosior ore; 30.
 Pulchra Rosa hortorum qualis in areolis
 Nocte latens, ut primum auroræ lumine tacta est 41.
 Purpureum gestit nuda aperire latus,
 Mox solis libans radios, dulcemque caloris 42.
 Excipiens ictum, prodiga divitias
 Pandit latè ostri, ridet circumfluus aer, 43.
 Et circum aerii luxuriant Zephiri.

- Di Iagellone e Tu sincera schiatta,* 44.
Tu o gloria delle Sarmati Matrone,
Ch'a etate intera il più gran senno assocj, 45.
E amena grazia a Pallade severa,
Mira le brame dello sposo Eroe, 46.
Che a Te con felicissimo legame
Accopia il Fato, e approprias; e mira quanto 47.
T'affisi ei, nè si sazi; il cor fiammato
Memre gli ardori dell' incendio interno 48.
Per gli occhi mette. Qual dei volatori
La Regnatrice infra le nubi al sole 49.
S'appressa, e la pupilla vincitrice
Ficca tra' rai; dei solgori la fonte 50.
Non l'atterrisce già, nè il caldo assai
Ch'entro i pennati fianchi incuoce, e fiede; 51.
Tanto ama contemplar li raggi aurati.
O avventurose, o nate dagli Eroi 52.
Alme concordi! le fiamme amorose
Sì senza danni in voi vivano eterne, 53.
Sì dolcezze v'accolmin senza affanni!
Da voi s' innanimi a voi simil Prole, 54.
Vi porti in volto; e tutto dei magnanimi
Avi trasfuso il gran valor nei figli, 55.
Di Patria vegga il gaudio, e onor rifiuto,
Sporga ad Andrea gli bracciolini, e rida 56.
Dal sen materno un picciolo altro Andrea.

- Tu vero Jagellonum certissima Proles 44.
Inter Sarmatides gloria prima Nurus,
Cujus in angusta residet gravitate Juventus, 45.
Lenis & in rigida Pallade Cypris inest,
Nonne vides ut Te solam Zamoscius Heros, 46.
Quem Tibi felici Numina connubio
Adjungunt, propriumque dicant, obtutibus usque 47.
Te petat, expleri nec queat; ex oculis
Qui micat ast ignis, majora incendia volvat 48.
Corde sub accenso! non secus ac volucrum
Regnator nubes tranans, bibit ebrius ignem 49.
Solarem, intendens vivam oculorum aciem
In Phœbi radios; non acrior avocat illum 50.
Splendor, non nimio flamma calore coquens
Remigium alarum, atque uistas circumundique plumas: 51.
Haurire ignivomos tantus amor radios!
O fortunatæ, o claris Heroibus ortæ 52.
Concordes animæ; mutuus urat amor
Sic vos æternum, & dulces super ingerat ignes, 53.
Et sine amaritie gaudia longa thori.
Nascatur vobis similis, noscendaque ab ipso 54.
Conspectu soboles; totaque magnanimum
In caros virtus Proavûm transfusa Nepotes 55.
Et Decus & Patriæ gaudia restituat:
Parvulus Andreas ad Patrem dulce renidens 56.
Exporget Matris brachiola è gremio:

Così risorga il seme degli Eroi, 57.
Così agli fatti, ai scritti autor si porga.
Ma il Dio m'alletta, e nel cantar m'ingolfo, 58.
Mentre la rapid' ora i corsi affretta.
Ergi la face, Imen, che tardi il gaudio? 59.
La bianca Luna già ti guarda, e tace;
Già tremoleggia, e ride ogni Astro in Cielo; 60.
Ergi la face, Imen, giuoca, e festeggia.
E poiche i detti eseguir dei del Fato, 61.
Fà col Celeste Nodo un cor, due petti.

Quai pompe nuove? e qual Imene è questo?
Forse Giunon si rimarita a Giove?
Và in sen d' Andrea la nobil Czartoriski,
Perche il Ciel riprodur gli Eroi volea.

Mentre sì bella, e sì a Te fida Sposa
D' Imen, Zamoyski, accende la facella;
Dice Giunon; se in Ida eri al giudizio,
Non prendevi, Zamoyski, un più bel don.
E se tal' era l' Elena d' Atride,
Sarebbe ancor, sarebbe Troja altera.

Heroum semen mandant hinc Fata renasci, 57.
 Grandia queis facere & scribere posse datum est.
 Singula sed nos dum legimus, studioque canendi 58.
 Provehimur, rapidis hora fugit pedibus;
 Prome, Hymenæe, faces, quid gaudia nostra moraris? 59.
 Prome faces, lumen candida Luna tibi
 Tradit, & aurato rident tibi sidera noctû; 60.
 Prome, Hymenæe, faces, sparge, Hymenæe, jocos.
 Et quoniam Divum te iussa facessere par est, 61.
 Cælestis Nodus Pectora Bina liget.

I N E A S D E M

Qui Thalami! quæ tæda! novi quæ pompa Hymenæi!
 An Juno est iterum conjuge ducta Jove?
 Zamoscio Heroi modo Czartoriskia nubit.
 Heroum hinc semen Dii retinere volunt.

I N E A S D E M

Dum Tibi, Zamosci, tam præstans ducitur Uxor,
 Inque Tuos defert vincula casta thoros;
 Juno ait, Idæo non si quoque vertice Judex,
 Zamosci, assideas; talia dona feras;
 Quin etiam si talem Helenam Menelaus haberet,
 Staret adhuc, ubi jam Troja superba fuit.

I N

Sù grida Evviva, e poi, Zamoyski, Evviva,
 E poi tre volte, e tre triplica Evviva.
 Già in sen Ti viene l'alma Czartoriski,
 Che un bello spirto in belle membra tiene.
 Lei sì amerebbe più, che Dafne, Apollo,
 Lei sì, non Danae, Giove eleggerebbe.
 Marte alla Diva, Ulisse a Penelôpe,
 E lei Pirro ad Ermione preferiva;
 Alcide, Ettôre, ad Ebe, ad Andromâca,
 Paris a Elêna, a Delia il suo Pastore.
 Quai nasceranno oh quai figli alla Patria,
 Che nel volto, e nel cor Te porteranno!
 Se il parto assuma la virtù col seme,
 Pompilj nasceran? poiche sei Numa.
 Se dal virile è ver che il viril nasce;
 Se dal gentile è ver ch'esce il gentile;
 D' indol sincera ti darà i Telêmachi
 Questa, di cui la più gentil non era.
 Sù grida Evviva, e poi, Zamoyski, Evviva,
 E poi tre volte e tre triplica Evviva.

CAN-

I N E A S D E M

Euge triumphe canas, Zamosci, itera Euge triumphe,
Et triplica ter io, terque iterum triplica.

Nam tuum ad amplexum jam Czartoriskia prodit,

Quæ pulchro claudit corpore pulchrum animum.

Hanc sibi, quam Daphnem, mallet formosus Apollo,

Hanc sibi, non Danaen, Jupiter eligeret.

Hac commutaret Venerem Gradivus, Ulysses

Penelopen, Pyrrhus magnificam Hermionem.

Alcides Heben, Helenam Paris, inclytus Hector

Andromacham, Phœben Lathmius Endymion.

O quales abs Te sperat Respublica Natos,

Qui Te tam vultu, quam meritis referent!

Si Patrum in Pueros abeunt cum semine mores,

Nascenturne Numæ? Tu quia Pompilius.

Si verum dicunt, *Fortes a fortibus esse,*

Et nasci ingenuos nonnisi ab ingenuis,

Sane Thelemachos fortes generabis ab istâ

Penelope, quâ non ulla mage ingenua.

Euge triumphe canas, Zamosci, itera Euge triumphe,

Et triplica ter io, terque iterum triplica.

Lym-

CANZONE XXVII.

del Petrarca.

Chiare, fresche, e dolci acque,
 Ove le belle membra
 Pose colei, che sola a me par donna;
 Gentil ramo, ove piacque
 (Con sospir mi rimembra)
 A Lei di fare al bel fianco colonna;
 Erba, e fior, che la gonna
 Leggiadra ricoverse
 Con l'angelico seno;
 Aer sacro sereno;
 Ov' Amor co' begli occhj il cor m'aperse;
 Date udienza insieme
 Alle dolenti mie parole estreme.
Segli è pur mio destino,
 E'l cielo in ciò s'adopra,
 Ch' Amor quest'occhi lagrimando chiuda;
 Qualche grazia il meschino
 Corpo fra voi ricopra;
 E torni l'Alma al proprio albergo ignuda.
 La morte sia men cruda,

Ex Petrarcha.

Lymphæ lucidulæ, dulces Lymphæ, egelidæque,
 In queis formosissima deposuit
 Membra, mihi Herois dici quæ sola videtur
 Digna; Arbor tuque o inclyta floridulis
 Ramis usque nitens, nivem olim cui latus hæsit,
 Quot gemitus, quot suspiriaque ægra traham
 Ipse hæc dum mecum tacitus loquor, atque recordor!
 Et vos quæ pressit gramina Laura sedens,
 Vos teneri & flores, licuit queis versicolore
 Illius Ambrosios comere fronde sinus:
 Tuque serene, sacerque aer mihi, vinxit amore
 Splendor ubi illius mentem animi atque animam,
 Dum queror audite, & vos extremâ alloquor horâ.
 Si sic Fata jubent, Fata maligna mea;
 Si sic atque placet Divis cælestibus ut mors
 Impia, & hos madidos mî lacrymis oculos
 Claudat amor, vos tunc jubeam permittite quæso,
 Liquerit ut cum isthæc spiritus aridula
 Ossa, miser saltem tranquillo in morte quiescam
 Limine; vobiscum namque lubens oboeo;

Se questa speme porto
 A quel dubbioso passo:
 Che lo spirito lasso
 Non poria mai in più riposato porto,
 Ne 'n più tranquilla fossa
 Fuggir la carne travagliata e l'ossa.
 Tempo verrà ancor forse,
 Ch' all' usato soggiorno
 Torni la fera bella e mansueta;
 E là, 'v'ella mi scorse
 Nel benedetto giorno,
 Volga la vista desiosa e lieta,
 Cercandomi: ed, o pietà!
 Già terra infra le pietre
 Vedendo, Amor l'inspira
 In guisa, che sospiri
 Sì dolcemente, che mercè m'impetre,
 E faccia forza al Cielo,
 Asciugandosi gli occhi col bel velo.
 Da' be' rami scendea,
 Dolce nella memoria,
 Una pioggia di fior sovra l' suo grembo;
 Ed ella si sedea
 Umile in tanta gloria,
 Coperta già dell' amoroso nembo:

Una hæc dum maneat modo me spes credula, nostrum ut
 Excipiens vestri gratia blanda sinus
 Frigidulum corpus condatis sede quietâ.

Fortunata dies forsitan adveniet,
 Ad suetum quâ nempe locum tandem illa redibit,
 Quæ dulcem curis miscet amaritiem.
 Atque ubi me vidit felici tempore Virgo
 Huc illuc cupidos evolvens oculos
 Me met sæpe requireret. Quin terram (heu! pietas) me
 Atque inter gelidos jam aspiciens lapides
 Ardeat, & nostros etiam suspiret amores
 Icta cupidineâ pectus amans faculâ;
 Fletibus & tergens rorantia lumina velo
 Candidulo, placidô molliat ore Deos,
 Et lacrymis flectat pectus perfusa decoris,
 Ut veniam vitæ impetret ipsa mihi.
 Suavibus à ramis (dulce est dum mente retracto)
 Descendens imber florens in gremium
 Illius, locum Achæmenio replebat odore:
 Tum Diva, ast humilis, cui viget usque pudor,
 Nil elata animo; cor etsi tangeret ingens
 Gloria, versicolore imbre adoperta, sedens

Qual fior cadea sul lembo,
 Qual sulle trecce biende,
 Ch'oro forbito e perle
 Eran quel dì a vederle:
 Qual si posava in terra e qual su l'onde:
 Qual con un vago errore
 Girando pareva dir, quì regna Amore.
 Quante volte dis's'io
 Allor pien di spavento,
 Costei per fermo nacque in Paradiso!
 Così carico d'oblio
 Il divin portamento,
 E'l volto, e le parole, e 'l dolce riso
 M'aveano, e si diviso
 Dall'immagine vera;
 Ch'i dicea sospirando,
 Qui come venn'io, o quando?
 Credendo essere in Ciel, non là, dov'era.
 Da indi in qua mi piace
 Quest'erba sì, ch'altrove non ho pace.
 Se tu avessi ornamenti, quant'hai voglia,
 Potresti arditamente
 Uscir del bosco, e gir infra la gente

CAN-

Stabat flos limbum hic super; aureolos super hic
 Crines lapsus erat, gemmiferaeque comas;
 Sternebatur humi hic, hic nabat lenibus undis
 Labans in morem turbinis, ille vagans
 Aerio gyro, loquies spiramine visus
 Ambrosio, hic suavis Regna Cupido tenet.

O dixi quoties ego tunc exterritus? hæcce
 Æthere nata venit, me mihi surpuerant
 Usque adeo vultus, risus, divinaque verba
 Immemorem, ut dixi cum gemitu, hucce pedem
 Quâve viâ, quandoque tuli; tum me æthere credens
 Esse, ibi non, mirabundus ubi ego aderam:
 Tempore jam ex illo sic hæc mihi gramina rident,
 Nil melius nullo sit mihi ut hocce loco.

Si illâ luce mices, illis & vestibus ornes
 Quo desiderio incenderis usque miser,
 Audacter posses sociales visere cœtus,
 His densis sylvarum egrediens latebris.

VER-

CANZONE XXX.

Del Petrarca.

D *Ipensier in pensier, di monte in monte
 Mi guida Amor; ch'ogni segnato calle
 Provo contrario alla tranquilla vita.
 Se'n solitaria spiaggia vivo, o fonte,
 Se'n fra duo poggi siede ombrosa valle,
 Ivi s'acqueta l'alma sbigottita;
 E, come Amor la'n vita,
 Or ride, or piagne, or teme, or s'assicura;
 E'l volto, che lei segue, ov'ella il mena,
 Si turba, e rasserena,
 Ed in esser picciol tempo dura:
 Onde alla vista, uom di tal vita esperto
 Diria, questi arde, e di suo stato e' incerto.*

*Per alti monti, e per selve aspre trovo
 Qualche riposo: ogni abitato' loco
 E' nemico mortal degli occhi miei,
 A ciascun passo nasce un pensier novo
 Della mia Donna, che sovente in gioco
 Gira'l tormento, ch'i porto per lei:
 Ed appena vorrei
 Cangiar questa mio viver dolce amaro:*

Ch

V E R S I O

Elego Carmine.

De curâ in curam, in montem de vertice montis
Hûc agor atque illuc turbine præcipiti;
Sola meos solata ac commiserata dolores
Tæsquæ mihi præbent auxilium misero;
Mi faciunt ægro medicinam, sola querelas
Mulcent; Fons streperâ sicubi de scatebrâ
Profilit, aut vallem rupes facit, aut nemus umbram,
Illic curarum ponere mens animi
Suadet onus, proque arbitrio nunc ridet amoris,
Flet modo, & in vultu signa gerit lacrymas
Oris quippe habitus menti omni tempore præsto est,
Juncta in fronte gerens gaudia amaritiæ
Nec tamen ille statu longum prædurat eodem,
Nunc spe corda agilis, nuncque metu varius;
Ut qui me videat, certè hic manifestus amator,
Incertusque sui, dicere possit, hic est.
Hoc mihi nè eveniat fugio loca publica, & urbes
Ipsaque lux oculis est odiosa meis
Tantum inter celsos, secreta umbracula, montes
Quâ penetrare alios Relligio prohibet,
Assidue venio, spacia hic ad singula passim
Mi nova cura subit; nascitur unde aliud

Fle-

Ch'i dico; forse ancor ti serva amore
 Ad un tempo migliore:
 Forse a testess' vile, altrui se caro:
 Ed in questo trapasso sospirando,
 Or potrebb' esser vero, or come, or quando.

Ove porge ombra un pino alio, od colle,
 Talor m'arresto: e pur nel primo sasso
 Disegno con la mente il suo bel viso.
 Poi ch'a me torno, trovo il petto molle
 Della pietate; ed allor dico, ah! lassò,
 Dove se giunto; ed onde se diviso?
 Ma mentre tener fiso
 Posso al primo pensier la mente vaga,
 E mirar lei, ed obbliar me stesso;
 Sento amor sì da presso,
 Che del suo proprio error l'alma s'appaga:
 In tante parti e sì bella la veggio,
 Che se berror durasse, altro non cheggio.

Flebile cordolium, ex alio; quod mox tamen Jlla
 Irridet; vellem sed caruisse malo
 Vix ego dulci isto; quis scit, melioribus annis
 Te forsan servat, dico ego fidus amor;
 Fors etiam ut qui nunc tibi sic despectus haberi,
 Contra sis auro carus apud Dominam,
 Suspiransque altè penito de pectore, quando
 Id fieri poterit, quâ ratione, rogo.
 Tum sic unde jacet vel mons, aut populus umbram,
 Illicò me gressus sistere cogit amor;
 Et primo in saxo Dominæ informare figuram
 Præsentemque animi fingere luminibus,
 Unde ad me tandem deprenso errore reversus,
 Omnia plena meis comperio lacrymis:
 Ah miser! infelix quantum mutatus ab illo
 Invidiosus eras qui modo olympicis!
 Tempore quo facilis obversabatur imago,
 Mille tuum pascens deliciis animum,
 Quandiu enim facit ista mihi persuasio ludos,
 Et desertorem me juvat esse mei.
 Interea tanto perfundor nectare sensus,
 Errori faveam plausor ut ipse meo:
 Sic mihi præsentem se sistit ubique locorum
 Absentis vivæ par color & facies,
 Ut si errore frui tali sine fine daretur
 Esset nulla mihi conditio potior.

(d)

Sæ.

I l'hopiù volte (or chi fia che mel creda?)
 Nell' acqua chiara e sopra l'erba verde
 Veduta viva, e nel troncon d'un faggio;
 En bianca nube sì fatta, che Leda
 Avria ben detto, che sua figlia perde;
 Come stella, che'l sol copre col raggio:
 E quanto in più selvaggio
 Loco mi trovo, e'n più deserto lido,
 Tanto più bella il mio pensier l'adombra:
 Poi, quando'l vero sgombra
 Quel dolce error, pur li medesimo affido
 Me freddo, pietra morta in pietra viva;
 In guisa d'uom, che pensi, e pianga, e scriva.

Ove d'altra montagna ombra non tocchi
 Verso 'l maggiore, e 'l più spedito giogo
 Tirar mi suol un desiderio intenso:
 Indi i miei danni a misurar con gli occhi
 Comincio, e intanto lagrimando sfogo
 Di dolorosa nebbia il cor condenso,
 Allor ch'i miro, e penso,
 Quanta aria dal bel viso mi diparte,
 Che sempre m'è sì presso, e sì lontano:
 Poscia fra me pian piano;
 Che fai tu lasso? forse in quella parte

Or

Sæpe ego te vidi, & quis hoc mihi credere possit?

Expressam Fontis luciduli in speculo;

Seu viridi affectum depono in gramine corpus,

Hic mihi præsto etiam est, Laura, tua effigies;

Sæpe tuos recolens abiegnō in cortice vultus,

Ne nova Diis nemorum præda fores metui:

Ah quoties cælum speculanti in nube serenâ

Visa mihi Æbalia candidior faculâ!

Quoque magis turbam ac vulgi contagia vitans

Solivagus vastas ingredior silvas,

Clarior hoc propiorque mihi sub lumina mentis

Usque means, oris umbra tui obiicitur,

Donec discursis rediens erroribus ad me

In saxum fido, saxeus ipse magis;

Sentit viva silex mea mortua pondera, topi

Corpore dum extento terga premo viridis,

Et tamen in speciem scribentis & excruciantis

Meme ipsum, tacitis luminibus sedeo.

Mox subito exfiliens gressu feror incitus alta

Ad saxa affectans editiorem aditum,

Quâque mihi fundi umbra videtur largior, illuc

Me desiderio pes rapit; unde aciem

Intendens, prospectum in partes aucupor omnes,

Metirique intervalla oculo occipiens

Carnifices luctor lacrymis extinguere flammâs,

Atque hoc nimbo animi nubila discutere,

Or di tua lontananza si sospira.
Ed in questo pensier l'alma respira.

Canzone, oltre quell' alpe
Là, dove 'l ciel è piu sereno, elieto,
Mi rivedrai sovr' un ruscel corrente,
Ove l'aura si sente
D' un fresco, ed odorifero Laureto:
Ivi è 'l mio cor, e quella, che 'l m' invola:
Qui veder puoi l'immagine mia sola.

SONETTO

del Petrarca.

S' Amor non è; che dunque è quel ch' i sento?
Ma s'egli è amor; per Dio, che cosa e quale?
Se buona; ond' è l'effetto aspro mortale?
Se ria; ond' è sì dolce ogni tormento?
S'a mia voglia ardo; ond' è 'l pianto, e 'l lamento?
S'a mal mio grado; il lamentar che vale?
O viva morte, o diletto male,
Come puoi tanto in me, s'io nol consento?

E

Nubila, quæ mihi lucem adimunt, cum sæpe recordor
 Absentis Dominæ flebile dissidium,
 Et quantum inter nos spatii hinc intersit & illum
 Tam prope quæ est, & quæ tam procul usque mihi;
 Nec longum cum iterum memet consolor & in spem
 Me referens, quis scit, dico, an & Illa tui
 Nunc etiam absentis memores suspiret amores.
 Inque hoc respirat credula mens animi;
 Jamque vale trans montem isthic me Elegeia videbis,
 Qua Lauræ aura facit æthera candidius,
 Currentis prope fontis aquas, quâ parte susurrans
 Lauretum, nimbos spargit odorifluos;
 Illic mentem animumque meo cum corde, meique
 Heu spoliatricem pectoris invenies
 Hic etenim quod nostri aliquid Te cernere speres,
 Posse; minus nihil est, solaque mi effigies.

SI non est id Amor, quid erit quod pectore fervet?
 Sin amor est, qualis, dic mihi, res sit amor?
 Si bona res Amor est, unde hæc tot lerna malorum?
 Sin mala, cur dulci nectare pæna magis?
 Uror ego si sponte; unde hic fluxus lacrumarum?
 Si non sponte uror, diffuso cur lacrymis?
 O mors viva, mihi tormentum o dulce; quid in me
 Tantum juris habes, hoc nisi sponte velim?

Sin

*E s'io 'l consento; a gran torto mi doglio.
 Frà sì contrari venti in frate barca
 Mi trovo in alto mar senza governo,
 Sì lieve di faver, d'error sì carica
 Ch' i medesimo non so' quel, ch' io mi voglio;
 E tremo a mezza state, ardendo il verno.*

*Ite caldi sospiri al freddo core:
 Rompete il Ghiaccio che pietà contende;
 E, se prego mortale al ciel s'intende;
 Morte o mercè sia fine al mio dolore.*

SONETTO

*Se una fede amoroa, un cor non finto,
 Un languir dolce, un desiar cortese;
 S'onesto voglie in gentil foco accese;
 Se un lungo error in cieco laberinto;
 Se nella fronte ogni pensier dipinto,
 Od in voci interrotte appena intese,
 Or da paura, or da vergogna offese,
 S' un pallor di viola, e d'amor tinto;
 S'aver altrui più caro, che se stesso;
 Se lagrimar, e sospirar mai sempre
 Pascendosi di duol, d'ira, e d'affanno;
 S'arder da lunge, ed agghiacciar da presso;
 Son le cagion, ch' amando i mi distempre,
 Vostro, Donna, 'l peccato, e mio sia 'l danno.*

O.

Sin ego sponte velim, cur iuste conquerar haud est

Sic rotat oppositis me ratis ægra notis

Ante pedes avidum mare: sed moderamina clavi

Deserit ars, error pro Duce vela regit;

Ipse quid in votis mihi, nescio, debeat esse

Frigore sol medio me premit, igne gelu:

Fervida vos gelidum suspiria pectus inite,

Frangite saxosum, tela inimica, gelu;

Inque Polo humanis precibus siquis locus extat,

Mors cita, vel merces sit mihi summa mali.

SI inculcata Fides, cor haud Pelasgum,

Si crux melle prior, decens, cupido,

Si flagrans celebri foco voluntas,

Si longus labyrinthicæ artis error,

Si frontis tabulâ notata cura,

Si singultibus intericta mî vox,

Si terror gelidus pudor rubescens,

Si pallor violis amore tinctus,

Si quid se prius intimis habere,

Si mergi lacrumis Symonidæis,

Si suspiria corde ferre ab imo,

Si luctu, furiis Erynne pasci,

Si flagrare procul, procul, obrigere,

Sunt causæ ut peream dolis amoris,

Culpa, Lisa, tua est, meumque damnum.

Na-

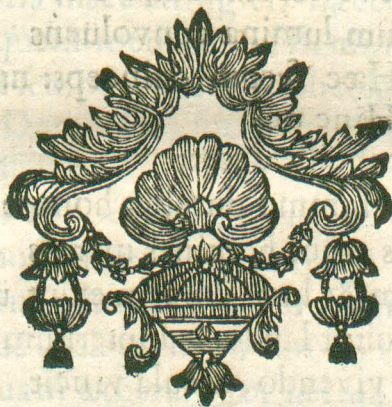
Ovide c'est à tort que tu veux mettre *Auguste*
 Au rang des Immortels
 Ton exile nous apprend qu'il étoit trop injuste
 Pour avoir des Autels.

Na-

Naso quid Augustum non iusto carmine tentas
 Inter cœlestes ponere stulte Deos?
 Quos illi Divum sacros adscribis honores
 Pœna tui Exsilii non meruisse docet.

(c)

TRI-

TRIUMPHUS TEMPORIS

Ex Italicis Francisci Petrarchæ rhythmis
expressus.

A Urea ab æde sequens auroram Sol ita pernix
Migrabat, Thetidos vix iniisse thoros
Dixisses. paulum evectus rutilantia late
Sustulit; in gyrum lumina convoluens
More Virûm; Hæc secum deinceps: nam quid rear?
Hinc me
Majori nisu incubuisse decet;
Nam si qui vitam summo ducebat honore
Terras afficiens atque homines meritis
Implet fata quidem, & lucis dulcem exuit usum,
Non tamen exuitur laude, sed interitum
Post ipsum, clare vivendo sæcula vincit
Multa virûm; quæ vis denique legis erit?
Sub cælo quæ fixa homines monet, omne quod ortum est
Deberi morti; ex ortibus atque obitus
Pendere? at si fama hominum præclarior exit
De busto, breve quam extinguere debuerat
Ætatis spatium; certe obscurabitur umbris
Communis jam aliis laus mea tota, meum et
Vilescet decus; hinc merita succendor ab irâ:
Quid cessô? aut quæ me jam graviora manent?
Quid

Quid plus cælicola obtineo, quam pulvere cretus
 In terris homo? quem non super ire aveo,
 Illi gstatuito sim saltem æqualis honore.
 Sunt mihi quadrupedes, quos alit Oceanus
 Nectare bis gemini; vehor his; calcaribus illos
 Admotis hortor cursibus in mediis,
 Non cursum tamen humanæ queo vincere laudis.
 Me ne probris hisce attingier? hæcce pati
 Men fastidia? quem medium ad flammantis olympi
 Seduli agunt semper limina cælicolæ,
 Atque vocant Dominum; fors hæc indigna veniret
 Quamvis parte sederem inferiore Poli,
 Nunc age nunc tempus laxas effundere habenas,
 Atque alas nostris applicet ira rotis;
 Humanum omne odio, (& fateor) genus insequor acri,
 Frons mea & incæpti signa furoris habet.
 Illi adeo postquam æthereos tot sæcula cursus
 Annorum explerunt, inclytum ab exequiis
 Nomen habent ipsis, & famâ præpete vecti
 Murmure claro implent orbis utrumque latus,
 Posthuma quæ longe vita est felicior illâ,
 Traxerunt Parcæ stamine quam fragili,
 Solus ego æternis dans terga laboribus, idem
 Permaneo semper, sorte nec ullâ, aliis
 Non auctus donis unquam; feror omnia talis
 Qualis eram, undifono, quam prius inciperet

Marmore humum fixam fatis Neptunus obire,
Seu sibi, quamquam orbem vendicet alma dies
Seu nox atra, Deum per sedes jugera olympi
Convexa, assiduis cursibus usque roter.
Hæc ubi dicta feros iterum feriente jugales
Instigat loro, non secus ac volucris
Præpetibus pennis in prædam ex æthere lapsam
Post se & longé Euros deserit, atque Notos;
Nec satis. haud calamus fingat non mentis acumen,
Quam pernix Phœbus per supera alta volet;
Ipse oculis dum mira sequens spectacula lustro
Contraxi horrorem corpore, corde metum
Tum demum ob celerem lapsum, ignarumque teneri
Decursum nullo vitam hominum in pretio
Ducendam adverti, cuius me tanta cupido
Olim incendebat, percitus atque odio
Contra illam, veteres mutavi prorsus amores;
Quippe videbatur futile velle animum
Ponere spe firma in rebus, quibus ingruit avi
Ira, usu quas dum prendere aves subito
Evasere, manusque vago molimine hiantes
Eludunt celeri protinus effugio
Pernicique recessu; sic mala vipera tactu
Jlicet urgentum elâbitur è digitis.
Ergo age si propriæ quem tangit cura salutis,
Versatur dum mens in statione suâ,

In-

Inque usu arbitrii, res & spes ponere curret
 Fixa in sede suas; Tempus enim accelerans
 Pressa sui Ducis ut relegat vestigia cursu
 Servarim, & calcem tangere calce propé
 Musa tacet, quod posse pari id se dicere motu
 Haud putet; hirsutis stiria acuta rubis
 Pendebat, Rosa mox, penè ut concurreret uno
 Momento acris hiems, æstifer atque calor
 Talia quis fando non flectat corda stupore
 Accipiens dubio? sed manifesta fides.
 Mentis nunc oculis in rem ipsam mentis eamus,
 Quos mi olim obstruxit effera Luxuries:
 Nunc ultro incuso me met, memetque flagello,
 Et carnem meritis persequor hanc odiis
 Spes procul o, vacuam mihi linquite pectoris aulam,
 Olim quæ vobis fida fuit statio,
 Parca meis oculis speculi nunc obiicit orbe
 Effigiem veram, reddor & ipse mihi;
 Apparent diræque auram formidinis afflant
 Densâ acie heu nostræ crimina nequitia,
 Quare ævi spatium breve prolixosque dolores
 Nunc ratione initâ computo, meque paro
 Vicinæ morti: ecce oriens quem viderat ore
 Fulgentem roseo Cinthius, emeritos
 Cinthius idem alto mersurus in æquore currus
 Pallentem ore videt, squallidulumque senem.

Vita hominum spatio unius vix tempora lucis
 Equiparat, densis obsita quæ nebulis
 Usque sui insuavem facit orbe morantibus usum,
 Assiduusque hominum pectora morsus habet,
 Et quamvis radium nonnunquam exprimat amicum
 Mox revocat, tristes subiiciens tenebras.
 Hâc ergo spes Terrigenum & vesana cupido
 Nititur, hinc sumunt cornua & hinc animos,
 Nec quam vita fugax, celerique simillima vento
 Spectant, nec quam mors ocyor aggreditur.
 Ævi usura mei, video, quam finibus arctis
 Clausa sit, ast reliquum fors hominum hâud potior
 Claraque de mundi excidio argumenta supremo
 Ipsa planetarum dat fuga, solis iter.
 Nunc ite & vanis viresque ac tempora nugis
 O Juvenes cæci conterite, & serie
 Longâ annos numerate; etenim nos parcius urunt
 Atque minus feriunt tela sagace oculo
 Ante adversa; noti at forsan sine pondere verba
 Nostra ferunt; sed vos credite, quæso, mihi
 Latiferum crudo proflatis pectore somnum;
 Non solidum vobis corpus at umbra placet
 Ecce horæ, soles, natiq; e mensibus anni
 Quis putet alarum remigium volucrum
 Usurpant; nec longa mora hinc cum castra movenda
 Omnibus, atque alia sede locanda Domus
 Ne

Ne vestris ne tantum animis obducite callum
 Optima dum medicas vult adhibere manus
 Alethe; crines frontemque occasio pronam
 Porrigit, errorum nubilaque, & maculas
 Protinus excussisse atque emendare velitis,
 Rimari & vitæ jam melioris iter,
 Inque viam, in thalamos virtutis vertere gressum;
 Non usque o hominum more fero fatuûm
 Non rem differte in spatia ultima, quando crepanti
 Jam pede propulsat mors inopina fores
 Ferali impulsam nervo truculenta sagittam
 Intima per torquet pectora, datque neci:
 Hactenus ut Phœbi furiasque fugamque notavi,
 Atque hausi casus pectore dein varios
 Tum parte ex aliâ per amica silentia turbam
 Vidi aliam, quam non temporis adficeret
 Longinqui ira ferox, damnove metuve ruinæ
 Jbat ovans, rapiens celsa per astra viam:
 Scriptorum excubiis, vatumque minacibus armis
 Freta erat, arma libri; tum styli acumen erant
 His visus demum ante alios infestior esse
 Astrorum Dominus, qui super astra caput
 Ingenii sublatis alis virtute levassent
 Ingenitâ, atque acti illustribus ingenii
 Spiritibus stolidæ liquissent fœdera plebis;
 Contra hos ignivomas cornipedum furias

In-

Instaurat pastu meliore fugacius addens
 Pennarum quoddam Remigiique genus,
 A multis ut jam vellet facere illa Regressum
 Fama nitens, Solis ceu tremefacta minis.
 Atque hic lugubri sonitu vox acta per auras
 Excidit, illam hausi, & mente notavi animi:
 Hæc rata lex: Per res hominum perque ausa, ligulstri
 Quæ florem referunt, turbine vel modico
 Lapsurum, tandem & tenebris obnoxia Lethes
 Nocti obnoxia Sol ingenium omne domans
 Axe cito luces, annos, & sæcula volvet,
 In fumum illustres cernet & ire viros.
 Quot celebres Pencus, quot quondam Oeagrius Hebrus,
 Hic mærens Orpheum, Daphnidis ille memor,
 Quot Xantus, septemque rigans vetus Albula montes
 Videre Heroas promeruisse decus,
 Queis famæ spolia aut dudum detraxit avara
 Ætas, mox properâ aut detrahet usa manû.
 Ergo vestra refert hybernâ gloria lucem,
 Ut nubes umbrâ polluat hanc tenui
 Credite mî, magni fuga temporis acre venenum est
 Nominibus magnis, exitioque dabit
 Prætereunt vestri tanto splendore triumphî,
 Et pompæ celebres luxibus Attalicis
 Prætereunt sceptrâ ac Dominatus, præterit, ambit
 Quidquid Luna suo argentea circuitu

Nec

Nec vero indignis quæ temporis impetus aufert
Illa aliis affert de meliore notâ ;
Cuncta pede ille æquo calcat, bona sortis optimæ
Non tantum, at vasti dona etiam ingenii:
Sicque adeo mundum pariter volvensque, trahensque
Curriculo jugi tempus abire solet;
Nec mora nec requies, nusquam vestigia figit ,
Dira nec ostendit signa sui reditus,
Hauriat immani miseros vos donec hiatu,
Inque urnam, in vanos & redigat cineres;
Quod tamen haud humili sibi sedem humana putatur
Gens posuisse loco, & cornua sumit atrox ;
Quid mirum incussu si dum ruit illa potenti ,
Usum se præter tempus agit solitum
Lentius; ut quæcumque animo dictisque sequatur
Vulgus, si non tam finibus exiguis
Clausum esset tempus, decus omne perire videres
Humanum, in cineres, inque redire lutum.
Audieram hæc supplex (nec enim inviolabile contra
Verum stare animo, ac fidere nolle, decet,)
Audieram & frædâ tractas de nocte videbam
Res hominum ad solem more nivis fluidæ
Dissolvi, & tempus prædas ex munere famæ
Usque agere, exque amplis nominibus spolia,
Jam ut flocci facerem quæ Numina sicut adorat
Capta animo, atque oculis Gens hebes usque hominum

(f)

Ne-

Nescia fatorum, neque credula fata docenti
 Dum semper molli perdita luxurie
 Delitiis se pascit inanibus, arida laudat
 Plusque senum, pubis funera quàm teneræ.
 Quot jam felices mors abstulit ubere matris?
 Extremo miseros quot soluit senio?
 Felix qui nunquam (quis dixit) prodit in auras.
 Prolixam ast vitæ splendida laus sequitur
 Usuram: demus longo hoc errantibus usu
 Quid tamen est tanto quod petitis studio?
 Temporis in crudi si tandem id vertitur escam?
 Appellant famam; at verius altera mors;
 Altera mors fama est, mors altera longaue vita;
 Qui longum vivit, credite, bis moritur
 Nec magis hunc, quam primum obitum medicina refutat
 Nomina sic Tempus magna triumphat ovans.

TRIUMPHUS DIVINITATIS

Ex eodem Petrarcha.

ERgo ubi quam late terras obit orbita cæli,
 Rem nullam vi, vel flore vigere suo
 Aspicerem, totus tremefactus, nitere, dixi
 Quâ re? respondi spes mea tota Deo

Ni-

Nititur, haud unquam qui corda inhiantia cælo
 Lufit promissis, aut ope cassâ suâ
 Destituit nunquàm; at mundus mea vota fefellit:
 Nam tandem qui sum agnoscere, qui fuerim
 Incipio, nunc nunc video irreparabile abire
 Tempus; nimbiferis quin citius Zephyris
 Maturare fugam & sævum mihi relinquere luctum.
 At quid eo in luctus? si mea culpa fuit;
 Debebam intendisse oculos maturius ægros,
 Et damnavisse improvida consilia.
 Nequaquam & seros hanc mentem parcere in annos,
 Cum spargit senium tempora cana nive,
 Fatalesque extrema legunt jam fila sorores:
 Numinis at nunquam gratia sera fuit
 Cui acclinatus solidâ spe incumbo, beatis
 Nempe illa impellens mentem animi stimulis
 Ausa meam mentem succendat ad ardua, fructus
 Cum magno & tardus sænore reddet ager.
 Dicta mea oppositis ego sic rationibus urgens
 Hæc ipse intento pervoluebam animo;
 Dumque ego nosse aveo si Res Moderator olympi
 Quas agitat, formâ non vigeant stabili
 Post tantos motus variæque volumina fortis,
 Illis qui finis, metaque quæque fiet.
 Ecce novum mundi corpus; cui tempora leges
 Non ullas, non & ferrea fata dabant,

Sum visus metiri oculis in imagine mira:
In formam indigestam horriferumque chaos
Omnia confundebantur, circumque ruebant,
In speciem cultu mox meliore novam
Cuncta remigrabant, redimibat tempora luce
Sol aliâ, tellus læta magis faciem
Gratam ostendebat, Nymphis nova littora Nereus
Pulsabatque novis; sed mage sede rata
Mirabar fixisse pedem atque hædere quietum
Tempus, quod pridem, perpete remigio
Omnia commutans jugi vertigine agebat,
Atque unam partem ex partibus esse tribus
Fecerat, & firmam serie Illam jusserat esse
Perpetuâ, antiquo nec velut ante gyro
Circumagi, & certis spatiis velut ante rotari:
Non ibi partem in quamcumque feras oculos
Sensus erit aut præteriti terrorve futuri,
Qui vitam hanc mortalem efficiunt miseram,
Atque illam ducunt extrema per omnia; sed fors
Molle fluens, ridens usque sereno oculo
Firma, beata, potens cursuque æquabilis omni,
Monte sine ac silvis ceu patet æquor agri.
Delibat pernix mentis calor omnia, transit
Quam cito sol liquidâ per vitra clara face
Aut citius: nec enim illam ullis res ulla coercet
Obiicibus. o quæ gratia me excipiet,

O quæ dulcedo, si consequor ut defixis
 Usurpem coram obtutibus ora Dei,
 Atque bono fruar ut summo! non sorte malorum
 Abstractus, secum quæ mala tempus agit
 Atque aufert; Tauri non hospes cornua, Cancris aut
 Brachia, ibi viset, quæ moderantur opus
 Terrigenum, vitâ Ver, viribus afficit æstas
 Languore Autumnus, sed nece tristis hyems.
 Felices animæ, queis est locus agmine in illo
 Concessus, quorum & splendida Mnemosyne
 Nomina perpetuo suavis tutatur amore;
 Fortunatus & is, qui vada per scopulos
 Tuta istos reperit, per aquis spumantibus amnem,
 Quem falso vitæ nomine donat homo;
 Cujus tanta sitis mortales afficit ægros;
 Quantum at stulta hominum pectora noctis habent!
 Spemque animumque omnem fingunt quæ rebus in illis,
 Quas atro mergit funere tempus edax,
 Inque sepulchrales cineres; in inane resolvit
 Heu monita hæc nemo at suscipit aure avidâ,
 Nemo mentem aperit, nemo ad meliora reflectit
 Orsa pedes; torpent omnia desidiâ
 Mensque auresque pedesque miserrima cladis imago
 Humanæ, ad summum corda pedesque Deum
 Ah revocate, regit qui terram & cærule cæli,
 Nunc Elementa ciens nunc Elementa domans

Cu -

Cujus inexhaustis radians sapientia flammis
 Non admittit, mortalia sensa, oculos.
 Ipsi cælicolæ Gens nostri corporis exors
 Captu haud solerti apprehendere cuncta queunt
 Quæ gerit, & satis est tanto ex splendore bonoque
 Complecti micam lumine vel tenuem,
 Et desiderii insignis lenire calorem.
 At mea mens nimis icta cupidinibus
 Quo vano raperis motu? una intercipit hora
 Annis quod cumulat pluribus ingenium.
 Omne quod in varios diducit pectora sensus
 Seu spes five pavor, seu dolor aut gemitus
 Vanescet velut umbra fugax, nec tempus habebit
 Mensuram, non discrimina, neve modum
 Non tum dixeris, aut dudum hoc ex stamine fluxit,
 Pensum intra latet hoc; omnia tractu etenim
 Æterno cedent, & inenarrabile jugis
 Textum ævi curret stamine perpetuo.
 Hic retro loca senta situ vastissima surgunt
 Ante oculos juga, queis obicibus animi
 Lux districta manet, quod spe venêre sequaci
 Illic non erit, aut quod Tibi cura memor
 Afferat ex ævo veteri; præsens erit usque
 In manibus, nexum jureque continuo,
 Olim quod tantis optabas prendere votis.
 Rerum humanum nunc levis ista rota

Sæpe adeo multos erroribus illaqueat, dum
Præterita aut agitant, dumve futura timent,
Ut jocus hæc sortis videatur vita fuisse:
At tum haud in partes tempora distribuent
Omnia nectentur simul intervalla, nec æstas
Nec regnabit hyems, denteque fatifero
Quod quondam exhaustit morte & consumpsit acerbâ
Ipsum mæsta feret funera tempus edax.
Visendi usque novi translata sede penates,
Atque ævi in famam non jam erit Imperium;
Quin quem dulce semel decus illustraverit, illi
Jbit perpetuâ gloria luce comes.
Fortunatae animæ, quæ aut jam sunt mole solutæ
Corporis, aut queis spes arripere illum apicem,
Sede Poli aut queis dabitur requiescere; namque
Omnibus haud idem culmen honoris erit.
Illa erit, atque inter divinæ sortis Alumnas
Imprimis felicissima, quam viridi
Sub flore, & primis vitia ignorantibus annis
Mors nimis heu terris invida surripuit.
Illustres operæ, tum demum in lumine claro
Et sensus deducti æthere, plena Deo
Verbaque, primævæ rara ornamenta Juventæ
Splendescunt, opplebuntque stupore polos,
Illa dies superæque in sedis honore locabit
Jam exemptos ævi ab dentibus, atque Atropos

Ab

Ab falce, ante oculos erit atque in luce patente,
 Quas manicas mihi amor strinxeris & pedicas;
 Unde aliquis digito & tali me voce notabit:
 Ecce illum, cui cordi usque erat anxietas,
 Cui luctus, sed cuius erit felicior omni
 Alterius risu, luctus, & anxietas:
 Illa autem maesto, quam nunc quoque carmine honoro
 Gaudens, seipsam admirabitur attonita,
 Communem famæ sibi palmam offerre favorem,
 Purpureusque olli surget in ora rubor:
 Sed quis tam lætam lucem portabit Eous
 Haud novi; quod si conscia Diva mea est,
 Non id mortales inter sed proxima Divis
 Agmina, divino differit ore sonans.
 Credo equidem id tempus sensim accedentibus annis
 Allabi, & minimum jam superesse moræ,
 Cum genus humanum rationem temporis edet
 Exacti liquidam Iudice sub rigido,
 Cunctorumque operum, seu sanctis consona Divûm
 Præceptis fuerint, sive inimica Deo.
 Æternas equidem laudes illa æthere habebunt;
 Distrahet hæc diris obsita Alecto probris,
 Turbidus ut telam Boreas discerpit Arachnes:
 Hicque advertent examine perspicuo,
 Quum vanis semet cruciarint pectora curis,
 Quum spe hebeti spes sint atque secuti hebetes.

Ad.

Advertent, suaque invertent simul ora rubore ;
 Non erit admissis tegmina qui tacitis
 Iniiciat noctemve, atque alta silentia quærat,
 Tam recti omnis mens conscia,quàm reprobi
 Protracta in lucem posito velamine stabit
 Ante oculos hominum,Cælituumque oculos;
 Grato aliis,invisio aliis decreta tenore
 Omnipotens fatorum Arbiter evoluet
 Extemplo gens dira petet loca sulphure amicta
 Atrorum nemorum, qualiter acta fuga
 Se fera cummittit latebris; horrenda Tonantis
 Ora etenim tolerare haud poterunt oculis,
 Agnoscentque palam gazas, opulentaque fortis
 Munera,tollebant queis capita alta polo,
 Haud lucrum sibi, sed turpem invex sse ruinam:
 At latus adversum interrita concilia
 Justorum ostendet, procul ambitione, fuerunt
 Virtutis fræno qui cohibere animum.
 Exuet ærumnas tunc corpus & astra tenebit
 Junctum animo, summi compos eritque Dei.
 Ast animas inter,quæ corpora prisca recurrent,
 Vertice sublimi sidera percutiet
 Illa equidem,quam terrarum ingens orbita nostrâ
 Voce vocat,nostris usque gemens modulis,
 Quamque avet, o quantum! polus aspexisse reversam
 In tam formosi corporis hospitium.

Fluminis ad ripas, oritur qui in monte Gebennæ,
 Qui ditat gravidos Aveni onis agros,
 Illam, scit, propter quantas Amathuntia curas
 Mî dederit, quo me & corruerit genere
 Me quoties gelidis ibi vidit Lucifer astris,
 Et matutinis umbra sub alitibus!
 Tu mihi Cæsareo pretiosior Amphitheatro,
 Tu mihi Phœbeâ charior Ortygia;
 In te mentem animi totam mea vita locabam,
 Cum mihi mors propero funere te rapuit.
 Te, Dea, te Charites, te ploravere Napeæ,
 Et Venus, & castæ delitiæ Veneris;
 Ipse & amor pharetram, & faculas abiecit, & omnes
 Jecit in adversos non bona verba Deos:
 Impia mors quam me crudeliter externasti!
 Sed neque adhuc nostro pectore cessit amor;
 Vivet adhuc vivetque hominum famosa per ora
 Laura Petrarchæis facta Helene é numeris.
 Fortunate lapis, tumuloque beator omni
 Tu tegis illius corporis exuvias;
 Dulces exuviæ, quæ postquam in lumina rursus
 Vitæ surgent, induerintque animam
 Si felix fuit in terris qui viderat Illas,
 Quidnam erit in summo cernere posse Polo?

IN

IN DOMUM SANCTAM

Sive Exercitiorum

In suburbio Florianæ sitam

In Insulâ Melitæ.

Laudabunt alii Magni tecta alta Magistri,
 Et Fora famosis inclyta porticibus,
 Auroque & signis radiantia Tempia Joannis,
 Et portum undantem navibus omnigenis,
 Aut opere educta immani tot mœnia formam
 Forcipis & Lunæ quæ referunt mediæ,
 Mille ubi terrificum stant æra imitantia fulmen,
 Torvi Brontis opus, quæ simul ac gremio
 Accepere nitrum, flammamque hausere metallo,
 Pila ruit, tellus murmure concutitur,
 Adjecta aut curvis nova propugnacula ripis,
Emmanuelæo condita consilio,
 Qui prior ostendit qui defendamur ab hoste,
 Quâque malum impendens effugiamus ope.
 Hæc alii: Tu sola meis dicenda Camænis
 Sancta Domus, solam Carmine perpetuo
 Mens celebrare mihi, quanto licet ore, tuasque
 Ingenio laudes uberiore canam.
 Quam non desidiæ turpi malefvada voluptas
 Molita est thalamis mollibus indecorem;

Ambitio non vana animi, fluxæque cupido
Laudis, & effusis fastus hians opibus
Erexit, verum ipsa suis pulcherrima rerum,
Ipsa suis pietas fecit opus manibus:
Quod non annorum spatiis abolere vetustas
Longa, nec imber edax sit potis eruere,
Vertere non præceps Boreas, non tangere fulmen,
Vipereisque ausit dentibus invidia.
Fortunata domus! cujus formamque modumque
Et spatia, & pulchris atria liminibus
Sancta Ignatiadæ posuit solertia, salve!
Salve o fidereis confita deliciis!
Se tibi magnorum flectant palatia Regum,
Nec se ausint Laribus composuisse tuis.
Quam te compellem domus alma? an culmen Horebi?
Culmen ubi fulgens igne Rubus loquitur?
An Sinæ vertex, ubi certo fulmine leges
Æternas sancit Legifer altitonans?
Nescit stulta cohors hominum caligine merfa,
Nescit stulta, in te quot bona deliteant;
Atque animæ in terris curvæ, & cælestium inanes
Ignorant cellæ gaudia sancta tuæ.
Incolit usque tuas sedes concordia pace
Gaudens, & fraudis nescia simplicitas;
Insistit probitas tua limina sancta, Fidesque,
Et pudor, & veri conscia Relligio;

Ex-

Exundat plenishic vera scientia rivis;
 Qui sitit, accedat, largius inde bibet.
 Hic sine fœce merum est, pura hic sine felle voluptas;
 Hic sine labe dies, nox sine labe fluit.
 Nî Christi, nî sint Sophiæ cælestis amores
 Sint procul; humanum nîl sapit iste locus.
 Oblitus terram, hic Divis accumbere, succis
 Cælestisque putes pascier ambrosiæ.
 Siste pedem, & tanti speciem circumspice tecti
 Eductam artifici, dispositamque manu:
 Aspice florifero surgens quâ vertice moles
 Augustæ pandit septa verenda domus;
 Quattuor ostentans totidem quadrantibus ora
 Frontibus, & lucis purpureæ radios
 Admittens æquis rectâ regione fenestris,
 Quarum surgentes altera spectat equos
 Solis, defessos contra altera jamque cadentes;
 Dein avidis solers inspicere luminibus,
 Quâ sese interior longo domus ordine pulchri
 Usus hospitii dividit in varios.
 Ante omnes, pietatis opus mirare sacellum,
 Qua pia gens humiles jactat in astra preces,
 Ductum est in gyrum lato curvamine, celso
 Cœlo ubi se moles altior erigitur,
 Sublimi convexa jugo laxata per auras
 In medii similem ducta globi speciem,

Exi -

Exiguus tholus inde coit, vitreoque superstans
 Vertice, quo insertim lucem in opaca suam
 Sol jacet: insigni major nitet Ara paratu,
 Fulget ubi effigies inclyta Lojolidæ,
 Cæca olli spelunca domus, raptuque supino
 Rerum humanarum stant oculi immemores.
 Dextra tenet calamus, strictum tenet altera saxum,
 Et jacet in gremio charta notata suo,
 Arcanos sensus, arcana oracula charta
 Continet, arcanis Numen inest foliis.
 Quattuor in latera excurrunt altaria, Divûm
 Quinque ubi Cælicolûm cernitur effigies.
 Illa tua est, bone Dux animæ, bone mentis Achates,
 Qui nos assiduis protegis excubiis.
 Hæc tua, cui fummos concessit olympus honores,
 Cum Jesum ille tuis credidit officiis.
 Baptisten, Paulumque refert simul altera, uterque
 Flammeus, & linguâ tela tonante vibrat.
 Ultima Xaverium tabula indicat expirantem,
 Qua littus sinicæ murmura condit aquæ.
 Huc propera; videri ut facto simul agmine cœtus
 Approperent hominum, utque Ara sonora fremat;
 Quales vere novo solis sub luce serenâ
 Rura petunt volucres florea mellilegæ,
 Certatimque volant, mireris in aere nubem
 Omnia late alis fulgere puniceis.

Ac

Ac velut in fluvio celer unda supervenit undæ,
Altera subsequitur, primaque præteriit;
Haud aliter veniunt cætus, abeuntque vicissim,
Occupat hic avide, deserit ille locum.
Quare ades! haud veterum hic disces ludibria Vatum,
Sacra obscura cavis orgia non calathis,
Non Cereris tædas pia quas adolevit Eleusis,
Tergaque serpentum squammea Triptolemi.
Non te isthic ludent tot vana sophismata, nec te
Attonitum involvet subdola vafrities
Verborum, veri pingens sub imagine falsa,
Falsi etiam pingens vera sub effigie;
Non hic reperiēs plures qui fingere mundos,
Innumerosque audent, fiderea, & spatia,
Atque orbēs alios veluti sub pollice tractant,
Unde fluant imbres, unde fluant tonitrus,
Quanti Solis equi; quàm lata epicedia Lunæ,
Telluris centro summa superficies.
Quam sejuncta fiet; cadat & distantia quanta
Inter utrumque polum; discrepet a superis
Tellus quantâ indagine; quam latum æquor ubique
Protendat gremium, sidera circuitu
Quam longo ductu, aut quo motu pulsa vagentur;
Cœtera quæque hodie, Pulpita qui quatiant,
Immani promunt sonitu, sapere ut videantur
Indocili turbæ; non aliquem ut pariant

Fru-

Fructum, ventosæ vis ambitiosa loquelæ;
 Namque ubi desiit, & cessit ab ore fragor;
 Insanam repetit vitam, ritusque prophanos
 Excussa illico formidine gens hominum.
 At quod sancta fides, discas, quod dogmata Christi,
 Quod sacra Mosaicis continet in tabulis
 Pagina, & hi monitus quos claudit Epistola Pauli,
 Cælesti quidquid lumine Lojolides
 Ictus ad abstrusas penetrantia verba medullas
 Conscripsit; quidquid mystica sacra canunt,
 Quid sacra jura sinunt, quæ sit reverentia sacris
 Debita, Sanctorum quæ pia senfa Patrum;
 At Sanctæ Sophiæ sitiens arcana, perenni et
 Fonte petens, vivâ labra rigabis aquâ.
 Hic discas contemnere opes, contemnere honores.
 Despicere & quidquid mobile vulgus amat.
 Quærere quæ sursum tantummodo, quæque deorsum
 Deferere & veteris exuvias hominis
 Liquisse, exiguis spatiis ut laxet inanis
 Ambitio sese, quantula pars nihili
 Sit quot tot gentes inter certamine tanto
 Eheû! mutua per vulnera dividitur,
 Magnorumque adeo ambitiosa negotia Regum,
 Gazam amplam, classes dispositas, populos
 Fæderibus jnnctos, valido seu Marte subactos,
 Hic positas, illic culmine ab acro

Dis-

Disiectas arces, rerumque, operumque paratus
 Immanes alios, garrula quos sonitu
 Fama solet vulgare hominum plaudente per ora,
 Non alio hic sané lumine dispicies,
 Quàm curas pubis, quoties molimine magno
 Tollere amat calamis, viminibusque casus.
 Ergo ades! & sanctis dociles sermonibus aures
 Arrige, mente sonos imbibe dulcifluos,
 Quos gravis eloquio *Barberius* edit, ab altâ
 Flexanimo quoties ore tonat cathedrâ:
 Et tonat, atque acres verborum effulgurat ignes,
 Queis scelera, & scelerum conscia corda quatit:
 Idem mille favos per pectora stillat, & aures,
 Pectora dum scelerum pœnituisse videt.
 Ille atras adimit curas, & pectora firmat,
 Et dulci alloquio dulcè ciet lacrymas,
 Ille repurgatæ tollit mala nubila mentis,
 Hôc metus, hôc ultrix ira furorque cadit,
 Ille laborantem Tytyum sub vulture fallat,
 Nec sitiat refugas Tantalus inter aquas.
 Saxa animasse sono Thebanæ conditor urbis
 Dicitur, & blandis quo cuperet precibus
 Duxisse, & quercus orpheus traxisse revulsas,
 Continuisse Lyrâ & fluminum iter rapidum.
 Saxa ille & silvas: ferrum at *Barberius* imis
 Cordibus, & fractum (mirum!) adamantâ trahit.

Felix *Barberi*, tua quem sapientia pascit,
 Quique tuæ insistit limina sancta domus.
 Js qualis riguo surgens Hyacinthus in horto
 Crescit, & assyrio mulcet odore nemus.
 Non tristes hyemes, Boreæ non flabra, nec imbres
 Latratuque timet non canis Jcarii.
 Talis quem ex alto felici lumine visit
 Quem terræ & canæ Thethyos unda tremis;
 Non illum parvis tangunt palatia saxi,
 Queis micat auratâ sub trabe falsa dies,
 Non molles epulæ nec dulcis munera Jacchi,
 Nec quæ sunt cupidæ dulcia damna gulæ,
 Non auro illusæ vestes, Tyriumque venenum,
 Infecta aut afris vellera muricibus.
 At Domino fixus sese componit in illo,
 Condit in æterno gaudia cuncta Patre
 Non hunc invidia, aut torquet malesana libido,
 Non dolor, ira suis concitat aut facibus,
 Nulla valent tormenta animum deflectere cursu,
 Non si insistent tortis anguibus Eumenides.
 O adsis mihi certa fides, vosque o fera ventorum
 Agmina, vos etiam fulmina, vos dubiæ
 Telluris, Cælique Erebo titubante ruinæ in-
 Volvite me, potero solus agente fide
 Inter sollicitos, animi discrimina, casus,
 Inter oberrantes, agmina dira, metus,

Es-

Esse potens, latusque, animos dabit illa, pavendo

Quæ generosa nihil, cum tremit, una timet.

O mihi dum tali urantur præcordia flammâ,

Quàm foret hoc ictum vulnere dulce mori!

Adsis amice! precor, mira dulcedine captus

Barberii dices pectore inesse Deum.

Ad Rev: P. Ernestum à S. Martino

Carmelitarum Discalceatorum Priori

Hymnum in Sanctæ Matris Theresiæ

laudes dono dicat Ang: DURINUS

Inq: Mel:

Cui potius, quàm, Erneste, tibi sacra carmina donem,
Pastor Carmeli fide Ther: faci?

Nec mea quod paucis niteant variata figuris

Carmina, & argutis plectra sonis careant,

Non tamen injucunda tibi hæc Erneste legenti,

Auribus atque tuis dissona crediderim.

Cum referunt nostræ Vatum figmenta Camænæ,

Quæ per se nullum pondus habent, genio,

Ingenioque locus tunc est, tunc arte politum

Debet opus sterilem vincere materiem:

At cum vera canit, compto sermone, Poeta

Non eget, ipsa sibi larga seges satis est.

Sic operam Aurificis rutilæ gemma æmula flammæ

Negligit, ipsa suis fulgida sat radiis.

(b 2)

IN

IN NATIVITATEM

B. V. MARIAE.

S Quallida cur tenebras tellus gemis? & tua flendo

Lumina dejectis turpia stant lacrymis?

Define jam lacrymarum, & lätos indue vultus:

En Phlegethontæum nox ruit in barathrum.

En tibi jam promit roseos Aurora colores,

Ortus adest Solis proximus Ætherei.

Quidquid Idumæis generosi sanguinis oris

Fulsit, & Ifacidum jam tulit Imperium,

Exhibet ista dies, quæ magni conscia partus

Orbi affert sanctâ in Virgine spem misero.

Regius in sacrâ gaudet micuisse Puellâ

Sanguis, & in venâ nobiliore micat.

Nam licet innumeros Virgo repetita per annos

Regia ducat Avis stemmata nobilibus;

Attamen est rivi quàm fontis clarior unda,

Et plus quam coepit luminis, illa dedit.

Quid mirum? si utero ex sterili dedit Anna Mariam:

Naturæ siquidem non erat illud opus.

UR-

URBIS & RURIS

Differentia.

Romuleæ quamquam celebrentur ab omnibus arces,
Orbisque hac una totus in Urbe latet,
Nescio quid nostris arridet blandius arvis,
Quod non Romuleæ mænibus Urbis habes.

Magnificis fateor surgunt fastigia tectis,

Multus & auratâ splendet apex camerâ;
Sed mihi dulcius est in rustica culmina ferri

Culmina, quæ tereti canna tegit paleâ;

Cumque suam verbis commendet quilibet urbem,

Me tamen ipsa juvant rura mage & nemora.

Urbs domus invidiæ; nil Rusticus invidet urbi,

Urbs est plena dolis; Rusticus arte caret.

Urbe latent fraudes; fraudis sunt nescia rura,

Urbs scelera; at virtus Rustica tesqua habitat.

Illic nulla quies; pura hic sine felle voluptas,

Illic fictus honos, hic viget alma fides;

Urbs patet insidiis, libertas incolit arva,

Hic metus omnis adest, hic metus omnis abest.

Nullus in Urbe pudor, rus castæ dulce Dianæ,

Hic Furia, hic ludunt cum Satyris Dryades.

Ars Urbem, natura nemus montesque frequentant,

Impietas Urbes possidet, arva Deus.

Urbs

Urbs generat curas, totum dant rura soporem,
Urbs inimica bonis, rura inimica malis.
Quisquis amas strepitus, per me licet, Urbe potire:
Vivam ego rure lubens, rure lubens moriar.

In Luem Hypochondriacam.

ME miserum! diri quænam vis effera morbi
Tam subito mentem corpus & implicuit?
Ut docto nequeant sensus superesse labori,
Atque animum solitis artibus excolere:
Nec mihi blanda placent Musarum gaudia, nec mî
Promere stat mæsti delicias animi;
Sed qualis Virgo dilectâ orbata Parente
Insolabiliter sola domo vacuâ
Mæret, non olli Juvenes, non stamina curæ,
Sedula, nec solitis vertitur in studiis
Sed fusi, radiique jacent procul heu deserti,
Et miseræ pecten volvitur è gremio:
Sic mihi nunc omnis studiorum gloria sordet;
Et penitus nostro diffluit ex animo.
Quid tantum merui? quænam me crimina lædunt,
Ut vivam tantas inter amarities?
Non ego centimani natus de gente Tiphæi,
Unde periculum ingens Regia contremuit

Sa-

Saturni veteris; non Divûm Numina novi
 Lædere; non sanctam temnere Justitiam,
 Non sanctam violare Fidem, nec fœdere in ullo
 Divûm ad fallendos nomine abuti homines.
 Non movet ambitio, nec amor vefanus honorum,
 Non fœdæ stimulus pungit avaritiæ,
 Non angens utrâque manu sua guttura Livor,
 Ægraque lœtis successibus Invidia:
 Vivimus immunes scelerum, nisi sacra Minervæ
 Est tetigisse scelus, sacraque Pieridum.
 Atque utinam liceat tetram hanc deponere pestem,
 Jus animi, atque ipsam surripientem animam.
 Ut resono canerem te carmine dulcis Elisa.
 Te ut ferrem ad gelidos usque Boristenidas.
 Sed vetat hoc diri quæ me inclementia morbi
 Assiduè trux præcordia lethiferis
 Flatibus insultat, spargitque venena per artus,
 Atque laboranti bella movet capiti.
 Unde atrox dolor, & densi per tempora vepres,
 Impulsi crates dilaniant cerebri,
 Unde & sollicitas pigro sub sidere noctes
 Deduco miseris pervigil excubiis.
 Dumque procellosum dormit mare, & unda cubantes
 Hinc atque hinc latè sustinet Alcyonas;
 Dum stertunt Boreæ alpini, liparæque sub antris
 Irati languet dira Noti rabies,

Dum

Dum tacet omnis ager, riguæque silent convalles,
Et nemora, & volucres, & pecora & silvæ,
Solut ego infomni verso mea membra cubili
Educens ipsis vix animam è labiis.
O vagus upilio felix? & durus arator!
Queis cerebrum, & nervi robore stant solido,
Spirituumque latex fluit integer, & generosus;
Difficiles non illi increpitant tenebras
Non te illi nequiquam optant placidissime Divum
Somne, quies rerum, somne quies hominum:
Secretas siquidem tuguri tu pauperis umbras
Incolis, & rupis uvidulæ latebras.
Queis subter procumbentes campumque, diemque
Proflant, effulti stramine fortuito.
His juvat umbriferam penitus defundere Lethen
Irrigat hos totum cornu, animi his requiem,
Mentem hilarem, vacuæ dulcissimaque otia mentis,
Curarum & læta oblivia suppeditas.
Eheu! cur placidis à me, Deus effugis alis?
Lumina jam virgâ tange soporiferâ;
Somne veni molli crines præcincte juventâ,
Somne caput roseis vincte papaveribus;
Sic multo mihi thure, Deus, donatus abibis?
Sic nova ferta meis plexa dabo manibus?
Me miserum! surdas hæc dum jactamus ad auras,
Æstuat, & vires atra lues duplicat.

Num-

Numquid ego erravi Libiæ per devia solus?

Anne bibi é totâ toxica Theſſaliâ?

Men vaga ſectantem tumidi tetigere Ceraſtæ?

Men tetigit monſtri lingua colubriferi?

Men vidit ſolis degens Baſiliſcus arenis

Cuncta venenato lumine qui perimit?

Mene affer Cenchris, men Cenchride ſævior **Aspis,**

Ultra fuit probrum quæ bene Romuleum,

Cum male tentatum duxit Cleopatra ſoporem,

Et mortis traxit corpore iter gelidum.

Sævior his cunctis ſed & his crudelior ipſis

Hoc dirum nobis attulit exitium

Peſtis, tartareo quâ non truculentior orco,

Non Phlegetontæis tetrior è ſpecubus

Erupit, nigraque trahens caligine nimbum

Aſſatum Furiarum Eumenidumque odiis.

Cede loco infernæ monſtrum illatabile noctis,

Lætificum, & noſtris tolle pedem laribus.

Quære alias ſedes, inſonti & parce Poetæ

Rætiſ & fictos irrue in Hypocritas,

Qui capite obſtupo, vultuque, ac fronte recurvâ

Dente Lupi rabido; at vellere teſti ovium

Incedunt, qui ſe ſanctos numerarier inter

Affectant, itidem ut credere nos jubeant,

Quod ſint ſancti homines, cum nil ſcleratiſ ipſis,

Nilque magis pronum in corporis arbitria;

(i)

Hos

Hos torque mœrore nigro, his præcordia tende,
 Convelle & diris viscera torminibus:
 Effice ut his chylus culpabilis insinuetur
 In cava ventriculi, crudaque materies,
 Reddatur tubulis, mucumque canalibus infer,
 His corrumpe omnes spirituum latices,
 His fac nervorum vires, cerebrique fatiscant,
 His conquassatæ fac labet arx animæ;
 Aut potius stygias potius mergaris in undas,
 Ne in mentem veniat secla ferire hominum,
 Sive afflucta malo gaudes, i percutite Manes,
 Quos ferrugineâ lindre senex stygius
 Subvectat, mea corda fero torquere veneno
 Quis furor, innocuos, quis furor est Juvenes
 Perdere? abi vesana lues, scelerosa Charontis
 Filia, vel conjux, aut soror, aut Genitrix.
 Ærumnas proh quot miseris mortalibus usque
 Dira creas! non tot Protheus est docilis
 In rerum species, & in omnes ire figuras
 Tu fera diversas induis ut facies,
 Diversosque agis effectus, diversaque rerum
 Portenta: indomiti sunt quibus halituum
 Insedère globi circum præcordia; crebris
 Ac velut interdum assultibus, armisonam
 Arcem inopina petit phalanx, obsessosque fatigat,
 Ut sic fossam transmittere, & impositum

Mu-

Munimen scopulis detur conscendere, & Urbem
 Denique inaccessam servitiô premere:
 Haud aliter vitæ irrumpens ferus impetit arcem
 Halitus, atque umbrâ comprimit horrificâ,
 Spiritus excutitur primum atque horrore rigescit,
 Hinc cor languescens illico supprimitur,
 Ceu oleum super accensum si protinus undam
 Sparseris, ex minimâ maxima fit subito
 Flamma, sonore fremit magno, circumque relucet,
 Sed cita deficiens mox cadit, & moritur.
 His verò in caput exhalat tenuatus, & ipsa
 Fulcra animæ, & teneri dedaleas cerebri
 Pervadit cellas immissus, agitque furores
 In varios, miseros usque adeo excrucians,
 Ut perſœpe sibi pariant lethum, atque perossi
 Lucem, illaudatas projiciant animas.
 Hic laqueo funes elisæque funera fregit
 Præcipiti hi tectis pondere defiliunt,
 Perque ignes alii, ferroque in viscera misso
 Intima, vitam dispergere sollicitam
 Lymphati volucres; hos & quos inficit aura
 Tenuior, & sensim molle aperit cerebrum,
 Acutum videas molli permittere somno
 Lumina, vitali ut corpora cassa animâ
 Nunc animâ plenos totâ baccharier æde,
 Ceû quos Bacche trahis pectora thyrso agitanis.

Hic risum ciet inconvincinum, & non bona verba
 Effutit, digitis hic micat, hic pedibus
 Exilit, huic risus nimis exercetur acutus,
 Ast huic luce acies fallitur in mediâ;
 Hunc montes, altæque juvant in montibus umbrae,
 Et solus loca deserta colit nemorum,
 Urbanosque odit strepitus, rixasque forenses,
 Atque hominum mores, & populi studia,
 Alter at hic mediâ quamquam versetur in Urbe
 Grata fugit socii vincla sodaliti;
 Hic colles petit apricos, & amœna vireta
 Quâ riguis fons argenteus è laribus
 Profluit, atque inter Driades, Satyrosque procaces
 Lentus amat versus fingere mellifluos,
 Dumque canit, sistunt fontes, nemus errigit aures
 Mirati applaudunt Fauni, & Hamadriades;
 Ille amat ingenuos versarier inter amicos,
 Et charitum dulci volvièr in gremio,
 Sicque dies trahere in longum, sed si citus inde
 Halitus ex imo densior exuberet;
 Omnia turbantur, veluti cum pace refractâ
 Qui quondam fuerant unanimes socii
 Se se continuo invadunt, acciuntque furorem;
 Prælia & armatis dira cient manibus,
 Insultat dictis mordacibus, omnia vertit
 Turbidus, ore fremens, atque furens animis

( )

Hæc

Hæc miser, atque illac agitur, quæque ante placebant

Odit amicorum dulcia colloquia.

Sunt infelices alii, quibus effærus hepar

Affidue dolor exasperat, hos cruciant

Crudeles stomachi morsus, & tormina ventris

Et miro flatus murmure raucifoni:

Qui nisi laxatis vinclis, & carcere fracto

Quâ data porta cavis effugiant latebris

Angoremque sepe horrendum, dirosque dolores

Chilificos extendendo canaliculos

Concinant subitamque necem intentare videntur.

Ast ægri ad se, erumpentibus his, redeunt.

Sed quot tetra lues species, quot dira nocendi

Semina habet, quisnam versibus enumeret?

Ante quis Apuliæ dicet quot montibus errent

Agni, quot volucres æthere pervolitent?

Nam veluti incubuit nemori cum sæva procella

Contorquens quercus turbine silvifrago:

Exturbantur nonnullæ ab radicibus imis,

Annosa ast aliæ brachia projiciunt,

Atque imos aliæ ramos, aliæque supernos,

Non una at læsis omnibus est facies;

Quamquam omnes eadem percusserit atra procella,

Quamquam omnes & perterricrepus Boreas,

Haud aliter morbi fera vis non corpora quæque

Usque infestat, iisdemque modis cruciat,

Sed

Sed prout hæc ipsis pars, illave debilior stat,
 Pro morbi causis, atque gradu vario,
 Induitur variâ specie, varioque malorum
 Incedit pestis cincta satellitio.
 Verum dira licet sint tot contagia, duris
 Atque premant homines sollicitudinibus:
 Illud in his valde miserandum, & magnopere unum
 Ærumnabile, quod numina Pierides
 Numina Sancta olim proh Fata sinistra dederunt
 In pessum, atque artes proh dolor! ingenuas.
 Improba enim labes non segnes impetit artus,
 Fractaque fatali pectora defidiâ;
 Sed quos clarat amor laudum, & sapientia præcox,
 Et Lauri accendit gloria Apollineâ,
 Ut primum ætatis florem tibi Phœbe sacrarent,
 Hos petit hos succis impia lethiferis.
 Quid tantum superi meruerunt Palladis artes!
 Ut tanta ex Orco erumperet illuvies?
 Quâ Juvenes conflictati, miserabile visu!
 Primum illis cum ætas florida ver ageret,
 Aut cum Pieriis facerent divortia Musis,
 Lucem immaturo aut funere defererent?
 Credo quidem malefana luem Phlegetontis ab imo
 Infandis agitata invidiæ stimulis
 Thyrsiphone immisit terris, quia scilicet illa
 Efflorescere choros undique Apollineos,
 Et

Et sapientum artes, doctrinarumque reperta
 Vidit, & extremam instare necem vitiis.
 At vos Cælicolæ purum quicumque tenetis
 Æthera, & innubi lumine candidulos
 Soles, infandam hanc terris avertite pestem
 Atque iterum in latebras trudite Cimmerias:
 Vosque o Pierides; Tuque o Tritonia Virgo!
 Quæ magni orta Jovis diceris è cerebro;
 Quandoquidem res vestra agitur, res vestra, benignam
 Ferte manum, diram extinguite & illuviem.
 Nec finite ut vestros inter grassetur alumnos,
 Atque impune trahat dira lues studia,
 Et passim jaceant deserta cacumina Pindi,
 Quæque Aganippæis unda fugit scatebris.
 Quod si obstant fera Fata, neque est revocabilis unquam
 Terræ immissa lues: si quid opis, faciles
 Monstrate, aut saltem hoc unum donate: prophanam
 Serpat per turbam, & tarda per ingenia;
 Tuque o Phæbe Pater, primis coluisse sub annis
 Quem volui, Aoniis artibus invigilans,
 Hunc mihi da tetrum è membris deponere morbum,
 Qui cunctas imo pectore lætities
 Expulit, & centum inducens uno agmine curas,
 Mirificis mentem ludit imaginibus.
 Non tot Phœbe pluunt maturâ ex ilice glandes
 Cum nimboſa vagis grando furit filûis,

Quot

Quot mea vesani præfigunt corda dolores;
Quot miser ipse modis turqueor innumeris?
Nam modo Riphææ consternor frigore brumæ,
Et nunc Æthnis æstuo Termopylis,
Sæpe gerit dirum media inter viscera bellum,
Seditione fremens Æolus Hyppetades,
Sæpe reor novus errantem Copernicus orbem,
Circumagor dum vertigine fumiferâ.
O ego! ne tantis pænarum fluctibus usque
Curarum, atque isto merfer in oceano;
Quàm malim mihi vitales decrescere sensus,
Atque animam in ventos deficere aërios,
Pauperis aut fieri robustus cultor agelli,
Lanigerique gregis hispidus Upilio?
Quem non ars succum? quam non & miscuit herbam?
Non succus, non herba attulit auxilium,
Non me Aloe juvit, non radix Pontica, non me
Juverunt Anisi semina odoriferi,
Non Carvis, Cucubisque, & aromaticum Coriandrum,
Non Ambra, aut Radix Inda ciens stomachum,
Non Opium, lactisque tenaci parte remotâ
Tenu Serum, imbutæ sulphure non scatebræ,
Particulisque agiles vivis, acrique sapore
Fontes, quos virtus ferrea nobilitat.
Nil pedes herbiferos spatia profuit agros,
Nil glande, & nitro instare minax avibus,

Aut

Aut docili Manno undantes immittere habenas
 Præcipitare citis cursibus & lepores.
 Omnia sunt penitus tentata, sed improba Pestis
 Plus valet inventis usque Machaoniis;
 At quam nostra negant medicamina ferre salutem,
 Tu potes, o magnæ Inventor opis medicæ,
 Huic tu quam primum tristi succurre ruinæ,
 Et me crescenti surripe cordolio,
 Da tetram hanc pestem, toto quæ copore sævit
 Improba, in Arctouum reiicere Oceanum.
 Tunc levibus potero cæsum Pythona sagittis
 Dicere, qui primis terror erat Populis,
 Utque Gigantæum primus disjeceris agmen,
 Æternos ausum perdere Cælicolas.
 Sic te fortunet Divûm Pater, atque hominum Rex,
 Et Venus, & mundi cura, Puer Veneris.

AD VIRGINEM MARIAM
 in Speluncâ Insulæ Melitæ
 propitiam.

TE quamvis Virgo decuisset nobilis arcus,
 Quo Melitæorum promicat ara Equitum,
 Vel quo nunc veteri templum ingens fulget in Urbe,
 Argento Lampas plurima ubi advigilans

(k)

Im-

Immortale jubar devoto pascit olivo,
Argento vivunt plurimæ ubi effigies:
Speluncâ heic tamen in tacitâ obscuroque recessu
Contentam rupis te ara habet exigua.
Qui fit æterni sata puro lumine solis
Plus gaudes sacris ut tenebrarum aditis?
Anne velut Cedar quod pellis fuscula, pulchrâ
Ipsa quoque o Virgo fuscula sis facie?
An quod servorum fastum domitura superbum,
Ancillam Domini nunc quoque fassa tui
Aularum strepitum, speciosaque culmina tecti,
Atque auri nimios sponte fugis radios:
Forsthan ut nobis adimas bona Virgo pudorem
Toto ore & summo crimina nostra Deo
Confiteamur, amans lumen dispellis, & iram
Judicis objectâ sapias amans nebulâ?
Quidquid id est, tenebræ hæc dulces, gratique recessus,
Et placet obscuræ mi umbra filens latebræ,
Urbis præ veteris placet ista domuncula templo,
Præque Joannæ est angulus iste domo.

In DIVUM JOANNEM
ob superatos ad Melitem Insulam Turcas
Carmen sæculare.

Nunc tua Joannes, conventu Tempia frequentet,
Instauretque pias Vir, mulierque preces;
Omnia sunt operata tibi, non ulla trahuntur
Stamina, & à campis abstinet Agricola;
Singula & argutis olim suspensa labellis,
Rursum vota tibi persolüenda parant:
Turcarum quoniam terræque, marique phalanges,
Ipse manu validâ proteris innumeras,
Reliquiasque omnes Melitæis finibus arces,
Cogis & infames vertere terga Ducès.
Quare his promeritis Miles tuus, hoste preëmpto,
Aram Tanario marmore constituit
Arcum ubi tùm pharetras, clypeos, frameasque, fudesque
Fixit, Threiciis signaque rapta viris.
Quasque potest tibi, Magne Parens, persolvere grates
Nititur & festos concelebrare dies;
Dicit io canit euge Pater redolentibus aris,
Tollit & accensas Insula læta faces.
Sancte veni, placidusque animis illabere nostris,
Dexter ades lætus ad tua Tempia veni;
Atque his auspiciis totis da pellere regnis
Turcas, da naves vincere Lunigeras.

Ut Scythiæ, Lybiæque Urbes sacra Numina adorent,
Incendantque tuis debita thura focis.

AD JOACHIMUM
Corognam Melitensem
Poetam Egregium.
Consolatio
In Amitæ Luctu.

TU cui largita est mentem natura capacem,
Quem proprio dulces ubere Pierides
Lactarunt; cui mox accessit plurima virtus,
Et doctrinarum sedula notities,
Tantum in morte Amitæ capias Corogna dolorem,
Perfundas miseris atque oculos lacrymis,
Ut neque lurida nox, neque lux tibi candida possit
Conceptam ex animo demere tristitiam?
Et quereris, qualis Parnassi Daulius umbris
Acriter Jsmarii fata gemens Jtyli.
Exere sollicitæ rorpendia nubila mentis,
Teque ipsum mæstis eripe Turbinibus:
Necquicquam attigeris veterum præscripta sophorū
Necquicquam obbiberis dogmata Christiadam!
Scilicet hunc vitæ cursum mortalibus ægris
Arbiter omnipotens constituit; spatiis
Ut cum quisque suum certis descripserit orbem,
Naturæ tandem debita persoluat.

Re-

Respice quam variis homini natura figuris
Illudat, lucem dum prius iste fugit,
Quam quid inest illi dulcedinis, & quid amari
Agnoscat, tardè tempora sed gradier
Ille sibi queritur, ferri quem pondera frangunt.
Et manicæ, pedicæve aut metus à bubulo
Nervo, terrificus vel squalor carceris atri.
Injustis quosdam fors fera judiciis
Opprimit, aut vox delatorum, aut Principis ira;
Hunc, cum divitiis omnibus exuberet,
Pallentes miserum circumdant undique morbi.
Hunc vexant hyemes, aut mala pauperies
Conficit, illum lapsus equi, murique ruina
Præcipitem dedit, aut fistula fatifera.
Nascitur hic flammis, hic tortæ nascitur undæ,
Hos etiam igne ferit Juppiter altitonans.
Ergo omnes sine delectu puerive, senesve
Intereunt, tellus æquaque pauperibus
Ac Regum pueris referatur, mors fera & ubique est;
Nemo homini vitam non valet eripere,
At nemo mortem, morti debemus, & omnes
Expectat sua mors serius aut citius:
Sed neque mors aut est, aut debuit illa videri,
Quam melior post æternaque cunsequitur
Vita, nec hospitii gravis est mutatio, putri
Cum loca fæda luto sedibus ætheriis

Mutentur, magno & ponas vestigia cælo:
 Jam quibus exuimur sollicitudinibus
 Intima quæ rodunt; capitis laterumque dolores
 Quos fugimus; quantis cladibus eripimur,
 Præsertim senior cum nos oppresserit ætas,
 Cuncta uno & nobis tempore defuerint:
 Nam quantis quamque assiduis est longa senectus
 Afflictata malis; claudicat ingenium,
 Delirat vaga mens; surdæ sunt vocibus aures,
 Et gustus minor est, & minor intuitus;
 Infiliunt illum morbi quippe agmine facto,
 Atque illi est ipsum vivere supplicium.
 Sorte magis felici Amita hæc tua cessit ab orbe
 Viribus integris corporis, atque animi,
 Magnum ætatis iter multos est mensa per annos,
 Traxitque ad longam tempora caniciem:
 Illa quidem meliora tenet promissa beatis
 Nunc loca, nunc Divûm pascitur Ambrosia,
 Et vitæ sinerent isti si numina reddi,
 Haud aurâ rursus vescier æthereâ
 Vellet: nimboris ceu tempestatibus acti
 Ionio in magno, vi maris undisoni
 Si fortasse remissâ appellant littora Nautæ,
 Post itetum rapido credere se pelago
 Nolint, & decursa pericula rursus adire,
 Spes quamvis lucri affulgeat auriferi.

Quo-

Quominus illius Corogna est morte dolendum,
Quæ bona mutavit tenuia perpetuis,
Omnesque infra se positas despectat humi res,
Adscripta æthereis Cælituum ordinibus.
Cur Corogna gemis? gemitû sua gaudia turbas,
Ambrosiamque suam spargis amaritie.
Desine in assiduos absumere lumina fletus,
Neve Amitæ incassum sollicita cineres;
Tu sis innumeris naturâ instructus & arte
Pæne bonis tamen à tempore Pæoniam
Expectes medicinam, vulgi more, quousque
Tandem fera tibi oblivia lux tribuat?
Quin ratione magis tantum sedare dolorem,
Ac lentum decuit prægredier spatium
Temporis; hoc ratio suadet, suadetque vel ipsa
Si fari posset nobilis umbra Amitæ;
Hoc sacri Vates, alique rogamus amici,
Denique & ipsa rogat Te tua Calliope
Quantâ vi studioque potest, absistere luctum,
Rursus & Hetruscas increpuisse fides.

F I N I S.

Quoniam illius Corogus est morte dolendum
 Quae dona mirantur, tenuis perperam
 Omneque inter se bonas delectat homines
 Adscriptis artibus, Caelum ordinibus
 Cur Corogus gentis, gentis in gaudia iustas
 Ambrosiaque tam spargit amaritudo
 Desine in affluos abluere homines, nec
 Neve Amine incassum sollicita cunctas
 Turis inungentis natus instructus & erit
 Et gustus
 Pene bonis tamen a tempore Proximum
 Expectes medicamentum, variis morte, quodque
 Tandem tibi tibi obvia, lux tribuat
 Quia ratione magis tantum ledere dolorem
 Ac sententia decem pergraderi spem
 Taceat; hoc tamen facit, lachryma vel ipsa
 Si tibi possit nobilis omnia Amine
 Hoc sacri Vates, aliunde rogatus amicus
 Nunc loca nunc
 Denique & ipsa rogat Te tua Colloque
 Quam vi studiorum potest, adhibere lacrimam
 Hand auram
 Rutilas & Hemuleas increpasse fides
 Velle: nimis

FINIS
 Namque rursus appellat
 Post actum opus credere & pelago
 Nalor, & deinde per
 Spem quamvis

Quo-

PLINIUS LIB. VII. EP. IX.

DE EPIGRAMMATIBUS

Fas est & carmine remitti, non dico constantis & longae (id enim periculi nisi in otio non potest) sed hoc arguto & brevi quod apte quantalibet occupationes curaeque diligeant. Iulus vocatur, sed hi Iulus non minorum interitum gloriam

EPIGRAMMATUM

LIBRI III.

ad hoc in hoc libro, quod leuissimum ac periculis vacillans pendendum est. His enim, si adhibeas modum, tantum abest ut fatigent animum, ut etiam alacriorum te reddunt ad exercitia. Non tam

CICERO ARCHIA

Quis tandem me reprehendat, aut quis mihi iure liceam. Hic si quatuor extant ad huc res obnoctas, quantum ad festos dies indorum celebrandos, quantum ad alias voluptates, & ad ipsam recreationem animi & corporis conceditur temporis, quantum denique illis, qui cum plura tantum mihi ego meo ad huc illis recedenda sumptibus.

CASSIODORUS

Com nulla in Mundo potest esse fortuna, quam litterarum, non augere gloria nocilia.

PLINIUS Lib: VII. EP: IX.

DE EPIGRAMMATIBUS

Fas est & carmine remitti, non dico continuo & longo (id enim perfici nisi in otio non potest,) sed hoc arguto & brevi quod aptè quantaslibet occupationes curasque distinguit. Lusus vocantur; sed hi lusus non minorem interdum gloriam quam seria consequuntur

JUL: CÆSAR: SEALIGER

In Præfatione librorum Poeticæ

Non sunt audiendi qui hisce studiis clamant tempus absumi importunè, quod severioribus ac primariis scientiis impendendum est. His enim, si adhibeas modum, tantum abest ut fatigent animum, ut etiam alacriorem te reddant ad exquisitiores contemplationes.

CIC: PRO ARCHIA

Quis tandem me reprehendat, aut quis mihi jure succenseat, si quantum cæteris ad suas res obeundas, quantum ad festos dies ludorum celebrandos, quantum ad alias voluptates, & ad ipsam requiem animi & corporis conceditur temporis, quantum denique aleæ, quantum pilæ: tantum mihi ego met ad hæc studia recolenda sumpsero.

CASSIODORUS

Cum nulla in Mundo possit esse fortuna quam litterarum, non augeat gloriosa notitia.

EPICRAMMATUM

AD LECTOREM

Hæc nos sepositis tractamus ut otia curis:

Scito quoque appositis tractare negotia curis

In Epigrammatis

Imprecatio

Non Pictoris opus, sed Pictoris, vobis

Morte caræ superis, superis THERESIA par est.

Austriacæ iusto dux regis Imperio;

Non morte in carcer (A) ubi hic creta

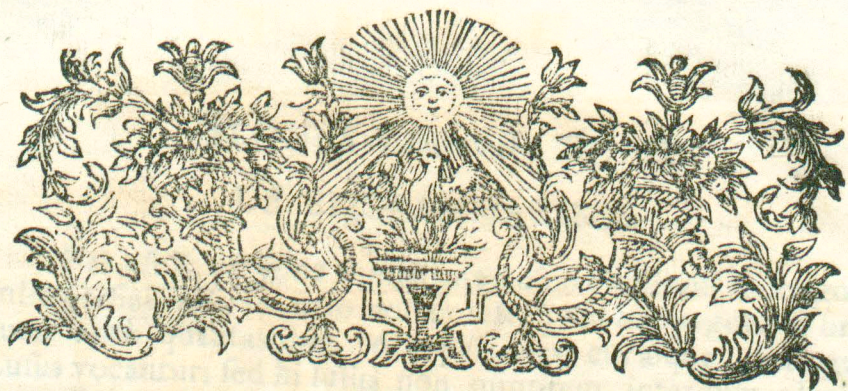
Non dare Typis, Prædictæque potest

Mu-

EPI.

EPIGRAMMATUM

LIBER I.

Ad PETRUM METASTASIUM
Poetam Cæsareum

In Effigiem MARIAE THERESIAE
Imperatricis.

Morte carēt Superi, Superis THERESIA par est,
Austriadas justo quæ regit Imperio;
At morte ut careat, mortali stirpe creata
Non dare Lysippus, Praxitelesque potest
Mu-

Musa potest fati domitrix, quæ pectora Vatum
 Enthea fatidico Musa furore quatit:
 Te METASTASI decus hoc manet, hoc manet Illam
 Ut celebris cantu fiat uterque Tuo.
 Solus enim Vates es tali Heroide dignus;
 Hæc sola Ingenio est area digna Tuo.

IN EAMDEM

Cujus imago Deæ, facie cui lucet in unâ
 Temperie mixta Juno, Minerva, Venus?
 Est Dea; quid dubitem? cui sic conspirat amicè
 Mascula vis, hilaris gratia, celsus honos
 Aut Dea si non est, Diva est quæ præsidet Jstro,
 Ingenio, vultu, moribus æqua Deis.

IN EAMDEM

Quæ manus Artificis tria sic confudit, ut uno
 Gratia, Majestas, & decor ore micet?
 Non Pictoris opus fuit hoc, sed pectoris, unde
 Divinæ in tabulam mentis imago fuit.

PE-

AD

AD

PETRI METASTASII,

ac Virgilii comparatio.

Famosa Virgilium priusquam educeret
 Mantua, Poesis tamdiu jacuit nitor
 Romanæ: hincâque Ennii elegantia
 Personuerant aures politioribus,
 Cœperit ut illo à Vate laus Poetica:
 Haud aliter ingens nostro ævo Metastafius
 Primus adeo frontem explicuit, & ultimus,
 Rugasque deterfit Theatro Italico
 Ut quod Sophocli Græca scæna debuit,
 Metastasio istud debeat sua Italia.

DE EODEM

Priscis quod Orpheus, & Sopoehles Græculis,
 Metastafius hoc fuit Poetis Italis

DE EODEM

Non ætas huic prisca parem melioribus annis
 Extulit, aut mundi effoeta senecta ferat:
 Hoc uno meruit tantum Gens Itala Laudis;
 Quantum cum Latio Græcia tota suo

AD

LIBER I.

7

AD EUMDEM

Ingenium, Musas, Veneres, Charitesque, Lepores,
Nomine dicam uno, Musa Metastafii

AD EUMDEM

Roma vetus Senecam, sed Metastasion effert
Roma nova, & palmam prædicat esse suam

AD PETRUM METASTASIUM

Lugentem mortem Francisci Primi.

Conjugis excitos blandâ testudine manes
Orpheus in superum pene reduxit iter;
Tu sed Franciscum crudeli funere mersum
Vocibus ad vitæ limina pene refers;
Umbra suis gaudens huc laudibus advolat, & Te
Miratur tales ore ciere sonos;
Quod nisi fata ullâ mansuescere voce negarent,
Parcarum & duro lex adamante foret,
Franciscus potuit per Te redivivus in auras
Surgere, & assuetâ sceptrâ tenere manu;
Cui si non reddis vitam, tamen Orphea vincis,
Aure trahens cunctos Imperii Proceres.

AD

AD DIVAM MARIAM THERESIAM
DE METASTASIO.

In Metastasio quem nacta Theresia Vatem es
Dicat, cui Phœbus, Pieridesque favent:
Illi Tu debes; Tibi debet nec minus Ille;
Altera in alterius gloria major inest.

IN EJUSDEM POEMA, CUI TITULUS
La Publica Felicità.

Fas Metastasi Tibi soli, prodere quantum
Lætitiæ populis attulit una dies:
At mihi adhuc dubium est, hæc an Tibi debita laus sit,
An potius tantæ debita materiæ.

AD EUMDEM

Ut Theresiacum digno decus exeat ore,
Exeat ore opus est, Maxime Petre, Tuo.
Unus Alexandrum sic pingere debet Apelles,
Sculpere Lysippus, sculpere Pyrgoteles.
Quanta Illa est? tantâ modo crescit ad æthera linguâ:
Ingenii culpâ detero tale decus.
Hanc Jovis ad solium tua fert suadela quadrigis,
Quam nostra in terris parvula Musa tenet.

LIBER I.

9

AD EUMDEM

Tam tua Musa meos animos demulcet, ut illos
 Auferat: an Pellex est mihi, Virgo Tibi?

AD EUMDEM

Cum Tibi dō versus, liquidis dō flumina limphis,
 Pompeo Lauros, Tela trifulca Jovi;
 Si prohibet quisquam fieri Tibi dona Poetar,
 Ille Deo fieri dona vetare potest.

IN EFFIGIEM METASTASII

Cerne Metastasium quem sæcula nostra tulerunt,
 Ut discant fastus ponere prisca suos.

AD EUMDEM

Quâ Te voce loquar, quâ Metastase Camœnâ
 Te celebrem? Tibi quæ carmina digna feram?
 Quidquid habet doctrinæ Helicon, Pindusque tulisti;
 Nec Te pars sanæ Palladis ulla latet.
 Tota tua est virtus; te noster suspicit Orbis,
 Tota Minerva tua est, totus Apollo tuus;
 O! utinam quot habes Charites expandere possem:
 Carmen grande mihi, non Epigramma fores.

(B)

IN

IN EJUSDEM METASTASII DRAMATA:

Cedite Romanæ, Grajorum cedite Scenæ;
 Quid Metastasius nescio majus hiat.

IN EJUS TRAGÆDIAM DIDONIS

Vidit ut hic proprios Dido misera dolores,
 Talia non plenâ murmura voce dedit;
 I quicumque negas luctum post funera; nunquàm
 Sic dolui vivens, mortua plus doleo.

HONORI EJUSDEM MISCELLANEORUM.

Quæ canis annosæ donanda Poemata cedro
 Victurum æterno tempore nomen habent;
 Seu tenerum doctâ modularis arundine carmen,
 Vel facilem tenero barbiton ungue feris;
 Seu pastoralis captas spectacula focco,
 Turgidus aut tragico syrmate verris humum;
 Euripidem Sophoclen, Senecam, pariterque Maronem
 Una tuæ suadæ viva medulla refert;
 Unius ore tuo loquitur sic tota vetustas
 Conviçtura Tibi, commoritura Tibi.

AD EUMDEM.

Ecce iterum lacrymis orchestram incendit amaris,
 Et Sophoclem Petrus reddit & Euripidem

Au-

Audiit, atque ederas, & longum Syrma Tragædo
Græcia victa novo cessit, & erubuit,

DE METASTASIO, & MARIA THERESIA

O felix Metastasi faciente Theresâ
Magnanimâ ingenii flumina tanta Tuâ
O felix Metastasio Tu Vate, Theresia!
Cujus in aeterno carmine Numen eris.

DE EODEM

Dignum, Petre, tuo quærenti carmine carmen
Aurem imam vellens Calliope admonuit;
Pone stylum; Metastasio nam carmine, solus
Cæsareus Vates carmina digna facit.

AD EJUSDEM IMAGINEM

Hæc Metastasio est facies: patet obvia virtus,
Et candor, fraudis nescius, inde micat;
Cætera scire cupis, Vatis lege Dramata; dices
Vix puto majorem mente fuisse virum.

DE EJUS THEMISTOCLE

Quanta Themistoclis confedit pectore virtus,
Bellum inferre suæ cum renuit Patriæ;
Tanta animo, Vir Magne, tuo sese intulit, ore
Altiloquo Herois dum pia facta canis;

Ille iterum surgit per te post funera major;
Crescit & ingenio laus rediviva tuo.

AD EUMDEM

Seu Tibi magnanimam visum est cantare Theresam,
Virgilii haud pudeat sic cecinisse Iyam;
Inclyta seu Tragicae memoraris facta camænâ;
Usque Sophoclæo Tu pede digna tonas;
Sive Nicem infidam tollis super athera cantu,
Cantas, quo invideat Lesbia prisca Nicæ
Quis Tibi cedit honos pro tali carmine? cingat
Lauro, hederâ, myrto, terna corona caput.

AD EUMDEM

Lenæos latices Parthus quo crebrius hausit,
Faucibus aridior dicitur esse sitis,
Qui tua tam dulci fluitantia carmina melle
Auribus intentis, Maxime Petre, bibunt,
Sic animi mirantur opes, pectusque disertum,
Ingenii dotes, sic tua scripta colunt;
Ut cum tam riguo mergantur fonte, bibendi
Non tamen in tanto flumine cesset amor;
Mens stupet, effugiunt tali dulcedine sensus,
Hæremus numeris, abripimurque tuis;
Seu lubet Herois modulari carmina plectris,
Aptentur tragicis seu tua plectra modis

Castalios fontes fileat jam garula fama
 Nam tua qui sitiunt, dulciùs unda rigat.

DE EJUSDEM DRAMATIBUS.

Uberiora sonas, Senecæ quam Musa Tragædi,
 Qui tenuit culto Romula corda pede
 Multiplici Sophoclem superare volumine posses,
 Cui debet Tragicos Græcia prisca sonos.
 Largius exundat puro tua vena lepore,
 Et cursu nunquam deficiente fluit;
 Quot parit Hybla favos, quot vernat floribus æthna
 Pectore tot fætus exeris ipse tuo;
 Prole tuâ felix, qui post fera fata superstes
 Librorum æternâ posteritate viges.

AD EUMDEM

Aggredior quoties Te dicere Metastasi,
 His me Phæbe soles increpuisse modis;
 Deteris eximias tenui cur carmine laudes,
 Par Metastasio vix lyra nostra foret,
 Ipse suas tantum dotes celebrare potis fit,
 Cui decorat doctas laurea nostra comas.

AD

EPIGRAMMATUM

AD EUMDEM

Si foret in nudis virtus, aut gloria verbis,
 In laudes facerem carmina mille tuas;
 Nobilitare potest nostram tua gloria Musam;
 At Tibi nil potis est nostra Camæna dare.

IN EJUSDEM EFFIGIEM.

Externam Metastasio fert ista Tabella
 Effigiem; internam sed monumenta tenent.

IN EAMDEM

Sic oculos, vultus, sic Metastasio ora
 Gestat; sed genium Dramata dia notant.

DE EADEM

Ut Græcis suus est, noster eris Sophocles.

DE EODEM ET MARIA THERESIA
 IMPERATRICE.

Quod Tu das Illi, reddit Tibi: vivere per Te
 Ut datur Huic, perque Hanc non potes ipse mori.

AD

AD DIVAM MARIAM THERESIAM

Ingenium Pallas, formam Venus, Imperiumque
Juno, tria hæc tres dant, Diva Theresia, Tibi.

AD METASTASIUM.

Si vellem Metastasi Te dicere versu,
Et Te venturis tradere temporibus,
Grande cothurnati non os, neque vena Maronis
Sufficeret, magni nec tuba Mæonide;
Sed nec Apollinei firen dulcissima plectri,
Nec pia Calliope, Calliopeque soror.
Aura Tuæ hoc, Metastasi, daret unica Musæ;
Hic Metastasius quàm cuperem esse tibi!

AD EUMDEM

Non loqueris Metastasi, me judice, verba,
Ambrosiam loqueris, mel, mera mulsa, rosas.

DE NICE METASTASII.

Nice Metastasii teneris cantata cicutis,
Quam fama in niveis gemmea vectat equis;
Nice tuum nomen, dum current sidera, vivet
Dum Nerei ambitam tundet humum Genitrix;
Ipse tibi famulas submitit Delia fasces,
Deque suo cedit victa Neera loco

Victa atque Jlla suis Vatem quæ cæpit ocellis,
 Intactum nullis ante cupidinibus;
 Et quas præterea sacro flammatus amore
 Claravit tuscis Ipse Petrarcha modis:
 Quod Venus est Charisin, faculis quod Luna minutis,
 Hoc tuus est illis, Nice beata, decor.

AD EUMDEM

Dum, Metastasi, Theresam tollis ad astra
 Sidus adoratum, quantus & ipse micas!
 Lumen utrumque nitet, tellus miratur utrumque,
 Calliopemque tuam, Cæsaridumque jubar:
 Vivite Nestoreos ambo feliciter annos,
 Aurea fax populis, Numen utrumque mihi.

DE EJUSDEM DRAMATIBUS.

Nocturnâ versetque manu, versetque diurnâ
 Drama Metastasi, quisquis amat sapere.
 Heroum hic mores, genios, & corda revelat,
 Hic veri, atque æqui certa medulla patet;
 Laudibus eximiis virtutem extollit, & ipsum
 Carpere non dubitat est ubicumque scelus;
 Proh quantum est dignus quam faulste vivere, quando
 Res vitam emeritas non finit emorier?

AD

AD EUMDEM DE SUIS DRAMATIBUS

Sic tua Melpomenes Tragicis induta cothurnis
 Allicit, ut mæstæ corda beent lacrymæ;
 Sic fata Heroum permiscet atra secundis,
 Unde minus gratum non larymasse foret;
 Sic fallis Rerum eventis, ut amabilis error
 Sit menti, & recreet qui fuit ante metus;
 Tandem opus eximium sic læto fine coronas,
 Sola cadat merito ut victima perfidia:
 Ergo immortalis cingat tua tempora Laurus,
 Ceu per te victrix ipsa cupressus ovat.

AD EUMDEM

Quod de Virgilii Vates Æneide Vatis
 Papinius dixit, pronuntio Metastasi
 De Te; ne quis Te sequier, nisi quàm procul ausit;
 Et Tua, quæ figis vestigia, pronus adoret.

EIDEM

Maxime Vir centeno alius te carmine laudet,
 Dimidio versu dico, Metastasius.

EIDEM

Carmina qui Tibi dat, non se, non Te capit, una
 Carmen condignum se Tua Musa canit.

(C)

E

EIDEM

Mantua Virgilio, urbs Romula Metastasio
 Cæsaris hic Vates, Theresiæ Jste fuit.

INSCRIPTIO EJUSDEM ÆDIS

Musarum, Charitumque Domus, Domus hospita
 Phœbi est,
 Quæ Metastasio dicitur esse Domus.

DE EJUSDEM POEMATIS

Mœnia Dirçæo Vatis crescentia plectro,
 Jussaque ad auditam saxa venire chelyn;
 Et placidas cantu tigres, auritaque quondam
 Flumina, cumque suis robora culminibus
 Fama tace; Orpheum jam Metastasia vincit,
 Thebaidasque suo pectine Musa fides;
 Credibile est Phœbum similes impellere chordas,
 Cum celebrat festas Cælica Turba dapes.

DE INÆSTIMABILI SUAVITATE
 CARMINUM EJUSDEM.

Metastasiani blanda Siren carminis!
 Illexque Cypris, dulcis & decens charis,
 Leposque vernans, fascinanque suavitas
 Quo me rapis mei exulem, quo me tui
 Plenum, tuoque concitatum Numine!

Jo per altas nubium auferor plagas
 Tuo entheatus faucibusque pectine!
 Romane Apollo, dia Siren ætheris,
 Pignus Deorum, vena fontis musici,
 Puri putique proma conda nectaris,
 Vatum suprema lex; age in meos quoque
 Paulum penetra te modos; sed impudens
 Quid lingua faris? improba es nimis tace.

DE EODEM

Unam cum modo Pindici liquoris
 Guttam multus Apollinem rogarem,
 Totum retulit aruisse fontem
 Siccatum nimis insolente nisu,
 Atque haustu Metastasio impotente;
 Ergo si latices sacros sitirem,
 Divinum Metastasio rogarem
 Hunc & se quoties sitiret, undas
 Ajebat Clarii rogare Fontis.

AD EFFIGIEM EJUSDEM

Hic Metastasio vultu tenus; at fata cælo
 Mens animi, cæli fingier arte nequit;
 Qui volet, hanc cælo librorum spectet aperto,
 Non alio illa patet certior in speculo.

EPIGRAMMATUM

IN EAMDEM

Mille licet cingant victricia tempora lauri,
 Et caput hoc celebret solis utrumque latus;
 Non intelligitur hoc Metastafius ævo,
 Olli digna feret præmia Posteritas.
 Fallor! & Heroem nostra hæc intelligit ætas,
 Jamque tulit Genio præmia digna suo;
 Postquam Theresâ colitur; nihil addo: quid ultra!
 Postulet ad laudes Jlla, vel Jlle suas.

AD EUMDEM

Dum divina lego Tua Dramata Metastasi,
 Ipse ignoro magis mirer; an invideam.

AD EUMDEM

Nostra Tibi placeant si carmina Metastasi,
 Jllis pro famâ laus tua sola satis.

DE EJUSDEM DRAMATIBUS

Sic tua Melpomene potis est mulcere querelas,
 Ut lacrymæ placeant, alliciatque dolor;
 Flebilibus deducta notis operosa voluptas
 Nos trahit in luctum, deliquiisque beat;
 Visere si liceat rediivivis manibus auras,
 Heroum plaudat casibus umbra suis ;

At

At quemcumque canes, animatus Apolline vivet;
Debeat exitiis, sic potuisse cani.

DE MEIS AD EUMDEM EPIGRAMMATIBUS.

Parva damus Magno, sumas Tu parva libenti
Mente, etenim magnis parva placere solent;
Seu bona, seu mala sunt, animum perpendito dantis;
Ex animo dantis res data pondus habet.

AD EUMDEM

Si Vates proprium possunt sibi condere Regem,
Tu Regis titulos, juraque solus habe.

AD EUMDEM

Qui ingenium Divine tuum & cælestia sperat
Mortali demens dona referre stylo.
Conscendens vetitum velut Jcarus alter olympum,
Se submersuris nomina debet aquis.

AD EUMDEM

Beata qualem Corduba Senecam canit,
Superba talem obstupet Metaftasium
Vienna; Vatum mater quin ipsa, & Virum
Invicta Roma, cujus in sinu prius
Tam magnus Heros Lac, & aerem bibit,

Ejus

Ejus coronâ tecta virginum caput
 Pelasgo supra nomina attollit pedem;
 Nihilque cedens Cordubæ & Græcis nihil
 Æternitatem spondet à Nato sibi.

EIDEM

THEATRI ITALICI ORACULO.

Qui tot digna cedro scripsisti Drammata, Scænæ
 Ecquis Te Italicæ, Te neget esse Patrem!
 Ut Te præpono cunctis, sic comparo nullum
 Vatribus ex Italis, Maxime Petre, Tibi
 Crediderim Tragici luctus, legesque cothurni
 Ex te posse ipsam discere Melpomenem.

DE NICE METASTASII.

Nice Metastasii carmen juvenile, perennem
 Accepit famam, nec minus ipsa dedit.

IN EFFIGIEM EJUSDEM

Effigies hæc Metastasi est: pectoris artes
 Drammata demonstrant, nobile Vatis opus;
 Has si pinxisses afflatus Numine Pictor,
 Humanâ facie pulchrior illa foret.

Quod

AD EUMDEM

Quod Metaſtaſi antiſtaſ in carmine Muſas,
Nominis hoc ſecum fert anagramma tui
Omen id Auguſtum, divinis verſibus impleſ,
Quum ſcribis calamum ponit Apollo ſuum;
Appluit ipſe quidē numeros Tibi Cinthius olim;
Nunc à te vero carmine poſcit opem.

DE EODEM

De Metaſtaſio nil poſſum dicere dignum
Hoc niſi: ſunt ſcriptis verba minora tuiſ.

DE EODEM AD LECTOREM

Nulla alia è noſtris laudas ſi carmina libris,
Hæc noliſ, veliſ, eſt eſſe neceſſe bona,
De Metaſtaſio nam quæ bona carmina canto,
Jlliſ horum umbras irradiat Genius.

AD EUMDEM

Omnia cum dixi, nondum Tibi debita, Petre,
Dixi, in Te dicto dicere cuncta quæco.

AD EUMDEM

Inviſtus Sophocleſ, ſed Tu viſiſſe Sophocleſem
Diceriſ, hæc ſolo Laurea digna Deo eſt.

AD

EPIGRAMMATUM

AD EUMDEM

Ingenii Phoenix si quis Te dicere tentet,
 Hoc tentet nunquam quod pote perficere est;
 Credo equidem nec Te sat Te laudare valere,
 Usque adeo exemplis omnibus exsuperas.

AD EUMDEM

Melpomene ò anima, & corclum, Vir die, Sophorum.
 Sit celebris, qui Te vult celebrare, decet.

DE EODEM

Culta para Metastasio; Ille est alter Apollo
 Qui solito hunc laudat more, malignus erit.

DE EODEM

Da Phœbe Metastasium,
 Est litterarum satis.

DE EODEM

Divinum sapere & loqui Deorum est,
 Quæ Metastasius sapit canitque
 Divina omnia. Non homo ergo, non est
 Mî Metastasius: est genus Deorum.

IN POEMA

mihi ab Eodem Autore dono missum
Varfaviam.

Quis te Cæsarei Poema Vatis
Jussit Varfaviæ venire ad Urbem?
Unde unde huc lepidum pedem tulisti;
Fallor an mihi te recens Sophocles,
Metafistius ille, Tusca Siren
Misit Mnemosynum sui favoris?
Salve o Cæsarei Poema Vatis,
Foetus Cæsarei tenelle Vatis;
Ut te conspicio lubens! ut illis
Tuis delitiisque gratiisque
Frui gestio! quam juvabit illas
Tam dulces Veneres deliciasque
Basiare micantibus labellis!
At Tibi bene sit, recens Sophocles.
Per quem mî licet esse tam beato.

AD EUMDEM

Thebanus quondam Amphion, & Thracius Orpheus
Traxerunt fidibus saxa nemusque suis;
Sed Theresiacas toties qui mulseris aures,
Plus illis constat te potuisse viris.

(D)

DE

DE EODEM

Quando Metastasio laudes conarer, Apollo
 Mi Ridens ambas vellicat auriculas
 Et quid ait tentas? tua plectra DURINE reconde,
 Aoniam supra vir volat Ille Lyram;
 Nulla favilla potest isti dare lumina Soli,
 Omnia qui radiis lustrat opaca suis,
 Arduus adjectâ micâ non surgit olympus,
 Parvula tam vastum nec mare gutta juvat.
 Hunc sua jam dudum vexit super æthera virtus
 Livida seu nolit, seu velit invidia.

DE EODEM

AD POETARUM OSORES

Vos o perpetui Musarum nominis hostes
 Ad Metastasio carmina dia voco.
 Dispeream, si non mentem ejurabitis aspram,
 Ni rerum & vobis prima Poesis erit.

AD EUMDEM

Septem Mæonides certantes reddidit Urbes,
 Illum dum jactat quælibet esse suum.
 Tu facis Aonias studiis contendere Musas
 Dum carus cunctis, Maxime Petre, canis.

Te

Te vult Melpomene, tragico si digna cothurno
 Verba Sophoclaeo grandia ab ore tonas;
 Montibus & sylvis Nymphas deducis agrestes,
 Si memoret flammæ Nicia amata suas.
 Inter Pierides alter tu Cynthius, ille
 Divisum tecum detinet Imperium,
 In Grajos Latiosque sonos sibi jura reservat;
 At tibi in Italicos sceptrâ gerenda dedit.

DE EODEM

Etrusci micat Arbiter Theatri
 Metastafius, Italæ Camenæ
 Gloria, Urbis Apollo, qui Poetas
 Et Græcos simul & simul Latinos
 Vincit ingenio, peritiâque.

AD EUMDEM

Salve o Drammaticæ Magister artis,
 O nostri Euripides, decusque secli,
 Præstans eloqui nitore Tusci,
 Phæbo ac Mercurio caput sacratum;
 Qua Te laude feram, haud scio, quid ergo!
 Cum nescire reor, probè scio tunc.

DE EODEM

Dum Metastafius divino carmine nuper
 Saxa, feras, volucres attrahit, & nemora

Miratus Titan, ait, aut non occidit unquam
Orpheus, aut alium Calliope genuit.

DE EODEM CELEBRANTE M. THERESIAM
IMPERATRICEM.

AUGUSTAM toto venerari pectore nostri
Muneris est, dignè sed celebrare Tui.

DE MORBO DIVÆ MARIÆ THERESIÆ

Tentavit Mariam Morbus, nec sustulit; unde?
Tam Sanctam vidit; credidit esse Deam.

AD EAMDEM, ET AUSTRIAM
IN EJUSDEM MORBO

Ægrotas, moritur, revalens Theresia? vivit
Austria; sic fato statque, caditque Tuo.

DE EADEM

Roma suos Patriæ Patres Mavortia jactet
Quam Patriæ Matrem en Austria jactet, habet.

VISA MARIA THERESIA HÆC CECINI

Quod dudum in votis fuerat divina tueri
Sors dedit Austriacæ Lumina Theresia;

Elo-

Eloquar? an mage sunt facunda silentia? Musæ
 Quam tenues cantus? stridula canna tace;
 Vel si tantus Amor magnam dixisse Theresam
 Alta tibi fociam sic tuba præstet opem.

Quam sese ore ferens! quam forti pectore, & armis!
 Credo equidem, nec vana fides, genus esse Deorum;
 Arguit ingentes animos Augusta verendi
 Majestas vultus; mediis Tritonia bellis,
 Aut canibus nemora, & montes Diana fatigans,
 Sic oculos, sic ora ferunt, hic spiritus illis.

AD EAMDEM

Reginas superare tuis virtutibus, haud est
 Mirum; Te Reges vincere posse novum est.

DE EADEM

IN COMITIIS UNGARICIS

Ausibus Hærois quid quæris Amazona? Cerne
 Theresam; haud major Penthesilea fuit.

DE EADEM.

Vis decus, & cunctam virtutem dicere? Dictum
 Hanc si Theresam dixeris, omne putes.

DE

DE EJUSDEM INSIGNI PIETATE

Orbis si pietas anima est, AUGUSTA, fidesque
 Totum, qui colit hanc, orbem animare, valet,
 Sic Tu nos animas pietate piissima Princeps,
 Exemploque pios nos facis esse tuo.

O Decus eximium! nimirum maxima laus est,
 Cum Princeps alios quod jubet, ipse facit.

AD EAMDEM

DE DIE EJUS NATALI

Cum redit illa dies, magni quæ conscia partus
 Ausriadum sacro Te dedit Imperio;
 Hic Tibi longævus deposcit Nestoris annos,
 Ille Sybillinas optat Olympiadas.
 Errat uterque tamen; nec scit quid postulat; annos
 Addidit æternos iam tua Fama, Tibi.

DE EJUSDEM MORBO VARIOLORUM

Miraris tantus cur Cælo defluat imber,
 Juppiter & celsâ desuper arce tonet;
 Theresæ morbum dum non sat Cæsaris aula
 Materie lacrymas exsuperante, dolet
 Ipse suo tonitru & pluviis succurrit olympus,
 Unaque causa Homines tangit, & una Deos.

DE-

DE CELSISSIMO PRINCIPE KAUNITZ
PRIMO DIVÆ THERESIÆ ADMINISTRO.

Dextra Theresæ Dei est; Tu Kaunitz Dextra Theresæ es;
Imperium frustra fata sinistra timet.

xxx

AD EUMDEM

Quod tanto te dignetur Theresia honore
Gratuler? an quod sis dignus? utrumque licet.

DE MARESCHALLO LAUDON

Laudonii auditâ famâ Mars astras reliquit
Visurus tanti Martia facta viri,
Quæ simul ac vidit, repetivit protinus astra
Ne sedem, metuens, occupet Ille suam.

DE EODEM

Cedite vos Latii Heroes, vos cedite Graii
Hinc procûl, & fastum penite quisque suum
Quidquid virtutis latuit sub pectore vestro
Sparsim; Laudonius credite solus habet.

DE

DE CELSISSIMO PRINCIPE VENCES:
LIECHTISTEIN

DEQUE ARMAMENTARIO
VIENNÆ AUSTRIÆ.

Armatum superos inter ne quærite Martem;
Hic agit, Austriacis aptat & arma suis.

DE MARESCHALLO LAUDONIO

Ut Solis lucere, Poli Terræque videri
Perpetuum unius est vincere Laudonii.

IN ADVENTUM

Josephi II. Rom: Imp: semper Augusti.

CLarius Ausonias arces cur lumen inaurat?
Cæsar adest, quo nil clarius orbis habet.
Cur tormenta tonant? resonat cur plausibus æther?
Urbs sibi jam priscum gaudet adesse Titum.

ALIUD.

Sacram Urbem majore stupes qui luce micantem,
Et magis illustrem quam prius ire diem;
Gustodem Imperii, Custodem Gentis Etruscæ
Aspice, & à gemino Lumine lumen habe.

ALI-

ALIUD

Cæsar adest, properate citi, properate Quirites;

Regales nullus stat metus ante fores:

Blanda oculos lenit Majestas, vota que vultu

Audit, quo Superos Ipse rogare solet:

Est pietas, quo sæva fuit suspectio quondam;

Aures ipsa puto limina Patris habent.

CUM RENUISSET CUSTODIAM MILITUM

Cur nullo incedit stipatus milite Cæsar?

Cur renuit vigiles? castra sibi ipse facit.

CUM INVISERET CAPITOLIUM.

Undè novâ rident Capitoli limina pompâ?

Augusto Cæsar lumine Tecta beat;

Aspicias æternos Vêterum gestire labores,

Gliscere lætitiâ faxaque & æra vides:

Credibile est, ut Te valeant JOSEPHÆ tueri,

Heroum Manes huc properasse virum.

Dum septem geminis, Cæsar, Te collibus infers,

Roma recens Româ est facta priore prior.

(E)

DE

DE EODEM
CUM URBEM ADIISSET IGNOTUS

Ignotus Latiae quamvis successeris Urbi,
Urbs tamen Imperii sensit adesse jubar.
Frustra te occultas Caesar; si haud noscier optas,
Ara Tibi *ignoto* surget ubique Deo.

EUMDEM ROMA ALLOQUITUR

Es similis Matri: de Te mihi dicere plura
Nil opus est, Matri Te similem esse, sat est.

AD EUMDEM

Quod Tua sit Mater, Magnae laus magna Theresæ est,
Quod tantæ Matris Filius, hæc Tua laus.

AD EUMDEM

Nostri homines priscis coleret si moribus ætas
Non Tibi templa Timor, templa dicaret Amor.

PORTUNUS DE LEOPOLDO NAVIGANTE.

Nusquam abero, donec Leopoldum littore sistam,
Qua se Arnus rapidis in mare fundit aquis:
Cede Pater Neptune; Uni parere necesse est,
Etrusco posthac serviat unda Jovi.

SUB

SUB EJUSDEM STATUA

Tuscâ verendum quem tueris Principem
 Cinctum Coronâ, Leopoldus est Theresiæ
 Prognatus, Arno quo imperante reddidit
 Astræa læto sæcla rursus aurea.

AD EUMDEM

Nil opus est sanctas Tuscis ediscere leges,
 Nec Tusco improbitas erret inulta solo;
 Præcipe virtutum spectent documenta tuarum;
 Hæc feret ad mores semita certa pios.

AD EUMDDM

Adstant, Leopolde, Tibi dum consulis Arno,
 Hinc illinc comites Gratia, Justitia;
 Præscribit rigidè servandas Altera leges,
 Altera fert miseris subsidium Populis
 Te similem facit Jlla Tito, facit Jlla Severo,
 Utraque Te similem sed facit esse Deo.

AD EUMDEM

Si Forma quæ Te exornat oris Austrii
 Quacumque pergis, detinet
 Vi rapta dulci transeuntum lumina,
 Leopolde, quo affici putas

(E 2)

Sen.

Sensu, absolutam cernit in Te imaginem
Qui ex omnibus virtutibus.

DE EODEM ET SERENISSIMA
EJUS UXORE.

Quales Tyndaridæ duo lucida sidera Cæli
Solantur trepidis anxia corda viris
Cum maris horrifoni tumidis ferit unda procellis
Surgit, & in laceram Cauro animante ratem;
Tales Austriadæ Regum genus aurea Floræ
Sidera, & unanimis copia fida Tori
Æquora Tuscorum Borea perflante Notoque
Solantur populi pectora uterque sui.

SUB EJUSDEM IMAGINEM

Celsa Leopoldi effigies, est cætera longum
Dicere, Tuscorum pectora & ora roga.
IN EAMDEM
Hæcce Leopoldi est facies, Jove digna vel ipso,
Juppiter est Regni nec minus ipse sui.

AD EUMDEM

Te primum Leopoldæ, regis, populum inde secundum
Nam facienda jubes, atque jubenda facis.

EPIGRAMMATUM

LIBER II.

DE CHRISTOPH. COLUMBO

Primo Americæ Inventore.

Tempore diluvii posset num forte videri
 Tellus, quæsitum missa Columba fuit,
 Trans mare quæsitum terras sic non fuit alter
 Aptior hoc mitti; nempe Columbus erat.

API-

APICULA PUNGENS LISULAM

Quid Lisa infontem quem fecit apicula, morsum,
 Laesa dolesque levi labia aculeolo?
 Non mirum est quod pungat apicula rubra labella,
 Nam tua quæ pupugit credidit esse Rosam.

DE SORBONA

Debeo materiem primam Sorbona Roberto,
 Sed formam Magno debeo Richelio.

MUSARUM CONTEMPTUS

Obvius Augusto Vates pauperculus olim
 Carmina porrexit pauca manu trepidâ;
 Verba per Aonias rursus bene juncta Puellas
 Porrexit Cæsar carmine pro exhibito;
 Quæ laudans, perâque duos e paupere Vates
 Dans Augusto obolos, Talibus alloquitur:
 Plus tibi donarem si plus bone Cæsar haberem,
 Me placuisse tuos sat Tibi versiculos.
 Augustum vicit festiva modestia Vatis,
 Ut nummum Vati millia multa daret
 Occidit Augustus Musæ; simul occidit eheu
 Vester honos, optat carmina nemo hodie
 Nemo legit, nemo exigua mercede rependit,
 Fallor? an & nemo carmine digna facit;

Aut

Aut nemo aut pauci faciunt; hoc scilicet hoc est,
Quod nemo, aut pauci carmina digna canunt.

DE INTEGRITATE & SIMPLICITATE

Altum alii sapiant quibus est mens altior æquo,
Versutique crepent dotibus ingenii
Unica mî faveat sitque o comes una fidelis
Simplex integritas, integra simplicitas,

DE URBE PARISIORUM

Si compendium aves totius cernere Mundi
Aspice Parisios, Orbis & instar erunt.

A L I U D

Parisium siquis peregrinus nobile spectat
Ambigit an facies Urbis? an orbis adest.

DE ROMA

Erras si veterem Romam vis quærere Romæ
Quam quæris Romam non tibi Roma dabit.

REGUM ARCANA

Ne temere Regum quæras arcana, memento,
His qui se miscent; hos Labyrinthus habet.

M. LIV: DRUSUS DOMUM UNDIQUE
PERVIAM AC PELLUCIDAM OPTANS.

Exoptat Drusus patulas quas incolit aedes,
Ut pateant vitæ cuilibet acta bonæ:
Undique jam clausas aedes sibi quilibet optat
Ne pateant vitæ cuilibet acta malæ.

MORIONES MAGNATUM

Magnates cænâ ne forte tacenda loquantur
Morio discursu liberiore vetat.

MEL IN ORE, FEL IN CORDE

Fel propius cordi est, quam linguæ, fallor? an inde
Fellea cor spirat, mellea lingua refert?

AN TERRA MOVEATUR?

Stare quid addubitas cælum, terramque moveri,
Si terrena ruunt, cælica Regna manent.

IN ORATOREM SUB HABENDA CORAM
ME ORATIONE PRÆ NIMIO ANGORE
CREPITUM VENTRIS EDENTEM.

Postquam obmutescit, podex ex tempore fatur,
Fungitur & pro Te Rhetoris officio.

DE MACHIAVELLO

Quilibet hunc culpat, docuit quia turpia factû;
Sed cur quæ docuit, Quilibet illa facit?

IN ALCHIMYSTAM

Absentis cupidus præsens cur decoquis aurum?
Certius est quod habes, quam quod ab igne petis.

LIBRI

Sunt libri muti Doctores, suntque Magistri,
Plurima qui scitu digna tacendo docent.

DE IISDEM

In vitâ mallem gemmis auroque carere,
Quam quibus oblector, nocte dieque libris.

IN SALUTIBIBOS

Semper in alterius potat quicumque salutem,
Haustibus immensis destruit Ille suam.

IN EOSDEM

Exhaustis poclis aliis optando salutem
Vis prodesse, nocet ipse bibendo tibi.

(F)

PSIT.

PSITTACUS

Si cernis corpus volucrem me dixeris esse,
Audis si vocem dixeris esse hominem.

ALPHONSI REGIS ARRAGONIÆ DICTUM
DE SORTE PRINCIPUM

Sors Asini melior quam Principis esse videtur,
Ille quiescit dum ceperit ore cibos.
Hunc semper turbant aliena negotia, sive
Prandet seu cœnat, nec datur ulla quies.

JNS. MELITÆ NULLA VENENATA ANI-
MALIA PROFERRE DICITUR.

Cur quæ virus habent hæc non animalcula tellus
Procreat? hic homini virus habere sat est.

AD PANSILYPUM, CUM DISCEDEREM

Pansilypi colles, & candida Mergillina,
Vos ego, vos udis defero luminibus;
Ast si fata meas sequerentur prospera Leges
Hâc agerem felix, hâc tumularer humo.

DE HERACLITO ET DEMOCRITO

Flente Heraclito, Democritus omnia ridet;
Magni sunt stulti, sint licet ambo Sophi.

DE

DE SALVATORE ROSA PICTORE
ET POETA.

Salvator Rosa pictor erat, fuit atque Poeta,
Nobile pinxit opus, nobile scripsit opus.

DE VENERE MEDICÆA

Marmoream hanc Veneris statuam ne cerne viator,
Frigida quantumvis sit Venus, urit adhuc.

CUR MEDICI DICANTUR EMPIRICI

Nomen habet Medicus scis cur Empiricus? ægros
Quos visit, cunctos mittit ad Empyreum.

AD NERONEM

DE URBE ROMA INCENSA

Uffisti Romam. Justissima pœna! requiris
Quare? quod te non ufferat illa prius.

DE SOCRATE ET XANTIPPA
EJUS UXORE.

Dum Xantippa diu cum Socrate litigat uxor,

Ipse fores tandem consulit impatiens

Egressum foribus merdâ perfundit, at ille

Nimbus ait sequitur, sat scio, post tonitru.

MELITA

Enfiferi Melite gaudens tutamine Pauli
 Sacro barbaricas dissipat ense rates,
 Ne pete, Turca, suis te quomodo terreat armis,
 Te simul ense, suâ te fugat Jlla Cruce.

IN QUEMDAM HUIUS SÆCULI SCRIPTO-
 REM ALIOQUI INSIGNEM, QUI CUM
 ÆGROTAT PIUS EST, CUM BENE HABET
 IMPIUS EST.

Ægrotans pius es, vix sanus es, impius idem es
 Sus redit ad cænum lota, canis vomitum.

IN VINO VERITAS

Si latet in vino verum Pollonia certé
 Præ reliquis terris pectora vera dabit.

IN CÆSTUM CAPONEM MUSICUM

Dic mihi quid nunc sis? cum non sis fæmina, nec Vir,
 Nec puer, aut virgo, Cæste, nec Androgynos:
 Esse virum te, Cæste, jubes me credere, verum
 Hoc mihi non ullo teste probare queas:
 Perfectam interea dedit imperfectio vocem,
 Nunc tantum vox es, prætereaque nihil.

IN

IN ALCUMISTAM

Dum lapidem quæris, dum purum prodigis aurum
Factus es infelix dilapidator opum.

POLLIO UXOREM SUAM E NAVI IN
MARE ABJICIENS

Tristi naufragio ne navis onusta periret,
Nauta monet ponto mergere sarcinulas;
Tum simul uxorem dat Pollio fluctibus, ajens,
Tu gravis una mihi sarcina præ reliquis.

AD CRISPUM

Probationis annus ut Monachis datus,
Ita si daretur Crispe conjugibus novis,
Fierent profecto conjuges paucissimi.

CUR EBRII LABENT

Cur cadat inquiris gens ebria, Pontice? dicam
Gens vinosa fuit semper amica cado.

CUR VENERI DILECTUS ADONIS

Scis cur tam fuerit Veneri dilectus Adonis,
A donis siquidem nascitur omnis amor.

INDUAMUR ARMA LUCIS

Paul: ad Rom: 13.

Arma jubet lucis cur nos assumere Paulus?

Acria sunt nobis praelia cum tenebris.

DE DIDONE

Æneâ quondam veniente vocabar Elisa

Elusa Æneâ nunc abuente vocor.

CANON AULICORUM

Hic aulæ Canonum primus celebratur, OPORTET

CREDERE, res ita non sit licet, esse tamen,

Si Muscerda piper, Rapæ Pyra, merda Butyrum,

Dicitur, id cave sis velle negare, nocet!

L'VOMO PROPONE, DIO DISPONE

Omnia cum tentas, superis parere memento,

Prop osuisse hominis, disposuisse Dei est.

FIDES

SINE OPERIBUS MORTUA EST

Scire tuum nihil ut nisi toto ex pectore credas

Id nisi tu facias, Credo tuum nihil est.

VITA CURA

Vita quid est, morbus; sensus, sunt ulcera, quini
Velle, paroxysmus: mors medicina mali.

BONUS AULICUS
MALUS CHRISTIANUS

Aula Deum rarò, modicum vel curat, in aulâ
Qui vivit, raro vix bonus esse potest;
Sapius in caulâ plus est pietatis; in aulâ
Qui malus est, bonus est, qui bonus est, malus est.
Vis brevius dicam? nec longo carmine? in aulâ
Ille etiam malus est, qui bonus esse potest.

DEFINITIO AULICI

Aulicus est animal varium, miserabile, mendax
Cuncta timens, & inops, ambitione tumens.

SANCTA SIMPLICITAS

In sacris simplex crede; haud ita crede prophanis,
Fulcitur sanctâ simplicitate fides.

ROMA, AMOR

Roma videtur amor; Deus est in utroque videndus,
Ambobus mundum vincere posse dedit.

NE-

NEMO FACIENDUS INIMICUS

Maximus esto: tibi parvum ne feceris hostem,
 Nam vexat parvus corpora magna pulex.

AD CHÆRILUM

Ad cocholata tuum invitas me Chærule semper,
 Vis semel ut dicam quod volo? non veniam;
 Non cocholata tamen credam Te ut vivere pravo,
 Quis sit vestrarum, sat scio luxus opum.
 Tam cocholata bonum timeo mihi Chærule ponas,
 Forte domi ut nunquam sumam ego deinde meæ.

De Jmagine Virginis DEI MATRIS

In Claro Monte ad Czeſtochoviam

Miraculis clarissimâ

Ad R. P. Fridericum Strauch Capellanium

S. R. M. & Custodiæ Camp:

Reipublicæ Polon:

EX ILLIS VERBIS:

RUBUM QUEM VIDERAT MOYSES INCOM-
 BUSTUM LAUDABILEM AGNOVIMUS
 TUAM S. VIRGINITATEM DEI
 GENITRIX.

Vidit in Horebi flagrare cacumine dumum.
 Dilecti Moses Duxque, Paterque Gregis;
 Quem

Quem Deus incolumem rutilo servabat in igne,

Nec poterat virides pascere flamma comas.

Fas Czesstochovii nobis in vertice montis

Aspicere effigiem, Maxima Virgo, tuam;

Quæ licet intactâ Gnatum conceperis alvo

Post partum illasâ virginitate manes.

Felices tanto dignati Numine montes,

Ille Deo clarus, hic Genitrice Dei.

In D. Comitissam Opeskam elegan-
tissimæ formæ Matronam

Admirabili Martelli Penicillo

Expressam.

Si te Priamides vultu vidisset in isto,

Tu poteras ternas vincere Opeska Deas.

IN EAMDEM EJUSDEM

Martello gratare tuo pulcherrima Opeska,

Jam primas formæ non feret alma Venus.

(G)

IN

IN OBITUM
CAROLI INNOCENTII FRUGONI
Poetæ Itali celeberrimi.

Multa super magni lacrymantem morte Frugoni
His me compellant vocibus Aonides;
Quid fies stulte? aliis sublimi carmine vitam
Qui dedit, hunc credis jam potuisse mori?
Non ita, sed vivet dum carmina Tusca legentur,
Inque suis Musis Ille superstes ager.
Fallitur Aonium præclaro nomine Vatem
Quisquis pacto ullo posse perire putat.

EJUSDEM EPITAPHIUM.

Ut mortem est aptus Vatum Pater Ille Frugonus,
Squallent cum Charisin Divæ Heliconiades;
Tum se desertam lacrymatur Tusca Poesis,
Martellique simul collacrymant numeri.

IN EJUSDEM OBITUM

Præbuit alma tuis Gens Itala cantibus aures,
Sive levi caneres pollice, sive gravi:
Te Cycinū Parma alma suum, *Fernansque* vocabat
Te Te Meoniden, Virgiliumque suum.
Nunc cadis: heu grandi viduatur Italia Vate!
Vate suo *Fernans*, Parmaque olore suo.

EPI-

EPITAPHIUM EJUSDEM
AD MUSAS.

Heic Helicon, Musæ, Frugoni effloret ab urnâ,
Aspera Poetifico profilit heic latice;
A me ne Divæ ne Grajum quærite fontes,
Cuncta isthæc isto Parma tenet tumulo.

AD EASDEM ET GRATIAS.

Frugoni ad tumulum Pindo appropriate Camænæ,
Gratiæ & usque ipsâ accurrite Acidaliâ
Illis ingenii. Vobis sed læta leporum
Copia Frugoni funere commoritur.

AD POETAS ARCADES

Pizzi, Petroseline, Musici alites,
Quos sacra luco laurus Arcadum tegit,
Et læta concinentium audit carmina,
Lugete divini alites, & candidas
Mutate nigris cantilenas næniis.
Ego Jlla vestra Libethri in ripis Soror
Parmâ usque Tibris nuncia advolo vada;
Eheu! doloris impotentis nuncia,
Narrans fuisse maximum Frugonium:
Ille ipse vixit ah! Lacusque pallidos
Nunc potat undâ longiter Permesside;
Nec jam suis Melismasin velut prius

(G 2)

Vos

Vos Ille delinibit immortalibus.
 At vos pii summo Poetæ ducite
 Funus volucres, naniâque flebili
 Sonate leſſos, donum amoris ultimum.

IN TUMULUM EJUSDEM

Fruſtra es, Caſtaliuſ Musas qui quæris ad amnem,
 Triga ſuam hic triplex heic habet hoſpitiuſ.

IN TUMULUM EJUSDEM

Pellax furanimæ Siren dulcedine vocis,
 Semper & hyblæis ebria lingua favis,
 Attica quotque Venus habet, & quot Tuſca lepores,
 Quoſque ſuos vellet ipſa Minerva ſales,
 Cumque ſuis doctæ plectris & Apolline Muſæ,
 Hâc quâ Frugonus contumulantur humo.

MANES FRUGONIANI

O venæ Pater aureæ,
 De Sanctis, Italæ dulce decus lyræ,
 Idemque haud minor arbiter
 De Sanctis veterum pectinis Auſonum,
 Aufer cuncta opera, & meis
 Nunc quaſo gemitum junde doloribus,

Dum

Dum manes cico sacros
 Frugoni, superis sedibus additi
 Et damnum fleo flebile
 Musis, Parrhasio flebile catui,
 Illum dum lacrumabili
 Raptim prosequor & concino nœniâ,
 Mœstum tu quoque pectinem
 Tende, & luctificas increpita Deas,
 Quod sic de subito truces
 Tanti fata viri præcipitaverint,
 Cui Tuscæ veneris lepor,
 Et linguæ arbitrium cesserat Italæ,
 Quem desiderii impotens
 Surdos nocte, die efflagito cælites.
 Ac tu succine lugubres
 Lessos, instrepitanti mihi:
 Mœrorem quærimoniæ,
 Et planctus miseris ipse levamen est,
 Quod vel Deiphobes anus
 Dignum surpuerunt vincere pulverem.

IN EJUSDEM
 EFFIGIEM, ET SCRIPTA

Plena Deo facies, pectus probitate, fideque,
 Tu Phœbi genium, magne Frugone, refers:

Vi-

Viventis nuper Phœbus grandi ore locutus
Ne taceat, discit jam tua metra loqui.

ALIUD

Extinctus viva est Charitum Frugonus imago,
Vivit adhuc, vitam qui dederat Charisin

EJUSDEM EPITAPHIUM

Frugonus situs hic; lacrymis ne parce viator,
Terna Charis jacet hoc, ter terna Camœna sepulchro.

CAROLI INNOCENTII FRUGONI
Memoriæ.

Inter honoratos Clîo Frugonia manes
Venit in Elysium nobilis umbra nemus,
Plauserunt læti Vates Græci atque Latini,
Quique olim Etruscos concinuere modos;
At Pater indoluit graviter Martellus & udis
Fata querebatur tristia luminibus,
Non ille ereptos tamen indignatus honores,
Non decus Etruscæ non titulum cytharæ:
Frugoni mœrens gemuit morientis in uno
Funere Pierides occubuisse novem.

IN

IN LAUDEM FÆMINARUM DOCTRINÆ
LAUDE JLLUSTRIUM.

Mascula præteriti subsidit gloriæ sæcli,
 Quæ decus a sexu transtulit omne meo,
 Transfuga fœmineum grata vice pergit in orbem,
 Pallas & assuetos tædet amare viros;
 Jusque dedit nitidos sexus extollere vultus,
 Pulchricomumque polis exeruisse caput;
 Et fastiditas substrieto corpore zonas
 Solvere, & indigno pensa diurna colo:
 Scilicet æterni generis mens ignea, solis
 Nescit barbigeris subdere colla togis;
 Alternat sexus, dubiosque refigit honores,
 Fæmina jamque tenet, quod fuit ante viri:
 Sic periit tumidi pridem reverentia menti,
 Canaque nil prisca tempora juris habent.
 Linquimur, & sexum laus sit mutare priorem,
 Fœmina dum vincit, jam pudet esse viros.

DIVÆ AMELIÆ DE BRUHLL COM:
 DE MNISZECH.

Seu fide, seu tenerâ resonum quatis æra voce,
 Velave peniculo, linave pingis acu,
 Numen habes, nova Pallas in hoc, nova Dædala sæclo
 Et Venus è labiis spirat aperta tuis;

Brhyl-

Brhylla potens facie, sed Brhylla potentior arte,
Ars Tua vivificat, quos Tua forma necat.

AD SACRUM ORATOREM INSIGNEM.

Æthereis cum te video succendere flammis
Pectora; & iratum conciliare Deum
Hæreticos contra, cum summi verba Tonare
Numinis, & sanctas ore ciere minas,
Tunc ego te admirans felicia tempora clamo
Lætus & ætati gratulor inde meæ:
Namque quod optanti non contigit *Augustino*
Orantem *Paulum* sæcula nostra vident.

DE THERESIA AGNESIA VIRGINE MEDIOLANENSI ERUDITISSIMA

Si Musam decimam Sappho perhibere vetustas
Ausa est, undecimam quis neget Agnesiam?

DE SACRO ORATORE DOMINICANO

Cum vigiles, latres, Christi tuearis ovile,
Et stygios studeas ora fugare lupos,
Non video quo te melius quis nomine donet,
Quam si te Domini dixerit esse canem.

IN LAUDEM EXCEL: D. CLELIÆ
COMITISSÆ BORROMEÆ

Frangeret ingenii ut fasces, fastumque virilis
Hanc natura Viris omnibus opposuit.

DE THERESIA AGNESIA

Argolici vitam Vates tribuere Lacænæ,
Vatibus hæc poterit sed dare Virgo suis.

EIDEM

Prisca novem Musas, nostra Unam sæcula jactant,
Eminet ast alias hæc super Una novem,

DIVÆ AMELIÆ DE BRUHLL

Si nos Pythagoræ non fallunt dogmata, corpus
Intrarunt Pallas, Juvo, Venusque tuum.

EIDEM

Multum amet, ingenii nec sit vulgaris oportet
Ex merito qui te laudet, ametque tuo.

DE MATRONA

Dicit te speculum formosam, fama pudicam
Mentitur speculum nil tibi, fama nihil;

(H)

Fa-

Fama malum quo non aliud velocius ullum,
Ausa tamen de te nil mala fama loqui:

DE THERESIA AGNESIA

Græcia Pierides satis est jactasse novenas;
Insubrica ecce refert Pieris una novem.

DE EADEM

Fœmineus sexus quod possit masculus esse,
Masculus & contra, credite, fœmineus,
Exemplum nobis Agnesa est: extitit ipsa
Externâ specie Virgo, Vir ingenio.

DE EADEM

Credidimus priscis cum Vatribus ante novenas
Parnassi Musas; prodiit en decima;
Addita nam Musis decima est Agnesa novenis;
Ecquis jam Musas dixerit esse novem?

DE EADEM

Fallimur in numero; numeravimus ante novenas
Dumtaxat Musas, prodiit en decima.

DE

DE ELISABETTA DOREL MATRONA
MELITENSI EXIMIA.

Cum natura tuam mentem formaret, an unquam
Pulchrior aiebat res mihi facta fuit?
Ut nimium placuit, non quibat, quin simul ipsa
Se se in tam pulchrum præcipitaret opus.

DE THERESIA AGNESIA

Ducta Theodosio est a Cæsare virgo Leonti
Filia, plebejo creta licet genere,
Ob dotes animi queis tunc præcelluit ipsa
Nobilis, & linguæ munera rara suæ
Digna fuit tanto Magnati nubere Virgo,
Agnescit est ipsis nubere digna Deis.

DE CLELIA COMITISSA BORROMEAE

Effigiem Borromeæ speculata Minerva,
Se putat effigiem cernere Diva suam;
Mox hæc: ecquid adhuc mea salva tabella remansit?
Omnia respondent: sit modo nomen idem.

EX JO: BAP: MARINO

*Udito ho' Citerea
Che del tuo grembo fore*

*Fuggitivo il tuo Figlio a Te si cela
 E promesso hai bacciar chi te'l rivela
 Non languir bella Dea
 Se vai cercando Amore
 Ne'l cercar, dammi il bacio: io l'ho nel cuore.*

LATINE

Audivi Cytherea tuum Te quærere natum
 Indicium præfers, aurea basium
 Diva bono jam sis animo. Si quæris amorem
 Da mihi basium: pectore in hoc habitat.

INGRESSUS IN TEMPLUM S. PETRI ROMÆ

O Divûm Domus! o Petri venerabilis ædes!
 O immortalis fabrica digna Deo!
 Aerea o moles! æquataque machina cælo!
 Pene sequens Dominum sidera ad alta tuum.
 Æmula Pyramidum, caput inter nubila condis;
 O quam humiles præ Te cætera Tempora casæ!

DE JOSEPHO LANDRIANO OMNI-
SCIO PATRITIO MEDIOL.

Quidquid scripserunt omnes, intelligis unus;
 Est immensa Tuum Bibliotheca caput.

IN

IN FICTOS AMICOS
AD ALEXANDRUM DE SANCTIS

Luce palam qui me verbis oppugnat & armis ,
Noxius is certe, at noxius est modicè;
Nam sibi collatum quis non obversus in hostem
Aut fugit, aut certè vim parat atque animum?
At mihi qui vultu blanditur & ore bilingui ,
Mente tamen tacitas substruit insidias
Ille nocet, verè ille nocet, fuge candide Sancti
Invisum superis Dîs caput & stygiis.

DE STIGMATIBUS S. FRANCISCI

Qui negat æthereo pharetras & spicula amorì,
Franciscum exutâ conspiciat tunicâ
Vulnera quæ læto spectabit corpore, divus
Ignifero quondam fixit amor jaculo.

AMBROSIUS AD THEODOSIUM
SECUTUS ES ERRANTEM SEQUERE
PÆNITENTEM.

Duxit in errorem male agendo Regius error ,
Eximet errorem nunc bene agendo dolor ;
Qui fuit errandi, redeundi fiat & auctor,
Errorem melior tollere nemo potest.

DE

DE JMAGINE CRUCIFIXI.

Nil mihi triste magis patientis imagine Christi,
 Corde imo hæc longos sæpe ciet gemitus:
 Nil mihi dulce magis patientis imagine Christi.
 Sæpe meo hæc affert lætities animo.

ECLIPSIS CHRISTO MORIENTE

Cur Christo moriente Polos nox lurida replet?
 Non solet elapso sole manere dies.

DE B. V. MARIA.

Gratia quam genuit, quam gratia condit, ex quâ
 Gratia nata fuit, Gratia tota fuit.

CRUX CHRISTI

Lignum triste, Crucem Veteres dixere; sed arbor
 Infelix, felix sanguine, Christe, tuo est.

INSCRIPTIO MEÆ DOMUS

Hæc Domus Insubrico gaudet candore, proinde
 Es sincerus, Ave, falsus es hospes, abi.

IN PONTICUM VULGO FREDDURAJO

Nimbus Ulyssæo rapidus manabat ab ore,
 Obloqueris puram Pontice tu glaciem.

ALIUD
IN VENEREM MEDICÆAM.

Conspexit nudam Venerem vel nemo, vel Ille
Huic nudæ statuam qui statuit Veneri.

ALIUD

Cum Cypris Floræ vidisset Cyprida dixit
Intuitus nudam nunc ubi Praxiteles?

IN NERONEM

O quam dissimili tibi sunt tua tecta metallo,
Aurea quippe domus, ferreus est Dominus.

CHRISTUS SUB CRUCE LABITUR

Te Christe haud ligni, sceleris sed pondera sternunt,
Nil gravius nostro mundus habet scelere.

DE DAVIDE REGE A CUPIDINE
SUPERATO

Qui prius immanem fundâ stridente Goliam
Fuderat, hic nano fusus ab hoste jacer.

FONS

TICINI SEU PAPIÆ
FONS PELLUCIDUS AD SEPULCHRUM
DIVI AUGUSTINI JUGITER FLUIT.

Exuvias Augustini, venerandaque busta

Clara Papia suo dum tegeret gremio,
Jlicet ex imo salientem viscere fontem

Fudit, & æternâ currere jussit aquâ
Non potuit melius justæ pietatis honorem

Solvere tam Sancto clara Papia seni.

Eloquii rivum nequis fluxisse negaret

Ore Augustini, jugis hic unda docet.

IN SACERDOTE MINUS PIUM

Sancta mones, nec Sancta facis, pius ipse sacerdos

Sis, poterit monitu plus pia vita pio.

REGES

Dicuntur falso Reges regere orbis habenas,

Rex tenet; at Rector Consiliarius est.

DE JUSTITIA

A PICTORE QUODAM EXPRESSA
QUÆ ALTERA MANU SACCUM AUREIS
PLENUM, ALTERA TALOS; ET
TESSERAS GESTAT.

Non dedit Astreæ Pictor cum Lance Macheram,

Desiit hocce coli nam Dea justa habitu

Sed

Sed tumidam nummis gestat manus, altera bulgam,
 Quod sumptu nullus jus sibi emat modico,
 Altera taxillos præfert, quia semper amara
 Alea successus litis habet dubios.

VENENUM VENUS

Per venas veniens veteres dixere venenum;
 Ipsa Venus differt quantulum ab hoc etymo?

HISTORICI MODERNI

Quidlibet audendi Pictoribus atque Poetis
 Olim fas: ipsum id jam libet Historicis.

REIP: STATUS

Publica navigio res assimilata: tumultus
 Instabilis vulgi, ventus, & æquor erunt.

IN ANUM FUCATAM

Cum te norim Hecubam; quæ te Helenen habeam?

DE POETA JACTABUNDO

Æmula nullius tua Musa est inquis: eritque
 Posthac, ne dubites æmula Musa tuæ.

PECUNIA

Quæ fieri nequeunt, Regina pecunia fecit,
Omnipotens nummus Numinis instar agit.

IN CASTRICUM

An sis Romanæ fidei, cum tempore quovis
Castrice edas carnem, me dubitare facis.

AD REGES

Tu Rex, regnando regimen sic dirige Regni
Ut post hoc Regnum, Regna Poli teneas.

IN POETAM ROMANUM INEPTUM

Pace tuâ dicam, rerum pulcherrima Roma,
Roma mihi non es, si Tibi Civis hic est.

THERESIÆ AGNESIÆ MEDIOLANENSI
ILLUSTRIUM HODIE VIRGINUM
PRINCIPI.

Qui videt Augustum, Theresia, Mediolanum
Si te non videat, nilque, parumque videt,
Tu sexus illustre tui miraculum es; immo
A nobis fieri quod Dea nulla vetat;
Te facimus, Theresia, Deam, Pindoque locamus,
Nec tibi sint certo sacra negata dic;

Te

Te decimam dicant, numerò non æstimo Musas,
Doctos visa libros scribere prima mihi es.

JOSEPHO LANDRIANO VIRO NOBILIS-
SIMO, ATQUE ERUDITISSIMO.

Si perdat chartas injuria temporis omnes
    Queis aterna viget nobilis Insubria,
Landriane decus Tu Insubræ Nobilitatis
    Ordine res omnes Tu memorare potes,
Divinum ingenium! qui tot fers pondera rerum,
    Laudari debes jure secundus Atlas;
Immo es Atlas primo Tu major Atlante secundus
    Corporis iste valet robore, Tu cerebri.

DE PULCHRO CUJUSDAM MATRO-
NÆ FILIO.

Quis puer est hic, ajs, tam blandus, tamque venustus;
Matrem respicias; dixeris est hic amor.

PRO VERSIBUS IN MEI LAUDEM
SCRIPTIS.

Ingenium longè potuit, me laudibus ornans
Pandere Musa tuum, quam celebrare meum.

AD ELISABETTAM DOREL MA-
TRONAM MELITENSEM

Dum pulchram miror, dum te audio dulce canentem
Nescio plus aures viceris, anne oculos.

IN OBITUM MARCHIONISSÆ
GABRIELI.

Parcarum facinus quodnam truculentius! una
Gabrielâ obeunt Juno, Minerva, Venus.

DE ELISABETTA DORELLA MATRONA
EXIMIA MELITENSI.

Ut tua forma parem nunquam Dorella videbit,
Ingenium, virtus, gratia, fama, lepos,
Sic meus è tantis causis qui nascitur ignis,
Fit summus, causæ par sit ut ipse suæ.

DE EGREGIO CARMINE ITALICO
IN LAUDEM
VIRGINIS ASSUMPTÆ
A CAJ: GOLTIO PAST: ARCADE
CONSCRIPTO.

Exaltata subis rutilans super astra Maria,
Quam subeunt humeris officiosa cohors;
Si tamen Aligerum promptissima turba deesset,
Musa tua ad cælos unica proveheret:

EX PETRARCHÆ RYTHMIS
ERA QUEL DI, CHE AL SOL SI
SCOLORARO.

Lux aderat, quâ sol nitidum caput obscuravit,
Testatus proprii funus atrox Domini,
Quâ perii; neque dilapsus sub retia, Lisa
Sensi, Lisa tuo captus ab intuitu;
Nec mentem adjeci pugnae, securus abibam;
Illa fuit nostri principium exitii;
Cum mihi pacifico sævissimus hostis, inermi
Armiger, imbelli belliger instat amor;
Perque oculos cordi insinuat grassator apertos,
Qui modo trita meis Janua sunt lacrumis;
O male victorem! quod nos adgressus inermes,
Quod tua non arcu reppulit arma suo.

RESPONSUM SALSUM CUJUSDAM FÆMI-
NÆ MELITENSIS VULGO DICTÆ
LA DRAGONA.

Corpore procero cernit dum forte Dragonam
Salsus Eques mediam vadere per Plateam;
O quam te memorem Mulier cellissima dixit,
Num thalami sociam te Briareus habet?
Atlantis soboles, stirps an rediviva Gigantum?
Nam commune procul despicias alta genus.

Ardua quam longè se frons attollit in auras?
 Quam tua sunt nostris labra Dragona procù!!
 Necququam ergo tuis mea profero labra labellis,
 Basia qui tibi det scalæ opera indigeat.
 Erubuit mulier, justâque incanduit irâ,
 Nempe procace nimis tacta Dragona joco:
 Nostra statura, inquit, tua si tenet oscula (culum
 Illicet ostendens) hâc dare parte potes.

ROGERO BSHOVICK SOC: J.
 MATHEMATICO CELEBERRIMO.

Omnia quæ tellus, quæ cum æquore continet æther,
 Qui capis ingenio, Magne Rogere, tuo
 Latius & terrâ & ponto sed & æthere majus
 Ingenio ingenium non capis ipse tuum;
 Vinceris a nullo victor: sed vinceris a Te,
 Victor & à Te dum vinceris, esse potes.

PROBLEMA EROTICUM
 EX ITALICO CELEBERRIMI ZAPPI
 SED NON DE VERBO AD VERBUM.

Rivales Lisam duo sectabantur; amore
 Ambos illa pari, tractat honore pari:
 Spes utrumque fovet sua: nec liquet æquior utri
 Lisa sit, & potius nubere discupiat;

Sed

Sed prece sollicitâ amborum tandem Illa movetur,

Ut solvat tali lite metuque prœcos

Fœmina res vafra est; non vult rem pandere voce,

Ast aliquod signum vocis obire vicem :

Rivales parent: præcinctus floribus alter,

Alter inornato nudus adest capite.

Tum virgo sua ferta ferens dat habere carentem,

Serta proci propriis crinibus applicuit;

Quæritur hinc quid sit potioris pignus amoris,

Sertum an quod rapuit, quodve Puella dedit?

AD ERUDITISSIMUM POETAM ETRUSCUM
QUI LATINA MEA EPIGRAMMATA
DE OBORTA IN LEOPOLDUM TEMPESTATE
ETRUSCA FECIT.

Cum spectabuntur Tuscis permixta Latina

Esse unam nostris materiamque modis,

Obscurum discrimen erit volventibus ipsa,

Interpres quis sit, Tunc, vel author ego;

Ni cum de Tusco pulcherrima fonte petantur,

Continuo dicent versa fuisse Tua.

EIDEM

Procedunt Tusco mea nunc Epigrammata cultu,

Claraque mutatâ conditione nitent ;

Lecta prius tetricis vix ostendenda magistris,
 At nunc omnigenâ sæpe terenda manu:
 Non ille Interpres est, sic qui carmina vertit,
 Author & Inventor dicier ille potest.

S. CASIMIRUS
 MORI POTIUS, QUAM CASTITATIS
 JACTURAM EX MEDICORUM CONSILIO
 SUBIRE CONSTANTER
 STATUIT.

Vana procul Casimirus, ajt, medicina faceffe,
 Secta faceffe tuis noxia consiliis
 Corporis ut vitam medicorum industria servet,
 Vitam sæva meæ tollere vis animæ?
 Ah potius pereat properato funere corpus?
 Corporis hanc vitam non emo morte animæ.

EX METASTASH SONETTO
 MARIA THERESIA IMPERATRIX
 LEOPOLDUM DISCEDENTEM
 ALLOQUITUR.

Fili alibi Te Fata manent, dant concava signum
 Æra abitus, Leopolde, Tui, Te Tuscia Magna
 Voce vocat, regnandi artem, Populosque regendi
 Ex me disce, avidusque istis complexibus hauri.

Quæ

Quæ peragenda prius libra, rata pœna nocenti,
 Fac merces sit certa Bono: Timor exulet aulâ
 Qui terret plus ipse timet: Te vincere iuge
 Sit studium; tardus sis plectere, parcere velox.
 Arbiter es populi; vide ne accusandus ab illo, est
 Qui Arbiter omnipotens: vitâ respectus honesti
 Sit potior; Partes perages sic Principis omnes
 Exemplo Tibi sim; Repetentem exempla Tuorum
 Te Proavi accendant, Magnus Pater excitet; cheu
 Fles sed, Nate? Vale, vix sustinet addere lingua.

IN SYLLAM DEBITOREM

Sylla reservatos casus se dicit habere,
 Debita nam servat, solvere Sylla negat;
 Et tamen absolvi cupit hic qui solvere nescit,
 At nequit absolvi solvere qui renuit.

IN FUREM

Cum foret ad furcam nuper ducendus Amyntas,
 Posse negat captum scandere se podagrâ;
 Respondet rigido metuendus lumine Tortor,
 Esse opus hic collo, non opus at pedibus,
 Nodosam nodo podagram curabo; sed inquit
 Est aliud, quo Te scilicet admoneam.
 Omnia cum subitis vastares tecta ruinis,
 Tunc habuisse miser debueras Chiragram.

(K.)

IN

IN CALVINUM AQUÆ LUSTRALIS
OSOREM.

Ingemis, atque sitis nunc o Calvine; bene & fit
Lustrali sitiât, qui maledixit, aquæ.

AD ELISABETTAM DOREL
JLLUSTREM MATRONAM MELITENSEM.

De formâ rigidam Phrygio sub Judice litem
Olim habuere simul Juno, Minerva, Venus.
At si Te Judex vidisset, Lîsa, repullsam
Qualem accepissent Juno, Minerva, Venus!

IN CALVINI SENTENTIAM
DE EUCHARISTIA.

Qui solam Christi clamas hic esse figuram,
Præsentemque negas hic latitare Deum,
Crede mihi referes meritum Calvine, salutis
Eveniet pariter sola figura Tibi.

IN QUENDAM MINISTRUM
SUPERBIENTEM

Publica quod persona audis, Fabiane, superbis;
Hoc etiam conjux jure superba Tua est.

IN

IN ZOILUM

Zoile parce mihi, rursum tibi nomine parcam,
Et quid sis referam nempe Asinorum Asinus.

IN VILLAM

CARDINALIS ALEX: ALBANI.

Aufoniam quisquis spectatum venerit Urbem,
Structaque ab antiquis pegmata Caesaribus;
Atque Albanaeas ibi non inviserit aedes,
Ne cuiquam dicat visa mihi Aufonia Urbs.

IN EAMDEM

Urbs orbis parvus certe pote Romula dici,
At Domus Albani Urbs Romula tota potest.

Inscription d'une Estampe

*qui représente Mg: Le Dauphin traçant
un sillon la charrûe à la main.*

*Quel est donc, o' Ceres, ce nouveau Triptoleme?
Quelles mains de ton art essayent les leçons?
D'un Pere bienfaisant c'est le plus doux emblème
L'Image de Louis, l'Heritier des Bourbons.*

SIC VERTI

Quis novus iste Ceres unci monstrator aratri
 Triptolemus? quænam gestit arare manus?
 Optimi imago Patris, *Bene Amati* Regis imago est,
 Altera spes Franci scilicet Imperii.

DE VIRO NOBILI ERUDITO

Stemma crepent alii quibus est nihil amplius, in Te
 Nobile nil minus est nobilitate tuâ.

IN SACRAM MASSILLONII ORATORIS GALLI
ELOQUENTIAM

Massillone mihi quo me rapis? o feror expers
 Ipse mei, & tecum me Tua suada rapit.
 Massillone mihi rape me; nec me mihi redde,
 Sic meus, & frugi sic ego semper ero.

IN NOMEN AMELIÆ COMITISSÆ
DE MNISZECH

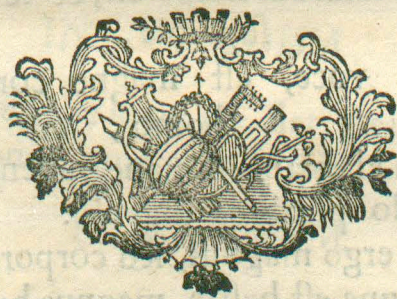
Cum dulce eloquii Tibi mel decurrat ab ore,
 In quo terna Charis se solet abluere,
 Jure Amelia equidem, tu Brhyllia, diceris; o quam
 Ex vero nomen Brhyllia dulce tenes.

AD

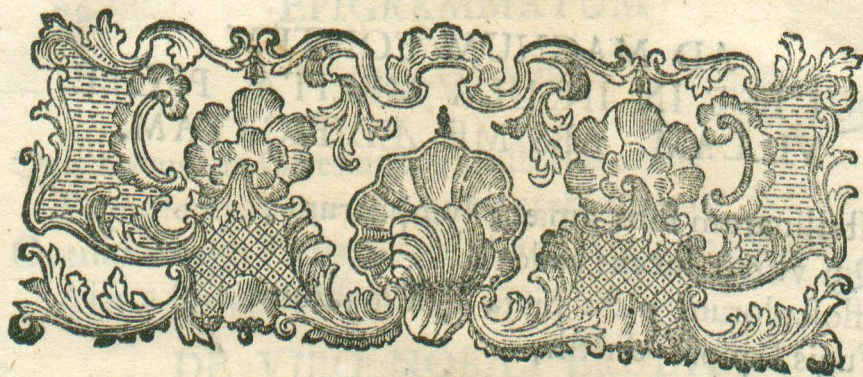
AD MAGNUM FONTEM
QUI EST IN INSULA MELITÆ PROPE
VILLAM ABS ME ÆDIFICATAM.

CrySTALLINARUM fons amæne lympharum ,
Qui vitreo lucens vado
Per flosculorum picta prata gemmantum
Fugis liquore ductili,
Et hinc & inde murmurante ludentes
Undâ lupillos excitas;
En impotenter æstuantis insanus,
Quem fervor urit aeris
Adsum, tuoque torridam mihi rore
Quæro sitim compescere:
Age prome puras de tua mihi venâ
Vitroque certantes aquas;
Sic nectar Hebes, sic tibi sacer cedat
Fontis Caballini latex.

EPI-

EPIGRAMMATUM

LIBER III

IN ATARDUM

Magnus Atardus homo est, & se magnum ore
superbit,

Est. voce, est magno corpore magnus
homo,

Voce refert Asinum clamans immane rudentem,

Ipse Asinus stolido præditus ingenio:

Non homo tantum ergo magnus, sed corpore magno

Idem Asinus, magna est bestia, magnus homo.

IN

IN EUMDEM

Hæc tua quam nuper pinxit Diodorus Imago
Est tua, nam tardum barda refert Asinum.

IN EUMDEM

Te fore tardum Asinum prædixit nominis omen,
Omnibus nunc res adstruit ipsa fidem.

IN EUMDEM

Debent nostri multum tibi Atarde libelli,
Magnam his materiam dat tua Asellities.

IN EUMDDM

Aspera Atarde nimis clamas mea carmina, verum
Qua te Asinum pungunt asperiora velim.

IN EUMDEM

Simplicius ut me sæpe loqui vis, fiat, Atarde,
Est Atardus onos; quid pote simplicius?

IN EUMDEM

Ebrius est nuper submersus Atardus, Asellus
Qui terrestris erat, piscis Asellus erit.

IN

IN EUMDEM

Discipulos post se illustres relinquit Atardus,
Sic Asini mulos progenerare solent.

IN EUMDEM

Mendaces Atarde vocas, vanosque Poetas,
An quia nemo Asinum te stupidum esse refert?

IN EUMDEM

Grammaticam nuper, Mathesin nunc pandit Atardus,
Qui nunc est Asinus, nuper Asellus erat.

IN EUMDEM

Sive Asinus tardus dici seu malis Atardus,
Conveniēns genio nomen utrumque tuo.

IN EUMDEM

Atardus Quartanâ agrotat febre, quis unquam
Audiit Arcadicum febricitasse Asinum?

IN EUMDEM

Quæ tu dura vocas utinam sint ferrea, Atarde,
Maxillam & frangant carmina nostra tuam.

IN

IN EUMDEM

Ite foras Asini morosus clamat Atardus :

Istorum in numero primus es, ito foras.

IN EUMDEM

Atardum si quis, si quis depingere Asellum

Debeat, unâ operâ pingere utrumque potest.

IN EUMDEM

Tardi, Atarde, tenes, Asini bene nomen, & omen.

IN EUMDEM

Assuetus Lappis Asinus Lolio, tribulisque

Hypocrena, tuas, inclyta, turbat aquas.

Hei! quid erit puri purissima Numina fontis?

Heu quid erit vestro Castalides latici?

Alma novensilium miserere Diana sororum,

Imbelles nequeunt quæ prohibere Asinum.

Tu Dictynna tuas venatrix mitte sagittas,

Tu submitte acres, corpora fida, canes;

Verum opus est magnos ut mittas Diva molossos

Longè ut tam magnum ejicias Asinum.

Væ auribus o Atarde tuis: dabis improbe pænas;

J nunc, & puras turba Heliconis aquas.

IN EUMDEM

Produxisse tuum liceat si nomen, Atarde,
Cur non Atardum dixero tardum Asinum?

IN EUMDEM

Cum gereret tumido Mater te viscere, fertur
Quid gereret Turcas consuluisse duos:
Ille vir, inquit, erit, non vir, sed foemina at alter,
Falsus uterque fuit, tardus Afellus erat.

AD EUMDEM

Vis Asino vectus sacram mecum ire Melekam
Dorso Atarde tuo porter, & ibo comes.

AD DISCIPULUM ATARDI BLASUM.

Tam desperate tua carmina, Blase, laborant,
His ut conferri nulla medela queat.
Sed lauro prævelor, ajs, concedimus, immo
Scimus at o quantus, qui dedit, est Asinus!

ATARDUS ASINUS TARDUS

Vis anagramma tui quoddam quasi nominis omen
Eliciam semper quod retinere velis;

Non

Non ita ludo alias nec ineptio, si tamen urges

Evolvam, lentâ sed rogo mente feras :

Anagramma, Atardus Afellus Tardus, Atarde,

Ne mihi succense, nomini id omen inest

Recta Elementorum recta, inquam, excussio, recta est,

Nulla supervacua est littera, nulla deest.

IN EUMDEM

Intentare minas tardus mihi fertur Atardus

Quid noceat tardus quæso Leoni Asinus.

IN EUMDEM

Omnia qui jactas non omnia noscis, Atarde,

Si verum est, noscis te quoque, Atarde, Asinum.

AD EUMDEM

Quanti te faciat, ne narres, Insula, Atarde,

Neve roges quinam tu videre mihi

Scilicet ut doctus prudensque habere, bonusque

Omnibus, usque mihi tardus Afellus eris.

(L 2)

IN

IN EUMDEM CARPENTEM CARMINA
JOACHIMI COROGNÆ VIRI
ERUDITISSIMI.

Phœbi medulla cur minus fatuo sapit
Blenni palato Atardii? fœnum comest.

IN EUMDEM

Nil facis & facies rectè dum vivis, Atarde,
Quid rectè ut facias denique, verte molas.

AD EUMDEM

Affirmas Asini te non vidisse figuram
Fallor? an in speculo Atarde videre soles.

DE EODEM
IPSE LOQUITUR.

Effudi versus tercentum stans pede in uno ;
Mentiris, stabas quattuor in pedibus.

IN EUMDEM

Deesse pedem in nostro versu conclamat Atardus
O mores! ajs, in carmine deesse pedem!
Esto; Atarde, pedem si vis supplere resectum
Unum de quatuor, Te precor, adde tuis.

IN

IN EUMDEM

Atardus cernens tabulam in qua vectus Afello
 Christus erat Jesus, talia verba dedit:
 Me velut hunc Asinum fac o mitissime Jesu,
 Hunc Asinum, cuius terga repanda premis;
 Sistito verba jadis nil proficientia vento
 Sistito: namque Deus non solet actum agere.

IN ATARDUM JOCUS

Si ruat in terras laurorum nimbus ab alto
 In caput incumbet nulla, DURINE, tuum.
 Unica si tantum pluerit Clitella deorsum,
 Incidet in dorsum pinguis, Atarde, tuum.

AD EUMDEM

Quid sit Afellities rogitas me pinguis Atarde,
 Hoc melius quam tu dicere nemo potest.

AD EUMDEM

Astra vocas Doctos, ipse & vis dicier astrum,
 Ingenii radio quod propiore micet;
 Esto, sis astrum, nebulosi luminis astrum,
 Sidere sub Cancris tardus Afellus eris.

AD

AD EUMDEM

Ad mulas, non ad Musas tu natus, Atarde, es,
Aptior ista tibi functio forsan erit.

AD EUMDEM

Grammaticus fueras, Rhetor, Sophus, atque Poeta;
Tu tamen es similis semper Atarde tui.

AD EUMDEM

Mentitur, qui Asininum hominem te dixit Atarde
Non Asininus homo es, es sed, Atarde, Asinus.

AD EUMDEM

Si fiam doctus quis sim, vis scire, futurus!
Si fias Asinus, dic mihi qualis eris?

AD EUMDEM

Versiculis nostris succenses, fertur, Atarde,
Non tu crede mihi, sed tua Asellities
Carmine lusa meo est; mihi cur haud ludere Atar
Detur? si detur rudere, Atarde, Tibi.

IN EUMDEM

Si Atardum nihil audias loquentem,
Jures esse Catone doctiorem

Rhy-

Rhytmos si videas suos sonantem
Dices protinus esse plusquam Afellum.

IN EUMDEM

Nostra perillustrem quod Epistola dixit, Atardus
Conqueritur titulos me minuisse suos
Ergo ter illustris terque illustrissimus esto
Inter at Arcadicos pinguis Atarde Asinos

IN EUMDEM

Extollant centeno alii ter carmine, Atarde
Dimidio versu dico, es, Atarde, Asinus.

IN EUMDEM

Cum immitis Syriae Rector Samaritica cingit
Mœnia, Marte potens, obsidione gravi,
Esuries & inops Cereris penuria Cives
Dirius obessos obsidione premit.
Venditur heu siclis Asini caput octoginta,
Sic urget miseros imperiosa fames :
Quid mirum Melitæ in pretio si cernis Atardum,
Sæpius atque Asinis accumulatur honos.

IN EUMDEM

Atardus mea forte legens Epigrammata frontem
Contrahit in rugas, nauseat, atque vomit;

Cau-

Causa patet, porcis non spirat amaracus unquam,
 Sordentes filiquæ sunt cibus aptus haræ;
 Asparagus fugiunt Asini, violasque, rosasque;
 Aspera lactucas labra petunt similes.

IN EUMDEM

Scribier in nostris insistis, Atarde, libellis
 Et cretâ pingi candidiore petis;
 Expecta; meditabor opus, quod laudet Asellos,
 Crede mihi, tum tu, Atardule, primus eris.

IN EUMDEM

Ha! Ha! te Atarde insulsum quod diximus, ha! ha!
 Te stupidum & nequam diximus ha! ha! Asinu n
 Te diras animo fertur male concipere iras;
 Ha! Ha! ridendo dicere vera licet.

IN EUMDEM

Sic Nasonis habet sententia, pinguis Atarde,
 Quam recito, si vis nubere, nube pari,
 Isthæc si placeat sententia, tum tibi Asellæ
 Nubendum: si vis nubere, nube pari.

IN EUMDEM

Mirantur te equitare omnes, clamantque subinde,
 Adscendit celerem tardus Asellus equum.

IN

IN EUMDEM

Carmen amas, insulse Atarde, & vis laudari carmine
longo ;

Ecce, pede octono nunc tibi carmen habe,
Octo si pedibus credis male currere carmen ,

Tu duo de octonis aufer Atarde pedes;
Ablatos tibi da; bene sic curretis uterque,
Sex pedibus carmen. Tuque Asinus quatuor.

IN EUMDEM

Dic mihi Valletam quoties spatiare per urbem
Atarde, extremos tolleris, in digitos;

Anne cupis major, quam fert mensura videri?

Te ne hominis magni nomen habere juvat?

Fallor, humum levibus plantis perstringis, Atarde,

Calceus ut tritu damna minora ferat.

Hæc si sit ratio morum genuina tuorum ,

Calceus ex Asini pelle parandus erat;

Durat, & atteritur minus; & sic ima supremis

Respondent, Asini pelle ferente Asinum.

IN EUMDEM

Si tibi tanta foret capitis sapientia, quantæ

Sunt aures, quantum o lumen, Atarde, fores!

IN EUMDEM

Est Asinus, quamvis auro decoretur, & ostro.

IN EUMDEM

Hæc tibi non sapiunt Epigrammata, sæpius inquis,
 Et rides nostros, pinguis Atarde, jocos
 Vin causam? urticæ stupidis debentur Asellis;
 Non tibi, sed doctis scribimus hosce jocos.

AD EUMDEM

Miraris fingens agitatus Apolline versus,
 Voce Asinus cur sit sillaba quæque brevis.
 Cum natura tamen pigris produxerit aures,
 Et superent longis auribus omne pecus:
 Atarde hæc dicis; sed & hoc fatearis, Asellis
 Aures plus justo pluribus esse breves.

IN EUMDEM

Posteritas nostræ videat simulacra figuræ
 Quantus homo fuerit Posteritasque sciât;
 Nam brevis heu miseræ nobis est portio vitæ!
 Vitaque post seros picta manet cineres;

Ut

Ut sua victuris committeret ora tabellis,
 Pictorum quærit quidquid habet Melite:
 Ocyus ad tabulam veros miscere colores
 Dixit, Apellæa pingite cuncta manu,
 Posteritas verâ nostros in imagine vultus
 Aspiciat, pictus sim velut alter ego.
 Pingite Pictores ne nunc erretis Asellum,
 Et satis ad vivum pictus Atardus erit.

IN EUMDEM

Quum me currentem celeri pede forte videres,
 Te Atarde haud puduit dicere me Leporem:
 Non sum, Atarde, Lepus; Leporem tamen haud pu-
 det esse
 Te te Asinum cerebro, me pede dic Leporem.

IN EUMDEM
TOT CAPITA QUOT SENSUS.

Sunt hominum sensus tot quot capita, inquis, Atarde,
 Et nihil hoc verbo verius esse putas:
 Falleris hæc etenim te vox nox tangit, Atarde:
 Te solo excepto vox ea vera manet.

(M 2)

Est

Est tibi grande caput fateor, sed inane cerebro,
 Cui sani sensus micula nulla micat:
 Erravit natura Parens cum finxit Atardum;
 Non hominem voluit fingere, verum Asinum.

IN EUMDEM

Angelus è cælis Balaamo infestus Asellam
 More hominum jussit verba sonora loqui,
 Protinus insuetam dant horrida labra loquelam,
 Si simili ratione tuus loqueretur Asellus
 Increpat & Dominum turpis Asella suum
 Atarde o! quid tum diceret ille tibi;
 Diceret hoc certe quoties te portat, Atarde,
 Ecce Asinus porto mentis iniquæ Asinum.

AD EUMDEM

Usque magister amas dici jactanter, at audi,
 Nil nisi virgam Asini pinguis Atarde geris.

IN EUMDEM

Immensum rudit, rudit sine fine rudendo,
 Te quoties Mopsi turpis Asella videt;
 Quæ ratio? dicam si nescis forsan, Atarde,
 Te esse Asinum Mopsi turpis Asella putat.

IN EUMDEM

Laudari gaudes, interque Epigrammata nostra
 Poni personam gestis Atarde tuam,
 Verum Atarde audi, non es persona virilis,
 Nam tibi vix sanæ guttula mentis inest;
 Ergo minus verè poteris persona vocari,
 Vis dicam quid sis, nil nisi tardus omòs

IN EUMDEM

Fabula erat quondam mihi transformatio; sed nu
 Me metamorphosin credere, Atarde, jubes.
 Nam tu si quadrupes manibus pedibusque feraris,
 Non homo, sed potius tardus Asellus eris.

IN EUMDEM

Mendaces Atarde inquis nos esse Poetas,
 Spargimus in vulgus dum tuam Asellitiem;
 Non opus est verbis, ubi facta asinina loquuntur,
 Te solo quod sis, teste scies, Asinus.

IN EUMDEM

Moribus aut studiis ubi deliquere scholares
 Hos ut corripas auribus usque trahis.
 Num dabis auritos Melitæ Præceptor Asellos?
 Num quia tu es Asinus, vis quoque discipulos.

IN

IN EUMDEM

Exclamo, veheris quoties Atarde Caballo,
 En vehitur tumido turpis Asellus equo:
 O piger! Atarde ignavo porteris Asello,
 Vel tuus hic subito, fiat Asellus equus;
 Ut similis simili possit gaudere: Caballos
 Ut reor Arcadiæ germina ferre pudet.

IN EUMDEM

Nil mediocre Atardum ajunt audire libenter
 Esse Atarde ego Te dico trabalem Asinum.

AD EUMDEM

Semper Atarde rogas te ut amare velim: sed Atarde
 Quisquis amat te Asinum, se male is odit homo.

AD EUMDEM

Sol licet alta obeat duodenis signa figuris,
 Atarde in tardo tecum agit usque Asino.

TUMULUS EJUSDEM

Atardus cubat hic: bene declinate scholares,
 Ni facitis, nobis credite, jam evigilat.

IN

IN EUMDEM

Atardi sumo bipedis cum scripta legenda,
 Nil deleturio; cuncta cacaturio.

IN EUMDEM

Cur quoties gaudet, vel carmina ructat Atardus
 Grammaticus, pedunt sunt ubi, Aselli hilares?

IN EUMDEM

Sideribus natos homines cui fabula prisca est,
 Atardi dicat quem putet esse Patrem.

IN EUMDEM

Atardi nasus sit regula Grammaticorum
 Stultius hâc nihil est, & sapidi putius.

IN EUMDEM

Ne narres quanti faciat tua Te Insula, Atarde,
 Neve roges quinam vir videare mihi;
 Scilicet ut doctus, prudensque habere bonusque
 Omnibus, esse mihi non nisi quis Asinus.

IN EUMDEM

Quid rogo te jactas quod scripta est laus tua, Atarde,
 Laus quoque scripta Asini, scriptaque stultitiæ est.

IN

IN EUMDEM

Tu Atardum te fers, nos te plus esse fatemur;
 Quique Atardus eras, tardus Asellus eris.

TUMULUS ATARDI

Ne te decipiat lapis hic seu littera, Lector
 Hic jacet in tumulo qui modo Asellus erat,
 Crede mihi spectes intus si forte cadaver
 Parva mora est diceas hic modo Asellus erat.

IN EUMDEM

Seu voco te Atardum, tardum seu te voco Asellum,
 Omnino est unum; tu mihi semper idem es;
 Te quacumque coquat tandem coquus arte magistra
 Coctus es insipidus, crudus es insipidus.

DE EODEM

Tardum Asinum agrestis Quidam stimulabat; Atardus
 Huic inquit, miserum quid laceras animal?
 Cui sic Agrestis respondit falsus, Atarde,
 Nescivi, frater quod foret ille tuus.

EIDEM

Non formâ, at normâ reputaris Asellus, Atarde,
 Sciris habere duos, quattuor ille pedes.

IN

IN ATARDUM

Insulsiſſime quot fuere, quot ſunt,
 Quotque dehinc aliis erunt in annis;
 Quem rogo facies tuis cavillis
 Modum, grammaticalibus cavillis?
 Non dudum tibi maximam eſſe ſentis
 A grege Aonio crucem paratam?
 Quam non effugere eſt, niſi unico iſto
 Modo, teque, tuaque forte digno:
 Te porco ut jubeas ſacro expiari.
 Ut vites igitur crucem paratam
 Tuæ ſtultitiæ, atque Afellitati,
 Porco te jubeas citò expiari,
 Aut ſi fors placeat magis, tuoque
 Statu victima dignior videri
 Poſſit, auriculoſiore Afello.

DE EODEM AD LECTOREM

Sit quiſnam iſte meus, rogas, Atardus.
 Age etſi nihil eſt neceſſe, fiat.
 Eſt bardus Melitenſium Magiſter,
 Pedagogus atrox, petulcus, excors,
 Plenus ruris & inficetiarum;
 In quo cum falis invenire non ſit
 Micam, ſe tamen uſque & uſque falſum
 Nullo tempore prædicare ceſſat,

(N)

Et

Et tanquam reliquus Catonis esset
 Sanguis, in modulos meos severum
 Sumit arbitrium, elegantiasque
 Sermonis Latii, negans venustum,
 Quod non de trivio videt petatum
 Quid multis? Melitensium hic magister,
 Pedagogus atrox, petulcus, excors,
 Viri haud nomine dignus, ast Aselli est.

DE EODEM

Nihil stultius est, fuitque Atardo,
 Et stulte loquiturque, perficitque
 Omne id, quod loquiturque perficitque:
 Verum ut nil fuerit, nec esse Atardo
 Possit stultius, ipse quod fatetur:
 Tamen præcipue videre Atardum
 Licet, cum recitat, facitque versus,
 Hic se vincere Atardus ipse gestit.

IN EUMDEM

Parrhasius nostrum donavit laudibus Hymnum
 Cætus; an indubitas? pignora certa dabo,
 Fecit idem Corogna, illum qui versibus auræis
 Extulit; indubitas? pignora certa dabo:
 Hæc Nemesis nullo scit me dixisse tumore,
 Ergo quid enumeras? ut rudat ille Asinus.

IN

IN EUMDEM

Ne fingas posthac sub Asello, Atarde, Leonem,
Aut pete Cumanos; nam Leo notus & hic.

IN EUMDEM

Quæ fuerunt Atarde meo tibi pluris in Hymno,
Atarde, ut par est illa nihil facio.
Insulsus, bucco, fungus, totusque Paganus
Audes de Aoniis dicere virginibus?
Sed mea cur demens in commoda pecco, mihi que
Censuræ fructum incommodus invideo?
Perge inimicum animum, frontemque Atarde severam
Indue, vel prorsus exue, ut est libitum,
Nam tibi quæ nihil arrident, mihi crede, placebunt,
Quæ magis arrident; protinus abjiciam.

ASELLUS PELLE LEONIS INDUTUS
EJUSQUE HERUS.

Cum nemorum venisset Asellus in alta, Leonis
Exuvias cæsi repperit, induitur
Illis; ad pastum sic personatus opimum
Mox redit, atque ruens impete præcipiti
Lanigeros fugat ille greges, hirtasque capellas.
Et cerebrosa boum corpora: cernit Herum,

Inque ipsum pariter ruit inflammatus; Herus sed
 Apprehensis ejus fortiter auriculis.
 O bardum insulsumque animal, senticâque dolandum!
 Dixit, decipias artibus his alios:
 Ast ego, cum te intus cognôrim, atque in cute durâ,
 Et mihi Afellus es, & semper Afellus eris.

ADFABULATIO.

Et mihi Atardus es, & semper Atardus eris.

IN EUMDEM

Non tua Palladium meruerunt tempora frondem,
 Atarde o clarii fama sinistra chori!
 Conveniens est spina tuis Atarde capillis,
 Et lolium, hæc capiti parta coronâ tuo.

PISTORIS ASINUS
INTRAT SCHOLAM ATARDI PEDAGOGI

Paucos Discipulos Pistoris vidit Afellus,
 Dum legeres vacuâ pinguis Atarde scholâ;
 Ne pretiosa cadat sine fructu lectio, dixit:
 Atardi auditor sim prior, ipse mei.

ASINUS AD ATARDUM EXPULSOREM

Non ita me duro miserandum verberare, Atarde,
 Cæde, tuæ quæso da residere scholæ.

Huc

Huc venio auditum, pueris quam perlegis artem,
Huic operam studio me sine, Atarde, dare:
Tot siquidem ut doctos video facit istud Afellos,
Mutabis sortem forsan, Atarde meam.

IN EUMDEM

Ex aliis recitas carpendo, Atarde labores;
Dic aliquando aliquid, quod sit Atarde tuum.

IN EUMDEM

Si tibi dens caderet, quoties obrudis, Atarde,
Jam reor haud posses carduo, Atarde frui.

IN EUMDEM

Qui vult te Melitæ deprædicet Alpha scientis,
Nil moror, Alpha nequis, Beta sed esse potes.

IN EUMDEM

Te qui doctorem jactas Atarde profundum,
Doctorem fundo te sine quisque putat.

IN EUMDEM

Cum te Asinum dixit mea Musa, erravit, Atarde;
Non te Asinum, ast ingens te puto frustum Asini.

IN

IN EUMDEM

Quod te frustum Asini mea Musa vocavit, Atarde,
 Appellas sanctam Divûm, hominumque fidem;
 Ipse quoque agnosco, mea Musa erravit, Atarde,
 Vertice ad usque pedes totus Asellus eras.

IN EUMDEM

Aut nihil, aut primus dici vis, accipe utrumque:
 Et nihil, Arcadici primus & ipse gregis.

IN EUMDEM

Ciantario dum te refero quot inania dicta
 Non ullo rudis bestia iudicio:
 Rudat, ait; nam dispeream si sævior ulla est
 Pæna hâc, a magnis quam precer huic superis.

IN EUMDEM

Marmarico similem te dicis, Atarde, Leoni;
 Decepit ratio te tua, dic Asino.

IN EUMDEM

Fama est sub veris morituros tempus Asellos;
 Ah metuas! nam te Atarde timere decet.

IN EUMDEM

Atardus Vates dum vecors conspuit omnes,
 Jactat Prisciani ducere gente genus.
 Sed tamen illius mens, & vox velle videntur
 Dicere, Asellino ut natus adulterio.

IN EUMDEM

Es canis: & latrans, es Bos, & cornua vibrans,
 Esque onos; & rudens, hæc tria rite facis.

IN EUMDEM

Gannitu vulpis, morsu canis, & strepitu Anser,
 Esse Atarde vales hæc tria tu pariter,
 Sed magis esse potes ruditu insignis Asellus,
 Nam cuncta ut possis, non, quod es, esse potes.

IN EUMDEM

Cum fueras prorsus nobis ignotus, Atarde
 Te fore mente virum non sine credidimus;
 At notus magis atque magis cum forte fuisti,
 Es nobis visus non sine fasce Asinus.

IN EUMDEM

Perlegere hunc poteris castum Matrona libellum,
 Casta potest tecum & Filia perlegere.

Ma-

Mater amoris abest, & abest ruber ille Priapus;
Tardus hic est Asinus, nec potis arrigere est.

IN EUMDEM

Te esse Asinum atque hominem quis credat, Atarde?
secundum

Es quid homo, aut asinus quomodo? simpliciter.

IN EUMDEM

Sacra avium est princeps hominumque Deūmque Parenti,
Pavone & gaudet Maxima Cælicolūm
Neptunus frænat Delphines ore, perosam
Lucem sed Pallas noctuam Athena fovet.
Mercurius Gallum, Cycnum Tymbræus Apollo
Diligit, alipedes Mars amat acer equos.
Queis cunctis præfert te jure, Atarde, Priapus,
Atarde, o cunctis anteferende asinis!

IN EUMDEM

Dic mihi cur, quæso, contraxti nomen, Atarde?
Restitue, atque Asinus tardus, Atardus erit.

IN EUMDEM

Fronte homo tu primâ sapiens & Atarde, videris;
Si exsutiam, tardus nil nisi Asellus eris.

IN

IN EUMDEM

Præbuit intentæ nuper spectacula plebi
 In plano ludens Simius alveolo:
 Quem Pedagogus dum cerneret, inquit, Atardus,
 Nulla refert hominis bestia tam faciem.
 Cui prope consistens respondit Sannio, vultu
 Ille refert hominem, tu ingenio ast Asinum.

IN EUMDEM

Exceptura r ovas Atardi carta lituras,
 Quo pctuit tales extulit ore sonos;
 In quamcumq; ie libet potius deferre latrinam,
 Ne merdis temeret me iste suis Asinus.

IN EUMDEM

Quod non assequeris mea scripta, nec accipis, hoc est
 Atarde, Atardus nomine & ingenio es.

IN EUMDEM

Atardum quisquis cernit, quoque cernit Asellum,
 Utrumvis noris, noris utrumque simul.

(O)

IN

IN EUMDEM

Te genuit Melite, atque dedit tibi nomen Atardi,
Quam manifeste Asinus inde futurus eras!

IN EUMDEM

Carpere Castalios sine mente & fronte Poetas,
Crede mihi, non est carpere, sed rudere.

IN EUMDEM

Gentilem magna te natum gente putamus,
Gens tua Brutorum est, gens ea magna quidem.
Nobilis es, magno genitum quem sanguine scimus;
Es siquidem de asino tardo asinus genitus;
Quod si alii de te, atque alii nascantur ab illis,
Crescet versandis gens tua multa molis.

IN EUMDEM

Semper in Aonios mordax es atroxque Poetas,
Atque istâ doctum te ratione putas;
Qui te Mœnalianum nunc usque ignorat Asellum,
Ex isto liquide discere more potest.

IN EUMDEM

Te neget esse Asinum quisnam? tua nomina produunt,
Naturæ titulus convenit iste tuæ;

Et

Et nisi tale malum humana sub pelle lateret,
 Sub scabrâ ruderet, turpis Atarde, molâ
 Nunc quia fronte tenus tua falsâ scientia lucet,
 Quam facile incautis est tibi verba dare.

IN EUMDEM

Quam bene cum tardo sociatur Atardus Afello,
 Is molâ rudit, rudit at ille scholâ.

IN EUMDEM

Ciantarius tardo differt facundus Atardo,
 Quod trahit iste Asinos, quod trahit ille viros.

IN ATARDUM

EPIGRAMMA.

Diceris haud quaquam Atardus bene; tardus Afellus
 Dicendus, cum re ut nomina conveniant.

IN EUMDEM

Esse hominem te, Atarde, putas, neque stultus aberras,
 Esse putes hominem si te asinicipitem.

IN EUMDEM

Qui te Asininum hominem dixit, mentitur, Atarde,
Non Asininus homo es, tardus es ipse Asinus.

IN EUMDEM

Vis fieri magni? Arcadium pete: nam nihil obstat
Quominus esse queas primus in Arcadia.

IN EUMDEM

Bubo homini ferale canit, rudente sed ipso
Atardo, celso e culmine bubo cadit.

IN EUMDEM

Te nimium jactas, quod non tibi senseris ulcus,
Tactum, Atarde, meis, improbe, verberibus;
Crede mihi, quam Atarde putas, est gloria nulla,
Quando & iners Asinus verbera perpetitur.

IN EUMDEM

Quis dubitet Flacco, quis te certare Maroni?
Æqua vel Orpheis sunt tua plectra modis.
Stipitibus placuit brutisque animantibus Orpheus,
Tuque places brutis, sed magis Arcadicis.

IN

IN EUMDEM

Ut nomen tardum tibi mens est tarda, quod extat
Nempe Asini specimen grande latentis habet.

IN EUMDEM

Nemo potest Asinum, dicis, te dicere: credo:
Quod dicunt omnes dicere nemo potest.

IN EUMDEM

Incubat & densis pullos in vepribus edit,
Quæ minima est reliquas Aegithus inter aves.
Hanc solet admoto nidis elidere dorso,
Dum spinis Asinus scalpit iners latera:
Odit enim insontem cane pejus & angue, nec huius
Esse decus palmæ judicat exiguum.
Aegithus in stolidum at velocibus incubat alis,
Et dorsum rostro pungit, & ungue fodit;
Atque affixa curi mordax non ante recedit,
Arida quam patulum vulnus ad ossa ferat.
Desinite o Asini volucrum convellere nidos,
Vindictæ ex cælo gens ea Numen habet.

IN

IN EUMDEM

Cum tibi tarda fiet mens tardo in corpore, Atarde,
Anne mihi tardus non videare Asinus?

IN EUMDEM

Dum corpus tueor, nobis homo Atarde videris;
Dum tueor mentem Atarde, videris onos.

IN EUMDEM

Fœnum habeo in cornu, longe fuge, dixit Atardus;
Mentiris : stolido carduum in ore geris.

IN EUMDEM

Non sapiens, nec homo es, nec doctus, sed simulacrum
Falsum hominis, verum sed simulacrum Asini.

IN EUMDEM

Dat tibi Atarde Asinus nomen, nomenque tueris;
Nil mage Asellinum quando tulit Melite.

AD EUMDEM

Quod gemit atque tuus crebro conclamat Asellus,
Huic Atarde immiti ora notas ferulâ:

Define non meritum diro punire flagello,
Ille etenim causas, unde queratur, habet.
Indignatur herum vilem portare misellus,
Hinc gemit, hoc uno calcitrat impatiens.
Ergo sive rudat, feriat seu calcibus auras,
Ipsum crede Asinum dicere, porto Asinum.

IN EUMDEM

Si cuivis Asino danda esset sarcina, certe
Danda esset dorso sarcina, Atarde, tuo.

IN EUMDEM

Cur sic obrudas cunctis, Atarde, Poëtis,
Quem vox Arcadici sanguinis esse probat,
Dicam; nulla animi tibi vis est improbe, quoque
Te extentes, Asini nil nisi guttur habes.

IN EUMDEM

Carpe, Atarde, rudi quantumlibet ore rosarum,
Crede mihi, ex Asino non facies Hominem.

IN

IN EUMDEM

Sinciput haud dubie insubidum tibi, mensque profana est,
 Sacra Poetarum qui monumenta notas.
 Arbitrium hoc alio pendet de iudice, cur tu
 Præripere illud aves, cum tibi non liceat?
 Num cæcus graphices artem rectè æstimet? anne
 Surdus de numerorum indole censor erit?
 Nam quamvis firmo valeas tu corpore, prorsus
 Ad cytharæ cantus auris iners animi est;
 Quæso, Atarde, trucem depone superbiam, & audi
 Hoc vetus, esse Suis spernere amaracinum.
 Num pudet esse Suem? ne sis; mihi Gracculus esto,
 Sed cave ne posthac non tibi cum fidibus,
 Fustibus at potius sit res, tantoque tumescis.
 Si fastu, monitum hocce accipere ut renuas;
 Quo tibi, cedat honos longum te dignus in ævum,
 Tandem fias Atarde petulcus Onos.
 Mavis esse Mydas? Phrigiæ Rex ergo voceris,
 Auriculasque geras, quas tulit ille, palam,
 Aut etiam occultè, tenui licet incita flatu
 Arcadicum prodet te mea canna pecus.

IN EUMDEM

Nolim sive velim me cogis credere, Atarde,
 In mediâ natum te fore Mœnaliâ.

IN EUMDEM

Noscere si cupis Atardum, facito ora relaxet
In voces, Asinum ex vocibus esse scies.

IN EUMDEM

Non miror quare tibi nomen adhæsit Atardi;
Nam video in mentem rite quadrare tuam.

IN EUMDEM

Cum moriere, simul tecum tua cuncta peribunt,
Emoritur stultum ut cum sine mente pecus.
Ruditu toto tamen agnosceris in orbe,
Tantum a Vate sacro est non tenuisse manum.
Ut tua profubigat conculcans ossa viator,
Atque cinis dicat hic, fuit ante Asinus.

IN EUMDEM

Si quibus est simile ingenium, est similis quoque vultus,
Est Asini certe non tuus absimilis.

IN EUMDEM

Credideram falsâ donari carmina laude,
 Quæ canit in tardum nostra Camæna Asinum:
 Nunc quoniam Atardi dictis oppugnor amaris,
 Me nihil in toto doctius orbe puto.

IN EUMDEM

Ut placeam Musis, & lauri digner honore,
 Sat mihi, sat tardo displicuisse Asino.

IN EUMDEM

Quod nihil hactenus edideris non mirer, Atarde?
 Cum toto vitæ tempore gignat onos.

IN EUMDEM

Si tibi pes curtus, si crus, sique omnia curta,
 Aures tam longæ cur Ludovice, tibi?

IN EUMDEM

Si mea nec laudas, nec culpas scripta, quid ad me?
 Iudicio tardi non ego sisto Asini.

IN

IN EUMDEM

Antea quam nossem, bipedem te, Atarde, putavi,
Cum bene te norim, nunc mihi eris quadrupes.

IN EUMDEM

Nostra minus tibi quod placeant Epigrammata, Atarde,
Non miror: stomachum mella movent Asino.

IN EUMDEM

Lectorem quaro, cenforem nil moror: unum hoc
Mi fatis, auriculis displicuisse tuis.

IN EUMDEM

Dente, Atarde, canis, cornu bos, cetera Asellus,
Tres in te pecudes solus Atarde tenes.

IN EJUSDEM AMICUM
QUI ATARDI LAUDIBUS STULTE
SUPERBIEBAT.

Nemo, crede, bonus recitat tua carmina Vates;
Atardi tantum laudibus ipse tumes:
Agricolæ es similis, qui terram ut findat aratro,
Cum careat bobus, utitur ille Asinis.

IN EUMDEM

Te belle ornarent nova tintinnabula, Atarde,
 Insipiente places tam mihi de capite.

IN EUMDEM

Dum me, Atarde, tuo petulantius impetis ore,
 Atque notas thetâ carmina nostra nigro;
 Vis quod, Atarde, facis, quid sit tibi dicere pergam?
 Illud quod tardus nempe Asinus facere,
 Dum rudis est solitus: quantumlibet efferat *hiba*,
 Non tamen ad superos permeat *hiba* polos.

IN EUMDEM

Sollicitus nostro fueram de carmine, at illud
 Atardus carpit: non jam ego sollicitus.

IN EUMDEM

Dum mihi detraxisse putas, super æthera, Atarde,
 Tollis, quod videor displicuisse tibi.

IN EUMDEM

Turpem laudarunt Asinum non unus, & alter
 Legimus & laudes turpis Atarde tuas.

IN EUMDEM

Cum carpis crassâ mea carmina, Atarde, Minervâ,
Ludis, Atarde, operam, perdis, Atarde, oleum.

IN EUMDEM

Sus grunnit, Lupus ullulat, hinnit Equus, Leo rugit,
Et rudit tardus mentis iniquæ Asinus:
Quirritat Verres, fera vis sed frendet Aprorum,
Balat Ovis, mugit Bos, latrat atque Canis:
Nunc age quæ ex istis tibi vox jam quadrat, Atarde,
Crede, tibi quadrat nil nisi vox Asini.

IN EUMDEM

Discipulus crassum quondam carpebat Atardum,
Quod non calleret scandere versiculo s,
Aspera cumque semel convicia fusius irent,
Dixit quo bellè barbariem elueret,
A Musis prudens vestris me tempero: nam si
Virgilius fuero, non fuero Cicero.

IN EUMDEM

Vectores olim divorum scimus Asellos
Ruditu cælum promeruisse suo:
Falleris, hanc tibi si sortem contingere speras,
Augebis potius civibus Arcadium.

IN

IN EUMDEM

Nostra vocant si Asinum tardum te carmina, Atarde,
Non pedis id, capitis sed ratione tui est.

IN EUMDEM

Cum te Asinum tardum vocito, non nomina ludens
Fingo, pro ingenio do tibi vera tuo.

IN EUMDEM

Est Chrysaure equidem mage te mage doctus Atardus;
Id tamen ingenii dixero pace tui,
Humanas tantum tu mulces cantibus aures,
Quando canit, socios allicit ille Asinos.

IN EUMDEM

Venturum video parvo post tempore Atardum,
Præviis illius quando ruditus adest.

IN EUMDEM

Ipse sedens Asino cum conspexisset Atardus
Pastorem saxo forte sedere Chromin,
Et quidnam aspicio, saxo saxum insidet, inquit,
Respondens simili cui sale, Pastor ait;

Hoc

Hoc ego tam magnum non monstrum duxero, quam
 quod
 Insefforem Asinum te quoque fert Asinus.

IN EUMDEM

Non miror te Atarde tuo placuisse Fabullo,
 Namque Asino est Asinus pulcher, Alexis ait.

IN EUMDEM

Rhetora te credis, te Vatem credis, Atarde,
 Teque Geometren, teque Mathematicum,
 Te speculatorem credis Mundique Deique,
 Verum, quod credis, credere nemo potest:
 Si sapias de te nil credes tu tibi, Atarde,
 Te credes tardum, si sapias, Asinum.

IN EUMDEM
 QUARTANA LABORANTEM

Si quis ab aure Asini tres guttas sanguinis haustas
 Æger aquæ duplici combibat in cotylâ
 Febrem quartanam sitibundo sistit in æstu,
 Ut valeas, aures exprime, Atarde, tuas.

IN EUMDEM

Pigrior umbriferæ recubans sub tegmine fagi
 Sesquiasinus patulis auribus, ore rudis

Cal-

Calcibus intextas pulsavit vimine cellas,
 Et mellis vigiles depulit artifices.
 Non tulit hoc florum prædatrix turba, thymique,
 Defensura suos, dulcia tecta, favos.
 Jlicet erupere furentibus agmina telis,
 Sauciaque exanimis Verbero terga tulit,
 Gorgonei potuit vix ungula dura Caballi
 Fundere aquam, atque Afinus mella velit pedibus?

IN EUMDEM

Convivæ, Atardus Logicus, Glaucusque Sophista
 Confedere, loquax ille, sed hic tacitus;
 Atardus jussus premit ora; rogatus at alter
 Tentavit bardis frigida corda jocis;
 Lesbia nil Sapho, nil ipsa Corinthia Lais,
 Nil Helenæ potuit, Laodamia nihil.
 Barbara, celarent, darii, ferio, baralipton
 Incipit, hoc Glaucus fundit ab ore melos:
 Hoc subito audito Atardus saliensque, canensque
 O ait Orphæis æmula verba modis!
 Imo novus factus mox ipse Poeta, rudebat
 Omnis homo currit, nullus homo est Afinus
 Atardum præter, lætus conviva sonabat.

IN

IN EUMDEM

Aetas prisca pilæ ludo qui victus, Afellum
Dixit, te victum carmine, nostra, Afinum.

IN EUMDEM

Pollere auditu se Atardus jactat acuto;
Ne mirere, Afini quando habet auriculas.

IN EUMDEM

Quod Josippo olim fuit Apnion, es mihi Atarde;
Ore Canis dentes, cor Afini intus habes.

IN EUMDEM

Non de te, ut de homine est mihi loquendum,
Nam tu non hominem, at sapias Afellum.

IN EUMDEM

Huc huc o Musæ flagris cædatur Atardus,
Et sit grata Deo victima Lampacidæ.

IN EUMDEM

Aoniis jungam te Cynis quæris, Atarde,
Te Cynis jungam; attamen Arcadicis.

IN EUMDEM

Nil tibi difficile, Atarde, est, concedimus esse,
Dum ne Asinum te sit noscere difficile.

IN EUMDEM

Pythagoræ si dogma placet tibi, Atarde, renati,
Non mirum est, si Asini tardi animam intus habes.

IN EUMDEM

Non Atardus, eras Asinus vocitandus, ob id quod
Tu magis es tardus, quam fiet ipse Asinus.

IN EUMDEM

Vis dicam cur, Atarde, isto nomine dignus,
Dicaris? quoniam omnia habes Asini.
Est animusque Asini, estque Asini mens improba, sermo
Est Asini prorsus, est Asini ingenium:
Est Asini incessus, majestas est Asinina,
Sunt mores Asini, multus in ore Asinus;
Atque ut perstringam paucis, mi Atarde, Asini omnia
Omnia habes, Asini, o improbe, tu omnia habes.

IN EUMDEM

Non debet cuiquam res hæc miranda videri,
Si tu sis crasso corpore progenitus,

Non

Non poterat natura Asini concludere bardas
Tardi adeo dotes corpore prætenui.

IN EUMDEM

Fronte, genis, oculis, labro, ingenioque, animoque
Plus Asino es similis, quam ipse sui est Asinus.

IN EUMDEM

Magna facit nullus, nisi sit quoque magnus, Atarde,
Sed tu magna facis, magnus es ergo Asinus.

IN EUMDEM

Philosophum te dicis, & hoc te nomine tollis,
Ut nil præ te omnes esse putes reliquos;
Non tamen aut rerum causas, vel semina nosti,
Quo mereare sacri nomina Philosophi.
Una tuis titulis addenda est littera, Atarde,
Nec mihi Philosophus, sed Philoasellus eris.

IN EUMDEM

Si monstrum te compello miraris, Atarde,
Verum si causam quæris Atarde patet;
Nullum animal novi, quod lingua mordeat usquam;
Hoc tamen est in te: quod tibi nomen erit.

Primum Marmarici norunt rugire Leones,
 More Asini rudis, non eris ergo Leo ;
 Si Canis es, tua proprietas est dentibus uti,
 Tu linguâ mordes; non eris ergo Canis;
 Ne mirere ergo si te appellavero monstrum,
 Monstrum sed tardi cui caput est Asini.

EPIGRAMMA.

Atardus me anagramma rogat, tua nomina verte,
 Nunc qui es Atardus, tardus Asellus eris.

IN EUMDEM

Dum dubitat natura hominem faceret, vel Asellum
 Corpore factus homo es, mente at, Atarde, Asinus.

IN EUMDEM

Omnia quod rodis, quod mordes improbe dente,
 Quis te non rabidum dixerit esse Canem.
 Sed quia nulla facis cum sanguine vulnera, non es
 Re Canis, at tardus nomine, reque Asinus.

IN EUMDEM

Te litterarum ineptus esse nullarum
 Atarde dixi, ingentium trium cum sis.

IN

IN EUMDEM

Felix est amor iste onos Atardus
 Quo seque & sua disperit, profecto
 Rivales habet, æmulos Afellos.

IN EUMDEM

Si similis gaudet simili, gaudebis, Atarde,
 Quod tibi tardigradum dixerim inesse Asinum.

IN EUMDEM

Esse Atarde Asini verus tu diceris Jcon,
 Aure, oculis, mento, crinibus, ore, pede;
 Partes sed taceo tectas, Atarde, puto queis
 Non Asini es tu Jcon, verus es ast Asinus.

IN EUMDEM

Non video cur te tantum mireris, amesque
 Scis quid mireris? scis quid ames? Asinum.

IN EUMDEM

Scripserunt Asini Laudes Apuleius Afer,
 Atque alii, & laudes nunc lego Atarde tuas.

IN EUMDEM

Cardus in Sicula mensâ, quem linquit Afellus
 Ponitur: i Siculas nunc ede Atarde dapes.

IN

IN EJUSDEM ENCOMIASTAS

Bardi estis, tardi, stupidi, stolidique, Midæque
 Digni, quos Phæbus confimiles faciat:
 Alterum & interea permulcet laudibus alrer,
 Nempe fricant, scitis, sic Asinos Asini.

IN EUMDEM

Mirantur multi te hoc nomine: Atarde superbis?
 At sunt qui te mirantur, Atarde, Asini.

EPITAPHIUM EJUSDEM

Barbarie totam Meliten, qui conspuit atrâ,
 Dedit purè quoque Juventa loqui,
 Ridiculâ pueris cathedrâ, scuticâque reliâ,
 Nunc docet Elysios barbara verba Onagros.

IN EUMDEM

Si quo homo tu posses, Atarde, evadere pacto,
 Consularem, haud corpus exue, at ingenium.

IN EUMDEM

Cum mentum radis, lavas & caput, improbe Atarde,
 Radere id est Asinum, crede, lavare Asinum.

IN

IN EUMDEM

Hunc nodum dissolve mihi spinose Magister?
Plura licet loqueris, nulla tamen loqueris.

IN EUMDEM
FABULA

Ore Eruca truci ruris pus, atque venenum,
Sueta humiles caules lambere, Pieridum
In nemus abrepfit bombicum mixta catervæ,
Qui fila Aoniis aurea nent Dominis.
Nativum sed enim ingenium, moresque malignos
Celavisse Eruca improba non valuit,
Nam qua se torto convertit corpore, flores
Ilicet expirant, omnis & emoritur
Arbos, restabat Laurus; Cyrræus Apollo
Ipse suis olim severat hanc manibus,
Atque olli dederat regnare loquacibus antris;
Hanc etiam atra lues, hanc parat aggredier,
Frustra; nam morfu dum figere tendit amaro,
In morfu moriens ipsa crepat medio.

ADEFABULATIO.

Quid rides? de te narratur fabula, Atarde,
Qui stolidè Crisaurum ausus es impetere.

IN

IN EUMDEM

AD APES UT ATARDUM RURSUS
IN PARNASSUM IRRUENTEM
EXAGITENT, ATQUE
EXPELLANT.

Nectaris artifices, cives & olentis Hymeti,
Queis volitare licet per nemus Aonidum,
Cur cessatis apes? nam cur cessatis? ad arma
Ad tela, ecce Arcas rursus Atardus adest.
Rursus adest, satyri vector piger ille protervi,
Quem nuper factis occius agminibus
Fecistis dare terga fugæ, redit acer in arces
Parnassi, ulturus dedecus ipse suum:
Audistis bardos fremitus, sonitusque rudentis?
O scelus! injectis atterit ut pedibus
Inscriptos truncis versus! & dente petulco
Laurum ipsis dilectam impetit Aonisin!
Et jam cerea castra parat bis rumpere, vestra
Sternere opus turmæ jam parat; ore suo
Atque illo vepreta solet quo prodere, mellis
Vestri edisse ardet nectar, & ambrosiam.
Et cessatis adhuc, & adhuc cessatis? adeste
Quotquot cunctæ estis, stringite tela precor,
Et densis bardam pecudem circumdate turmis.
Atque hinc, atque illinc, labra, oculos, podicem

Pun-

Pungite, figite, dilacerate, plagas duplicate ;
 Ut durâ cute sit, spicula vestra tamen
 Sentiet abstrusas penetrantia ad usque medullas,
 Atque capistro aveat reddier, atque molâ.

IN EUMDEM

Diceris Atardus meritò, qui es tardus Asellus,
 Nomine sic res est quæque vocanda suo.

IN EUMDEM

Veh vobis, Pueri, cutique vestræ,
 Atardus quibus obtigit magister
 Immitis, truculentus, asper, atrox,
 Torvo lumine, voce, fronte, naso
 Formidabilis, omnibusque membris:
 Veh vobis, Pueri, cutique vestræ.
 O cives adeo ne cæca mens est
 Vobis, siccine liberos amatis?
 Vestra & viscera, sanguinemque vestrum!

IN EUMDEM

Meonides si te quondam novisset, Atarde,
 Therstes foret haud notus in Iliade.

(R)

IN

IN EUMDEM

Unde tibi Atarde quæso cognomen, ab illo?
Corpore quod tardus, tardior ingenio es.

IN EUMDEM

Sexto quoque die radi tibi quid, rogo, prodest?
Non faciunt Asinum te pili, at ingenium.

IN EUMDEM

Vox Asinina tibi est, Asininum corpus; imago
Exterior monstrat nempe, quod intus habes:
Define Lusciniaæ argutum tibi poscere carmen;
Tu mihi semper eris semper onocratalus.

IN EUMDEM

Atardus, nomen tibi dat sive Arcadis ora,
Quâ nulla fertur terra Asinina magis
Seu dat Bardorum Melite Genitrix Asinorum,
Crede mihi egregie quadrat utrumque tibi.

IN EUMDEM

Sensi ego ut impuro Atardi me turpiter ore
Traduci, factum non tuli ego æquo animo.
Accingo me ad opus, paro carmina, nec fero tardi
Me offendi bardâ garrulitate Asini.

IN

IN EUMDEM

Cauda solæcismos, non tua lingua facit.

IN EUMDEM

Nil moror, aut ronos vulgi, bardique ruditus

Atardi, est homini sat cecinisse mihi.

IN EUMDEM

Atardus sese ut doctum Plebs stulta putaret

Grammaticus liquit grammaticos canonas.

Atque Mathematicos Phisicesque arcana docere

Aggreditur, sed non desinit esse Asinus.

Dum hoc videt Atardus Mathesim, Phisicemque
relinquit,

Atque iterum assumpsit grammaticos canonas.

IN EUMDEM

Qui ex facie, & vultu tantum te novit, Atarde,

Crede mihi bardum te putat esse hominem;

Qui proprios mores, mentemque inspexerit, inquit,

Te Arcadicum humano in corpore habere Asinum.

IN EUMDEM

Hymno non doleo nostro quod detrahis; at me
Hoc male habet, quod te quisque Asinum reputat.

IN EUMDEM

De te quid fieret Magnus si essem ipse Magister
Quæris? jam ferres Marsa per arva jugum.

IN EUMDEM

Postponas primam, pervertes nomen Atardi,
Quique Asinus tardus, tardus Asellus erit.

IN EUMDEM

Næ tu tardigradus re vera & nomine Asellus.

IN EUMDEM

In me quod mittas bardos Atarde ruditus,
Ipse malum tibi tu, non mihi stulte cacas;
Te esse Atarde Asinum, quo non *Asinator* alter,
Tritum in Tonstrinis omnibus, & Triviis.

Non

Non me debueras stultè irritare tacentem,

In te aliquid rectæ si rationis erat;

At postquam immeritum nulla ratione laceffis,

Stulte remorsurum me petiisse scies.

Jure quidem, quando verbum vetus, inquit, inultum

Non remanet, cuiquam si male quid facies.

AD EUMDEM

Quem placido sanctæ viderunt lumine Musæ,

Si quis eum carpat non homo, at est Asinus.

IN EUMDEM

More meo postquam non pulchrum scribere credis,

Jam tibi sit pulchrum rudere more tuo.

IN EUMDEM

Atardum vere cupiat si pingere Pictor,

Pistrino in vili pingat inertem Asinum.

IN EUMDEM

Tam tardum ingenium, tam tardum est corpus Atardi

Totus ut hic possim dicere homo est Asinus.

IN

EPIGRAMMATUM

IN EUMDEM

Te esse, Atarde, Asinum tardum mihi non nova res est,
Hanc te naturam nomen habere docet.

IN ATARDUM

Non inpune rudes, si in quos nam rudis, Atarde,
Danda tibi ratio Atarde ruditus erit.
Cum vis non Asinum, ast hominem te credier; hoc vis
Mentiri facies quod tua mensque sonat.

IN EUMDEM

Stultos atque Asinos Ludovicus Atardus in ore
Semper habet, sunt ne hæc munera Grammatici?
Quid sibi vult nescis? jam quærere desine, stultus,
Atque Asinus solum quos amat, hos loquitur.

IN EUMDEM

Disce docere prius, doceas quam Atarde magister,
Nil scire est Asini, & velle docere alios.

IN EUMDEM

Per genium Musæ, per Olympi Numina sancta,
Teque interfusam per styga, juro Asinum.

IN EUMDEM

In te si meditor, nec mens sua munia præstat,
 Nec manus officium, nec mihi lingua fatis;
 Dicere vix nomen cæpi, vox altera deficit
 Adsis Phæbe, Asinum dic fatis, inquit, habes.

IN EUMDEM

Seu te Asinum tardum, Atardum seu forte vocemus,
 Tardi Asini, Atardi & nomen utrumque decet.

IN EUMDEM

Sat bone Atarde tibi concordas nomine; cum sis
 Non homo Atarde unquam, at semper Atarde Asinus.

IN EUMDEM

Tardi Asini effigiem pictor vis pingere, pinge
 Atardum, uni illi convenit ille color.

AD LECTOREM DE EODEM

Vin tu tardigradi speculum bone Lector Aselli ?
 Atardi speculum præbet imago tibi.

IN EUMDEM

Atardus bardo indixit mihi bella tumultu,
 Atque canit tardi classica more Asini;
 Quid

Quid faciam! dem terga? quid o bardissime! nescis?
Si volo, mors, unus, mors tibi, Jambus erit.

IN EUMDEM

Diceris Atardus, memor usque & nominis hujus
Cum loqueris, tardum te esse probas Asinum.

IN EUMDEM

Qui fueris, qui sis post fata futurus Atarde
Discet qui nostram cernet Atardeidem

IN EUMDEM

Aurelias vespas consuevimus appellare,
Mos olim nasum dicere ut Atticum erat;
Nunc te, Atarde, Asinum appellabimus at Melitensem,
Omnes qui stultus calce petis stolido.

IN EUMDEM

Non equus hic tantum nocuit, quo diruta Troja,
Quam tu discipulis tarde noces Asine.

IN EUMDEM

Arcadicum virtus commendat plurima Atardum,
Cultius in toto quis viget orbe caput?
Pectore sedate dotes abscondit, & optat
Nesciri proprias res nova! divitias

Rudere Sileno versus sub namque Magistro
 Qui didicit, nullum præbet adhuc specimen:
 Cui pudor est tantus? quem tanta modestia firmat,
 Dissimulare suam possit ut armoniam?

IN EUMDEM

Ut bene nil faciat, confundit singula Atardus,
 Impar, infulsus, corneus, immodicus,
 Crudus adhuc ferulæ caput dictare Javentæ
 Grammaticam, Phisicen, atque Mathematicam
 Euripo in tanto, tantâ in vertigine rerum
 Quid nunquam Atardus destitit esse? Asinus.

IN EUMDEM

Quam bene tardigradi sequeris vestigia Aselli!
 Te mage quam species mens docet hoc genitum.

IN EUMDEM

Absurdos inter nutritum te quis Asellos
 Absurdus tantum cum sis, Atarde, neget?

IN EUMDEM

Invidia infelix minimâ tenuaberis escâ,
 Si Siren dentes detiner una tuos

Et quid si exemplis sancita licentia magnis!
 Transfit in ornatum, fitque decoris opus;
 Quid si Virgilii divina poemata Publii
 Grammaticum satagunt si male habere pecus!
 In minimo carpit stultus qui carmina nævo
 Curnam Atarde rudis, non notat ille, probat.

IN EUMDEM

MALUM GRAMMATICUM SED MATHE-
 MATICUM PEJOREM.

Grammaticus Vates quæ dicta aspergit in omnes
 Sunt merda, aut si quid vilius esse potest,
 Grammaticus tamen hic merdæ deprenditur esse
 Deterior longe, crede Mathematicus.

IN EUMDEM

POETA LOQUITUR.

Ut facis antiquos Crisauræ imitare Poetas,
 Aurea sæcla citis prosequere & pedibus;
 Neglige merdivorus de te quid dicat Atardus,
 Tardigrado nomen qui trahit ex Asino;
 Sed neque Grammaticis quicquam placuisse labores,
 Cura tibi potior displicuisse quibus,

Nec

Nec Solipsorum cures, quid Turba loquatur
Tegmine sæpe sub hoc turba latet stolidâ;
Denique de Melitæ ne sis nimis anxius ore,
Afrum est, & priscum nescit iners Latium:
Timbræo qui vite litat Musisque libellus,
Omnibus invitis ille perennis erit.

Rivos claudere, satis tardus potavit Asellus.

Nec solipsum cures quid Tarda loquatur
 Tegmine late hoc torpore late
 Denique de Melite ne sit natus exilis
 A finem est, & primum voluit iners
 Timore qui vire licet Mauduc libellus
 Omnes inuisis illo personis erit

Rivos claudes, fatis tandem poterit Aestas

ETIAM DE MATHIA

Grammaticus Vates
 Sui merda, au li q
 Grammaticus tamen

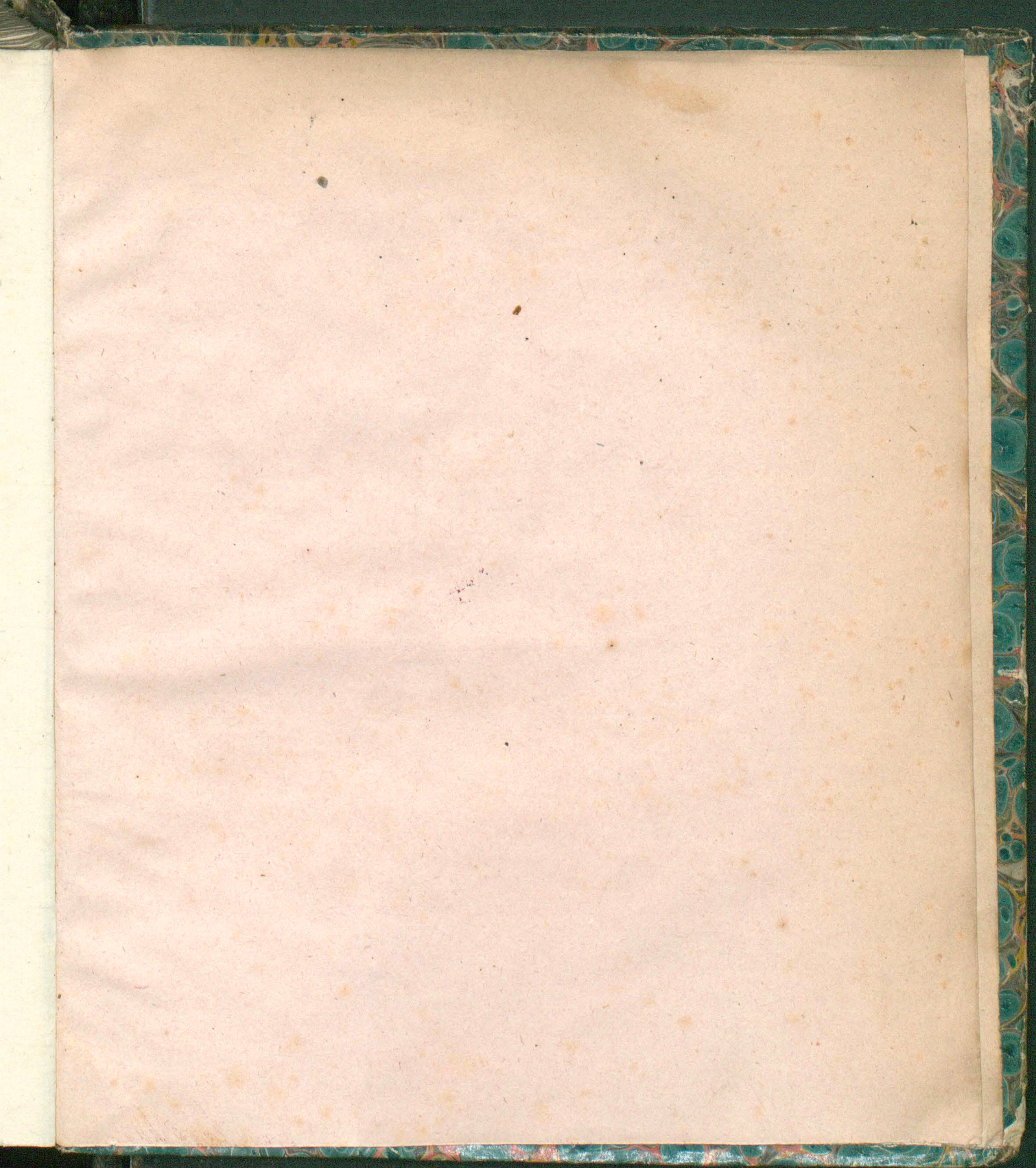

PORTA EGGERITUR.

Ut facis antiqua Cyrenae
 Aurea sacra & illo prosequere
 Neglige in divinis de bequas
 Tardigrado nomen qui in hunc
 Sex neget Grammaticus quod
 Curat potior displacuit

Nec

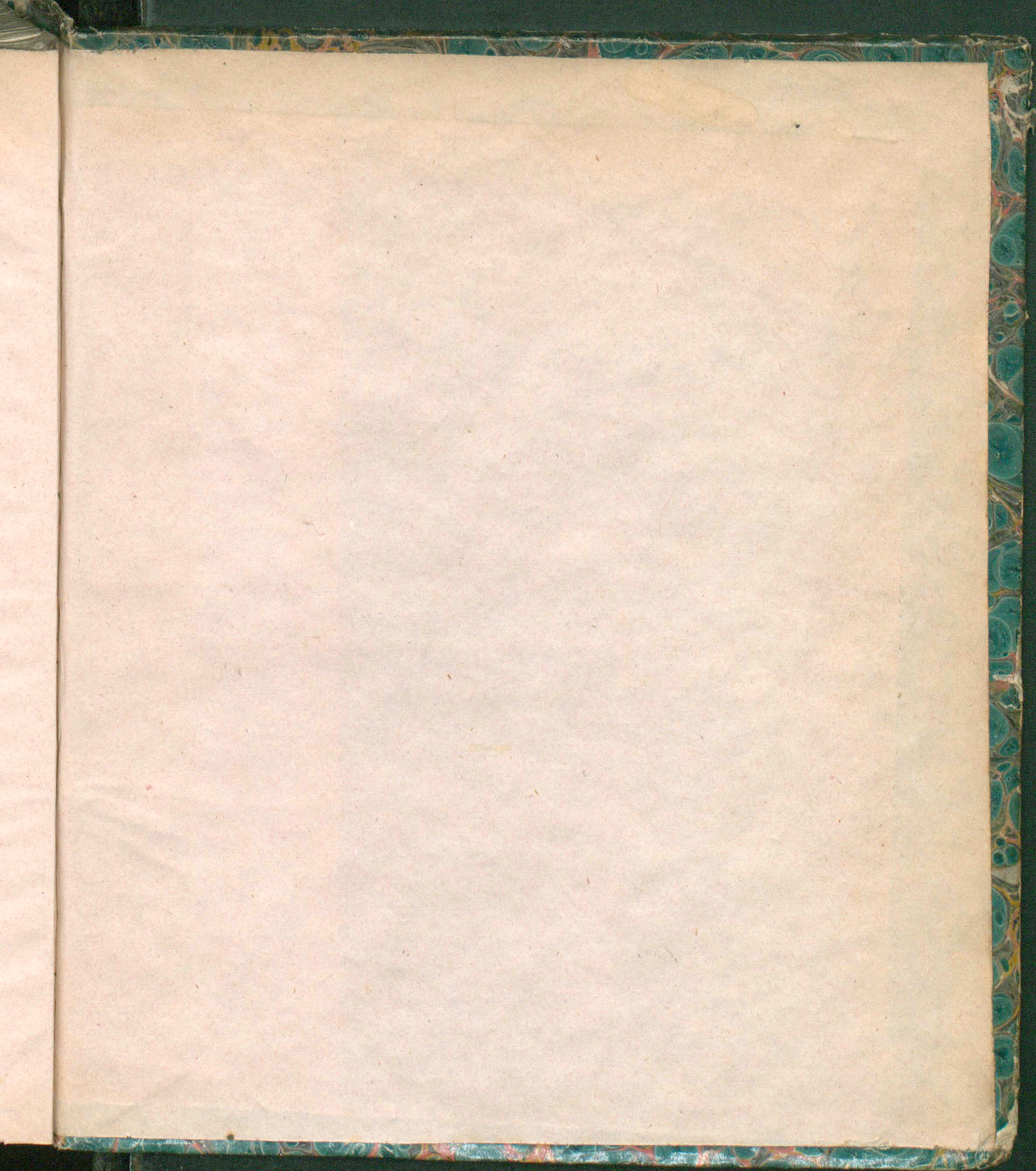

The image shows the front cover of an antique book. The cover is decorated with a traditional marbled paper pattern, specifically a 'stone' or 'shell' pattern. This pattern consists of numerous irregular, rounded shapes in various shades of green, teal, and blue, which are separated by thin, branching veins of red and yellow. The overall effect is a dense, organic texture. The book's binding is made of a dark, worn material, likely leather or cloth, which is visible along the edges and corners. The spine of the book is on the left side of the image. The book is placed on a plain, light-colored surface.

Książka
po dezynfekcji